

“കേരളവർമ്മ വിദ്യാമന്ദിര നാഡവലി”

പ്രവേശകം.

സച്ചിദാനന്ദം.

67
3

൩
3

പ്രദപണം

38/20984
എസ്.എസ്.എസ്.
എസ്.എസ്.എസ്.
എസ്.എസ്.എസ്.
എസ്.എസ്.എസ്.

ജലധിജാഗ്രിതവാമകളേവമം
ഭജത രെ മനുജാഃ കമലാപതിം

(൧)

കിമുജപൈശ്വ തപൊഭിരുതാഭാപരെ-
രപിക്രിമുണമതീതമനിഷേവഞ്ഞ്
കിമുതശാസ്ത്രകടംബവിലോകനൈ-
ഭജത രെ മനുജാഃ കമലാപതിം

(൩)

മനുജദേഹമിമം ഭൂവിഭൂർല്ലഭം
സമധിഗച്ഛ സുരൈരപി വാഞ്ഛരിതം
വിഷയലംപടതാമപഹായ വൈ
ഭജത രെ മനുജാഃ കമലാപതിം

(൪)

ന വനിതാ ന സുതൊ ന സഹോദരോ
ന ഹി പിതാ ജനനീ ന ച ബാസ്വദഃ
ബ്രജതി സാകമനേന ജനേന വൈ
ഭജത രെ മനുജാഃ കമലാപതിം

(൫)

സകലമേവ ചലം സ ചരാചരം
ജഗദിദം സുതരാം ധനമൗഢാനം
സമവലോക്യ വിവേകഭൂതാ ഭൂതം
ഭജത രെ മനുജാഃ കമലാപതിം

(൬)

വിവിധരോഗയുതം ക്ഷണഭംഗരം
പരവശം നവമാർമലാകലഃ
പരിനിരീക്ഷ്യ ശരീരമിദം സ്വകം
ഭജത രെ മനുജാഃ കമലാപതിം

(൭)

ഹിമൈരരനിശം ഘട്ടി ഭാവിതം
ശിവവിരിഞ്ചിമഹേന്ദ്രനതം സഭാ
മരണജന്മജരാഭയമോധനം
ഭജത രെ മനുജാഃ കമലാപതിം

(൮)

ഹരിപദാഷ്ടകമേതദനന്തമം
പരമഹംസജനേന സമീരിതം

മുഖവുര

—൦൦൦൦൦—

ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ മഹത്വത്തെപ്പറ്റി അറിയാനും പഠനമാണിപ്പ. ഈ ഗ്രന്ഥം (മൂലം) പാണ്ഡിത്യംകൊണ്ടും കവിത്വം കൊണ്ടും പ്രതിഷ്ഠയായ പ്രാപിച്ചിട്ടുള്ള കേരളീയന്മാരിൽ പച്ച സവ ധാ പ്രഥമഗണനീയനും വ്യക്തപാദനമായ, മേപ്പത്തൂർ വാരായണ ഭട്ടപാദനെ അഭ്യസിപ്പിക്കുന്നതിനായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുവാ മൻ തൃക്കണ്ടിയൂർ അച്യുതപ്പിഷാരടിയെന്ന മഹാത്മാവിനാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടതാണ്. തക്കതായ ഒരു വ്യാഖ്യാനം ഇല്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ടു ഇതിന്റെ പ്രചാരം കേരളത്തിൽ രണ്ടനെയും അപ്പീയസ്യരമായിരുന്നു. കോവിലകങ്ങളിൽ ആരംഭിച്ചു ഈ വിഷയം ഗുരുക്കൾ എന്ന മഹാവിഭാഗം ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട 'പ്രകാശിക' എന്ന നാമധേയത്തോടുകൂടിയ ഈ വ്യാഖ്യാനം കേൾപറയപ്പെട്ട ന്യൂനതയെ സവിശേഷം പരിഹരിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നും പണ്ഡിതാശ്രസരന്മാരായ പലരും ഐകകണ്ഠം സമ്മതിക്കുന്നുണ്ട്. ഇതിനുമുമ്പ് അച്ചടിച്ച പ്രസിദ്ധം ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതും ഈ വ്യാഖ്യാനവിശാൽ തന്നെ വ്യാഖ്യാനിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവയുമായ ഇതിന്റെ ഉത്തരഗാഢവും, ലഘുഭാഷാഭാഷയെന്ന വ്യാകരണഗ്രന്ഥത്തിന്റെ എത്രയും ലളിതമായ ഒരു വ്യാഖ്യാനവും എന്റെ ഗുരുനന്ദനായ ശ്രീ ഗുരുനാണചരണാലയം കൃഷ്ണനാരായണപർക്കൽ വ്യാഖ്യാനിക്കപ്പെട്ട 'ബാലപാഠമുത്'ത്തിന്റെ ഒരു വ്യാഖ്യാനവും അച്ചടിച്ചുവരുന്നതു ഉടനതന്നെ പുറപ്പെടുന്നതാകുന്നു. ഇപ്രകാരം പലവിഷയങ്ങളിലായി അനേകം സംസ്കൃതഗ്രന്ഥങ്ങളേ കേരളവർമ്മവിദ്യാലയത്തിൽനിന്നും വ്യാഖ്യാനിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. അവയെല്ലാം കേരളീകവിദ്യാർത്ഥികളുടേയും മഹാജനങ്ങളുടേയും സമാധാനത്തിനായി കൊണ്ടു ഭവിക്കണമെന്നുള്ള ആശംസയോടുകൂടി ഈ അവതാരികയെ ഇവിടെ അവസാനിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

എന്ന്

കെ. ഭാരതി

൧൦൭൯

കീഴെക്കുറവ.

തൃശ്ശൂർ ൨൦.

കരുവാ

കൊല്ലം.

ശ്രീ.

വന്ദ്യ വന്ദാരുവുനോദിതദുരിതരോധംസകൃത്യപ്രവീണ്
തുണ്ഡാദണ്ഡാദിധാമപ്രഭവമദധുനീമണ്ഡിതാശാവകാശം
ഗംഗാസ്രോതാനിനാദപ്രതിഭാമധുപദ്ധനജനേപ്രമോദം
ബ്രഹ്മാദ്യാരാധിതാഃശ്രീഭട്ടയമിഭവദനം ശ്രേയസേ വിഷ്ണുരാജം. ൧

കോലംബദേശനിലയാ മഹിഷാസുരാദി-
ഘോരാഹിതപ്രകരദുഷ്ടരാപഹന്തീ
ദേവീമദീയദുരിതോപശമം തനോതു
നീലാംബുജദ്യുതിവിധംബിഭിരക്ഷിപാതൈഃ.

൨

ശ്രീമാനംബരമൗലിനാമകഥാഹങ്കാരഹീരയീതഃ.
ശ്രീരാമരദിയയാഗുരുവിജയതേ ദോഷജനമൂലാമണിഃ
അസ്ത്രാനശ്ചഗുണോൽകരാ സുകവിതാപ്രോദ്യദസംലംകൃതിഃ
സഭൂപാ സുരസുന്ദരീവ ബുധലോകാനന്ദസന്ദായിനീ.

൩

തദന്തേവാസിനാതന്ത്ര്യ പ്രസാദേനമയാകൃതാ
പ്രഭവേശകസ്ത്രവാല്പ്രേയം ജീയന്നാസ്തപ്രകാശികാ.

൪

“കേരളവർമ്മ വിദ്യാമന്ദിരപ്രസ്ഥാവലി”

പ്രവേശകം.

സമാഖ്യാനം.

എ.വി.ശ്രീ. ഗണപതിയ്യ നമ്പ്യാ

സംജ്ഞാപ്രകരണം.

അശേഷാഗമതാൽപര്യം കൈരവോൽബോധ ചന്ദ്രികാം

ഉപാസ്മാമ ജ്ഞാനമുദ്രാം രാമചന്ദ്രകരോദിതാം.

അശേഷാഗമതാൽപര്യം കൈരവോൽബോധചന്ദ്രികയാധിരം
മചന്ദ്രകരോദിതയാധിരീക്ഷണ ജ്ഞാനമുദ്രയെ ഞങ്ങൾ ഉപാസിക്കുന്നു.

അശേഷാഗമതാൽപര്യം കൈരവോൽബോധചന്ദ്രികാം = അശേഷങ്ങളായിരിക്കുന്ന ആഗമങ്ങളുടെ താല്പര്യമാകുന്ന കൈരവത്തിന്റെ 'ഉൽബോധത്തിൽ ചന്ദ്രികയായുള്ളത്'. അശേഷങ്ങൾ = ഒട്ടാകുന്നതായുള്ളവ. ആഗമങ്ങൾ = ശാസ്ത്രങ്ങൾ. കൈരവം = ആവൃത്തം. ചന്ദ്രികാം = ചന്ദ്രപ്രകാശം. രാമചന്ദ്രകരോദിതം = രാമനാകുന്ന ചന്ദ്രന്റെ കരങ്ങളാകുന്ന കരങ്ങളിൽനിന്ന് ഉദിതയായുള്ളത്. കരങ്ങൾ = ധനുഷങ്ങൾ. രശ്മികൾ = ഉദിത (ഉള്ളതാ) ജ്ഞാനമുദ്ര = തത്ത്വജ്ഞാനം. ഉപാസിക്കുക = സമർപ്പിക്കുക.

ലക്ഷ്യപ്രകാശവിഷയം രഞ്ജയന്നിജയാ നിജം

നിത്യമുദ്യദിജയതേ സുകൃതാലംബനം രവിഭം.

നിജയായിരിക്കുന്ന ലക്ഷ്യപ്രകാശം നിജയായിരിക്കുന്ന പ്രകാശവിഷയത്തെ രഞ്ജയനായി നിത്യം ഉദ്യതായി സുകൃതാലംബനമായിരിക്കുന്ന രവിജയിക്കുന്നു.

നിജാ=ആത്മീയം. ലക്ഷ്മി=രാജലക്ഷ്മി ശോഭനം. പ്രകാശ
 വിഷയം=പ്രകാശമായിരിക്കുന്ന വിഷയം. പ്രകാശം=ശോഭനം. വി
 ഷയം=ദേശപ്രകാശത്തിന്റെ വിഷയമെന്നും. പ്രകാശം=തേജസ്സ്.
 വിഷയം=ആശ്രയം. രാജയൻ=രാജാവിനെപ്പോലെ. രാജാവിനെപ്പോലെ
 സന്തോഷിപ്പിക്കുക ശോഭിപ്പിക്കുക എന്നും. ഉദ്യമം=ഉദ്യമിയെ
 ന്നവൻ. ഉദ്യമം=അഭിവൃദ്ധിയെ പ്രാപിക്കുക ആവിർഭവിക്കുക എ
 ന്നും. സുകൃതലാഭം=സുകൃതത്തിന്റെ ആലംബനം. സുകൃതം=
 പുണ്യം. ആലംബനം=ആധാരം രവി. രവി=വിവർത്തനം ആഭിപ്ര
 യം.

പ്രവേശകസ്തംഭീയതേ ശബ്ദശാസ്ത്ര പ്രവേശക
 സുഗമോദ്യമോദ്യോ ബാലനാമ്മനുചേതസം. ൩

ശബ്ദശാസ്ത്രപ്രവേശകമായിരിക്കുന്ന പ്രവേശകം സംസ്കരിക്ക
 പ്പെടുന്നു. ഇത് മനോധർമ്മമായിരിക്കുന്ന ബാലനാർക്കു സുഗമ
 മായി പ്രജ്ഞയായിരിക്കുന്ന മാർഗ്ഗമെന്നും.

ശബ്ദശാസ്ത്രപ്രവേശകം=ശബ്ദശാസ്ത്രത്തിന്റെ പ്രവേശകം. ശ
 ബ്ദശാസ്ത്രം=പ്രാകരണം. പ്രവേശകം=പ്രവേശിപ്പിക്കുന്നത്. പ്രവേ
 ശകം=പ്രവേശകചക്രം. മനോധർമ്മം=അപ്രവേശിപ്പിക്കുക.
 ബാലനാർ=അപ്രജ്ഞനാർ. സുഗമം=സുഖേന ഗമിക്കാവുന്നത്.
 പ്രജ്ഞ=അവകാശം.

പ്രവേശകേന ജാനന്തി ശബ്ദാൻ പ്രാകരണൈഃ
 ഇക്ഷുൻ ചാഭന്തി നാഭന്തി രസം ശക്തയോ വിദുഃ ൪

പ്രാകരണം മനോധർമ്മം പ്രവേശകംകൊണ്ടു ശബ്ദങ്ങളെ അറി
 യുന്നു. അഭന്തി ഇക്ഷുൻ ചാഭിക്കുന്നില്ല. ശക്തയോകൊണ്ടു
 രസത്തെ അറിയുന്നു.

പ്രാകരണാർമ്മന്മാർ=പ്രാകരണത്തിൽ അർത്ഥമൊന്നുമില്ല
 വർ. അർത്ഥന്മാർ=അർത്ഥമുള്ളവർ. അഭന്തി=അറിയാൻ.
 ഇക്ഷുൻ=കരിമ്പുകൾ. ചാഭിക്കുക=ഭക്ഷിക്കുക. ശക്ത=മുഖം സാര.

ദർപ്പണ പണമാത്രവി ദർശിപ്രതിഫലദ്വാരാ
 തഥാപി പ്രവേശന മഹദ്പ്രാകരണസ്തേ. ൫

പണമാത്രമായെങ്കിലുമിരിക്കുന്ന ഭൂപ്തസ്ഥിതികൾ യാതൊരു പ്രകാരം ഭന്തി പ്രതിഫലിക്കും അപ്രകാരം അല്ലാത്തതെങ്കിലുമിരിക്കുന്ന പ്രകരണത്തിൽ മഹത്തായമിരിക്കുന്ന പ്രകരണം സ്തൂരിക്കും.

പണമാത്രം=പണപ്രമാണം. ഭൂപ്തം=കണ്ണാടി. ഭന്തി=ഗജം. പ്രതിഫലിക്കുക=പ്രതിബിംബിക്കുക. പ്രകരണം=പ്രബന്ധം. സ്തൂരിക്കുക=പ്രകാശിക്കുക.

പാകൃഷ്ഠ പ്രസിദ്ധോക്ത പഞ്ചാശദണ്ണസന്തതേഃ

ലളയോരവിശിഷ്ടതം മതം വ്യാകരണേ സതാം.

൩

ഇതികൽ പഞ്ചാശദണ്ണങ്ങളുടെ സന്തതിക്കു പ്രസിദ്ധമായിരിക്കുന്ന പാകൃഷ്ഠം ഭവിക്കുന്നു. സത്തുക്കൾക്കു വ്യാകരണത്തിൽ ലളങ്ങളുടെ അവിശിഷ്ടതം മതമായി.

ഇതു=പ്രവേശകാഖ്യഗ്രന്ഥം. പഞ്ചാശദണ്ണസന്തതി=പഞ്ചാശദണ്ണങ്ങളുടെ സന്തതി. പഞ്ചാശദണ്ണങ്ങൾ= അൻപത്തൊന്നു ക്ഷരങ്ങൾ. സന്തതി=സമൂഹം. പാകൃഷ്ഠം=പാഠത്തിന്റെ ക്രമം. സത്തുക്കൾ= മഹാമാർ. ലളങ്ങൾ= ലകാരജ്ജ്വലങ്ങൾ. അവിശിഷ്ടതം=അഭേദം.

ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അമ്പതക്ഷരങ്ങൾക്കും ലോകപ്രസിദ്ധമായിരിക്കുന്ന പാകൃഷ്ഠം അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. മറ്റുള്ള വ്യാകരണഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ അമ്പത് അക്ഷരങ്ങളുടെ പാഠം ഈ ക്രമത്തെ അനുസരിക്കുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്നു മറ്റുള്ള വ്യാകരണഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്നു ഇങ്ങനെ ഒന്നാമത്തെ വിലയിൽനിന്നു തന്നെ ഭേദം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. പാണിനീയ ഗ്രന്ഥത്തിങ്കലും മറ്റും വ്യഞ്ജനങ്ങൾ ഹകാരാദിയായിട്ടു പഠിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ലോകപ്രസിദ്ധപാകൃഷ്ഠമൊക്കട്ടെ കകാരാദിയായിട്ടു കുന്നു.

സപരാശ്ചതുർശാത്രാദ്യാ അചഞ്ചയാദിസംജ്ഞിതാഃ

അനപസാദാവിസൃത്യശ്ച തൽപരൈശ്ചമരസ്യതേ.

൪

ഇവിടെ ആദ്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന പതിനാലു സപരങ്ങളെ നാം അച്ചുകളെന്നും ഇങ്ങനെ അഭിസംജ്ഞിതങ്ങളായി തല്പരങ്ങൾ ക്രമത്താലെ അനുസപാരങ്ങളെന്നും വിസൃതമെന്നും സൂത്രങ്ങളായി.

അഭിസംജ്ഞിതങ്ങൾ= സംജാതാഭിസംജ്ഞങ്ങൾ. തൽപരങ്ങൾ=അവാറിൽനിന്നുപരങ്ങൾ. അവ=ചതുർഗ്രഹങ്ങൾ. സൂതങ്ങൾ=സൂരിക്കപ്പെട്ടവ.

മേല്പറഞ്ഞ അവതരണങ്ങളിൽ ഒന്നാമത്തെ പതിനാലു രണ്ടാമത്തെ സ്വരങ്ങളെന്നും അച്ചുകളെന്നും സംജ്ഞയാകുന്നു. ഇതിൽ ലോകപ്രസിദ്ധപാത്രം അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ഒന്നാമത്തെ പതിനാലു വണ്ണങ്ങൾ ആ ഇ ഈ എന്നീ ക്രമത്തെ അനുസരിക്കുന്നു.

ഈ പതിനാലു വണ്ണങ്ങൾക്കു മേല്പട്ട് അം അഃ എന്നുള്ളവ റിന്നു ക്രമത്താലെ അനുസ്വാരമെന്നും വിസർഗ്ഗമെന്നും സംജ്ഞയാകുന്നു. ആദ്യത്തിന് അനുസ്വാരമെന്നും പിന്നത്തേതിന്നു വിസർഗ്ഗമെന്നും സംജ്ഞയുണ്ടെന്നു താൽപര്യം.

ഉച്ചാരണാന്തോത്സാഹ സുന്ദരവ്യഞ്ജനേഷ്വപി

കാദയോന്യ ഹലാച്യായ വൃജനാച്യായ കീർത്തിതഃ. വൃ

ഇവിടെ അകാരം ഉച്ചാരണാന്തം അപ്രകാരംതന്നെ വൃജനങ്ങളിലും അന്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന കാദികൾ ഹലാച്യങ്ങളായിട്ടു വൃജനാച്യങ്ങളായിട്ടും കീർത്തിതങ്ങൾ.

ഉച്ചാരണാന്തം=ഉച്ചാരണം അത്മായുള്ളത്. അത്ത്വം=പ്രയോജനം ഹലാച്യങ്ങൾ=ഹല്ലുകളെന്ന ആച്യയോടുകൂടിയവ വൃജനാച്യങ്ങൾ= വൃജനങ്ങളെന്ന ആച്യയോടുകൂടിയവ. ആച്യം=നാമം.

അനുസ്വാരവിസർഗ്ഗങ്ങളിൽ കാണപ്പെടുന്നതായ അകാരം സുചാച്ഛാരണത്തിന്നു ചേണ്ടി സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടതാകുന്നു. വൃജനങ്ങളിൽ കാണപ്പെടുന്നതായ അകാരവും ഈ പ്രയോജനത്തെ തന്നെ വഹിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ വൃജനങ്ങൾ എവയെന്ന് അറിവേണ്ടിയിരിക്കയാൽ കാദയോന്യ എന്നു തുടങ്ങിപ്പുള്ള ഗ്രന്ഥാകാഷ്ഠ് അവരാനു കാണിക്കുന്നു. ഇവിടെയും “പാത്രപ്രസിദ്ധം” എന്നുള്ള പ്രതിജ്ഞയേ പ്രമാണിച്ചിട്ടു കാദികളെന്നു പറഞ്ഞതുകാണ്ടു ക ല ഴ എന്നു തുടങ്ങി ലോകപ്രസിദ്ധ പാത്രമെന്നതു അനുസരിച്ചുണ്ടാകുന്നു. വൃജനങ്ങളിൽ അകാരം ഉച്ചാരണം

തമമാണെന്നു പാഞ്ഞിരിക്കുമ്പോൾ അവാറിന്റെ ശുഭപ്രസക്ത
പം ക് വ് ഗ് എന്നിങ്ങിനെയാകുന്നു.

ഖരശ്ചാതിചരസ്യദപദൃന്ദുഃഖോഷോനനാസികഃ
പഞ്ചാനാമപിവർത്താണാം പഞ്ചവർണ്ണാ യഥാക്രമം. ന്

അഞ്ചു വർത്തങ്ങൾക്കും ഖരമെന്നും അതിചരമെന്നും അതു
പോലെ മുദ്രവെന്നും ഘോഷമെന്നും അനുനാസികമെന്നും ക്രമ
ത്തിന്നു തക്കവണ്ണം അഞ്ചുവർണ്ണങ്ങൾ.

കവർത്തം, ചപർത്തം, ടവർത്തം, തവർത്തം, പവർത്തം ഇങ്ങിനെ അഞ്ചു
വർത്തങ്ങൾ. ഈ അഞ്ചു വർത്തങ്ങളിൽനിന്നും ക്രമത്താലെ അഞ്ചുവ
ർണ്ണങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നു.

ഖരശ്ചാതിചരസ്യദപദൃന്ദുഃഖോഷോനനാസികഃ
പഞ്ചാനാമപിവർത്താണാം പഞ്ചവർണ്ണാ യഥാക്രമം. ന്

അഞ്ചു വർത്തങ്ങളുടേയും അഞ്ചു വർണ്ണങ്ങൾ ക്രമത്തിന്നു തക്ക
വണ്ണം ഖരമായും അതിചരമായും അതുപോലെ മുദ്രവായും ഘോ
ഷമായും അനുനാസികമായും ഭവിക്കുന്നു.

വർണ്ണങ്ങൾ=അക്ഷരങ്ങൾ.

കവർത്തം, ചപർത്തം, ടവർത്തം, തവർത്തം, പവർത്തം എന്നിങ്ങിനെ
അഞ്ചു വർത്തങ്ങൾ ഇവാറിന്റെ അഞ്ചു വർണ്ണങ്ങൾക്കു ക്രമത്താലെ
ഖരം, അതിചരം, മുദ്ര, ഘോഷം, അനുനാസികം എന്നിങ്ങിനെ
സംജ്ഞയാകുന്നു. എങ്ങിനെ എന്നാൽ കവർത്തത്തിലെ അഞ്ചു വ
ർണ്ണങ്ങളായ ക ച പ ട ത എന്നുള്ളവരിൽ ക എന്നുള്ളതു ഖര
വും ച എന്നുള്ളത് അതിചരവും പ എന്നുള്ളതു മുദ്രവും ട എന്നുള്ളതു
ഘോഷവും ത എന്നുള്ളത് അനുനാസികവും ആകുന്നു. ഇങ്ങിനെതന്നെ മറ്റുള്ള
വർത്തങ്ങളിലെ അഞ്ചു വർണ്ണങ്ങളിൽ ക്ര
മത്താലെ ഓരോന്നിന്നു ഖരം അതിചരം എന്നിങ്ങിനെയുള്ള അ
തതു സംജ്ഞകളെ കല്പിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ ക ച ട ത
പ എന്ന ഖരങ്ങളും ച ഹ റ ഫ എന്ന അതിചരങ്ങളും ഗ
ജ ഡ ങ ഘ എന്ന മുദ്രകളും ഘ ഞ ഡ ധ ഭ എന്ന ഘോഷങ്ങ
ളും ഞ ണ ന മ എന്ന അനുനാസികങ്ങളും സിദ്ധിക്കുന്നു.

അന്തസ്ഥാസ്യർത്ഥം ഉഷ്ണാണസ്സ ശുഷ്കസഹേ.

യരലവങ്ങൾ അന്തസ്ഥങ്ങളായിട്ടു ഭവിക്കും ശുഷ്കങ്ങളും സഹങ്ങളും ഉഷ്ണങ്ങളായിട്ടു ഭവിക്കും.

യരലവങ്ങൾക്ക് അന്തസ്ഥങ്ങളെന്നും ശുഷ്കസഹങ്ങൾക്കു ഉഷ്ണങ്ങൾ എന്നും സംജ്ഞയാകുന്നു.

പാക്രമത്ത് സ്വരൈര്യൈര്യൈഃ പുസ്വദീഷ്ഠൈഃ സവണ്ണൈഃ
ഏകരാദിഷ്ടാനാഗ്രസ്വ സ്തേചസന്ധ്യക്ഷരാദിധാഃ. ൧൦

പാക്രമത്തിൽനിന്നു ഹ്രസ്വദീഷ്ഠങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഈ രണ്ടു സ്വരങ്ങൾ സവണ്ണങ്ങൾ ഏകരാദികളിൽ ഹ്രസ്വം ഭവിക്കുന്നില്ല. അവ സന്ധ്യക്ഷരാദിധങ്ങൾ.

സന്ധ്യക്ഷരാദിധങ്ങൾ=സന്ധ്യക്ഷരങ്ങൾ എന്നു അഭിധായോക്തൃഭാവം. അഭിധാ=നാമധേയം.

പാക്രമത്തെ അനുസരിച്ചു ഹ്രസ്വദീഷ്ഠങ്ങളായി വരുന്ന ഈ രണ്ടു സ്വരങ്ങൾ സവണ്ണങ്ങളാകുന്നു. എങ്ങിനെയെന്നാൽ അ ആ എന്നുള്ളതതു ഹ്രസ്വമായിരിക്കുന്ന അകാരത്തിന്നു ശേഷമായിട്ടു ദീഷ്ഠമായിരിക്കുന്ന ആകാരത്തെ പഠിക്കപ്പെടുന്നു. അതുതന്നെ അവ രണ്ടു ലോകപ്രസിദ്ധപാരത്തെ അനുസരിച്ചു ഹ്രസ്വദീഷ്ഠങ്ങളായിരിക്കയാൽ സവണ്ണങ്ങളാകുന്നു. ഇങ്ങിനെതന്നെ ഇ ഈ എന്നു തുടങ്ങി പാക്രമത്തിന്നു തക്കവണ്ണം ഹ്രസ്വദീഷ്ഠങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഈ രണ്ടു സ്വരങ്ങളും സവണ്ണങ്ങളാണെന്നു കണ്ടുകാളേണ്ടതാകുന്നു. എ ഐ ഒ ഔ എന്നുള്ള നാലുസ്വരങ്ങൾ കേവലം ദീഷ്ഠങ്ങളാകുന്നു. അവരിൽ ഹ്രസ്വമില്ല. പാക്രമത്തെ അനുസരിച്ചു ഹ്രസ്വദീഷ്ഠങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഈ രണ്ടു സ്വരങ്ങൾ മാത്രം സവണ്ണങ്ങളാണെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുകൊണ്ടും ഏകരാദികളിൽ ഹ്രസ്വദീഷ്ഠഭേദമില്ലാത്തതുകൊണ്ടും അവരിൽ സവണ്ണ വിഭാഗമില്ലെന്നു കാണേണ്ടതാകുന്നു. അവരിന്നു സന്ധ്യക്ഷരങ്ങളെന്നു സംജ്ഞയാകുന്നു. ഇവിടെ പാക്രമത്തിൽനിന്നു ഹ്രസ്വദീഷ്ഠങ്ങളെന്നു പറഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിൽ അകാരവും ഈകാരവും ഇകാരവും ഈകാരവും മറ്റും സവണ്ണങ്ങളായിരിപ്പാൻ സംഗതി വരുന്നതാകുന്നു.

ഏകമാത്രാജ് ഭവേദ് പ്രസുപാ ദിമാത്രോ ദീർഘച്യതേ
 ത്രിമാത്രസ്തപ്തതാജ്ഞേയോ വൃഞ്ജനന്തപൽമാത്രകം. ഫഹ

ഏകമാത്രമായിരിക്കുന്ന അച്ഛ്രസുപമായിട്ടു ഭവിക്കും ദിമാത്രമായിരിക്കുന്ന അച്ഛീർഘമനം വചിക്കപ്പെടുന്നു. ത്രിമാത്രമായിരിക്കുന്ന അച്ഛ ആകട്ടെ പ്ലുതമെന്നുജ്ഞയും വൃഞ്ജനമാകട്ടെ അൽമാത്രകം.

ഏകമാത്രം=ഏകയായിരിക്കുന്ന മാത്രയോടുകൂടിയതു. ദിമാത്രം=രണ്ടു മാത്രകളോടുകൂടിയതു. ത്രിമാത്രം=മൂന്നു മാത്രകളോടുകൂടിയതു. അൽമാത്രകം=അൽമാത്രയോടുകൂടിയതു.

പൂർവ്വശ്ലോകംകൊണ്ടു ഹ്രസ്വദീർഘങ്ങളുടെ പ്രസ്താവം വന്നിരിക്കയാൽ ഇപ്പോൾ അധാരിൻ്റെ സ്വരൂപത്തെ വിചാരിക്കുന്നു. ഒരു മാത്രകാകാണ്ടു ഉച്ചരിക്കപ്പെടുന്ന സ്വരം ഹ്രസ്വപരമനും രണ്ടു മാത്രകൾകാകാണ്ടു ഉച്ചരിക്കപ്പെടുന്നതു ദീർഘമനും മൂന്നുമാത്രകൾകാണ്ടു ഉച്ചരിക്കപ്പെടുന്നതു പ്ലുതമനും നിണ്ണു ചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വൃത്തനമാകട്ടെ അൽമാത്രകാണ്ടു ഉച്ചരിക്കപ്പെടുന്നു. “ഒരാറാദനപന്യോപപദോദോപപല്ലോപമരഃ” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുകൊണ്ടു ദുരായാണാദികളിൽ മാത്രം സ്വരങ്ങൾ മൂന്നുമാത്രകൊണ്ടു ഉച്ചരിക്കപ്പെട്ടമെന്നു കാണേണ്ടതാകുന്നു.

സ്വരമപരൂപം ഗൃഹ്ണാതി തപരഃ കാ വാനപി

സ്വവണ്ണമപിഗൃഹ്ണാതി വണ്ണശബ്ദോ വവണ്ണീതഃ. ഫഹ

തപരവും കാരവാനും സ്വമായിരിക്കുന്ന രൂപത്തെതന്നെ ഗ്രഹിക്കുന്നു. വണ്ണശബ്ദംകൊണ്ടു വണ്ണീതം സ്വവണ്ണത്തെയും ഗ്രഹിക്കുന്നു.

തപരം, തകാരം പരമായുള്ളതു പരം പ്രധാനം കാരവാൻ കാരശബ്ദമുള്ളതു വണ്ണശബ്ദം, വണ്ണമെന്നിങ്ങനെയുള്ള ശബ്ദം വണ്ണീതം, കീർത്തിതം.

ഒരു വണ്ണത്തിൻ്റെ പിന്നാലെ തകാരത്തെ ചേർത്തു ഉച്ചരിക്കുന്നതായാൽ അവിടെ സ്വരൂപത്തെ മാത്രം ഗ്രഹിക്കേണ്ടതാകുന്നു. അതായതു ആ തകാരം ഏതു വണ്ണത്തോടുകൂടി നില്ക്കുന്നുവോ അതിനെ മാത്രം ഗ്രഹിക്കേണ്ടതാകുന്നു. അതിൻ്റെ സ്വവണ്ണത്തെ ഗ്രഹിക്കേണ്ടതല്ലെന്നു താല്പര്യം കാരശബ്ദത്തോടുകൂടി ഉച്ചരിക്ക

പ്പെട്ടു വെണ്ണയും സ്വരൂപത്തെ തന്നെ ഗ്രഹിക്കുന്നു എങ്ങിനെ യെന്നാൽ അത് ഇത് ഉത് എന്നുള്ളതത്രെ അ ഇ എന്നിങ്ങനെ യുള്ള വെണ്ണയുടെ തപരങ്ങളായിരിക്കയാൽ അവ സ്വരൂപത്തെ മാത്രം കാണിക്കുന്നു. അതായതു അ ഇ ഉ എന്നല്ലാതെ അവറിന്റെ സവണ്ണങ്ങളായ ആ ഈ ഉ എന്നുള്ളവറ്റെയും കൂടി കാണിക്കുന്നില്ലെന്നു താല്പര്യം. ഇങ്ങിനെതന്നെ അകാരം ഇകാരം ഉകാരം എന്നുള്ളതത്രെ കാരശബ്ദമുണ്ടായിരിക്കയാൽ അവരിന്നും സ്വരൂപങ്ങളായ അ, ഇ, ഉ, എന്നുള്ളവറ്റാ കാണിപ്പാനല്ലാതെ ആ, ഈ, ഉ, എന്നിങ്ങനെയുള്ള സവണ്ണങ്ങളെ കാണിപ്പാൻ കഴിവില്ലെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. എന്നാൽ വെണ്ണശബ്ദത്തോടുകൂടി ഉച്ചരിക്കപ്പെടുന്നതിന്നു അതിന്റെ സവണ്ണത്തെയും കൂടി കാണിപ്പാൻ കഴിവുള്ളതാകുന്നു എങ്ങിനെയെന്നാൽ അവണ്ണ ഇവണ്ണ എന്നുള്ളതത്രെ കാരതകാരങ്ങളുള്ളതത്രെ എന്നപോലെ സ്വരൂപത്തെ മാത്രം ഗ്രഹിക്കേണ്ടതല്ല അവറിന്റെ സവണ്ണങ്ങളായ ആ കാരത്തെയും ഈകാരത്തെയും കൂടി ഗ്രഹിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

കൾ ചുഴുപ്പുവരിത്രേത വറ്റാൻഗുണിപഞ്ചപ
ക, ച, ട, ത, പ, എന്നിവ അഞ്ചു വർഗ്ഗങ്ങളേയും ഗ്രഹിക്കുന്നു
ക എന്നു പറയുന്നതത്രെ കവർഗ്ഗത്തിലേയും,
ച എന്നു പറയുന്നതത്രെ ചവർഗ്ഗത്തിലേയും,
ട എന്നു പറയുന്നതത്രെ ടവർഗ്ഗത്തിലേയും,
ത എന്നു പറയുന്നതത്രെ തവർഗ്ഗത്തിലേയും
പ എന്നു പറയുന്നതത്രെ പവർഗ്ഗത്തിലേയും അഞ്ചുവണ്ണങ്ങളെ ഗ്രഹിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ഇതി സംജാപ്രകരണം.

അഥ പരിഭാഷാപ്രകരണം.

പഞ്ചമോക്തേ യഷ്പന്ത സ്സപ്തമോക്തേതതേകഃ
പരോത്ത്യാധിഷ്ഠാജസ്സപാൽ യഷ്പോക്തേസ്ഥാനഇത്യയം. ൧൩
പഞ്ചമികൊണ്ടു ഉക്തമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ യഷ്പന്ത

മോയും, സപ്തമി കൊണ്ടു ഉക്തമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ തദനു കമാ യും, ഇരിക്കുന്ന പരശബ്ദവും ഷഷ്ഠി കൊണ്ടു ഉക്തമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ സ്ഥാന എന്നുള്ള ഈ ശബ്ദവും അധിയോജ്യമായിട്ടു ഭവിക്കും.

തദന്തകം=അത് അന്തത്തിലുള്ളത്. അത്=സപ്തമി. അധിയോജ്യം=അധിയോജിപ്പിക്കപ്പെട്ടപാൽ യോഗ്യം. അധിയോജിപ്പിക്കുക=ചേർക്കുക.

പഞ്ചമ്യന്തമായിരിക്കുന്ന പദം വരുന്നേടത്തു ഷഷ്ഠ്യന്തമായിരിക്കുന്ന പരശബ്ദത്തെ ചേർത്തു കൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. ഉദാഹരണം “അതയ്യാദൈദിസിദിസാ” എന്നുള്ളേടത്തു അതഃ എന്നുള്ളതു പഞ്ചമ്യന്തമായിരിക്കയാൽ അവിടെ ഷഷ്ഠ്യന്തമായിരിക്കുന്ന പരശബ്ദത്തെ ചേർക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ ചേർക്കപ്പെടുന്ന പരശബ്ദം “ടാദൈദിസിദിസാ” എന്നുള്ളതിന്റെ വിശേഷണമായിരിക്കേണ്ടതാകൊണ്ടു ഷഷ്ഠിബഹുവചനമായും വരേണ്ടതാകുന്നു. അപ്പോൾ “അതഃപരേഷാം ടാദൈദിസിദിസാ” എന്നിരിക്കും സപ്തമ്യന്തമായിരിക്കുന്ന പദം വരുന്നേടത്തു സപ്തമ്യന്തമായിരിക്കുന്ന പരശബ്ദത്തെയും ചേർക്കേണ്ടതാകുന്നു ഉദാഹരണം “വക്ത്രന്ത്ര ശ്രിതയാന്തസ്ഥാഹകാരേഷു വിലുപ്യന്തെ” എന്നു തുടങ്ങിയപ്പോൾ വക്ത്രന്ത്ര എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള പദം സപ്തമ്യന്തമായിരിക്കയാൽ അവിടെ സപ്തമ്യന്ത(തദന്തകം)മായിരിക്കുന്ന പരശബ്ദത്തെ ചേർക്കേണ്ടതാകുന്നു വക്ത്രന്ത്ര എന്നു തുടങ്ങിയുള്ളതു സപ്തമിബഹുവചനമായിരിക്കയാൽ ചേർക്കപ്പെടുന്ന പരശബ്ദവും സപ്തമിബഹുവചനമായിരിക്കണം അപ്പോൾ വക്ത്രന്ത്രശ്രിതയാന്തസ്ഥാഹകാരേഷു പരേഷു എന്നു വരും ഷഷ്ഠ്യന്തമായിരിക്കുന്ന പദം വരുന്നേടത്തു സ്ഥാന എന്നീശബ്ദത്തെ ചേർക്കേണ്ടതാകുന്നു ഉദാഹരണം “പദാന്തഃയാസ്സാൽ സഭോദ്ധിസക്തഃ” എന്നുള്ളേടത്തു സഭോദ്ധി എന്നുള്ളതു ഷഷ്ഠ്യന്തമായിരിക്കയാൽ അവിടെ സ്ഥാന എന്നു ചേർക്കേണ്ടതാകുന്നു പദാന്തഃയാൽ സഭോദ്ധിസ്ഥാനേവിസക്തഃ എന്നു വരും.

ടിൽപീമ്പദധന്വിഷേൽ കിൻമൂർഗ്ഗികിരീടവൽ

മിത്യാദന്ത്രസപരാഭൂർപം ഹമാലാപ്രസ്യാദാഗദഃ.

൨

ടിത് പീരംപോലെ അധോഭാഗത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യും കീ
ത് മൂലാധികൽ കിരീടംപോലെയും സ്ഥിതിചെയ്യും മിത് അന്ത്യ
സ്വരത്തിങ്കൽനിന്നു ഉജ്വലമായിട്ടും ഭവിക്കും ആഗമം ഫാലത്തി
ങ്കൽ പുണ്യംപോലെയും ഭവിക്കും.

ടിത് = ടകാരം ഇത്തായുള്ളത്. കിത് = കകാരം ഇത്തായുള്ളത്.
മിത് = മകാരം ഇത്തായുള്ളത്. അന്ത്യസ്വരം = അന്ത്യമായിരിക്കു
ന്ന സ്വരം അന്ത്യം = അന്തത്തിങ്കൽ ഭവിച്ചത്. ഫാലം = നെററിത്ത
ടം പുണ്യം = തൊട്ടുകുറി.

ഏതിന്നു ടകാരം ഇത്തായിട്ടു കല്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവോ അ
ത് തനിക്കു വിഷയമായിരിക്കുന്നതിന്നു കീഴിൽവരും ഉദാഹരണം
“ഹ്രസ്വപദ്യശ്ചആമിതസ്യനുട്” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുകൊണ്ട് വൃ
ക്ഷശബ്ദത്തിന്റെ ഷഷ്ഠീബഹുവചനത്തിങ്കൽ വരുന്ന ആം പ്രത്യ
യത്തിന്നു റുട് വരുന്നു ഈ നട്ടിന്റെ ടകാരം ഇത്തായിട്ടു കല്പിക്ക
പ്പെട്ടിരിക്കുകൊണ്ടു അത് തനിക്കു വിഷയമായിരിക്കുന്ന ആം പ്രത്യ
യത്തിന്റെ കീഴിൽ വരുന്നു. വൃക്ഷം = റുട് ആം എന്നു നില്ക്കുന്നു
ഏതെന്നിന്നു കകാരം ഇത്തായിട്ടു കല്പിക്കപ്പെടുന്നുവോ അത് ത
നിക്കു വിഷയമായിരിക്കുന്നതിന്നു മുകളിൽ വരുന്നു ഏതിന്നു മകാ
രം ഇത്തായിട്ടു കല്പിക്കപ്പെടുന്നുവോ അത് തനിക്കു വിഷയമായി
രിക്കുന്നതിന്റെ അവസാനത്തിങ്കലെ സ്വരത്തിന്നു മേല്പട്ടും വ
രും ഇവാനിന്നു മേലിൽ ഉദാഹരണങ്ങൾ കാണപ്പെട്ടും ആഗമം
പ്രകൃതിപ്രത്യയങ്ങൾക്കു ഹാനിയെ ചെയ്യാത്തതാകുകകൊണ്ടത്രെ അ
ത് ഹാനിത്തടത്തിങ്കൽ തൊട്ടുകുറിപോലെ എന്നു പറയപ്പെട്ടു
ന്നത്.

സ്ഥാനേ ശത്രു വദാദേശ ജ്ഞാതവൽ പ്രത്യയഃ പദേ

ആദേശം ശത്രുവചപോലെ സ്ഥാനത്തിങ്കൽ പ്രത്യയങ്ങൾ
ചരത്രംപോലെ വാങ്ങും.

ആദേശമാകട്ടെ പ്രകൃതിപ്രത്യയങ്ങൾക്കു ഹാനിയെചെയ്യും
ന കൊണ്ടു ചൊല്ലേണ്ടതിന്റെ സ്ഥാനത്തിങ്കൽ വരുന്നതാകുന്നു
അതു കൊണ്ടത്രെ അതു ശത്രുവചപോലെ ആകുന്നു എന്നു പറയ
പ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. പ്രത്യയങ്ങൾ ചരത്രംപോലെ പ്രകൃതിക്കു പിന്നാ
ലായി വരുന്നു.

ഇതി പാരിജാതപ്രകരണം.

അഥ വിസ്മയസന്ധിപ്രകരണം.

സംശ്ലേഷ പദോന്യുപേൽ പ്രകൃതേഃ പ്രത്യയസ്വപ
വിശേഷസിദ്ധയഃതത്ത്വം കത്വതേസംഹിതാക്രമഃ. ൧

പദത്തിന്റെയും അതുപോലെ പ്രകൃതിയുടെയും പ്രത്യയത്തി
ന്റെയും സംശ്ലേഷത്തിങ്കൽ അവാറിന്റെ വിശേഷസിദ്ധിക്കാ
ജ്ഞാണ്ടു സാഹിതാക്രമം കഥിക്കപ്പെടുന്നു.

സംശ്ലേഷം=സായോഗം. പ്രകൃതി=പദത്തിന്റെ മൂലവിഭാ
ഗം വിശേഷസിദ്ധി=വിശേഷത്തിന്റെ സിദ്ധി. വിശേഷം=ഭേദം.
സിദ്ധി=ലാഭം. സംഹിതാക്രമം=സംഹിതയുടെ ക്രമം. സംഹിത=വ
ണ്ണത്യന്തസാന്നിദ്ധ്യം.

രണ്ടു പദങ്ങൾ തമ്മിൽ ചേരുന്നതെന്നു പ്രകൃതി പ്രത്യയ
ത്തോടു ചേരുന്നതെന്നു മുൻപിൽ നില്ക്കുന്ന ശബ്ദത്തിന്റെ അവ
സ്ഥാനത്ത അക്ഷരത്തിന്നും പിൻപിൽ നില്ക്കുന്ന ശബ്ദത്തിന്റെ
ആദ്യത്തെ അക്ഷരത്തിന്നുംകൂടി ഉച്ചാരണസ്വപത്തിന്നു വേണ്ടി ചി
ല മാറ്റങ്ങൾ ചെയ്യേണ്ടുന്നതിൽ സംഹിതയെന്നു പേരായ വണ്ണ
ങ്ങളുടെ എത്രയും അടുത്തുള്ള സ്ഥിതി കാരണമായിരിക്കുന്നു. സം
ഹിതയുള്ളതതു മാത്രം മേല്പറഞ്ഞ പ്രകാരം അക്ഷരങ്ങളുടെ മാറ്റാ
ത്തിന്നു സംഗതി വരുന്നതാകകൊണ്ട് അതിന്റെ ക്രമത്തെ അനു
സരിച്ച് ഏതതു സ്ഥലങ്ങളിൽ വണ്ണങ്ങൾക്കു മാറ്റത്തിന്നു ഇടയു
ണ്ടെന്നു മോല്പട്ടു വിചാരിക്കുന്നു.

ഇങ്ങിനെ സംഹിതയുള്ള ദിക്കിൽ ചെയ്യാപ്പെടുന്ന വണ്ണങ്ങ
ളുടെ മാറ്റത്തിന്നു സന്ധിയെന്നു പേരാകുന്നു.

ചാദിവക്ത്രയാദ്യണ്ണപേഃഷ്യശേഷസേഷവാ

ക്രമാൽപദോഷ്യ ശേഷസാൻ വിസ്മയഃ പ്രതിപദ്യതേ. ൨

ചാദിവക്ത്രയാദ്യണ്ണപേയങ്ങളും ശേഷസങ്ങളും പരങ്ങളായി
രിക്ക. വിഷയത്തിങ്കൽ വിസ്മയം ക്രമത്താലെ ശേഷസങ്ങളെ പ്രാ
പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നു.

ചാദിവക്ത്രയാദ്യണ്ണപേയങ്ങൾ=ചാദികളായിരിക്കുന്ന വക്ത്ര
യങ്ങളുടെ ആദിയിങ്കലെ അണ്ണപേയങ്ങൾ. ചാദികൾ=ചവ
റ്റും തുടങ്ങിയുള്ളവ. അണ്ണപേയങ്ങൾ=വണ്ണപേയങ്ങൾ. ശേഷസ
ങ്ങൾ=ശകാര വികാര സ്വകാരങ്ങൾ.

ചവുറ്റം, ടവുറ്റം, തവുറ്റം ഈ മൂന്നു വട്ടങ്ങളുടെ ആദിയിങ്ക
ലെ ഈരണ്ടു ക്ഷരങ്ങളായ ച ഛര, ട റ, ത മ എന്നുള്ളവയും ശ
കാര ഷകാര സകാരങ്ങളും ഒരു വിസർഗ്ഗത്തിന്റെ പിന്നിൽ നില്ക്കു
മ്പോൾ ആ വിസർഗ്ഗം ക്രമത്താലെ ശകാരത്തെയും, ഷകാരത്തേ
യും, സകാരത്തെയും പ്രാപിക്കുന്നു. ഇവിടെ ക്രമത്താലെ എന്നു
പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ച ഛര ശ എന്നുള്ള അക്ഷരങ്ങൾ പിന്നിൽ നി
ല്ക്കുമ്പോൾ വിസർഗ്ഗത്തിന്നു ശകാരത്തെയും ട റ ഷ എന്നുള്ള അ
ക്ഷരങ്ങൾ പിന്നിൽ നില്ക്കുമ്പോൾ വിസർഗ്ഗത്തിന്നു ഷകാരത്തെയും
ത മ സ എന്നുള്ള അക്ഷരങ്ങൾ പിന്നിൽ നില്ക്കുമ്പോൾ വിസ
ർഗ്ഗത്തിന്നു സകാരത്തെയും ആദേശിക്കണമെന്നു താല്പര്യം. ഉദാഹ
രണം—

സനശ്ചിരം വിഭാഷക സ്തുഷ്ടശ്ശമ്സ മീഹതാം

സ്മൃതഷ്ടഡപഗ്ഗ്കാന്താരോ യശ്ചിത്തേസുചദ്യേതാം.

നഃ ചിരം എന്നുള്ളടത്തു വിസർഗ്ഗത്തിന്റെ പിന്നാലെ ച
വട്ടത്തിലെ ആദ്യക്ഷരമായിരിക്കുന്ന ചകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അ
വിടെ വിസർഗ്ഗത്തിന്നു ശകാരം ആദേശിക്കപ്പെടുന്നു. നശ്ചിരം എ
ന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അങ്ങിനെതന്നെ വിഭാഷ ടംകഃ എന്നുള്ളട
ത്തു വിസർഗ്ഗത്തിന്റെ പിന്നാലെ ടകാരം വന്നിരിക്കയാൽ ആ വി
സർഗ്ഗത്തിന്നു ഷകാരത്തെ ആദേശിക്കുന്നു. വിഭാഷ്ടംകഃ എന്നു സി
ദ്ധിക്കുന്നു. അപ്രകാരം ടംകഃ തുഷ്ടഃ എന്നുള്ളടത്തു വിസർഗ്ഗത്തി
ന്റെ പിന്നാലെ തവട്ടത്തിലെ ആദ്യക്ഷരമായ തകാരം വന്നിരിക്ക
യാൽ വിസർഗ്ഗത്തിന്നു സകാരം ആദേശിക്കപ്പെടുന്നു. ടംകസ്തുഷ്ടഃ
എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. തുഷ്ടഃ ശമ് എന്നുള്ളടത്തു വിസർഗ്ഗത്തിന്റെ
പിന്നാലെ ശകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അവിടെ ശകാരം ആദേശി
ക്കപ്പെടുന്നു. തുഷ്ടശ്ശമ് എന്നു സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സ്മൃതഃ
ഷഡപഗ്ഗ്കാന്താരഃ എന്നുള്ളടത്തു വിസർഗ്ഗത്തിന്റെ പിന്നാലെ
ഷകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു (വിസർഗ്ഗത്തിന്നു) ഷകാരത്തെ
ആദേശിക്കുന്നു. സ്മൃതഷ്ടഡപഗ്ഗ്കാന്താരഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുകയും
ചെയ്യുന്നു. സുചദ്യേ സതാം എന്നുള്ളടത്തു വിസർഗ്ഗത്തിന്റെ
പിന്നാലെ സകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു സകാരത്തെയും ആ
ദേശിക്കുന്നു. സുചദ്യേതാം എന്നു സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

“ചാദിവർത്തയാദൃണ്ണ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശ്ലോകത്തിൽ വാ ഗ
ബ്ധത്തെ പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുകയാണ് അവിടെ വിസുതത്തിന്നു ക
ല്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ആദേശങ്ങൾ ഹിയമേന സംഭവിക്കയില്ലെന്നു
വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

അകാര മദ്ധ്യഗന്ധാഭ്യാം സാലംഭോ തപമവണ്ണഗഃ
സ്വരേഘ പാതോ ലോപം യകാരം വാക്പച്ഛാഭ്യജേൽ. ൩
പദാന്ത യവസുതാണാം ലോപേനസ്വരവിക്രിയാ
പ്രീതാത്ര ദേവ ആയാതി നരാ അപി ഹൃദാ ഇഹ. ൪

അകാരമദ്ധ്യഗമായിരിക്കുന്ന വിസുതം അവരോടുകൂടെ ഒ
തപത്തെയും അവണ്ണഗമായിരിക്കുന്ന വിസുതം സ്വരങ്ങൾ പരങ്ങ
ളായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ലോപത്തെയോ ചിലെടത്തു യകാ
രത്തെയോ വ്രജിക്കുകയും ചെയ്യും. പദാന്തയവസുതങ്ങളുടെ ലോ
പത്തിങ്കൽ സ്വരവിക്രിയാ ഭവിക്കുന്നില്ല.

അകാരമദ്ധ്യഗം=അകാരങ്ങളുടെ മദ്ധ്യത്തെ ഗമിക്കുന്നത്.
അവ=അകാരങ്ങൾ. ഒതപം=ഒകാരം. അവണ്ണഗം=അവണ്ണത്തെ
ഗമിക്കുന്നത്. വ്രജിക്കുക=പ്രാപിക്കുക. പദാന്തയവസുതങ്ങൾ=പ
ദാന്തത്തിങ്കലെ യവസുതങ്ങൾ. യവസുതങ്ങൾ=യകാര വകാര വി
സുതങ്ങൾ. സ്വരവിക്രിയ=സ്വരത്തിന്റെ വിക്രിയ. വിക്രിയ=
വികാരം.

രണ്ടു അകാരങ്ങളുടെ മദ്ധ്യത്തിങ്കലിരിക്കുന്ന വിസുതം അവ
രോടുകൂടെ ഒകാരത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. എങ്ങിനെയെന്നാൽ പ്രീ
തഃ അത്ര എന്നുള്ളടത്തു പ്രീത ശബ്ദത്തിങ്കലെ തകാരത്തിന്റെ
മോപ്പട്ട നില്ക്കുന്നതായ അകാരത്തിന്റെയും അത്രശബ്ദത്തിന്റെ
ആദിയിങ്കൽ കാണപ്പെടുന്നതായ അകാരത്തിന്റെയും മദ്ധ്യത്തിങ്ക
ലിരിക്കുന്ന വിസുതത്തിന്നു ആ രണ്ടു അകാരങ്ങളോടുകൂടെ ഒകാരം
വരുന്നു. ആ രണ്ടു അകാരങ്ങൾക്കു വിസുതത്തിന്നും കൂടി ഒകാ
രത്തെ ആദരിക്കുന്നു എന്നു താല്പര്യം. അതുകൊണ്ടു പ്രീതഃ അ
ത്ര എന്നുള്ള ദിക്കിൽ രണ്ടു അകാരങ്ങൾക്കും വിസുതത്തിന്നുംകൂടി
ഒകാരത്തെ ആദരിക്കുമ്പോൾ പ്രീതഃ ഒത്ര എന്നു ഭവിക്കുന്നു. അ
വിടെ പിന്നെ ഒകാരത്തോടു തകാരത്തെ ചേർക്കുമ്പോൾ പ്രീതൊത്ര

എന്നു സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇവിടെ രണ്ടു അകാരങ്ങളോടു കൂടാതെ വിസർഗ്ഗത്തിന്നു മന്ത്രം കേരളത്തെ ആശ്രയിക്കുന്ന പക്ഷം ആ കാരം പ്രീതശബ്ദത്തിങ്കലേ തകാരത്തിന്റെ മേല്പെട്ട നിൽക്കുന്ന അകാരത്തോടു ചേരുന്നതായാൽ പ്രീതെ എന്നു വരികയും അതിന്റെ പിന്നാലെ അത്രശബ്ദത്തിങ്കലേ ആദിയിലെ അകാരം വരുമ്പോൾ “അയായ വായ ആശ്രേ” എന്നു മേല്പെട്ട പരയും പ്രകാരം ഇപ്പോൾ പ്രീതശബ്ദത്തിലിരിക്കുന്ന അകാരത്തിന്നു ആ വാദശബ്ദം വരുന്നതാകയാൽ അവിടു സിദ്ധിക്കു കാരണമായിത്തീരുകയും ചെയ്യുമെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. അപ്രകാരം വരാതിരിപ്പാൻവേണ്ടി “താത്ത്വം സാൽ” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അകാരത്തെപ്പോലെയോ ആകാരത്തെപ്പോലെയോ ഗമിച്ചിരിക്കുന്ന വിസർഗ്ഗം (അവസ്തഗവിസർഗ്ഗം) പിന്നാലെ സ്വരങ്ങൾ വിച്ഛേദനം പ്രാപിക്കും. ചില ഭിത്തിൽ ആ വിസർഗ്ഗത്തിന്നു യകാരവും ആശ്രയിക്കപ്പെടാം. എങ്കിലൊന്നാൽ മേൽ ആയതിന്നു എന്നുള്ളതു വിസർഗ്ഗം ചേരുന്നതിങ്കലേ വകാരത്തിന്നു മേല്പെട്ടിരിക്കുന്ന അകാരത്തെ ഗമിച്ചിരിക്കയാലും പിന്നെ ആയതിന്നു ശബ്ദത്തിന്റെ ആദ്യത്തിൽ കാണപ്പെടുന്ന അകാരം നില്ക്കുകയാലും ആ വിസർഗ്ഗത്തിന്നു ലോപത്തെ വിധിക്കുകയും ദേവത്തായതിന്നു സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇങ്ങിനെ തന്നെ നരാ അപി ഇതിലോ ഇഹ എന്നുള്ളതും കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. ദേവത്തായതി നരാ അപി എന്നുള്ള ഭിത്തിൽ “സ്വദീർഘസ്യാദ സന്ധ്യസ്ത സവസ്ത സ്വരസംയുതിഃ” എന്നു മേല്പെട്ട പരയും പ്രകാരം ഇപ്പോൾ സവസ്തദീർഘത്തെ ചെയ്തിട്ടു ദേവായതി എന്നു നരാപി എന്നും ഇതിലോ ഇഹ എന്നുള്ള ഭിത്തിൽ “അവസ്തസ്യ ദേവോത്സാഹ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വക്യമാണശാസ്ത്രംകൊണ്ടു എന്നു കാരാദശത്തെ ചെയ്തിട്ടുള്ളതോ എന്നും വരുത്തേണ്ടതിന്നു അവകാശം നേരിട്ടിരിക്കുന്ന പ്രകാരം ശങ്കിപ്പാനുള്ളതാകയാൽ അവിടെ സമാധാനത്തിന്നുവേണ്ടി “ചാദാന യവ സർഗ്ഗാനാം ലോപേ” എന്നുള്ള വിധേയശാസ്ത്രത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു പദത്തിന്റെ അന്തത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന വിസർഗ്ഗത്തെ ലോപിച്ചാൽ അവിടെ പിന്നെ സ്വരസന്ധിക്ക് (സ്വരവിക്രിയക്ക്) അവകാശം

മില്ലെന്നു വന്നിരിക്കയാൽ ഇവിടെ ദേവശബ്ദത്തിന്റേയും നരശബ്ദത്തിന്റേയും തുല്യശബ്ദത്തിന്റേയും അന്തത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന വിസ്മയങ്ങളെ ലോപിപ്പിച്ചതിൽപിന്നെ സവണ്ണദീപ്തത്തെ ചെയ്തിട്ടു ദേവായാതി എന്നും നരാപി എന്നും എകരാദേശത്തെ ചെയ്തിട്ടു തുല്യം എന്നും വരുത്തിക്കൂട്ടുന്നതല്ല. പദാന്തത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന യകാരവകാരങ്ങളെ ലോപിപ്പിച്ചതിൽപിന്നെ സപരസന്ധി പാടില്ലെന്നുള്ളത് അപസരത്തിൽ ഉദാഹരണങ്ങളെക്കൊണ്ടു മേല്പെട്ടു കാണിക്കപ്പെടും.

ചിലാലത്തു വിസ്മയം യകാരംകൊണ്ട് ആദേശിക്കപ്പെട്ടു എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ പ്രീതഃ അത്ര എന്നിരുന്നെത്തു വിസ്മയത്തിന്നു യകാരം വന്നിട്ടു പ്രീതയ് അത്ര എന്നും യകാരത്തെ അത്രശബ്ദത്തിങ്കലേ അകാരത്തോടു ചേർക്കുമ്പോൾ പ്രീതയത്ര എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഈയിധം പ്രയാഗങ്ങൾ മഹാകവികൾ ആദരിച്ചു കാണുന്നില്ല.

വക്ത്രാന്ത്യത്രിതയാന്തസ്ഥാ ഹകാരേഷുവിലപ്യന്തേ

ആകാരസ്ഥസ്സുതഃ ഒതപമകാരസ്ഥസ്സഹവ്രജേൽ. ൭

വക്ത്രാന്ത്യത്രിതയാന്തസ്ഥാഹകാരങ്ങൾ പരങ്ങളായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ സപ്താക്ഷരാതദന്തകഃ എന്ന മുൻപരിഭാഷാപ്രകരണത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ഇവിടെ സപ്തമീബഹുവചനാന്തമായിരിക്കുന്ന വക്ത്രാന്ത്യത്രിതയാന്തസ്ഥാ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള പദം കാണാപ്പെടുന്നതുകൊണ്ട് അതുപോലെ സപ്തമീ ബഹുവചനമായിരിക്കുന്ന പരശബ്ദത്തെയും ചേർത്തിരിക്കുന്നു. ആകാരസ്ഥമായിരിക്കുന്ന സ്മാ ലോപിക്കപ്പെടുന്നു. അകാരസ്ഥമായിരിക്കുന്ന സ്മാകൂടെ ഒതത്തെ വ്രജിക്കും.

വക്ത്രാന്ത്യത്രിതയാന്തസ്ഥാ ഹകാരങ്ങൾ=വക്ത്രാന്ത്യത്രിതയങ്ങളും അന്തസ്ഥകളും ഹകാരവും വക്ത്രാന്ത്യത്രിതയങ്ങൾ=വക്ത്രങ്ങളുടെ അന്ത്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന ത്രിതയങ്ങൾ വക്ത്രങ്ങൾ=പഞ്ചവക്ത്രങ്ങൾ അന്ത്യങ്ങൾ=അന്തത്തിങ്കൽ ഭവിച്ചവ. ത്രിതയങ്ങൾ=വണ്ണത്രയങ്ങൾ. അന്തസ്ഥകൾ=യരലവങ്ങൾ. ആകാരസ്ഥം=ആകാരത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. ആകാരസ്ഥം=ആകാരത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത് ഒതപം=ഒകാരം വ്രജിക്കുപ്രാപിക്കുക.

അഞ്ചു പട്ട്ഞങ്ങളുടേയും അവസാനത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന മുത്തുന ക്ഷരങ്ങളും യരല പങ്ങളും ഹകാരവും ആകാരത്തോടുകൂടി നില്ക്കുന്ന വിസർഗ്ഗത്തിന്റെ പിന്നാലെ വരുമ്പോൾ ആ വിസർഗ്ഗം ലോപിപ്പി ക്കാപ്പട്ടന്നു മേല്പാഞ്ഞ അക്ഷരങ്ങൾ തന്നെ ആകാരത്തോടുകൂടി നില്ക്കുന്ന വിസർഗ്ഗത്തിന്റെ പിന്നാലെ വരുമ്പോൾ ആ വിസർഗ്ഗത്തിന്റെയും അകാരത്തിന്റെയും സ്ഥാനത്തിങ്കൽ കൊരത്തേയും ആദേശിക്കുന്നു.

ഉദാഹരണം.

ബാലാഗതാചരാഹേലാ വിപ്രോദീനോഹതോരസഃ ബാലാഃ ഗതാഃ എന്നുള്ളതത് വിസർഗ്ഗം ലകാരത്തിന്റെ മേല്പട്ടിരിക്കുന്ന ആകാരത്തോടുകൂടി നില്ക്കുന്നു. അതിന്റെ പിന്നാലെ കവർഗ്ഗത്തിന്റെ അവസാനത്തിങ്കലെ മൂന്ന് അക്ഷരങ്ങളിൽ ഒന്നായ ഗകാരം വന്നിരിക്കയാൽ ആ വിസർഗ്ഗത്തെ ലോപിപ്പിക്കുന്നു. ബാലാഗതാഃ എന്നായി തീരുന്നു. ഗതാഃ വരാഃ എന്നുള്ളതത് വിസർഗ്ഗം ആകാരത്തോടുകൂടി നില്ക്കുന്നു. അതിന്റെ പിന്നാലെ അന്തസ്ഥകളിലൊന്നായ വകാരവും വന്നിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് വിസർഗ്ഗത്തെ ലോപിപ്പിച്ചിട്ട് ഗതാചരാഃ എന്നു നില്ക്കുന്നു വരാഃ ഹേലാഃ എന്നുള്ളതത് വിസർഗ്ഗം ആകാരത്തോടുകൂടി നില്ക്കുന്നു. അതിന്റെ പിന്നാലെ ഹകാരവും വന്നിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു വിസർഗ്ഗത്തെ ലോപിച്ചിട്ട് “വരാഹേലാഃ” എന്നു വരത്തുന്നു. വിപ്രഃ ദീനഃ എന്നുള്ളതത് വിസർഗ്ഗം വിപ്ര ശബ്ദത്തിങ്കലെ രേ ഫത്തിന്റെ മേല്പട്ടു കാണപ്പെടുന്ന അകാരത്തോടുകൂടി നില്ക്കുന്നു. വിസർഗ്ഗത്തിന്റെ പിന്നാലെ തവർഗ്ഗത്തിന്റെ അവസാനത്തെ മൂന്നക്ഷരങ്ങളിൽ ഒന്നായ കോരവും വന്നിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു വിസർഗ്ഗത്തിന്നു “വിപ്ര” ശബ്ദത്തിങ്കലെ രേഫത്തിന്നു മേല്പട്ടു നിൽക്കുന്ന അകാരത്തോടുകൂടി ലോപം വരുന്നു. വിപ്-ര്-ഒ-ദീനഃ-എന്നു നിൽക്കുന്നു. യോജിപ്പിക്കുമ്പോൾ വിപ്രോദീനഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അകാരസ്ഥമായിരിക്കുന്ന വിസർഗ്ഗത്തിന്ന് ആ അകാരത്തോടുകൂടാതെ ഓകാരത്തെ ആദേശിക്കുന്ന പക്ഷേ-വിപ്രഃ-ദീനഃ-എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ വിസർഗ്ഗത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു ആദേശിക്കപ്പെടുന്നതായ കൊരത്തിന്നും വി

പ്രശസ്തനായിരിക്കാൻ രേഖപ്പെടുത്തിയ മേൽപ്പട്ട നിൽക്കുന്ന അകാരത്തിന്നും കൂടി ഔകാരം വന്നപ്പോൾ “വിപ്രാദിനഃ” എന്നുള്ള അനിഷ്ടസിദ്ധിപ്പെടുന്ന കാരണമായി തീരുകയും ചെയ്യും. അങ്ങിനെ വരരുതെന്നു വിചാരിച്ചിട്ടാത്ര “അകാരസ്ഥസ്ഥാനപ്രദേൽ” എന്നുള്ളതു സാധാരണപ്രായോഗികപ്രകാരം “ഹരോരസഃ” എന്നുള്ളതു ഇങ്ങിനെ തന്നെ കണ്ടുകാണേണ്ടതാകുന്നു.

വട്ടാദി ദ്വയശ്ച സാൻ ഹിതപാദപ ദന്വേദത്തരം
 ഇവണ്ണാദിഗത സ്വാർത്ഥരേഖാദേശം പ്രപദ്യതേ. ന
 അവണ്ണാദിവിചൈവ പാസ്വാൽ സന്താരപ്രകൃതിർവ്യാദി
 ദൈവമു പാദതാ ലോപാ പൂർവ്വശ്ചാസ്ഥി ദീർഘതാം. ഐ

വട്ടാദിദ്വയശ്ച സാൻ ഹിതപാദപ ദന്വേദത്തരം ഇവണ്ണാദിഗതമായിരിക്കുന്ന സദ്യം രേഖാദേശത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. സദ്യം രപ്രകൃതിയെങ്കിൽ അവണ്ണത്തിൽ നിന്നും ഈവണ്ണാദി വിഷയം. രേഖാ പാദമായിരിക്കും വിഷയത്തിലാകട്ടെ സദ്യം ലോപത്തെയും പൂർവ്വം ദീർഘതയേയും പ്രാപിക്കുന്നു.

വട്ടാദിദ്വയശ്ച സാൻ=വട്ടാദിദ്വയങ്ങളും ശ്ചസങ്ങളും. വട്ടാദിദ്വയങ്ങൾ=വട്ടങ്ങളുടെ ആദിയിൽപ്പെട്ട ദ്വയങ്ങൾ. വട്ടങ്ങൾ=പഞ്ചവട്ടങ്ങൾ. ദ്വയങ്ങൾ=വണ്ണദ്വയങ്ങൾ. ഇവണ്ണാദിഗതം=ഇവണ്ണാദികളെ ഗമിച്ചത്. ഇവണ്ണാദികൾ=ഇവണ്ണം തുടങ്ങിയുള്ളവ. സദ്യം=വിസദ്യ. രേഖാദേശം=രേഖാകാണ്ടുള്ള ആദേശം. രപ്രകൃതി=രേഖത്തിന്റെ പ്രകൃതിയോടുകൂടിയത്. പ്രകൃതി=സ്വഭാവം.

അഞ്ചു വട്ടങ്ങളുടേയും ആദിയിൽപ്പെട്ട രണ്ടക്ഷരങ്ങളായ ക-ഖ, ച-ഛ, ട-ഠ, ത-ഥ, ഡ-ഢ, എന്നുള്ളവയും ശ്ചസങ്ങളും ഒഴികെ മാത്രമുള്ള അക്ഷരങ്ങൾ ഇവയെ തുടങ്ങി ഔകാരം വരെയുള്ള സ്വരങ്ങളോടുകൂടി നിൽക്കുന്ന വിവർത്തനം പിന്നാലെ വരുമ്പോൾ അതിന്റെ (വിസദ്യത്തിന്റെ) സ്വാഭാവിക രേഖാദേശം ആദേശിക്കേണ്ടതാകുന്നു. വിസദ്യം ആദ്യം രേഖാദേശം സ്വഭാവത്തിലാകുന്നതാണെങ്കിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ പ്രകാരമുള്ള അക്ഷരങ്ങൾ തന്നെ പിന്നാലെ വരുമ്പോൾ അകാരത്തോടും ആകാരത്തോടും കൂടി

നിൽക്കുന്ന വിസർഗ്ഗത്തിനും രേഖാദേശം വരുന്നതാകുന്നു. മേല്പറഞ്ഞപ്രകാരം ഇവണ്ണാദികളെ ഗമിക്കുന്നതോ രപ്രകൃതിയായിട്ടു അവണ്ണഗമായിരിക്കുമെന്നു ആയ വിസർഗ്ഗത്തിന്റെ പിന്നാലെ രേഖം വരുന്നതായാൽ ആ വിസർഗ്ഗം ലോപത്തേയും അതിന്റെ മുൻപിൽ നിൽക്കുന്ന സ്വരം ദീർഘതയേയും പ്രാപിക്കും.

ഉദാഹരണം.

കവിരത്രപട്ടുവീദോൻ പുനരന്ധിനവാരിഹ

വാദ്യോദോഷ്യ പിതന്തന്യം പുനാരേമേപട്ടരഥി

കവിഃ അത്ര എന്നുള്ളതതു ഇഹാരംഗം ഗമിച്ചിരിക്കുന്ന വിസർഗ്ഗത്തിന്റെ പിന്നാലെ പട്ടാദിദ്രവ്യശബ്ദങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടാത്തതായ അകാരം വന്നിരിക്കയാൽ ആ വിസർഗ്ഗത്തെ രേഖം കൊണ്ട് ആദേശിക്കുന്നു. കവിഃ അത്ര എന്നു നിൽക്കുന്നു ര എന്നുള്ളതിനെ അകാരത്തോടു ചേർത്തപ്പോൾ വാദം “കവിരത്രം” എന്നു സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതുപോലെ തന്നെ “പട്ടുവീദോൻ” എന്നുള്ളതും കവിഃ പട്ടുവീദോൻ എന്നു “പുനഃ” അന്ധി എന്നുള്ളതു പുനഃ അന്ധി എന്നു ശബ്ദമിട്ടു വിസർഗ്ഗം രേഖപ്രകൃതിയാകുന്നു. എങ്കിലും ആ നാൽ ആ ശബ്ദം ആദ്യത്തിൽ പുനഃ എന്ന രേഖാന്തമായിരുന്നപ്പോൾ “പദാന്തയോസ്മാൽ സരയോച്ചിസർഗ്ഗം” എന്നു മേല്പട്ടു പറയുന്നപ്രകാരം അവിടെ നിൽക്കുന്ന രേഖത്തിന്നു വിസർഗ്ഗത്തെ ആദേശിച്ചതാകുന്നു. “വാഃ” ഇഹ എന്നുള്ളതതു വാശ്ശബ്ദം ആദ്യത്തിൽ വാഃ എന്നു നിന്നപ്പോൾ അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന രേഖത്തിന്നു വിസർഗ്ഗത്തെ ആദേശിച്ചിരിക്കയാൽ ഈ വിസർഗ്ഗവും രപ്രകൃതിയാകുന്നു. ഈ രണ്ടു സ്ഥലങ്ങളിലും വിസർഗ്ഗം അകാരത്തേയും ആകാരത്തേയും ഗമിച്ചാണെന്നു അതരപ്രകൃതി ആയിരിക്കയാൽ മാത്രം രേഖംകൊണ്ടു ആദേശിക്കപ്പെടുന്നു. അതുകൊണ്ടു അവണ്ണഗമായിരിക്കുന്ന വിസർഗ്ഗം രപ്രകൃതി അല്ലെങ്കിൽ പട്ടാദിദ്രവ്യശബ്ദങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടാത്ത വണ്ണങ്ങൾ പിന്നാലെവന്നാലും അതിനെ രേഖംകൊണ്ടു ആദേശിച്ചുകൂടുന്നതല്ല. വാദ്യോദോഷ്യ എന്നും പിതന്തന്യം എന്നുമുള്ള ഭിക്ഷകളിലും വിസർഗ്ഗം രപ്രകൃതി ആയതുകൊണ്ടുമാത്രം രേഖാദേശത്തിന്നു

കാരണമായിരിക്കുന്നു എന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇക്കാരണമായിരിക്കുന്ന പിതൃശബ്ദത്തിന്റെ സംബോധനകവചനം പിതര എന്നിരുന്നതിൽ പിന്നെ രേഖത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു വിസ്മയത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. പുനഃരൊരു എന്നുള്ളതു അകാരത്തെ ഗുഹിച്ചതു രപ്രകൃതിയായുചിരിക്കുന്ന വിസ്മയത്തിന്റെ പിന്നാലെ രേഖ വന്നിരിക്കയാൽ “രേഖേതു പരോപാലോപം” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനത്തെ പ്രമാണിച്ചിട്ടു വിസ്മയത്തെ ലോപിപ്പിക്കുകയും വിസ്മയത്തിന്റെ മുമ്പിലിരിക്കുന്ന അകാരത്തെ ഭീഷ്മിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടു “പുനാരോമം” എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരംതന്നെ പട്ടു രഥി എന്നുള്ളത് ഇ പണ്ണാദിയിൽ ഉൾപ്പെട്ട ഉകാരത്താകൂടി നിൽക്കുന്ന വിസ്മയത്തിന്റെ പിന്നാലെ രേഖ വന്നിരിക്കയാൽ മുൻപ പറഞ്ഞ ശാസ്ത്രപ്രകാരം വിസ്മയത്തെ ലോപിപ്പിക്കുകയും അതിന്റെ മുൻപിലിരിക്കുന്ന ഉകാരത്തെ ഭീഷ്മിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടു പട്ടുരഥി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

അപ്പോൾ ഭോഗാഭോ ഏതായാ വിസ്മയം വില്പ്യതേ

ആയാദിഭോ അപ്പോൾ ആത്ര ഭോഗാ ആഗ്രഹ്യ ഭോഗ്യം. വ

“അപ്പോൾ” “ഭോഗാ” “ഭോഗ്യം” എന്നിവയുടെ വിസ്മയം

ഇവിടെ ലോപിപ്പിക്കപ്പെടുന്നു.

വർഗ്ഗാദി ഭവയങ്ങളിലും ശബ്ദങ്ങളിലും ഉൾപ്പെടാത്ത മറ്റുള്ള അക്ഷരങ്ങൾ അപ്പോൾ ഭോഗാഭോ എന്നുള്ളവയുടെ വിസ്മയത്തിന്നു ലോപത്തെ വിധിക്കേണ്ടതാകുന്നു. “ആയാദിഭോഗ്യം” എന്നു തുടങ്ങി ഇവിടെ ഉദാഹരണം കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. ഭോഗ്യം അപ്പോൾ എന്നുള്ളതു വിസ്മയത്തിന്റെ പിന്നാലെ വർഗ്ഗാദി ഭവയങ്ങളിലും ശബ്ദങ്ങളിലും ഉൾപ്പെടാത്ത അകാരം വന്നിരിക്കയാൽ ആ വിസ്മയത്തിന്നു ലോപത്തെ വിധിക്കുന്നു. “ഭോഗ്യം” അപ്പോൾ എന്നു സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

പരോപാലോപം വിസ്മയം വില്പ്യതേ പരോ

സംഗ്രഹം മഹാ രാജാ കരോത്യേവ സതാം മിതം. ന്

രസങ്ങളിൽ പരമായിരിക്കുന്ന വിസ്മയം ഹല, പരമായരിക്കാ വിഷയത്തിൽ ലോപിപ്പിക്കപ്പെടും.

സൈഷണ്ഡം, സഃ ഏഷഃ എന്നീരണ്ടു ശബ്ദങ്ങൾ:

സഃ ഏഷഃ ഈ ശബ്ദങ്ങളുടെ വിസർഗ്ഗത്തിന്നു പിന്നാലെ ഒരു വൃജ്ഞനം വരുന്നതായാൽ ആ വിസർഗ്ഗത്തെ ലോപിപ്പിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഉദാഹരണം “സഃ ഗച്ഛതി” എന്നുള്ളതതു വിസർഗ്ഗത്തിന്റെ പിന്നാലെ വൃജ്ഞനമായ ഗകാരം വന്നിരിക്കയാൽ ആ വിസർഗ്ഗത്തെ ലോപിപ്പിക്കുന്നു, സഗച്ഛതി എന്നു സഭരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഏഷഃ സതാം എന്നുള്ളതതു വിസർഗ്ഗത്തിന്റെ പിന്നാലെ വൃജ്ഞനമായ സകാരം വന്നിരിക്കയാൽ ആ വിസർഗ്ഗത്തെ ലോപിപ്പിച്ചതിൽ ഏഷ സതാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

ഇതി വിസർഗ്ഗ സന്ധി പ്രകരണം.

അഥ സ്വരസന്ധിപ്രകരണം.

ഇവണ്ണാദി ചതുണ്ണാഞ്ച ദസവണ്ണ സ്വരാഃ പരേ
ആദേവ സ്പ്യച്ഛ്വപരലാസ്സംഹിതായാം യഥാക്രമം.

ഇവണ്ണാദിനാലിന്നു അസവണ്ണസ്വരങ്ങൾ പരങ്ങളെങ്കിൽ സ്വാതിതയിൽ ക്രമത്തിന്നു തക്കവണ്ണം യവരലങ്ങൾ ആദേശങ്ങളായിട്ടു ഭവിക്കും.

അസവണ്ണസ്വരങ്ങൾ=സവണ്ണ സ്വരങ്ങളെന്നിയെ ഇരിക്കുന്നവ,

ഇവണ്ണം, ഉവണ്ണം, ഋവണ്ണം, ഌവണ്ണം ഈ നാലിന്റേയും പിന്നാലെ അപരിന്നു സവണ്ണങ്ങളല്ലാത്ത സ്വരങ്ങൾ വരുമ്പോൾ അവിടെ യവരലങ്ങളെ ആദേശിക്കുന്നു. ക്രമത്തിന്നു തക്കവണ്ണം എന്നു പാടത്തിരിക്കുകൊണ്ടു ഇവണ്ണത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു യകാരത്തെയും ഉവണ്ണത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തിങ്കൽ വകാരത്തെയും ഋവണ്ണത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു രേഫത്തെയും ഌവണ്ണത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു ചകാരത്തെയും ആദേശിക്കണമെന്നു താല്പര്യം.

സ്വരസ്ഥമരഹം ദിസ്ത്യാ ദൃഷ്ണനം വൃജ്ഞോത്തരം

ഇത്യാ ദിതീയാ വക്ത്രേ പൂർവ്വതം യാന്ത്രിയസ്ഥിതാഃ.

സ്വരസ്ഥമായി അരഹമായി വൃജ്ഞോത്തരമായിരിക്കുന്ന വൃജ്ഞനം രണ്ടു പട്ടം ഭവിക്കും. ഇവിടെ അധസ്ഥിതങ്ങളായിരിക്കുന്ന വക്ത്രേതികളെ ഇവ്വങ്ങളും ദിതീയങ്ങളും പൂർവ്വതയെ യാനം ചെയ്യുന്നു.

സപരസ്ഥം = സപരത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. അരഹം = രേഖ ഹകാരങ്ങളോടു കൂടാത്തത്. രേഖ ഹകാരങ്ങൾ, രേഖയും ഹകാരവും വ്യഞ്ജനോത്തരം = വ്യഞ്ജനം ഉത്തരമായിട്ടുള്ളത്. അധസ്ഥിതങ്ങൾ = ഔദ്യോഗികത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യവ ത്വങ്ങൾ = നാലാമത്തേവ. ദിശീയങ്ങൾ = രണ്ടാമത്തേവ.

രേഖത്തേയും ഹകാരത്തേയും ഒഴിച്ചു ഒരു സപരത്തിന്റെ പിന്നാലെ വരുന്ന വ്യഞ്ജനത്തിന്നു ദിതം ഭവിക്കും. എന്നാൽ ഈ വ്യഞ്ജനത്തിന്റെ പിന്നാലെ മറ്റൊരു വ്യഞ്ജനം വരുന്നതായാൽ മാത്രം ഇപ്രകാരം ദിതം സംഭവിക്കുന്നതാണെന്നും വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം.

നേയം ദ്രവ്യസ്വ നതപാജ്യം ഭോക്ത്രണം പത്മസൽകലം.

ദധി അ സ്വ എന്നുള്ളതെ ദധിശബ്ദത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ കാണപ്പെടുന്നതും ഇവണ്ണത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടതുമായ ഇകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ അതിന്നു സവണ്ണമല്ലാത്തതായ അകാരം വന്നിരിക്കയാൽ “ഇവണ്ണാദി ചതുണ്ണം” എന്നു തുടങ്ങി മുൻപെ പാഞ്ഞിരിക്കുന്ന വചനത്തെ പ്രമാണിച്ചിട്ട് ഇകാരത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തിങ്കൽ യകാരത്തെ ആദേശിക്കുന്നു. അപ്പോൾ ദധ് യ് അസ്വ എന്നു നില്ക്കുന്നു. പിന്നെത്തതിൽ, “സപരസ്ഥമരഹം ദിസ്യാൽ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ദധ് യ് എന്നേടത്തു ഇകാരത്തിന്റെ മോപ്പുട്ടിരിക്കുന്ന അകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ വന്നിരിക്കുന്ന ധകാരത്തിന്നു ദിതം ഭവിക്കും. അതിന്റെ പിന്നാലെ ഇപ്പോൾ ആദേശിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന യകാരം ഇരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഈ ധകാരം വ്യഞ്ജനോത്തരമാണെന്നും വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ ധകാരത്തിന്നു ദിതം വിധിക്കപ്പെടുമ്പോൾ, ദധ്, ധ്, യ് എന്നു നില്ക്കുന്നു. ഇതിന്റെ ശേഷം തുർദിശീയാ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം കീഴ്കുട്ടി നില്ക്കുന്നതും തവഗ്ഗത്തിൽ നാലാമത്തെയ ധകാരം പൂർവ്വതയ പ്രാപിക്കുന്നു. അതു തവഗ്ഗത്തിൽ മൂന്നാമത്തെ അക്ഷരമായ ദകാരമായിട്ടു മാറുന്നു എന്നു താല്പര്യം. ഇപ്പോൾ ദദ്-ധ്-യ് അസ്വ എന്നു നിന്നിട്ടു യോജിപ്പിക്കുമ്പോൾ ദ്രവ്യസ്വ

എന്നായിത്തീരുന്നു. നതു ആജ്യം എന്നുള്ളതു തകാരത്തിന്റെ മോലപ്പട്ട കാണപ്പെടുന്നതും ഉവണ്ണത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടതുമായ ഉകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ അതിന്റെ സവണ്ണസ്വരമല്ലാത്ത ആകാരം വന്നിരിക്കയാൽ ആ ഉകാരത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തിങ്കൽ വകാരത്തെ ആദേശിക്കുന്നു. നത്വ് ആജ്യം എന്നു നിന്നിട്ടു യോജിപ്പിക്കുമ്പോൾ “നതപാജ്യം” എന്നായിത്തീരുന്നു. ഇവിടെ അധസ്ഥിതങ്ങളായിരിക്കുന്ന വർഗ്ഗത്തിങ്കലു തുളുങ്ങളും ദ്വിതീയങ്ങളും എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുകൊണ്ട് അവാറിന്നു മാത്രം ദ്വിതപം വരുന്നതാകുന്നു. തകാരം തവർഗ്ഗത്തിലെ ഒന്നാമത്തെ അക്ഷരമാകുകൊണ്ട് അതിന്നു ഇവിടെ ദ്വിതപം വരുന്നതല്ല. ഭോക്ത്രന്നം എന്നുള്ളതു ഭോക്ത്രശബ്ദത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ഇരിക്കുന്നതും പ്രവണ്ണത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടതുമായ പ്രകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ അസവണ്ണമായിരിക്കുന്ന അകാരം വന്നിരിക്കയാൽ ആ പ്രകാരത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തിങ്കൽ രേഖത്തെ ആദേശിക്കുന്നു. ഭോക്ത്ര് അന്നം എന്നു നിന്നിട്ടു, യോജിപ്പിക്കുമ്പോൾ ഭോക്ത്രന്നം എന്നായിത്തീരുന്നു. “പഥി” “അസൽ കലം” എന്നുള്ളതത് ഇകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ അസവണ്ണ സ്വരമായിരിക്കുന്ന അകാരം വന്നിരിക്കയാൽ ആ ഇകാരത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു യകാരത്തെ ആദേശിക്കുന്നു. “പഥ് യ് അസൽ കലം” എന്നു നിലകുന്നു. പിന്നെത്തരിൽ “സ്വരസ്ഥ മരഹംദി സ്വ്യാൽ” എന്നു തുടങ്ങി നാട പറഞ്ഞപ്രകാരം ഇവിടെ പകാരത്തിന്റെ മേല്പട്ടുനില്ക്കുന്ന അകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ വന്നിരിക്കുന്ന മകാരത്തിന്നു ദ്വിതപംവരും. ഈ മകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ഇപ്പോൾ ആദേശിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന യകാരമുണ്ടാകുകൊണ്ട് അത് വൃജ്ഞോത്തരമായും വന്നിരിക്കുന്നു. പഥ്-ഥ്-യ് എന്നുനിന്നിട്ടു “തുളാദിതീയാ വർഗ്ഗത്ര” എന്നു തുടങ്ങി നാട പറഞ്ഞപ്രകാരം തവർഗ്ഗത്തിലെ രണ്ടാമത്തെ അക്ഷരമായ മകാരം പൂർവ്വതയെ യാനം ചെയ്യുന്നു. അതായത്, തവർഗ്ഗത്തിലെ ഒന്നാമത്തെ അക്ഷരമായ തകാരത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു എന്നു താല്പര്യം. ഇപ്പോൾ പത്-ഥ്-യ് അസൽകലം എന്നു നിന്നിട്ടു യോജിപ്പിക്കുമ്പോൾ പത്ഥസൽകലം എന്നായി തീരുന്നു.

അയായ വാവ ആദേശാ സ്പന്യസ്താനാം സ്വരേ പരേ
അവസ്താൽ പരയാലോപോ യവയോദ്യോ പദാന്തയോഃ. ൩

സന്ധ്യസ്തങ്ങൾക്കു സ്വരം പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ
അയായ വാചകം ആദേശങ്ങളായിട്ടു ഭവിക്കും. അവസ്തതിങ്കൽ
നിന്നു പരങ്ങളായി, പദാന്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന യവങ്ങൾക്കു ലോപം
വരികയാ ചെയ്യും.

സന്ധ്യസ്തങ്ങൾ=സന്ധ്യക്ഷരങ്ങൾ. അയായ വാചകം അ
യ്, അവ്, ആയ്, ആവ് എന്നുള്ളവ. യവങ്ങൾ=യകാരവകാരങ്ങൾ.

സന്ധ്യക്ഷരങ്ങളായിരിക്കുന്ന എ-ഐ-ഓ-ഔ എന്നുള്ളവ
റിന്റെ പിന്നാലെ സ്വരം വരുന്നതായാൽ അവറിന്നു ക്രമ
ത്താലെ അയ്-ആയ്-അവ്-ആവ് എന്നീ ആദേശങ്ങൾവരും ക്ര
മത്താലെ എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ഏകാരത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു
“അയ്” എന്നും ഐകാരത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു “ആയ്” എ
ന്നും ഓകാരത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു “അവ്” എന്നും ഔകാരത്തി
ന്റെ സ്ഥാനത്തു “ആവ്” എന്നും ആദേശങ്ങൾ വരുമെന്നു താ
ല്പിച്ചു.

അ കാരത്തിന്റെയോ ആകാരത്തിന്റെയോ പിന്നാലെയും
പദാന്തത്തിങ്കലും വരുന്ന യകാരവകാരങ്ങൾക്കു ഒരു സമയം ലോ
പവും വരും.

ഉദാഹരണം.

ത ഇഹസ്താ അസ്യയന്തി വടഃപഹി ക്രതാവിവ

തെ ഇഹ എന്നുള്ളടത്തു സന്ധ്യക്ഷരമായിരിക്കുന്ന ഏകാ
രത്തിന്റെ പിന്നാലെ സ്വരമായ ഇകാരം വന്നിരിക്കയാൽ ആ
ഏകാരത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തിങ്കൽ അയ് എന്നാദേശിക്കുമ്പോൾ
തയ് ഇഹ എന്നു നില്ക്കുന്നു. പിന്നെത്തരയിൽ “അവസ്താൽ പ
രയാലോപഃ” എന്നുതുടങ്ങി നടപറഞ്ഞപ്രകാരം ഇവിടെ അ
കാരത്തിങ്കൽനിന്നു പരമായി പദാന്തത്തിങ്കലിരിക്കുന്ന യകാര
ത്തിന്നു ലോപം വന്നിട്ടു ത ഇഹ എന്നു നില്ക്കുന്നു. അസ്മൈ അ
സ്യയന്തി എന്നുള്ളടത്തു സന്ധ്യക്ഷരമായ ഐകാരത്തിന്റെ പി
ന്നാലെ അകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്റെ (ഐകാരത്തിന്റെ)

സ്ഥാനത്തിൽ ആയ് എന്നാദേശത്തെ ചെയ്യുമ്പോൾ “അസ്ത” “ആയ്” എന്നു നിന്നിട്ടു “അസ്തായ്” എന്നായി തീരുന്നു. പിന്നെത്തതിൽ “അവസ്താൽ പരയാല്ലോഹെ” എന്നു നടപറഞ്ഞപ്രകാരം ആകാരത്തിൽനിന്നു പരമായി പദാന്തത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന യകാരത്തിന്നു ലോപംവന്നിട്ടു അസ്താ അസ്മയന്തി എന്നായി തീരുന്നു. “വടാ, ഏഹി” എന്നുള്ളൊട്ടെ സന്ധ്യക്ഷരമായ ഒകാരത്തിൽ പരമായിട്ടു സ്വപരമായ ഏകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്റെ (ഓകാരത്തിന്റെ) സ്ഥാനത്തിൽ “അവ്” എന്നാദേശത്തെ ചെയ്യുന്നു. “വട്-അവ്” എന്നു വരുന്നു. യോജിപ്പിക്കുമ്പോൾ “വടവ്” എന്നു കിട്ടുന്നു. ഇവിടെ അവസാനത്തിങ്കലെ വകാരത്തെ എഹി എന്നുള്ളതിങ്കലെ ഏകാരത്തോടു ചേർത്തിട്ടു “വടവേഹി” എന്നു വരുന്നതു. “അവസ്താൽ പരയാല്ലോഹെയവയാല്പാ പദാന്തായ്” എന്നുള്ളൊട്ടെ വാ ശബ്ദത്തെ പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുകൊണ്ടു യകാരവകാരങ്ങളുടെ ലോപം വൈകല്പികമാണെന്നു അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കയാൽ ഇവിടെ അകാരത്തിൽനിന്നു പരമായി പദാന്തമായിരിക്കുന്ന വകാരത്തെ ലോപിപ്പിച്ചിട്ടില്ലെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. “ക്രതേ, ഇവ്” എന്നുള്ളൊട്ടെ സന്ധ്യക്ഷരമായ ഒകാരത്തിൽ നിന്നു പരമായിട്ടു ഇകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു (ഓകാരത്തിന്നു) ആവ് എന്നാദേശം വരുന്നു. ക്രത്, ആവ് എന്നു നിന്നിട്ടു ക്രതാവ് എന്നും വരുന്നു. ഇവിടെ അവസാനത്തിങ്കലെ വകാരത്തെ ഇവശബ്ദത്തിങ്കലെ ഇകാരത്തോടു ചേർത്തിട്ടു “ക്രതാവിവ, എന്നു വരുന്നതു. ഇവിടെയും വകാരത്തെ ലോപിപ്പിക്കാത്തതിന്നു കാരണം മുൻപെ പറഞ്ഞപ്രകാരം ലോപവിധിയുടെ വൈകല്പികത്വമാണെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ത ഇഹ എന്നുള്ളൊട്ടെ തകാരത്തിന്റെ മേല്പട്ടു നില്ക്കുന്ന അകാരത്തിന്നും ഇവശബ്ദത്തിങ്കലെ ഇകാരത്തിന്നും കൂടി ഏകാരത്തെയും “അസ്ത, അസ്മയന്തി” എന്നുള്ളൊട്ടെ ആദ്യപദത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന ആകാരത്തിന്നും അസ്മയന്തി എന്നുള്ള പദത്തിന്റെ ആദിയിങ്കലിരിക്കുന്ന അകാരത്തിന്നും കൂടി ദീർഘത്തെയും ആദേശിക്കേണ്ടതാണെന്നു ശങ്കിക്കുന്നതു്

യാൽ ഈ സ്ഥലങ്ങളിൽ പദത്തിന്റെ അന്തത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന യകാരത്തെ ലോപിപ്പിച്ചിരിക്കുകയാണ് അവിടെ “പദാന്ത യവസ ഗ്ലാണം ലോപേതി സപര വിക്രിയാ” എന്നു നടേവിസഗ്ഗ് സന്ധിയിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന പ്രമാണത്തെ ആദരിച്ചിട്ടു പിന്നെത്തരിൽ സപരസന്ധി പാടില്ലെന്നു സമാധാനം കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

അവസ്തസ്വ ഭവ ഭോഗ ഇവസ്തേന പരേണ ചേൽ
എകാരോ സാവ്യവസ്തേന തദപദോകാര ഇഷ്ടതേ. ര
എന്നെദത്തോ തദപദൈകാര ദൈത്യന്ത്യാ മൈദ പിസൃതഃ
തദവയം വിഫലേ ഹാസ്യാ നോല്ലലേ കമ്ലാദയഃ. ൫
തദവയോ വനിതൈക്ഷിഷു നവൗദനദിവയഃ
ഒതേപരേഷാന്ത സമാസേതോത്പ്രിയോ തുരധരേഷവൽ.()

അവസ്തത്തിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ഇവസ്തത്തോടു യോഗം ഭവിക്കുമെങ്കിൽ ഇത് എകാരമായിട്ടും അതുപോലെ ഉവസ്തത്തോടുള്ള യോഗം ഒകാരമായിട്ടും ഇച്ഛിക്കപ്പെടുന്നു. അതുപോലെ എന്നെദത്തുകൾക്കുടള്ള യോഗം ഐകാരമായിട്ടും ദൈത്യന്തുകൾക്കുടള്ള യോഗം ഔത്തായിട്ടും സൃതമായി. ഒതേപരേഷാന്തമായിരിക്കുന്ന സമാസത്തികലാകട്ടെ പ്രിയോതു എന്നും അധരേഷമെന്നും പോലെ ഔത്തായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു.

യോഗം=സംബന്ധം. എന്നെദത്തുകൾ=എത്തും ഐത്തും. എത്=എകാരം. ഒത്=ഒകാരം. ഔത്=ഔകാരം. സൃതം=സ്മരിക്കപ്പെട്ടത്. സ്മരിക്ക=വിചാരിക്ക. ഒതേപരേഷാന്തം=ഒതേപരേഷങ്ങൾ അന്തത്തിൽ ഉള്ളത്. ഒതേപരേഷങ്ങൾ=ഒതുഗണ്യവും രേഷു രണ്യവും.

അകാരത്തെയാ അകാരത്തെയാ പരമായിരിക്കുന്ന ഇകാരത്തോടാ ഈകാരത്തോടാ യോജിപ്പിക്കുമ്പോൾ അവിടെ ഐകാരവും, ഉകാരത്തോടാ ഈകാരത്തോടാ യോജിപ്പിക്കുമ്പോൾ ഒകാരവും, ഐകാരത്തോടാ ഐകാരത്തോടാ യോജിപ്പിക്കുമ്പോൾ ഐകാരവും, ഒകാരത്തോടാ ഔകാരത്തോടാ യോജിപ്പിക്കുമ്പോൾ ഔകാരവും വരുന്നതാകുന്നു. എന്നാൽ ഒരു സമാസത്തിന്റെ അവ

സാനത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന ഒരു ശബ്ദത്തിങ്കലേയും ഓഷ്ഠശബ്ദത്തിങ്കലേയും ഓകാരത്തെ അകാരത്തോടൊ ആകാരത്തോടൊ യോജിപ്പിക്കുന്നതായാൽ അവിടെ ഒരുക്കാരം വരുന്നതല്ല ഒകാരമെ വരികയുള്ളൂ. ഉദാഹരണം.

തവ “ഇയം” എന്നുള്ളടത്തു തവ എന്ന ശബ്ദത്തിങ്കലെ വകാരത്തിങ്കലിരിക്കുന്ന അകാരത്തിന്നു പിൻപിലെ ഇകാരത്തോടു യോഗമുണ്ടായിരിക്കയാൽ ആ അകാരത്തിന്നും ഇകാരത്തിന്നും കൂടി ഏകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു തവേയം എന്നു വരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരംതന്നെ “വിഫലാ ഇഹാ” എന്നുള്ളടത്തും ആകാരത്തിന്നും ഇകാരത്തിന്നും കൂടി യകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു വിഫലോ എന്നും വരുത്തിയിരിക്കുന്നു. “ന, ഉല്ലാല” എന്നുള്ളടത്തു “ന” എന്ന ശബ്ദത്തിങ്കലെ അകാരത്തോടു “ഉല്ലാല” ശബ്ദത്തിങ്കലെ ഉകാരത്തിന്നു യോഗമുണ്ടായിരിക്കയാൽ അവിടെ ഒകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു “നോല്ലാല” എന്നും വരുത്തിയിരിക്കുന്നു. “കമലാ ഉദയഃ” എന്നുള്ളടത്തു കമലാശബ്ദത്തിങ്കലെ ആകാരത്തോടു ഉദയശബ്ദത്തിങ്കലെ ഉകാരത്തിന്നു യോഗമുണ്ടായിരിക്കയാൽ അവിടെയും ഒകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു കമലോദയാ എന്നു വരുത്തിയിരിക്കുന്നു “തവഹൃഷാ” എന്നുള്ളടത്തു തവശബ്ദത്തിങ്കലെ വകാരത്തിങ്കലിരിക്കുന്ന അകാരത്തിന്നു ഹൃഷാ എന്ന ശബ്ദത്തിങ്കലെ ഏകാരത്തോടു യോഗമുണ്ടായിരിക്കയാൽ അവിടെ ഐകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു “താവഹൃഷാ എന്നും” വനിതാ ഐഷിഷ്ടു എന്നുള്ളടത്തു വനിതാശബ്ദത്തിങ്കലിരിക്കുന്ന ആകാരത്തിന്നും “ഐഷിഷ്ടു” എന്ന ശബ്ദത്തിങ്കലെ ഐകാരത്തോടു യോഗമുണ്ടായിരിക്കയാൽ അവിടെയും ഐകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു “വനിതൈഷിഷ്ടു” എന്നും “നവ, ദദനം” എന്നുള്ളടത്തു നവശബ്ദത്തിങ്കലെ വകാരത്തിങ്കലിരിക്കുന്ന അകാരത്തിന്നും ദദനശബ്ദത്തിങ്കലെ ദകാരത്തോടുകൂടി യോഗമുണ്ടായിരിക്കയാൽ അവിടെ ഒരുക്കാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു “നവൗദദനമെന്നും” ഇവ ഒരുഷഡം എന്നുള്ളടത്തു ഇവശബ്ദത്തിങ്കലെ വകാരത്തിലിരിക്കുന്ന അകാരത്തിന്നും “ഔഷഡ” ശബ്ദത്തിങ്കലെ ഔകാരത്തോടു യോഗമുണ്ടായിരിക്കയാൽ അവിടെയും ഔകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു “ഇ

വൌഷധ"മെന്നും വരുത്തിയിരിക്കുന്നു. "പ്രിയോതു" എന്നും "അധരോഷ്വ"മെന്നും ഉള്ളടത്തു പ്രിയാധരശബ്ദങ്ങളിലെ യകാരമേഖലയിലിരിക്കുന്ന അകാരത്തിന്നു "ഒതു"ശബ്ദത്തിങ്കലും "ഒഷ്വ" ശബ്ദത്തിങ്കലും ഇരിക്കുന്ന ഒകാരത്തോടു യോഗമുണ്ടായിട്ടാ ആ ശബ്ദങ്ങൾ "ഒരുതപാഷ്വശബ്ദങ്ങൾ" ഇവിടെ സമാസാന്തത്തിൽ ഇരിക്കുകൊണ്ടു "ഒരുതപാഷ്വാനെ സമാസേതേപാത്" എന്നു മുൻപാഞ്ഞ പ്രകാരം അവണ്ണത്തിന്നു അവിടെ "ഓതേതപാഷ്വ" ശബ്ദങ്ങളിൽ കാണപ്പെടുന്ന ഒകാരത്തോടുള്ള യോഗത്തിങ്കൽ ഒകാരം മാത്രം വന്നുകൂടുന്നതാകുന്നു, ഒകാരം വന്നുകൂടുന്നതല്ല. ഈ വിശേഷരസ്ട്രാ ഇല്ലാത്തവക്കു "ഒരുതട്ടാ മൗദപി.സ്മൃതഃ" എന്നു മുൻപാഞ്ഞപ്രകാരം ഇവിടെയും ഒകാരം വന്നിട്ടു "പ്രിയേതുഃ, അധരൗഷ്വം" എന്നു നിൽക്കുന്നതായിരുന്നു.

അവണ്ണാല്പമുവണ്ണസ്യ രതപമാത്വപ്രകാരതാ

സ്യോദോമാൽ സ്വരഗാദുല്പം ഫലോഭിതപമനുശൃണുഃ.

അവണ്ണത്തിങ്കൽനിന്നു മേല്പെട്ടുള്ള ഇവണ്ണത്തിന്നു രതപവും ആത്തിന്നു അകാരതയും ഭവിക്കും. സ്വരഗാമചിരിക്കുന്ന രേഖത്തിങ്കൽനിന്നു മേല്പെട്ടുള്ളതും അനുഷ്ടാപായം ഇരിക്കുന്ന ഫല്ലിന്നു ഭിതപം ഭവിക്കും.

രതപം=രേഖത്തിന്റെ ഭാവം. ആത്ം=ആകാരം. അകാരതം=അകാരത്തിന്റെ ഭാവം. അനുഷ്ടാപ്=ഊഷ്മാക്കളോടുകൂടാത്തത്.

അകാരത്തിന്നും ആകാരത്തിന്നും മേല്പെട്ടിരിക്കുന്ന പ്രകാരത്തിന്നും ഋകാരത്തിന്നും രേഖം വരും.

അതുകൂടാതെ അവിടെയുള്ള ആകാരത്തിന്നു അകാരവും വരും. സ്വരത്തിന്റെ പിന്നാലെ വരുന്ന രേഖത്തിന്നു മേല്പെട്ടിരിക്കുന്നതും ഊഷ്മാക്കളിൽ ഉൾപ്പെടാത്തതുമായ വൃജ്ഞനത്തിന്നു ഭിതപവും വരും.

ഉദാഹരണം.

ഇഥച്ഛിച്ഛിപുലത്തും മഹേഷ് കപാസുരയ്ങ്

"ഇഥ,ഋധി" എന്നുള്ളടത്തു ഇഹശബ്ദത്തിങ്കലെ ഹകാരത്തിങ്കലിരിക്കുന്ന അകാരത്തിന്റെ മേല്പെട്ടുള്ള പ്രകാരത്തിന്നു "അവണ്ണാല്പം" എന്നു തുടങ്ങി മുൻപെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രപ്രകാരം രേഖം വന്നിട്ടു ഇഹ-ഠ-ധി എന്നു നിൽക്കും. ചി

ഒന്നത്തതിൽ ഇഹശബ്ദത്തിങ്കല ഹകാരത്തിങ്കലുള്ള അകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ വന്നിരിക്കുന്ന രേഫത്തിന്റെ മേല്പട്ടിരിക്കുന്ന ഈ ഊഷ്മാക്കളിൽ ഉൾപ്പെടാത്തതുമായ ധകാരത്തിന്നു 'സ്പ്രാഗ്രഫാൽ' എന്നു തുടങ്ങി മുൻപെ പറഞ്ഞ ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഭിതപം വന്നിട്ടു 'ഈ, ധി' എന്നു നിൽക്കും. ഇപ്പോൾ 'തുളാഭിരീയാ' എന്നു തുടങ്ങി മുൻപിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രപ്രകാരം തവഗ്ഗ്ത്തിങ്കല നാലാമത്തെ അക്ഷരമായി കീഴ്ത്തി നിൽക്കുന്ന ധകാരം പുച്ഛനയ യാനം ചെയ്യുന്നു. അതായതു തവഗ്ഗ്ത്തിലെ മൂന്നാമത്തെ അക്ഷരമായ ദകാരമായി വരും എന്നു താല്പര്യം. അതുകൊണ്ട് ഇവിടെ ഇഹ-ര'-ദ'-ധി എന്നു നിന്നിട്ടു യോജിപ്പിക്കുമ്പോൾ ഇഹ-ധി എന്നായിത്തീരുന്നു. 'വിപുലാജ്ഞാനം' എന്നുള്ളടത്തു ആകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ വന്നിരിക്കുന്ന പ്രകാരത്തിന്നു രേഫവും ആകാരത്തിന്നു അകാരവും വന്നിട്ടു വിപുല-ര'-തുനാം എന്നു നിൽക്കുന്നു-പിന്നത്തതിൽ സ്പ്രാഗ്രഫാൽ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ലകാരത്തിങ്കല അകാരത്തിന്നു പിന്നാലെ വന്നിരിക്കുന്ന രേഫത്തിന്റെ മേല്പട്ടുള്ള തകാരത്തിന്നു ഭിതപം വന്നിട്ടു വിപുല-ര'-ത'-തുനാം-എന്നു നിൽക്കുന്നു; യോജിപ്പിക്കുമ്പോൾ വിപുലജ്ഞാനം എന്നായിത്തീരുന്നു. 'മഹാഷ്വസരഞ്ച' എന്നുള്ളടങ്ങളിൽ സപരത്തിന്റെ പിന്നാലെ വരുന്ന രേഫത്തിന്നു മേല്പട്ടു ഊഷ്മാവായിരിക്കുന്ന ഹല്ല് വന്നിരിക്കുകൊണ്ടു ഭിതപവിധിക്കു കാരണമില്ലെന്നും കാണിച്ചിരിക്കുന്നു.

സപ്രദീപ്തസ്പ്രാദ സസ്യണ്ണ സവണ്ണ സപര സംയുതിഃ

മമാത്രമനസീന്ദ്രാണി ഭവ തുല്യം പിതൃഷ്ടഭഃ.

൯

അസസ്യണ്ണ സവണ്ണ സപരസംയുതി സപ്രദീപ്തമായിട്ടു ഭവിക്കും.

അസസ്യണ്ണ സവണ്ണ സപരസംയുതി=അസസ്യണ്ണങ്ങളായിരിക്കുന്ന സവണ്ണ സപരങ്ങളുടെ സംയുതി- അസസ്യണ്ണങ്ങൾ=സസ്യണ്ണങ്ങൾ എന്നിവ ഇരിക്കുന്നവ. സംയുതി=സംയോഗം.

സസ്യണ്ണങ്ങളെ ഒഴിച്ചു സവണ്ണങ്ങളായിരിക്കുന്ന രണ്ടു സപരങ്ങൾ തമ്മിൽ ചേരുമ്പോൾ അവിടെ ആ രണ്ടിന്നുംകൂടി ദീപ്തവിധി ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. മമ അത്ര എന്നുള്ളടത്തു മമ ശബ്ദത്തിങ്കല അചസാനത്തിങ്കല മകാരത്തോടു ചേർന്നിരിക്കുന്ന അക്ഷരത്തിന്നും അത്രശബ്ദത്തിന്റെ ആഭിയികലിരിക്കുന്ന അകാര

ത്തിന്നും തമ്മിൽ സാധുണ്യമുണ്ടായിരിക്കയാൽ അവരിന്റെ യോഗം ഭീഷ്മമായിരുന്നിട്ടു മൊത്രം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. മനസിഇന്ദ്രാണി എന്നുള്ളടത്തു മനസി എന്നുള്ള ശബ്ദത്തിങ്കലെ ഇകാരത്തിന്നും ഇന്ദ്രാണി ശബ്ദത്തിന്റെ ആദ്യത്തിലിരിക്കുന്ന ഇകാരത്തിന്നും തമ്മിൽ സാധുണ്യം ഉണ്ടായിരിക്കയാൽ അവിടെ (ഇകാരത്തിന്റെ) ഭീഷ്മമായ ഈകാരം വന്നിട്ടു മനസിഇന്ദ്രാണി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. 'ഭവതു, ഉരുദ്ധം' എന്നുള്ളടത്തു ഭവതു എന്ന ശബ്ദത്തിങ്കലെ ഉകാരത്തിന്നും അതിന്റെ സവണ്ണമായ ഉരുദ്ധശബ്ദത്തിങ്കലെ ഉകാരത്തിന്നും തമ്മിലുള്ള യോഗത്തിങ്കൽ സ്വഭീഷ്മമായ ഈകാരം വന്നിട്ടു ഭവതുദ്ധം എന്നായിത്തീരുന്നു. ഇങ്ങിനെതന്നെ 'വിതൃഷ്ടഷഭഃ' എന്നുള്ളടത്തും ഋകാരത്തിന്നും ഭീഷ്മം വന്നിട്ടു വിതൃഷ്ടഷഭഃ എന്നായിത്തീരുന്നു.

ഏകദാത്തോസ്ത പരോകാരഃ പദാന്താദ്യം വില്യപ്യതേ
ക്രിയമാണേഗ്നിചയനേ ശതമന്യോന ജാഗൃഹി.

൧൦

പദാന്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഏകദാത്തുകളിൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന അകാരമാകട്ടെ ലോപിപ്പിക്കപ്പെടുന്നു.

പദത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന ഏകാരത്തിന്റെയും ഒകാരത്തിന്റെയും പിന്നാലെ വരുന്ന അകാരത്തിന്നു ലോപം വരുന്നു. 'ക്രിയമാണേ അഗ്നിചയനേ' എന്നുള്ളടത്തു 'ക്രിയമാണേ' എന്ന പദത്തിന്റെ പിന്നാലെ വന്നിരിക്കുന്ന 'അഗ്നിചയനേ' എന്ന പദത്തിന്റെ ആദിയിങ്കലിരിക്കുന്ന അകാരം ലോപിച്ചിട്ടു 'ക്രിയമാണേഗ്നിചയനേ' എന്നായിത്തീരുന്നു. 'ശതമന്യോ, അനുജാ ഗൃഹി' എന്നുള്ളടത്തു 'ശതമന്യോ' എന്ന പദത്തിന്റെ അവസാനത്തിലെ ഒകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ വന്നിരിക്കുന്ന 'അനുജാ, ഗൃഹി' എന്ന പദത്തിന്റെ ആദിയിങ്കലെ അകാരം ലോപിച്ചിട്ടു 'ശതമന്യോനനുജാഗൃഹി' എന്നായിത്തീരുന്നു.

ഇദൃദതഃ പ്രകൃത്യാസ്യ ദ്വിവാചക പദാന്തഗാഃ

കൃതീ അമൃ ഉഭേ അസ്തിനേദേതേ ഇഹ നിമ്ബലേ.

ദ്വിവാചകപദാന്തഗങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഈദൃദത്തുകൾ പ്രകൃത്യാ ഭവിക്കും.

ദ്വിവാചകപദാന്തഗങ്ങൾ=ദ്വിവാചകങ്ങളായിരിക്കുന്ന പദങ്ങളുടെ അന്തരത്തു ഗമിക്കുന്നവ. ദ്വിവാചകങ്ങൾ=ദ്വിവാചന

ങ്ങൾ ഈടുദത്തുകൾ=ഇത്തും ഉത്തും എത്തും. ഇത്=ഇകാരം. ഉത്=ഉകാരം. എത്=എകാരം. പ്രകൃതി=സ്വഭാവം.

ദ്രവിപനങ്ങളായിരിക്കുന്ന പദങ്ങളുടെ അവസാനത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന ഈകാരവും ഈകാരവും എകാരവും പ്രകൃത്യാ ഭവിഷ്യം. അപ സ്വഭാവേന എങ്ങിനെത്തന്നോ അപ്രകാരം ഇരിക്കുകയല്ലാതെ സന്ധികായ് വരുന്നതല്ലെന്നു താല്പര്യം. 'കൃതീ' 'അമൃ' എന്നുള്ളതു ദ്രവിപനമായിരിക്കുന്ന കൃതീ ശബ്ദത്തിങ്കലെ ഈകാരത്തിന്നു 'അമൃ' ശബ്ദത്തിങ്കലെ അകാരത്തോടുകൂടി യകാരാദേ ശബ്ദമായ സന്ധികായ് വരുന്നില്ല. അപ്രകാരംതന്നെ 'അമൃ, ഉഭേ' എന്നുള്ളതു അമൃ ശബ്ദത്തിങ്കലെ ഈകാരത്തിന്നും 'ഉഭയ' ശബ്ദത്തിങ്കലെ ഉകാരത്തിന്നുംകൂടി സബ്ബദീപ്തമായ സന്ധികായ് വരുന്നില്ല. 'ഏധാത' ഇപ എന്നുള്ളതു ദ്രവിപനമായ ഏധാത എന്ന പദത്തിന്റെ അവസാനത്തിലിരിക്കുന്ന എകാരത്തിന്നു ഇകാരം പരമായിരുന്നിട്ടും അയാദേശം വരുന്നില്ല.

അമീ ഇതി പദേ തിഷ്ഠ നീകാരോപി തഥാ വിധഃ
ഏകസ്വരോ നിപാതോന ഞാദന്തോ പിതഥാ ഭവേൽ.

അമീ എന്നിങ്ങിനെയുള്ള പദത്തിങ്കൽ തിഷ്ഠന്നായിരിക്കുന്ന ഈകാരവും തഥാവിധം ഏകസ്വരമായും അനാങ് ആയും ഒദന്തമായും ഇരിക്കുന്ന നിപാതയും അപ്രകാരം ഭവിഷ്യം.

ഏകസ്വരം=ഏകമായിരിക്കുന്ന സ്വരത്തോടുകൂടിയത്. അനാങ്=ആങ് എന്നിടെ ഇരിക്കുന്നത്. ഒദന്തം=ഒകാരാന്തം. നിപാതം=അവ്യയം.

അമീ എന്ന പദത്തിങ്കലിരിക്കുന്ന ഈകാരവും പ്രകൃത്യാ ഭവിഷ്യം. ഒരേ സ്വരമായിട്ടുള്ളതും ആങ് അല്ലാത്തതും ഒകാരം അന്തത്തിൽ ഉള്ളതുമായ അവ്യയവും പ്രകൃത്യാ ഭവിഷ്യം. ഇവറ്റിന്നു ഒന്നിന്നും സന്ധികായ് വരുന്നതല്ലെന്നു താല്പര്യം. ഉദാഹരണം—

ആ എ ചം കിലഭനാ എതദധോ എഏവ്വോഷ്ണ മോദനം

ആ എ ചം എന്നുള്ളത് ആ എന്നുള്ളതു ഏകസ്വരമായിരിക്കുന്ന നിപാതമാകുന്നു. അതുകൊണ്ട് അതിന്നു എകാരത്തോടുള്ള യോഗത്തിങ്കൽ ഐകാരം വരുന്നില്ല. ആങ് അല്ലാത്തതായ നിപാതത്തിങ്കൽ സന്ധികായ് വരുന്നതല്ലെന്നുള്ളതിന്നും ഇതുതന്നെ ഉദാഹരണം 'നൊ, എതൽ' എന്നുള്ളതു നൊ എ

നുള്ളതു കൊരുന്നമായിരിക്കുന്ന നിപാതമാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഇതികളെ കൊരത്തിന്നു എങ്കാരം പരമായിരുന്നിട്ടും അവാദേശം വരുന്നില്ല 'അധാ, എഹി' എന്നുള്ളതു അധാ എന്നതു കൊരമായിരിക്കുന്ന അപ്യയമായിരിക്കയാൽ അവിടെ എങ്കാരം പരമായിരുന്നിട്ടും സന്ധികാൽ വരുന്നില്ല. 'ആ, ഉഷ്ണ' എന്നുള്ളതു 'ആ' എന്നുള്ളതു ഏകസ്വരമായിരിക്കുന്ന നിപാതമായിരുന്നിട്ടും അതിന്നു ഈഷദത്വത്തിങ്കൽ 'ആങ്' എന്ന സംജ്ഞ ഉണ്ടായിരിക്കയാൽ 'ഉഷ്ണ'ശബ്ദത്തിന്റെ ഉകാരത്തോടുള്ള യോഗത്തിങ്കൽ 'കാരം' വന്നിട്ടു 'ഒഷ്ണ'മെന്നായിത്തീരുന്നു.

ഈഷദത്വം ക്രിയായോഗേ മര്യാദാഭി വിധൗചരഃ

എത മാതംഭേ തം വിദ്വാ ദാക്യസ്മരണയോരഭിത്.

ഈഷദത്വത്തിങ്കലും ക്രിയായോഗത്തിങ്കലും മര്യാദാഭിവിധിയിങ്കലും യാതൊന്നു ഈ ആത്തിനെ ഒക്കത്തന്നറിഞ്ഞാലും. വാക്യസ്മരണങ്ങളിൽ അഭിത്.

മര്യാദാഭിവിധി=മര്യാദയും അഭിവിധിയും. മര്യാദ=സീമ. അഭിവിധി=അഭിപ്രാപ്തി. ആത്=ആകാരം. ഭിത്=ഭേകാരം ഇത്തായുള്ളത്. വാക്യസ്മരണങ്ങൾ=വാക്യവും സ്മരണവും. അഭിത്=ഭിത്തല്ലാത്തത്.

യാതൊരാകാരത്തിന്നു ക്രിയായോഗം, അതായതു ക്രിയാവാചകപദപൂർവ്വപത്തിതപം സംഭവിക്കുന്നു, ആ ആകാരം ഭിത്താകുന്നു. ആങ് എന്നു താല്പര്യം. യാതൊന്നു ഈഷദത്വത്തിങ്കലും മര്യാദയിങ്കലും അഭിപ്രാപ്തിയിങ്കലും സംഭവിക്കുന്നു അതും ഭിത്താകുന്നു. ക്രിയായോഗത്തിങ്കൽ "എഹി" എന്നും "ആവസൽ" എന്നും ഉദാഹരണങ്ങൾ. ഈഷദത്വത്തിങ്കൽ ഒഷ്ണമെന്നു ഉദാഹരണം. മര്യാദയിങ്കൽ "ആത്മബോധാൽ" എന്ന് ഉദാഹരണം. ഇവിടെ "ആ, ആത്മബോധാൽ" എന്നിരുന്നിട്ടു ഭീഷ്മവിധിയിങ്കൽ ആ അബോധാൽ എന്നു വന്നതാകുന്നു. അവിടെ കാണുന്ന ആങ് മര്യാദാത്വമായിരിക്കയാൽ ആത്മബോധാൽ എന്നുള്ള ഈ പദത്തിന്ന് ആത്മബോധപര്യന്തമെന്നർത്ഥമാകുന്നു. അഭിവിധിയിങ്കൽ ഉദാഹരണം. "ആ, ഏകദേശാൽ" എന്നാകുന്നു "ഐകദേശാൽ" എന്നതിന്ന് ഏകദേശമായിരിക്കുന്ന കര

പരമാദികളെ വ്യാപിച്ചിട്ടെന്നതും. വാക്യത്തിങ്കലും സ്മരണ
ത്തിങ്കലും സാദിച്ചിട്ടെന്ന ആകാരം ആണ് അല്ല സ്മരണമെന്നാൽ
പൂർവ്വപ്രകൃതമാണുവെന്നു ഇവിടെക്കുറേക്കുറേ.

ആ എന്താ തത്വമുണ്ടാ ആ എന്താ തത്വമുണ്ടാ മയാ

“ആ, എന്താ “തത്വമുണ്ടാ” എന്നുള്ളതു ആകാരം വാ
ക്യതത്വത്തിലിരിക്കുന്നതാകാകാണ്ട് ആണ് അല്ലെന്ന് വിചാരിക്കേ
ണ്ടതാകുന്നു. അതുനിമിത്തം അതിന്നു സന്ധികാഴ്ചയും വന്നിട്ടില്ല.
“ആ” “എന്താ, “തത്വമുണ്ടാ” എന്നുള്ളതു അകാരത്തി
ന്നു സ്മരണാത്മകതയുണ്ടായിരിക്കയാൽ അതു ആണ് അല്ലെന്നും
അതുനിമിത്തം അതിന്നു സന്ധികാഴ്ചയും വന്നിട്ടില്ലെന്നും വിചാരി
ക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ഇതി സ്വരസന്ധി പ്രകരണം.

അഥ വ്യഞ്ജനസന്ധിപ്രകരണം.

സ്വരാൽ പദോദിതപ്രത്യേക ഹകാരം മധുരാഹവിഃ

സ്തുകാഴ്ചയും വഞ്ജന വിധി മഃ പദാന്തവിഷയം പര

സ്വരത്തിങ്കൽ നിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ഹകാരം രണ്ടുവട്ടം
വെച്ചിരിക്കപ്പെടും. പരങ്ങളായിരിക്കുന്ന വിധികൾ സ്തുകാഴ്ചയെ വ
ഞ്ജിച്ചിട്ടു പദാന്തവിഷയങ്ങൾ.

പദാന്തവിഷയങ്ങൾ=പദാന്തം വിഷയമായുള്ളവ.

ഒരു സ്വരത്തിങ്കൽ നിന്നു മേല്പട്ടിരിക്കുന്ന ഹകാരത്തിന്നു
ദിപതം വരും. മധുരാഹവിഃഎന്നുള്ളതു രേഫത്തിന്നു മേല്പ
ട്ടിരിക്കുന്ന ആകാരത്തിന്നു പരമായിട്ടു ഹകാരം വന്നിരിക്കയാൽ
ആ ഹകാരത്തിന്നു ദിപതം വന്നിട്ടു മധുരാഹവിഃ എന്നിരിക്കും.

ഒന്നാലുതപസ്യാൽ ഉന്നായോഗേ (സ്തുകാഴ്ചയും) എന്നുള്ളതി
ന്നു ഒഴിച്ചു മേല്പട്ടുപായപ്പെടുന്നു. എല്ലാ വിധികളും പദാന്തത്തെ
സംബന്ധിച്ചിട്ടാണെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

പദോദിതേന ഞന്നാഃ പരേപ്രസാൽ സ്വരോത്തരഃ

ദിപതപ്രത്യേക ക്രമേ ദാർശ്വണ്യം ദിപിക്കുന്നതിൽ. ൨

പ്രസ്വരത്തിങ്കൽ നിന്നു പരങ്ങളായി സ്വരോത്തരങ്ങളായി
രിക്കുന്ന ഞന്നാൽ പദോദിതേന രണ്ടുവട്ടം വെച്ചിരിക്കപ്പെടുന്നു.

സ്വരോത്തരങ്ങൾ=സ്വരം ഉത്തരമായുള്ളവ.

ഒരു ഹ്രസ്വത്തിന്റെ മേല്പെട്ടിരിക്കുന്നതും പിന്നിൽ ഒരു സ്വരം ഉള്ളതുമായ ങ്കാരത്തിന്നൊ ണ്കാരത്തിന്നൊ ന്കാരത്തിന്നൊ ദ്വിതപം ഭവിക്കും. ഈ ദ്വിതപം പിന്നിൽ നിൽക്കുന്ന പദത്തിന്റെ ആദ്യാവയവമായിട്ടും വരുന്നതാകുന്നു. (ക്രൂങ് ഉദാദാ എ) ന്നുള്ളടത്തു ഹ്രസ്വവും (ക്രൂങ് ശബ്ദത്തിങ്കലിരിക്കുന്നതുമായ ഉകാരത്തിന്നു പരമായി ങ്കാരം വന്നിരിക്കുന്നു. ഇതിന്നു മേല്പെട്ട ഉദാദാശബ്ദത്തിലെ ഉകാരം ഉണ്ടായിരിക്കയാൽ സ്വരോത്തരത്വവും ഉണ്ടെന്നു കാണേണ്ടതാകുന്നു. അതുകൊണ്ട് ആ ങ്കാരത്തിന്നു് ഉദാദാശബ്ദത്തിന്റെ ആദ്യാവയവമായിട്ടു ദ്വിതപംവരും (ക്രൂങ്ങുദാദാ) എന്നിരിക്കയും ചെയ്യും (ക്രൂങ് എന്ന പദത്തിന്റെ അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന ങ്കാരം ദ്വിതപത്തിന്നു വിഷയമായിരിക്കയാൽ ഈ വിധി “സ്മകായ് വജ്ജം വിധയഃ പദാന്ത വിഷയഃ പരം” എന്നു പറഞ്ഞ പ്രകാരം പദാന്തവിഷയമായും വന്നിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെതന്നെ “സുഗൺ, ആരണ്യ” എന്നുള്ളടത്തു ണ്കാരത്തിന്നും ദ്വിഷൻ-അരിൻ എന്നുള്ളടത്തു ന്കാരത്തിന്നും ദ്വിതപം വന്നിട്ടു സ്മഗണ്ണാദസ്മ ദ്വിഷന്നരീൻ എന്നും ആയി തീന്നിരിക്കുന്നു.

ഖരാസ്യമൃദുഃപോ ഘോഷ മൃദപന്തസ്ഥാ സ്വരാഃ പരവാഗ്ഗതാജന്തമഃസ്തേഷു മരുഭൂതാഷ്ടസ്യമ്യാഃ. ൩

ഘോഷമൃദപന്തസ്ഥാസ്വരങ്ങൾ പരങ്ങളായിട്ടു ഖരങ്ങൾ മൃദുക്കളായിട്ടു ഭവിക്കും.

ഘോഷ മൃദപന്തസ്ഥാ സ്വരങ്ങൾ=ഘോഷങ്ങളും മൃദുക്കളും അന്തസ്ഥകളും സ്വരങ്ങളും.

ഘ, ഘ, ഡ, ഡ, ഭ എന്നുള്ള ഘോഷങ്ങളിലും ഴ, ജ, ഡ, ഭ, ബ, എന്നുള്ള മൃദുക്കളിലും യ, ര, ല, വ, എന്നുള്ള അന്തസ്ഥകളിലും അ, ആ; ഇ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള സ്വരങ്ങളിലും വച്ചു എതെങ്കിലും ഒന്നു ക, ച, ട, ത, പ, എന്നുള്ള ഖരങ്ങളുടെ പിന്നിലെ വരുന്നതായാൽ അപ ഴ, ജ, ഡ, ഭ, ബ, എന്നുള്ള മൃദുക്കളായിത്തീരും. ഉദാഹരണം. വാക് ഗതാ എന്നുള്ളടത്തു ഖരമായ ക്കാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ മൃദുവായ ഗ്കാരം വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു് (ക്കാരത്തിന്നു) മൃദുവായ ഗ്കാരം വരും. വാഗ്ഗതാ എന്നായിത്തീരുകയും ചെയ്യും. അച് അന്നം എന്നുള്ളടത്തു ഖര

മായ ചകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ സ്വരമായ അകാരം വന്നിരിക്കു
യാൽ അതിന്നു (ചകാരത്തിന്നു) മുദുവായ ജകാരം വരും. അജ
ന്തം എന്നായി തിരുകയും ചെയ്യും. അപ്-ജേഷ്ട എന്നുള്ളടത്തു
ഖരമായ ചകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ മുദുവായ ജകാരം വന്നിരിക്കു
യാൽ അതിന്നു (ചകാരത്തിന്നു) മുദുവായ ബകാരം വരും. അ
ബ്ജേഷ്ട എന്നായിത്തീരുകയും ചെയ്യും. മരുദ്ധൃതാഃ എന്നുള്ളട
ത്തും മാറും ഇങ്ങിനെ തന്നെ കണ്ടുകൊള്ളണ്ടതാകുന്നു.

ഹകാരം ചപരേ സോപി പൂർവ്വഘോഷതപമാപ്നയാൽ

വാശലസത്യസലൗതലി ത്രിപുണ്ഡ്രേ തഷഡ്ധതാഃ. ൪

ഹകാരം പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കലും ഖരങ്ങൾ മുദുക്ക
ളായിട്ടു ഭവിക്കും അതു പൂർവ്വഘോഷതപത്തേയും പ്രാപിക്കും.

അത=ഹകാരം. പൂർവ്വഘോഷതപം=പൂർവ്വത്തിന്റെ ഘോ
ഷതപം.

ഒരു ഖരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ഹകാരം വരുന്നതായാലും ആ
ഖരം മുദുവായിട്ടു ഭവിക്കും. ഹകാരം മുൻപിലിരിക്കുന്ന ഖരത്തി
ന്റെ ഘോഷമായിട്ടും മാറും എങ്ങിനെയെന്നാൽ വാക് ഹസതി
എന്നുള്ളടത്തു ഖരമായ കകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ഹകാരം വ
ന്നിരിക്കുയാൽ കകാരത്തിന്നു മുദുവായ ഗകാരവും ഹകാരത്തിന്നു
കകാരത്തിന്റെ ഘോഷമായ ഘകാരവും വന്നിട്ടു വാശലസതി എ
ന്നായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നു. അപ്-ഹലൗ എന്നുള്ളടത്തും
മരും അജാലൗ എന്നും മരും ആയിത്തീർന്നതും ഇങ്ങിനെ ത
ന്നെ എന്നു കണ്ടുകൊള്ളണ്ടതാകുന്നു.

വഗ്ഗ്വപഞ്ചമയോഗേതു ഖരസ്യാൽ സ്വസ്വപഞ്ചമഃ

തപന്മതേവാങ്മമാണ്മാത്രം ക്കമ്മലേത്രഷണ്മുഖഃ. ൫

വഗ്ഗ്വപഞ്ചമയാഗത്തിങ്കലാകട്ടെ ഖരം തന്റെ പഞ്ചമമായി
ട്ടു ഭവിക്കും.

വഗ്ഗ്വപഞ്ചമയോഗം=വഗ്ഗ്വപഞ്ചമത്തിന്റെ യോഗം. വഗ്ഗ്വപ
ഞ്ചമം=വഗ്ഗ്വങ്ങളുടെ പഞ്ചമം.

ഒരു ഖരത്തിന്നു വഗ്ഗ്വങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നിന്റെ അഞ്ചാ
മത്തെ അക്ഷരത്തോടു സംബന്ധമുണ്ടാകുന്നതായാൽ അതു(ഖരം)
തന്റെ അഞ്ചാമത്തെ അക്ഷരമായിട്ടുമാറും. എങ്ങിനെയെന്നാൽ

തപസ് മതെ എന്നുള്ളതു ചരമായ തകാരത്തിന്നു പവർത്തി
ലെ അഞ്ചാമത്തെ അക്ഷരമായ മകാരത്തോടു യോഗമുണ്ടായിരിക്ക
യാൽ അത് (തകാരം) തന്റെ അഞ്ചാമത്തെ അക്ഷരമായ നകാര
മായി വന്നിട്ടു തപമതെ എന്നായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. വാങ് മമ എന്നു
ള്ളേടത്തും മാറം ഇങ്ങിനെ തന്നെ കണ്ടുകാളേണ്ടതാകുന്നു.

പരാൽ പരസ്വരാന്തസ്ഥാമവ്യർച്ഛതാം പ്രജേൽ

ഐതപംസ്യാൽ ഇതാ യോഗേ ഴുനാഴുതപംയഥാക്രമം. ന

പരത്തിങ്കൽ നിന്നു പരമായും സ്വരാന്തസ്ഥാമവ്യർച്ഛമായും ഇ
രിക്കുന്ന ശകാരം മതയെ പ്രജിക്കും. സ്തുപിന്നു ഇവോടുള്ള യോ
ഗത്തിങ്കൽ ഇതപവും ഴുവോടുള്ള യോഗത്തിങ്കൽ ഴുതപവും ക്രമ
ത്തിന്നുതക്കവണ്ണം ഭവിക്കും.

സ്വരാന്തസ്ഥാമവ്യർച്ഛം=സ്വരാന്ത സ്ഥാമകാരങ്ങളിൽ നിന്നു
വ്യർച്ഛമായുള്ളത്. സ്വരാന്തസ്ഥാമകാരങ്ങൾ=സ്വരങ്ങളും അന്തസ്ഥ
കളും മകാരവും. വ്യർച്ഛം=വ്യർച്ഛിതം. മതാ=മകാരത്തിന്റെ ഭാ
വം. സ്തു=സകാരതവഗ്ഗങ്ങൾ. ഇ=ശകാരചവഗ്ഗങ്ങൾ. ഴു=ഷകാ
രചവഗ്ഗങ്ങൾ.

ഒരു ചാത്തിന്റെ പിന്നാലെ ശകാരം വരികയും അതിന്റെ
(ശകാരത്തിന്റെ) പിന്നാലെ സ്വരങ്ങളിലൊ അന്തസ്ഥകളിലൊ
മകാരങ്ങളിലൊ വെച്ച് ഏതെങ്കിലും ഒന്നുണ്ടായിരിക്കുകയും ചെയ്
താൽ ആ ശകാരം മകാരമായി മാറും. സകാരതവഗ്ഗങ്ങൾക്കു ശ
കാരചവഗ്ഗങ്ങളോടു യോഗമുണ്ടായിരുന്നാൽ അവ (സകാര തവ
ഗ്ഗങ്ങൾ) ശകാരചവഗ്ഗങ്ങളായും മാറും. അവാറിന്നുതന്നെ ഷകാ
രചവഗ്ഗങ്ങളോടു യോഗമുണ്ടായിരുന്നാൽ അവിടെ ഷകാരചവഗ്
ഗങ്ങളും വരും.

ഉദാഹരണം.

തപക് മരീതാ ഷട് മരതം തച്ഛതഥാതപക് മരമശ്രവാക് ശ്ലാഘാ
തപ് മദാദയതിതജ്ഞായാ തഡ് ഡയൗക തച്ച തഡ് ഡയെ. ഐ

തപക് ശീതാ എന്നുള്ളതു ചരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ശ
കാരവും അതിന്റെ (ശകാരത്തിന്റെ) പിന്നാലെ സ്വരമായ ഈ
കാരവും വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു (ശകാരത്തിന്നു) മകാരം വന്നി

ട്ടു തപക് മരീതാ എന്നിരിക്കും. ഷട്-ശതം എന്നുള്ളടത്തു ചരമായ ക്കാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ശകാരവും അതിന്റെ (ശകാരത്തിന്റെ) പിന്നാലെ സ്വരമായ അകാരവും വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു (ശകാരത്തിന്നു) മരകാരം വന്നിട്ടു ഷട് മരതം എന്നിരിക്കും. തത് ശം എന്നുള്ളടത്തു ചരമായ തകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ശകാരവും അതിന്റെ (ശകാരത്തിന്റെ) പിന്നാലെ സ്വരമായ അകാരവും വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു (ശകാരത്തിന്നു) മരകാരം വന്നിട്ടു തത് മരാ എന്നിരിക്കുകയും പിന്നെ അതിൽ “സ്പോളതുതപം സ്വ്യാൽ ഹു നാ യോഗേ” എന്നു പറഞ്ഞ പ്രകാരം തത് എന്നുള്ളടത്ത് അവസാനത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന തകാരത്തിന്നു മരകാരത്തോടു യോഗമുണ്ടായിരിക്കയാൽ ചകാരം വന്നിട്ടു തച്ഛം എന്നായിത്തീരുകയും തപക് ശ്ശൂത്ര എന്നുള്ളടത്തു ചരമായ ക്കാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ശകാരവും അതിന്റെ (ശകാരത്തിന്റെ) പിന്നാലെ മകാരവും വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു (ശകാരത്തിന്നു) മരകാരം വന്നിട്ടു തപക് മമ്മൂത്ര എന്നിരിക്കും. വാക് ശ്ശൂമ എന്നുള്ളടത്തു ചരമായ ക്കാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ശകാരവും അതിന്റെ പിന്നാലെ അനുസ്ഥകളിൽ ഒന്നായ ലകാരവും വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു (ശകാരത്തിന്നു) മരകാരം വന്നിട്ടു വാക് മ്ലലഥാ എന്നിരിക്കും. തത് മരാദയതി എന്നുള്ളടത്തു തവഗ്ഗ്ത്തിലടങ്ങിയിരിക്കുന്ന തകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ചവഗ്ഗ്ത്തിലുൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന മരകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു (തകാരത്തിന്നു) ഹൃതപം വരും. ഇവിടെ യഥാക്രമമെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുകൊണ്ടു തകാരത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തിങ്കൽ ചവഗ്ഗ്ത്തിലുൾപ്പെട്ട ചകാരം വരേണ്ടതാകുന്നു. അപ്പോൾ തച്ഛാദയതി എന്നു നിൽക്കുകയും ചെയ്യും. തത് ജായാ എന്നുള്ളടത്തു തകാരത്തിന്നു ചവഗ്ഗ്ത്തിലുൾപ്പെട്ട ചകാരം വരികയും പിന്നെ അതിൽ “ചരാസ്യർമുദവാ” എന്നു തുടങ്ങി നദേ പറഞ്ഞ വചനപ്രകാരം ചകാരത്തിന്നു മുദവായ ജകാരം വന്നിട്ടു തജ്ജായാ എന്നായിത്തീരുകയും ചെയ്യും. തത് ഡയതക എന്നുള്ളടത്തു തവഗ്ഗ്ത്തിലുൾപ്പെട്ട തകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ടവഗ്ഗ്ത്തിലുൾപ്പെട്ട ഡകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു തകാരത്തിന്നു ഷ്ഠതപം വരും. അതായതു ടവഗ്ഗ്ത്തിലുൾപ്പെട്ട കകാരം വരുമെന്നു താല്പര്യം.

പിന്നെത്തരിൽമുൻപാഞ്ഞ വഴിക്കുതയ്ക്ക് ഡൗകെ എന്നായിതീർക്കയും ചെയ്യും. ഇങ്ങിനെതന്നെ മറന്നുള്ളടത്തും കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

നശാൽ പരസ്വ സ്തോജ്ജതപം വിശ്വ പ്രശ്നനിലർന്നം.

പദാന്ത ടോഃ പരസ്വ സ്തോ ജ്ജതപം മധു ലിട് തരേൽ

തോഷേ പരേ പിഴുത പന്ന താൻ ഷണ്ഡന്താൻ ഷഡാഭ്യേ. പു

ശകാരത്തിൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന സ്തുവിന്നു ജ്ജതപം ഭവിക്കുന്നില്ല. വിശ്വപ്രശ്നങ്ങൾ നിലർന്നം പരോഃഘവികൽ നിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന സ്തുവിന്നു ജ്ജതപം ഭവിക്കുന്നില്ല. തുവിന്നു ഷകാരം പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കലും ജ്ജതപം ഭവിക്കുന്നില്ല.

ശകാരത്തിന്നു മേല്പട്ട നിൽക്കുന്ന സകാര തവഗ്ഗങ്ങൾക്കു ജ്ജതപം വിധിക്കപ്പെടുന്നതല്ല. വിശ്വ എന്നുള്ളടത്തു നകാരം ശകാരത്തിൽനിന്നു മേല്പട്ട വന്നിരിക്കയാൽ ജ്ജതപവിധിയെ അനുസരിക്കുന്നില്ല. ഇങ്ങിനെതന്നെ പ്രശ്നശബ്ദത്തിനും കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. പദത്തിന്റെ അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന വെഗ്ഗത്തിന്നു മേല്പട്ട വരുന്ന സകാരതവഗ്ഗങ്ങൾക്കു ജ്ജതപവും വിധിക്കപ്പെടുന്നതല്ല. മധു, ലിട്, തരേൽ എന്നുള്ളടത്തു തകാരം വെഗ്ഗത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടതും പദാന്തത്തിൽ ഇരിക്കുന്നതുമായ ഷകാരത്തിന്റെ മേല്പട്ട വന്നിരിക്കയാൽ ജ്ജതപവിധിയേയും അനുസരിക്കുന്നില്ല. ഷകാരം പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കലും തവഗ്ഗത്തിന്നു ജ്ജതപം വിധിക്കപ്പെടുന്നില്ല. താൻ ഷണ്ഡം എന്നുള്ളടത്തു തവഗ്ഗത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടതായ നകാരത്തിന്നു ഷകാരം പരമായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ജ്ജതപവിധിസംഭവിക്കുന്നില്ല.

ചാദിവഗ്ഗത്രയാദൃണ്ണദേയേഷു പരതഃ ക്രമാൽ

സ്വന്നകാരസ്വ ശഷസാ സ്തോചാനസപാരവുവ്കാം. ന്

ചാദിവഗ്ഗത്രയാദൃണ്ണദേയങ്ങൾ പരങ്ങളായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ നകാരത്തിന്നു ക്രമത്താലെ ശഷസങ്ങൾ ഭവിക്കും; അവയാകട്ടെ അനുസപാരവുവ്കങ്ങൾ.

ചാദിവഗ്ഗത്രയാദൃണ്ണദേയങ്ങൾ=ചാദികളായിരിക്കുന്ന വഗ്ഗത്രയങ്ങളുടെ ആദിയിങ്കാലെ അണ്ണദേയങ്ങൾ. അണ്ണദേയങ്ങൾ=

വണ്ണദായങ്ങളാൽ. അവ=ശേഷങ്ങൾ. അനുസാരപൂർവ്വകങ്ങൾ=അനുസാരം പൂർവ്വമായുള്ളവ.

ചവറ്റം തുടങ്ങിയുള്ള മൂന്നു വർഗ്ഗങ്ങളുടെ ആദിയിങ്കലെ രണ്ടു ക്ഷരങ്ങൾ നകാരത്തിന്നു മേല്പട്ടു വരുന്നതിൽ ആ നകാരത്തിന്നു ക്രമത്താലെ ശേഷങ്ങളെ ആദേശിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ക്രമത്താലെ എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു ചവറ്റത്തിന്റെ ആദിയിങ്കലെ രണ്ടു ക്ഷരങ്ങളായ ച ഹ എന്നുള്ളവ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ ശകാരത്തെയും ചവറ്റത്തിന്റെ ആദിയിങ്കലെ രണ്ടു ക്ഷരങ്ങളായ ട റ എന്നുള്ളവ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ ഷകാരത്തെയും തവറ്റത്തിന്റെ ആദിയിങ്കലെ രണ്ടു ക്ഷരങ്ങളായ ത മ എന്നുള്ളവ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ സകാരത്തെയും ആദേശിക്കണമെന്നു താല്പര്യം. ഇങ്ങിനെ ആദേശിക്കപ്പെടുന്ന ശേഷങ്ങൾ മുൻപിൽ അനുസാരത്തോടു കൂടിയവയും ആയിരിക്കണം.

ഉദാഹരണം.

ഭവാംഗ്ലിനത്തു താഴ്ന്നുകെട്ടി കാശ്ചന പ്രവരാം സൂത്രൻ

ഭവാംഗ്ലിനത്തു എന്നുള്ളതു നകാരത്തിന്നു മേല്പട്ടു ചവറ്റത്തിലെ രണ്ടാമത്തെ അക്ഷരമായ ഹകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു (നകാരത്തിന്നു) അനുസാരപൂർവ്വകമായിരിക്കുന്ന ശകാരം ആദേശിക്കപ്പെടുന്നു. ഭവാംഗ്ലിനത്തു എന്നായി തീരുകയും ചെയ്യുന്നു. താൻ ടാക്കെട്ടി എന്നുള്ളതു നകാരത്തിന്നു മേല്പട്ടു തവറ്റത്തിലെ ആദ്യത്തെ അക്ഷരമായ ടകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു (നകാരത്തിന്നു) അനുസാരപൂർവ്വകമായിരിക്കുന്ന ഷകാരം ആദേശിക്കപ്പെടുമ്പോൾ താഴ്ന്നുകെട്ടി എന്നു വരുന്നു. കാൻചന എന്നുള്ളതു നകാരത്തിന്നു മേല്പട്ടു ചവറ്റത്തിന്റെ ആദിയിങ്കലെ അക്ഷരമായ ചകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു (നകാരത്തിന്നു) ശകാരം ആദേശിക്കപ്പെടുമ്പോൾ കാശ്ചന എന്നു വരുന്നു. പ്രവരാം തത്രൻ എന്നുള്ളതു നകാരത്തിന്നു മേല്പട്ടു തവറ്റത്തിലെ ആദ്യത്തെ അക്ഷരമായ തകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു (നകാരത്തിന്നു) സകാരം ആദേശിക്കപ്പെടുമ്പോൾ പ്രവരാം സൂത്രൻ എന്നായി തീരുന്നു.

നൈതൽ പ്രശാനകാരസ്വ പരേ ചേൽ സങ്കാഭികേ
 പൂമാമസ്വാപിതപൽ സ്വാൽ കപാദ്രണ്ണദപേവിസുഃ

പ്രശാനകാരത്തിന്നും സങ്കാഭികം പരമായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കലും ഇതു ഭവിക്കു നില്ല പൂമിന്റെ മകാരത്തിന്നും അതുപോലെ ഭവിക്കും. കപാദ്രണ്ണദപേം പരമായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ സങ്കാരവും ഭവിക്കും.

പ്രശാനകാരം=പ്രശാൻ ശബ്ദത്തിങ്കലെ നകാരം. സങ്കാഭികം=സങ്കം തുടങ്ങിയുള്ളത്. ഇത്=അനുസാരപൂർവ്വകശബ്ദസാദേശം. പൂമ്=പൂമ് എന്നുള്ള ശബ്ദം. കപാദ്രണ്ണദപേം=കപുക്കളുടെ ആദിയിങ്കലെ അണ്ണങ്ങളുടെ ദപേം. കപുക്കൾ=കവർഗ്ഗവ്യക്തങ്ങൾ. അണ്ണങ്ങൾ=അക്ഷരങ്ങൾ.

പ്രശാൻശബ്ദത്തിലെ നകാരത്തിന്നു ചവർഗ്ഗം തുടങ്ങി മൂന്നു വർഗ്ഗങ്ങളിലെ ആദിയിലെ രണ്ടക്ഷരങ്ങൾ പരങ്ങളായിരുന്നാലും അനുസാരത്തോടുകൂടിയ ശബ്ദസാദേശം വരുന്നതല്ല. സങ്കകശബ്ദം തകാരസങ്കാരങ്ങളുടെ സംയോഗത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്നതാകകൊണ്ടു ആ ചക ശബ്ദങ്ങൾ പിന്നിൽ നിൽക്കുമ്പോൾ നകാരത്തിന്നു മേല്പാഞ്ഞ ആദേശം വരുന്നതല്ല. പൂമ് ശബ്ദത്തിങ്കലെ മകാരത്തിന്നും ചാദികളായിരിക്കുന്ന മൂന്നു വർഗ്ഗങ്ങളുടെ ആദിയിങ്കലെ രണ്ടക്ഷരങ്ങൾ പിന്നിൽ വരുമ്പോൾ അനുസാരപൂർവ്വങ്ങളായിരിക്കുന്ന ശബ്ദങ്ങളെ ആദേശിക്കേണ്ടതാകുന്നു. കവർഗ്ഗത്തിങ്കലേയും ചവർഗ്ഗത്തിങ്കലേയും ആദിയിലെ രണ്ടക്ഷരങ്ങൾ പിന്നിൽ നില്ക്കുമ്പോൾ പൂമ് ശബ്ദത്തിന്റെ മകാരത്തിന്നു അനുസാരപൂർവ്വമായ സങ്കാരവും വരുന്നതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം.

പുംസ്താമാ പുംശ്ചലി പുംസ്താ പുംസ്തത്ര പുംഗവോപരദ

പുംസ്താമാ എന്നുള്ളതു കവർഗ്ഗത്തിലെ ആദ്യക്ഷരമായ കകാരം പിന്നിലുണ്ടായിരിക്കുകൊണ്ടു പൂമ് ശബ്ദത്തിന്റെ മകാരത്തിന്ന് അനുസാരപൂർവ്വമായ സങ്കാരത്തെ ആദേശിച്ചിരിക്കുന്നു. പുംശ്ചലി എന്നുള്ളതു ചവർഗ്ഗത്തിലെ ആദ്യക്ഷരമായ ചകാരം പിന്നിലുണ്ടായിരിക്കുകൊണ്ടു പൂമ് ശബ്ദത്തിന്റെ മകാരത്തിന്നു, അ

അസംസ്കൃതമായ ശകാരത്തെയും ആദേശിച്ചിരിക്കുന്നു. പുംസ്കൃതം എന്നുള്ളതതു തവഗ്ഗത്തിലെ ആദ്യക്ഷരമായ തകാരം പിന്നിൽ വന്നിരിക്കുകൊണ്ടു പുച് ശബ്ദത്തിന്റെ മകാരത്തിന്നു അനുസപാരപൂർവ്വമായ സകാരത്തെയും ആദേശിച്ചിരിക്കുന്നു. പുംസ് പുത്രഃ എന്നുള്ളതതു പവഗ്ഗത്തിലെ ആദ്യക്ഷരമായ പകാരം പിന്നിൽ വന്നിരിക്കുകൊണ്ടു പുച് ശബ്ദത്തിന്റെ മകാരത്തിന്നു അനുസപാരപൂർവ്വമായ സകാരത്തെയും ആദേശിച്ചിരിക്കുന്നു. പുംഗവഃ എന്നുള്ളതതു ചാദിവഗ്ഗത്രയാദ്യണ്ണഭയങ്ങളിലും കുപാദ്യണ്ണഭയത്തിലും ഉൾപ്പെടാത്തതായ ഗകാരം പിന്നിൽ വന്നിരിക്കുകൊണ്ടു പുച് ശബ്ദത്തിന്റെ മകാരത്തിന്നു അനുസപാരത്തെയും ആദേശിച്ചിരിക്കുന്നു. ഉദാഹരണശ്ലോകത്തിൽ പുംഗവോപരഃ എന്നുള്ളതത് അപരശബ്ദത്തെ പ്രയാഗിച്ചതു ചാദിവഗ്ഗത്രയാദ്യണ്ണഭയങ്ങളേയും കുപാദ്യണ്ണഭയത്തേയും ഒഴിച്ചു മറ്റുള്ള അക്ഷരങ്ങൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ സംഭവിക്കുന്ന ഭേദത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടാകുന്നു.

സ്ത്രീ നകാരാൽ പരസ്ത്രീഥ ശസ്ത്രീ മരതപം ഭവാഞ്ചരിന്തുഃ

നകാരത്തിങ്കൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ശകാരത്തിന്ന് ഇവിടെ മരതപം ഭവിക്കും.

നകാരത്തിന്നു പിന്നിൽ വരുന്നതായ ശകാരത്തിന്നു മരകാരത്തെ ആദേശിക്കേണ്ടതാകുന്നു ഭവാൻ ശിന്തുഃ എന്നുള്ളതതു നകാരത്തിന്നു പിന്നിൽ ശകാരം വന്നിരിക്കുകൊണ്ടു അവിടെ മരകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു ഭവാഞ്ചരിന്തുഃ എന്നു വരുന്നതു.

അനുസപാരോ മകാരസ്ത്രീ പദാന്തസ്ത്രീ പരേഹലി
വഗ്ഗ്വപുഷ്പരതോസ്ത്രീ സ്ത്രീദികല്പാദഗ്ഗ്വപഞ്ചമഃ

പദാന്തമായിരിക്കുന്ന മകാരത്തിന്നു ഹല് പരമായിരിക്കുമ്പോഴുള്ളതിങ്കൽ അനുസപാരവും വഗ്ഗ്വഞ്ചര പരങ്ങളായിരിക്കുമ്പോഴുള്ളതിങ്കൽ ഇതിന്നു വികല്പത്തിങ്കൽനിന്നു വഗ്ഗ്വപഞ്ചമവും ഭവിക്കും.

വഗ്ഗ്വഞ്ചരം=വഗ്ഗ്വത്തിങ്കൽ ഭവിച്ചവ. വഗ്ഗ്വപഞ്ചമം=വഗ്ഗ്വത്തിങ്കലെ പഞ്ചമം. പഞ്ചമം=പഞ്ചമവണ്ണം.

ഒരു പദത്തിന്റെ അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന മകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ വ്യഞ്ജനം വരുന്നതായാൽ ആ മകാരം അനുസപാരമായിട്ടു

മാരും. അതിന്റെ പിന്നാലെ വർഷാക്കരങ്ങളിലേക്കെങ്കിലും ഒന്നു വരുന്നതായാൽ അതിന്നു (മകാരത്തിന്നു) പിന്നിൽ നില്ക്കുന്ന അക്ഷരം ഏതു വർഗ്ഗത്തിൽ ചേർന്നിരിക്കുന്നുവോ ആ വർഗ്ഗത്തിലെ അഞ്ചാമത്തെ അക്ഷരത്തേയും ആദേശിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം.

തം വദന്ദ ഗിരിശം ശാന്തം സതതം കരുണാനിധിം

കാമഞ്ജയം ഭൂപജഞ്ചരണനാഥനം നയനാഗ്നിനാ

തമ് വദന്ദ എന്നുള്ളടത്തു പദത്തിന്റെ അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന മകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ വൃജനമായ ലകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു(മകാരത്തിന്നു) അനുസാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു തം വദന്ദ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ തന്നെ ഗിരിശം ശാന്തം സതതം കരുണാനിധിം എന്നുള്ള സ്ഥലങ്ങളിലും കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. കാമഞ്ജയം ഭൂപജം എന്നുള്ളടത്തു പദാന്തത്തിലിരിക്കുന്ന മകാരത്തിന്നു പിന്നാലെ ചവർഗ്ഗത്തിലുള്ള പ്ലുട്ട സ്വകാരം വന്നിരിക്കയാൽ അതിന്നു(മകാരത്തിന്നു) ചവർഗ്ഗത്തിലെ അഞ്ചാമത്തെ അക്ഷരമായ തെക്കാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു കാമഞ്ജയം ഭൂപജം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ തന്നെ ഭൂപജഞ്ചരണം മുതലായ മറ്റുള്ള സ്ഥലങ്ങളിലും കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

നാസിക്യോ ലോ ലകാരോ വാ സ്വാൽ പ്ലിംഗം ലിവിം ലിഖേൽ തോല്പ്ലകാരേ പരേ ലസ്സപ്തൽ രല്ലനന്തി ഭവല്ലിഖേൽ.

മന്ദാം ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു പദാന്തസ്വ (മകാരസ്വ) എന്നീരണ്ടുപദങ്ങളെ ഇവിടെ ചേർത്ത് അനന്തര്യിക്കേണ്ടതാകുന്നു. പദാന്തമായിരിക്കുന്ന മകാരത്തിന്നു ലകാരം പരമായിരിക്കുംവിധയത്തിങ്കൽ നാസിക്യമായിരിക്കുന്ന ലകാരം ഭവിക്കുകയോ ചെയ്യും. തുവിന്നു ലകാരം പരമായിരിക്കുംവിധയത്തിങ്കൽ ലകാരം ഭവിക്കും.

നാസിക്യം=നാസികയിങ്കൽ ഭവിച്ചത്. നാസിക്യമായിരിക്കുന്ന ലകാരം=അന്നനാസികലകാരം.

പദാന്തത്തിലിരിക്കുന്ന മകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ലകാരം വരുന്നതായാൽ അതിന്നു (മകാരത്തിന്നു) ഒരു സമയം അന്നനാസികലകാരത്തെ ആദേശിക്കാം. തവർഗ്ഗത്തിന്നു പിന്നാലെ ലകാരം വരുന്നതായാൽ അതിന്നു(തവർഗ്ഗത്തിന്നു)ലകാരത്തേയും ആദേശിക്കുന്നു

പുച്ഛം-ലിംഗം എന്നുള്ളതു മകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ലകാരം വന്നിരിക്കുകയാണു അതിന്നു (മകാരത്തിന്നു) അനുനാസിക ലകാരത്തെ ആദേശിക്കുമ്പോൾ പുച്ഛം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

ശ്ലോകത്തിൽ വാ ശബ്ദം പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുകയാണു ഈ വിധി വൈകല്യമാകുന്നു. ലിപിംലിപേൽ എന്നുള്ളതു വികല്പപക്ഷത്തെ അനുസരിച്ച ലകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടില്ലെന്നും അറിയിക്കേണ്ടതാകുന്നു. തത് ലുനാതി എന്നുള്ളതു തവഗ്ഗത്തിലുൾപ്പെട്ട തകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ലകാരം വന്നിരിക്കുകയാണു അതിന്നു (തകാരത്തിന്നു) ലകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു തല്പുനാതി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഭവാനു ലിപേൽ എന്നുള്ളതു തവഗ്ഗത്തിലുൾപ്പെട്ട നകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ലകാരം വന്നിരിക്കുകയാണു അതിന്നു (നകാരത്തിന്നു) ലകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു ഭവാല്ലിപേൽ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

സാഹിതയെകവേദ നിത്യാ നിത്യാ ധാതുപസഗ്ഗയോഃ
നിത്യാ സമാസേ വാക്യേതു സാ വിചക്ഷാ മപേക്ഷതേ

ഏകപദത്തിൽ സംഹിതാ നിത്യാ, ധാതുപസഗ്ഗങ്ങളിലും നിത്യാ, സമാസത്തിങ്കലും നിത്യാ, വാക്യത്തിങ്കലാകട്ടെ അതു വിചക്ഷായ അപേക്ഷിക്കുന്നു.

സാഹിതം=വർണ്ണാത്യന്തസാന്നിദ്ധ്യം. ധാതുപസഗ്ഗങ്ങൾ=ധാതുവും ഉപസഗ്ഗവും. വിചക്ഷാ=ചചിച്ഛാനാണെന്നുള്ള ഇച്ഛ.

ഇപ്രകാരം സന്ധികൂലത്തെ കാണിച്ചതിന്റെ ശേഷം അതിന്നു മേതു ചായിരിക്കുന്ന സാഹിതയുടെ (വർണ്ണാത്യന്തസാന്നിദ്ധ്യത്തിന്റെ) നിയമത്തെ കാണിക്കുന്നു. ഏകപദങ്ങളായ ദൈത്യാരി മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ സാഹിത നിയമേന വരേണ്ടതാകുന്നു. അവിടെ ദൈത്യ അരി എന്നും മാരം നിത്തിക്കൂട്ടുന്നതല്ല. ഉപസഗ്ഗം ധാതുവാടും എത്രയും അടുത്തു നില്ക്കേണ്ടതാകയാൽ അവിടെയും സാഹിത എപ്പോഴും വേണ്ടതാകുന്നു. പയ്യടതി എന്നും മരം അവിടേക്ക് ഉദാഹരണമെന്നു കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. സമാസത്തിങ്കലും സാഹിത നിയമേന വരുന്നതാകുന്നു. ഏകപദത്തിൽ സാഹിതയ്ക്കു നിത്യതയുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടുതന്നെ സമാസ

ത്തിങ്കലും സംഹിതാനിത്യതപം സിദ്ധിച്ചിരിക്കെ പിന്നെ പ്രത്യേകിച്ചു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു അലുക് സമാസത്തിലുള്ള സംഹിതയുടെ നിത്യതയെ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടാണെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു അംഭസാനിധിയെന്നും മറ്റും ഉള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ അംഭസാനിധിയെന്നും മറ്റും നിത്തിക്കൂട്ടുന്നതല്ല. വാക്യത്തിൽ സംഹിതയുടെ കാൽത്തിൽ നിയമമില്ല. അവിടെ വക്താവിന്റെ ഇച്ഛപോലെ സംഹിത ഉണ്ടായിട്ടും ഇല്ലാതേയും വരുന്നതാകുന്നു.

ഇതി വ്യജനസന്ധിപ്രകരണം.

അഥ രൂപസിദ്ധിഃ

അജനപുല്ലിംഗപ്രകരണം.

രൂപസിദ്ധിസ്സുബന്താനാം ദിങ്മാത്രേണോപദിശ്യതേ
വിഭക്ത്യർത്ഥഗതിഃ പത്യാൽ സംക്ഷേപേണോപദേക്ഷ്യതേ.

സുബന്തങ്ങളുടെ രൂപസിദ്ധി ദിങ്മാത്രംകൊണ്ടുപദേശിക്കപ്പെടുന്നു. പിന്നെ സംക്ഷേപംകൊണ്ടു വിഭക്ത്യർത്ഥഗതി ഉപദേശിക്കപ്പെടും.

താല്പര്യം:—ഇവിടെ സംക്ഷേപിച്ച (ദിങ്മാത്രം) സുബന്തശബ്ദങ്ങളുടെ രൂപനിഷ്ഠത്തിയെ കാണിക്കുന്നു, മേല്പട്ട വിഭക്ത്യർത്ഥക്രമത്തെയും സംക്ഷേപിച്ചുപദേശിക്കും.

അത്ഥംവൽ പ്രാതിപദികം ധാതുവാക്യപദാന്ത്യേ

ഭൂവാദ്യാത്ര സനാദ്യന്തഃ ക്രിയാത്ഥാ ധാതവോ ദധിധാ

ധാതുവാക്യപദങ്ങളെ ഒഴിച്ചു അത്ഥംവൽ പ്രാതിപദികം ക്രിയാത്ഥങ്ങളായിരിക്കുന്ന ധാതുക്കൾ ഭൂവാദ്യങ്ങളായും സനാദ്യന്തങ്ങളായും രണ്ടു പ്രകാരം.

മേല്പട്ട പായറപ്പടുന്ന സു-ഓ-ജസ് മുതലായ വിഭക്തിപ്രത്യയങ്ങൾ പ്രാതിപദികത്തിൽപിന്നാലെ ചേർക്കപ്പെടേണ്ടവയാകയാൽ ഇവിടെ മുഖിനാലെ പ്രാതിപദികമെന്നാണെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതു യുക്തമാകുകൊണ്ടു ധാതുക്കളേയും വാക്യങ്ങളേയും പദങ്ങളെയും ഒഴിച്ചു അത്ഥമുള്ളതു യാതൊന്നൊ അതത്ര പ്രാതിപദി

കമ്മനു നിർണ്ണയിക്കപ്പെടുന്നു. എന്നിട്ടും ധാതുവാക്യപദങ്ങളുടെ സ്വരൂപത്തെ ബോധിക്കാതെ പ്രാതിപദികത്താനത്തിന്നു സംഗതിപരാത്തതുകൊണ്ടു ഭൂവാദ്യം എന്നു തുടങ്ങി അവാരിന്റെ സ്വരൂപത്തെ വിചാരിക്കുന്നു. ഭൂവാക്കൾ ആദ്യങ്ങളായുള്ളവ=ഭൂവാദ്യങ്ങൾ. ഭൂവാക്കൾ=ഭൂധാതുവും വാധാതുവും. സനാദികൾ അന്തത്തിലുള്ളവ=സനാദ്യന്തങ്ങൾ. ക്രിയാ അർത്ഥമായുള്ളവ=ക്രിയാർത്ഥങ്ങൾ. ഇങ്ങിനെ ക്രിയാവാചികൾ ധാതുക്കൾ. അവ രണ്ടുവിധം ഭൂവാദികളും. സനാദ്യന്തങ്ങളും പിപാരിഷത്തി ചികീഷ്തിമുതലായവ സന്നന്തങ്ങളാകുന്നു.

സനാദികളെന്നെടത് ആദിശബ്ദംകൊണ്ടു യജുക്വച് കൃഷ്. തുടങ്ങി മാരചില പ്രത്യയങ്ങളെയും ഗ്രഹിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

സുപ്തിഭന്തം പദം വാക്യം സമന്വയം പദസഞ്ചയം
പുസ്തീനപുസകളിംഗംഗസുൽ പ്രാതിപദികം ക്രിയാ

സുപ്തിഭന്തം പദം, സമന്വയമായിരിക്കുന്ന പദസഞ്ചയം, വാക്യം, പുസ്തീനപുസകളായിരിക്കുന്ന ലിംഗങ്ങളെക്കൊണ്ടു ആ പ്രാതിപദികം മൂന്നു പ്രകാരം.

സുപ്തിൻകൾ അന്തത്തിലുള്ളത് സുപ്തിഭന്തം. സു, ഒ, ജസ്, മുതലായ വിഭക്തിപ്രത്യയങ്ങളേയും തിച് മുതലായ ലകാരാദേശങ്ങളെയും അന്തത്തിൽ ചേർത്തുണ്ടാക്കപ്പെട്ടതു യാതൊന്നും അതാകുന്നു പദം. വഴിപോലെ അർത്ഥത്താടുകൂടിയത്=സമന്വയം. പദങ്ങളുടെ സഞ്ചയം=പദസഞ്ചയം. സഞ്ചയം=സമൂഹം. ഉചിതാർത്ഥ സംബന്ധാത്ത ആശ്രയിക്കുന്നതായ പദസമൂഹം വാക്യമാകുന്നു. ഈ പ്രാതിപദികമാകട്ടെ പുല്ലിംഗസ്ത്രീലിംഗനപുംസകളുടെ അപേക്ഷിച്ചു കൊണ്ടു മൂന്നുപ്രകാരം ഭേദിക്കുന്നു.

യാതവഃ പ്രാതിപദികാ നീതിപ്രകൃതഃയാ ദ്രിധാ

പ്രത്യയാസ്സ്യൂ പദം താദ്യസ്തേ പഞ്ചമേഷു വിവക്ഷയാ

ധാതുക്കളെന്നും പ്രാതിപദികങ്ങളെന്നും ഇങ്ങിനെ പ്രകൃതികൾ രണ്ടുപ്രകാരം. പ്രത്യയങ്ങൾ വിവക്ഷകൊണ്ടു സ്വങ്ങളായിരിക്കുന്ന അർത്ഥങ്ങളിൽ അവാരിൽനിന്നു പരങ്ങളായിട്ടു ഭവിക്കും. ചികീപ്പാനായിരിക്കാത്ത ഇച്ഛാ വിവക്ഷാ, അവ പ്രകൃതികൾ, പ്രകൃ

തിയെന്നാൽ പദത്തിന്റെ മൂലവിഭാഗമാകുന്നു. പ്രകൃതി എന്നു വ്യവഹരിക്കപ്പെടുന്നതായ ഈ മൂലവിഭാഗം ധാതുപനിരൂപിതമായും പ്രാതിപദികപനിരൂപിതമായും ഇരിക്കുന്നു. ഏതൊരത്മത്തെ വചസ്സാനിഷ്ഠിക്കുന്നുടോ ആ അത്മത്തെ ഫലിപ്പിക്കുന്ന പ്രത്യയമാകട്ടെ ഈ പ്രകൃതിക്കു പിന്നാലെ ചേർക്കപ്പെടേണം. ധാതുപ്രകൃതിയോടു പ്രത്യയത്തെ ചേർത്തിട്ടു ഭവതി മുതലായ തിദന്തങ്ങളും പ്രാതിപദികപ്രകൃതിയോടു പ്രത്യയത്തെ ചേർത്തിട്ടു വൃക്ഷഃ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള സുഖന്തങ്ങളും സിദ്ധിച്ചപ്രകാരം കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

സുപസ്സ്യുഃ പ്രാതിപദികാൽ ഞാബുഃ സുധിതാത്തഥാ
തത്രാസപൗജസാമത്ഃ ഛഷാഭ്യോം ഭിസേഃ ഞഭ്യോം ഭൃസിത്യപി
ഓസിഭ്യോം ഭൃസ്മാഭ്യോം സാമ്ഭ്യോസ്സബിരി പ്രത്യയാസ്സപാഃ
ത്രിഭിശ്ചിഭിഭ്യോപ്യേ ക്രമാൽ സപ്തവിദക്തയഃ

പ്രാതിപദികത്തിൽനിന്നും ഞാബുഃയിൽനിന്നും അപ്രകാരം തലിതത്തിൽനിന്നും പരങ്ങളായിട്ടു സുപ്തകർ ഭവിക്കും അവിടെ സു-ഓ-ജ.സ്-അം-ഓട്-ശസ്-ഓ-ഭ്യോം-ഭിസ്-ഓ-ഭ്യോം-ഭൃസ് എന്നിങ്ങനെയുള്ളവയും, ഓസി-ഭ്യോം-ഭൃസ്-ഓ-ഭ്യോം-ഓ-ഭ്യോം-ഭൃസ്-സുപ്-എന്നിങ്ങനെയും പ്രത്യയങ്ങൾ സുപ്തകർ. അവ മുതലായവകൊണ്ടു ക്രമത്താലെ ഏഴുവിദക്തകളായിട്ടു ഭവിക്കും. ഞാബുഃ=ഭിപ്രത്യയവും ആപ്=പ്രത്യയവും ഉൗങ് പ്രത്യയവും അവ സുപ്തകർ.

പ്രാതിപദികത്തിന്റെയും ഭി ആപ് ഉൗങ് പ്രത്യയങ്ങളുടെയും തലിതത്തിന്റെയും പിന്നാലെ സുപ്തകർ ചേർക്കപ്പെടും വൃക്ഷ എന്നിങ്ങനെയുള്ള പ്രാതിപദികത്തിന്റെ പിന്നാലെ സുപ്തിൽ അടങ്ങിയതായ സു എന്ന പ്രഥമൈകവചനത്തെ ചേർത്തിട്ടു മേൽ പെട്ടുകാണാപ്രകാരം വൃക്ഷഃ എന്നിങ്ങനെയുള്ള ശബ്ദം സിദ്ധിക്കുന്നു.

ഗൌരീ എന്നിങ്ങനെ ഭി പ്രത്യയത്തിന്റെ പിന്നാലെ സുപ്തിൽ അടങ്ങിയ സു ചേർത്തിട്ടു ഗൌരീ സു എന്നു നിത്തി “ഞോബന്താദീശ്ചതസ്സാല്പ” എന്നു മേല്പെട്ടു പറയപ്പെട്ട പ്രകാരം ഞ്ഞാദീശ്ചമായിരിക്കുന്ന ഗൌരീശബ്ദത്തിന്റെ പിന്നാലെ ചേ

ന്നിരിക്കുന്ന സുപ്രത്യയത്തെ ലോപിപ്പിക്കുമ്പോൾ ഗൌരീ എന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. അപ്രകാരംതന്നെ രമാ എന്ന ആഖ്യന്തരായിരിക്കുന്ന ശബ്ദത്തിന്റെ പിന്നാലെ സുപ്പിൽ അടങ്ങിയ സു ചേർത്തിട്ടു രമാ സു എന്നു സിത്തി ഔബന്താട്ടിപ്പേരു എന്ന മുൻപെ പറഞ്ഞ ശാസ്ത്രത്തെ അനുസരിച്ചു സു പ്രത്യയത്തെ ലോപിപ്പിക്കുമ്പോൾ രമാ എന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. ശ്വേത്ര എന്നുള്ള ഉദാത്തത്തിന്റെ പിന്നാലെ സുപ്രത്യയത്തെ ചേർത്തിട്ടു ശ്വേത്രഃ എന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. രാഘവ എന്ന തദ്ധിത പ്രത്യയത്തിന്റെ പിന്നാലെ സുപ്രത്യയത്തെ ചേർത്തിട്ടു രാഘവഃ എന്നും രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. മുൻപറഞ്ഞ സൂക്തത്തിൽ മുമ്മന്നിനെകൊണ്ടു ക്രമത്താലെ പ്രഥമമുതലായിട്ട് ഏഴ് വിഭക്തികൾ സിദ്ധിക്കുന്നു; എങ്ങിനെയെന്നാൽ:—

സു.	ഔ.	ജസ്,	പ്രഥമാ.
അം.	ഔട്.	ശസ്,	ഭൂതിയ.
ടാ.	ഭ്രാം	ഭിസ്,	തൃതീയാ
ദദേ.	ഭ്രാം.	ഭ്രസ്,	ചതുർത്ഥി
ദേസി.	ഭ്രാം.	ഭ്രസ്,	പഞ്ചമി.
ദേസു.	ദേസ്.	ആമ്,	ഷഷ്ഠി.
ദി.	ദേസ്.	സുപ്,	സപ്തമി.

തേപി ക്രമേ യഥാസംഖ്യമേകദവിബഹുവാചിനഃ

ഇതാനന്വന്ധാഃ കാര്യാത്മാസ്മേഷാം ലോപാഃ പുനർവേൽ

അവ മൂന്നും സംഖ്യയ്ക്കു തക്കവണ്ണം ഏകദവിബഹുവാചികൾ-കാര്യാത്മങ്ങളായിരിക്കുന്ന അനുബന്ധങ്ങൾ ഇത്തുകൾ അവ റിന്നും പിന്നെ ലോപം ഭവിക്കും സു ഔ ജസ് എന്നിങ്ങിനെ മുമ്മുന്നിൽ ഓരൊന്നു ക്രമത്താലെ ഏകത്വവാചിയെന്നും ഭൂതിത്വവാചിയെന്നും ബഹുത്വവാചിയെന്നും അറിയേണ്ടതാകുന്നു. കാര്യം അത്മായുള്ളവ, കാര്യാത്മങ്ങൾ, അത്മാപ്രയോജനം; എന്തെങ്കിലും ഒരു കാര്യാത്മ ഉദാഹരിച്ചിട്ടു കൂടെ ചേർക്കപ്പെടുന്ന വസ്തുക്കൾക്ക് ഇത്തുകൾ എന്നും അനുബന്ധങ്ങൾ എന്നും സംജ്ഞയുണ്ട് അവാറിന്നു പിന്നെത്തതിൽ ലോപവും ഭവിക്കും.

ഭേദന വ്യപഭേദശാൽമാഃ സുസ്ഥ ഉജ്ജ്വലാ ദൈവം
ദൈവസ്മി ഇദമുചകദേശവികൃതം സ്വാതന്ത്ര്യവൽ

സുസ്ഥമായിരിക്കുന്ന ഉത്തം ജഗദങ്ങളും ദൈവങ്ങളും ദൈവ
സ്ഥമായിരിക്കുന്ന ഇത്തം ഭേദംകൊണ്ടു വ്യപഭേദശാൽമാണ്. ഏക
ഭേദവികൃതം അനന്തരൂപമാല ഭവിക്കും.

സുസ്ഥം=സുപ്രത്യയത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. ഉത്തം=ഉ
കാരം. ജഗദങ്ങളും=ജകാര ശകാര ടകാരങ്ങൾ. വ്യപഭേദശാൽമാ
ണ്=വ്യപഭേദം അർത്ഥമായുള്ളവ. വ്യപഭേദം=വ്യപഹാരം. ദൈവ
ങ്ങളും=ദൈവരൂപകാരങ്ങൾ. ദൈവസ്ഥം=ദൈവികത്വം സ്ഥിതിചെയ്യ
ുന്നത്. ദൈവി=ദൈവിപ്രത്യയം. ഇത്തം=ഇകാരം. ഏകഭേദവികൃ
തം=ഏകഭേദംകൊണ്ടു വികൃതമായുള്ളത്. അനന്തം=അനന്തമെന്നി
യെ ഇരിക്കുന്നത്.

സുപ്രത്യയത്തിൽ സകാരത്തെ മാത്രം ഗ്രഹിക്കേണ്ടതായിരി
ക്കെ വണ്ണങ്ങളിൽ പഠിക്കപ്പെട്ട സകാരത്തിൽനിന്നു അതിന്നു
ഭേദത്തെ നിർദ്ദേശിപ്പാൻ വേണ്ടി അവിടെ ഉകാരത്തെയും കൂടി ചേ
ർക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം ജസ് പ്രത്യയത്തിന്നും ശസ് പ്രത്യയത്തിന്നും
അസ് എന്നു മാത്രം തുല്യമായി വ്യവഹാരമുണ്ടാകുമ്പോൾ ഇടച്ച
യുണ്ടെന്നു കരുതി അവ രണ്ടിനെയും വ്യത്യാസപ്പെട്ട വ്യവഹാരിപ്പാ
ൻ വേണ്ടി ജസിക്കൽ ഉകാരത്തെയും ശസിക്കൽ ശകാരത്തെയും ചേ
ർത്തിരിക്കുന്നു. പിന്നെയും ഔസ് പ്രത്യയത്തിന്ന് ഔ എന്നു മാത്രം
സംജ്ഞയാകിൽ പ്രഥമാദിവിചനത്തിങ്കലെ ഔ പ്രത്യയവും ഇതു
വും തമ്മിൽ തിരിച്ചറിവാൻ പ്രയാസമുണ്ടാകുമെന്നു കരുതി അവി
ടെ ഭേദത്തെ നിർദ്ദേശിപ്പാൻ ദിപിതിയാ ദിവിചനത്തിങ്കലെ ഔ
പ്രത്യയത്തിന്നു ടകാരത്തെയും കൂടി ചേർത്തിരിക്കുന്നു. ടാ പ്രത്യയ
ത്തിൽ ആകാരത്തെ മാത്രം ഗ്രഹിക്കേണ്ടതായിരിക്കെ വണ്ണസമു
ദായത്തിൽ പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്ന ആകാരത്തിൽനിന്ന് ഇതി
നെ തിരിച്ചറിയുവാൻ വേണ്ടി ഇവിടെ ടകാരത്തെ ഇത്തായിട്ടു
സംഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം ദൈ മുതലായി മറ്റുള്ളവയ്ക്കും അ
നുബന്ധങ്ങളില്ലാത്തപക്ഷം വേറെ വേറെ വണ്ണങ്ങളെക്കൊണ്ടോ
പ്രത്യയങ്ങളെക്കൊണ്ടോ, ഇടച്ചയുണ്ടെന്നു കരുതി ഏകാരം മുതലാ

യ അനുബന്ധങ്ങളെ അവിടെയും സ്ഥികരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഓസീ പ്രത്യയത്തിൽ ഓകാരത്തെയും ഇകാരത്തെയും അനുബന്ധങ്ങളായിട്ടു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

അ പദ്ധ്യത്മാദികാരാൽ സ്യ സ്തഃ പഞ്ചാഭിമാസ്സപാം
പദാന്തഃശാസ്ത്രാൽ സരയോവ്വിസർഗ്ഗഃ കൃഷ്ണഃ ഈശ്വരഃ

സൂക്തുകളിൽ വച്ചു ആദിമങ്ങളായിരിക്കുന്ന അഞ്ചു, അവദ്ധ്യത്വമായിരിക്കുന്ന ടകാരത്തിങ്കൽനിന്നു സൂക്തകളായിട്ടു ഭവിക്കും. പദാന്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന സരങ്ങൾക്കു വിസർഗ്ഗം ഭവിക്കും. കൃഷ്ണഃ ഈശ്വരഃ എന്നു ഉദാഹരണം. അ പദ്ധ്യത്വം=അവധി അത്വമായുള്ളത്. ആദിമങ്ങൾ=ആദിയിങ്കൽ ഭവിച്ചവ. സൂക്തം=സൂക്തസംഹാരം. ഓട് പ്രത്യയത്തിലെ ടകാരം അവദ്ധ്യത്വമാകുന്നു. അതു കൊണ്ട് സൂക്തം എന്നു പറയപ്പെടുമ്പോൾ സുപ്രത്യയം തുടങ്ങി ഓട് പ്രത്യയം വരെ ഉള്ള ഒന്നാമത്തെ അഞ്ചു പ്രത്യയങ്ങളെയും ഗ്രഹിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇനി അകാരാന്തമായിരിക്കുന്ന കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്നു സപ്തവിഭക്തികളും രൂപനിഷ്ഠത്തിപ്രക്രിയയെ കാണിക്കണം. കൃഷ്ണ എന്നു പ്രാതിപദികത്തിൽ പരമായിട്ടു സുപ്രത്യയത്തെ ചേർക്കുമ്പോൾ കൃഷ്ണ സു എന്നു നിൽക്കുന്നു. “ഭേദേന വ്യപഭേദശബ്ദാസ്സംഖ്യ ഉജ്ജ ശാഭാഭാവ” എന്നും “ഇതാനു ബന്ധാഃ കാര്യാത്മാ സ്മേഷാം ലോപഃ പുനർഭവേത്” എന്നും മുൻപെ പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ സുപ്രത്യയത്തിന്റെ ഉകാരം ഭേദവ്യപഭേദശബ്ദത്തിനാണെന്നു കല്പിക്കപ്പെട്ട ഇത്താകയാൽ അതിന്നു ലോപം വരും. അപ്പോൾ കൃഷ്ണസു എന്നു സിദ്ധിക്കും. “പദാന്തഃശാസ്ത്രാൽ സരയോവ്വിസർഗ്ഗഃ” എന്നു മുൻപിൽ പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ കൃഷ്ണസു എന്ന പദത്തിലെ അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗം വരും. കൃഷ്ണഃ എന്ന പ്രഥമൈകവചനം സിദ്ധിക്കും. അപ്രകാരംതന്നെ ഈശ്വര എന്ന പ്രാതിപദികത്തിൽ പരമായിട്ടു സുപ്രത്യയത്തെ ചേർത്തിട്ടുള്ള സിദ്ധിയേയും കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

കൃഷ്ണസു കൃഷ്ണാ ശ്ച ഭേദാസ്മി സൌതസംബോധനാത്മക
സാ സംബുദ്ധിവില്പ്യേത സാതേപദോഗ്രസപതഃ പരം.

സു സംബോധനാത്മകമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ഭേദം ഭ

വിക്കുന്നു. അത്, സംബുദ്ധി, അതാകട്ടെ എദോഗ്രസപങ്ങളിൽനിന്നു പരയായിട്ടു ലോപിക്കും. അത്=സുപ്രത്യയം. അത്, സംബുദ്ധി. ഏതാഗ്രസപങ്ങൾ, എന്തും ഓത്തും ഹ്രസ്വവും. സംബോധനാർത്ഥത്തെ കാണിക്കുന്ന സുപ്രത്യയത്തിന്നു ഭേദമുണ്ട്. അപ്പോൾ അതിന്നു സംബുദ്ധി എന്നു സംജ്ഞയാകുന്നു. ഏകാരത്തിങ്കൽനിന്നും ഒകാരത്തിങ്കൽനിന്നും ഹ്രസ്വത്തിങ്കൽനിന്നും പിന്നാലെ വരുന്നതായ ആ സംബുദ്ധിയെ ലോപിപ്പിക്കുന്നു. കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമാദിപചനവിചക്ഷയിങ്കൽ ഓ പ്രത്യയത്തെ ചേർത്തു കൃഷ്ണ ഓ എന്നു നിർത്തുമ്പോൾ “ഓദൗത്യാദമുദവി സ്മൃതഃ” എന്നു പറഞ്ഞ ശാസ്ത്രാന്തര അനുസരിച്ചാകെണ്ടു് ഓകാരത്തെ ആദേശിക്കുമ്പോൾ കൃഷ്ണ ഓ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമാബഹുവചനത്തിങ്കൽ കൃഷ്ണ ജസ് എന്നു നിൽക്കുമ്പോൾ “ഇതാനബന്ധാഃ കാര്യാത്മാ സ്മേഷാം ലോപാഃ വ്യനഭഃപൽ” എന്നും “ഭേദേന വ്യപഭദശാത്മാസ്സസ്ഥ ഉജ്ജൾടാ ഐപൌ” എന്നും മുൻപെ പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ജസ് പ്രത്യയത്തിന്റെ ജകാരം ഇത്തായിട്ടു കല്പിക്കപ്പെട്ടതാകയാൽ അതിന്നു ലോപം വരും, കൃഷ്ണ അസ്മ എന്നു നിൽക്കും. “സ്വദീർഘസ്സപ്രാദസസ്വണ്ണ സചണ്ണസ്വരസംയുതിഃ” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുകൊണ്ടു് അകാരങ്ങൾ രണ്ടുകൂടി ദീർഘിച്ചിട്ടു കൃഷ്ണാസ്മ എന്നായിത്തീരും. “പദാന്തായാസ്സപ്രാൽ സരയോച്ചിസദ്യഃ” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ പദാന്തത്തിലെ സകാരത്തിന്നു വിസദ്യം വരും. കൃഷ്ണാഃ എന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റെ സംബോധനാർത്ഥത്തിങ്കൽ സംബുദ്ധി എന്നു സംജ്ഞയെ വഹിച്ചിരിക്കുന്ന സുപ്രത്യയത്തെ ചേർത്തു കൃഷ്ണ സ എന്നു നിർത്തുന്നു. “സാ സംബുദ്ധിച്ഛിലച്ഛേത സാതേപദോഗ്രസപതഃ പരാ” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ഇവിടെ കൃഷ്ണശബ്ദത്തിങ്കലെ ഹ്രസ്വാകാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ ചേർന്നിരിക്കുന്ന ഈ സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപം വരും കൃഷ്ണ എന്നായിത്തീരും.

മേകൃഷ്ണ പദതാത്പര സത്യാൽസുബന്തതലക്ഷണം

ഔപ്ലാപി പ്രത്യയേ കാര്യാത്മാ ഭവതി പ്രത്യയാന്തവൽ

ഇവിടെ സുബന്തതലക്ഷണയായിരിക്കുന്ന പദതയാകട്ടെ ഭവിക്കും. പ്രത്യയം ലുപ്തമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ പോലും കാര്യം പ്രത്യയാന്തത്തിന്നു എന്നപോലെ ഭവിക്കുന്നു. സുബന്തതലക്ഷണം=സുബന്തതപ്രമാ. പദതാ=പദത്തിന്റെ ഭാവം. ലുപ്തം=ലോപിച്ചത്. സംബോധനാത്മത്തിന്റെ വ്യക്തികളവേണ്ടി ഹേ ശബ്ദത്തെ പ്രയോഗിക്കുന്നു. ഇവിടെ സുപ്രത്യയം ലോപിച്ചിരുന്നാലും ഹേ കൃഷ്ണ എന്നുള്ളതു സുബന്തം എന്നുതന്നെ വിചാരിക്കപ്പെടുന്നു. ലുപ്തപീത്യാദ്യർശ്യാകംകൊണ്ടു അവിടെക്കു ന്യായത്തെ പറയുന്നു, ഒരു പ്രത്യയം ലോപിച്ചിരുന്നാലും അവിടെ ആ പ്രത്യയം ഉണ്ടായിരുന്നാൽ എന്നപോലെ ഉള്ള കാര്യത്തിന്നു ഭംഗമില്ല. ഹേ കൃഷ്ണ എന്നുള്ളതു സുപ്രത്യയം ചേരുമ്പോൾ അതു സുബന്തമായിട്ടു വിചാരിക്കപ്പെടുന്നു. സുപ്രത്യയത്തെ ലോപിപ്പിച്ചിരുന്നാലും മുൻപിൽ പറഞ്ഞ ന്യായത്തെ പ്രമാണിച്ചുകൊണ്ടു അതിന്റെ സുബന്തതത്തിന്നു ഭംഗമില്ലെന്നു അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

ഹേകൃഷ്ണാവിതിഹേകൃഷ്ണാ ഇതി സംബോധനൗ ജനസാഃ
അവസ്താദി ത്രയാദുർദ്ധ്വസ്രാമോകാരോ വില്യപ്യതേ
കൃഷ്ണം കവിം ഗുരും ദേവീം ജംബൂം കൃഷ്ണൗ തു പൂർവ്വപൽ
ദിശേല കൃതേ ശസസ്തോനഃ പുന്തി കൃഷ്ണാൻ ഗുരൂൻ പിതൃൻ.

ഔജസ്സുകളിൽ ഹേ കൃഷ്ണൗ എന്നും ഹേ കൃഷ്ണഃ എന്നും ഇങ്ങിനെ സംബോധനാ. അവസ്താദിത്രയത്തിങ്കൽനിന്നു ഉർദ്ധ്വമായിരിക്കുന്ന അമ്മിന്റെ അകാരം ലോപിപ്പിക്കപ്പെടുന്നു. കൃഷ്ണം, കവിം, ഗുരും, ദേവീം, ജംബൂം എന്നിങ്ങിനെ ഉദാഹരണം. കൃഷ്ണൗ എന്നത് മുൻപിലെപ്പോലെ ദീർഘം കൃതമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ പുമാൻകൽ ശസ്തിന്റെ സങ്കാരത്തിന്നു നകാരം ഭവിക്കും. കൃഷ്ണാൻ ഗുരൂൻ പിതൃൻ എന്നിങ്ങിനെ ഉദാഹരണം. കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റെ സംബോധനാത്മതികൾ പ്രഥമാദിപചനത്തേയും പ്രഥമാ ബഹുപചനത്തേയും മുൻപിലെപ്പോലെ വക്ത്തിരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. അവസ്താദിത്രയം=അവസ്താദികളുടെ ത്രയം. ഇപ്രകാരം പ്രത്യയങ്ങളിൽ ഉകാരം മുതലായി ഒട്ടേടും ലോപിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും അവർന്നു മുൻപിലത്തെ

സംജ്ഞയിൽ ന്യൂനതയില്ല. അവിടെക്കു ന്യായം “ഏകദേശവി
കൃതം സ്വാദനന്യവൽ എന്നാകുന്നു. ഒരു വസ്തുവിന്നു ഏതാ
ണ്ടൊരു ഭാഗംകൊണ്ടു വികാരമുണ്ടെങ്കിലും അത് മറ്റൊന്നായി
ട്ടു ഭവിക്കുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ഇവിടെ സുപ്രത്യയത്തിങ്കലെ ഉകാ
രത്തിന്നും, ജസ് പ്രത്യയത്തിങ്കലെ ജകാരത്തിന്നും ശസ് പ്രത്യയത്തി
ങ്കലെ ശകാരത്തിന്നും മറ്റുള്ള പ്രത്യയങ്ങളുടെ മുൻപെ പറയപ്പെട്ട
അതാതിന്നും ലോപമുണ്ടായിരുന്നാലും അവയ്ക്കു സു, ജസ്, ശസ്,
എന്നിങ്ങിനെതന്നെ സംജ്ഞയുണ്ടെന്നു കരുതേണ്ടതാകുന്നു. കൃഷ്ണ
ശബ്ദത്തിന്റെ ദ്വിതീയൈകവചനവിവക്ഷയിൽ അപ്രത്യയ
ത്തെ ചേർക്കുമ്പോൾ കൃഷ്ണ അം എന്നു നില്ക്കുന്നു. “അവസ്താദിത്ര
യാദൃച്ഛ്വസ്യമോകാദോ വില്യപ്യതേ” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ
കൃഷ്ണശബ്ദത്തിങ്കലെ അകാരത്തിന്നു മേല്പട്ടു വന്നിരിക്കുന്ന അം പ്ര
ത്യയത്തിന്റെ അകാരത്തിന്നു ലോപം വരുന്നതാകയാൽ കൃഷ്ണം എ
ന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. “അവസ്താദിത്രയാദൃച്ഛ്വസ്യ” എന്നു പ
റയുകയാൽ ഇകാരത്തിന്നു മേല്പട്ടു നില്ക്കുന്ന അം പ്രത്യയത്തിന്റെ
അകാരത്തിന്നു ലോപംവന്നിട്ടു കവിം എന്നും ഉകാരത്തിന്റെ മേ
ല്പട്ടുനില്ക്കുന്ന അകാരത്തിന്നു ലോപം വന്നിട്ടു ഗുരു എന്നും ഈ
കാരത്തിന്റെ മേല്പട്ടുനില്ക്കുന്ന അകാരത്തിന്നു ലോപം വന്നിട്ടു ദേ
വീം എന്നും ഊകാരത്തിന്നു മേല്പട്ടുനില്ക്കുന്ന അകാരത്തിന്നു ലോപം
വന്നിട്ടു ജംബൂ എന്നും രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റെ
ദ്വിതീയാ ദ്വിവചനവിവക്ഷയിൽ ഓട് പ്രത്യയത്തെ ചേർക്കുന്നു
“ഇതോനബന്ധാഃ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശ്ലോകത്തേയും “ഭേദേന
വ്യചഭേദോത്ഥാഃ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശ്ലോകത്തേയും പ്രമാണിച്ചു
ട്ട് ഓട് പ്രത്യയത്തിന്റെ ടകാരത്തിന്നു ഇൽ സംജ്ഞകൊണ്ടു ലോ
പം ഭവിക്കുന്നു. പിന്നെത്തതിൽ പ്രഥമാ ദ്വിവചനത്തിന്റെ പ്ര
ക്രിയയെ കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റെ ദ്വിതീയാ
ബഹുവചനവിവക്ഷയിൽ ശസ് പ്രത്യയത്തെ ചേർക്കുന്നു. ഇവി
ടേയും മേൽപറഞ്ഞ ശാസ്ത്രത്തെ പ്രമാണിച്ചിട്ടു ശസ് പ്രത്യയത്തി
ന്റെ ശകാരത്തിന്നു ഇൽ സംജ്ഞകൊണ്ടു ലോപം ഭവിക്കുന്നു, കൃഷ്ണ
അസ് എന്നായി തീരുന്നു. “സ്വഭീഷ്വസ്യാൽ” എന്നു തുടങ്ങി മുൻ
പിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നപ്രകാരം കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റേയും അസ് പ്ര

പ്രത്യയത്തിനേറായും അകാരങ്ങൾക്കു ഭിഷ്യാദേശത്തെ ചെയ്യുന്നു. കൃഷ്ണാസ് എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. “ഭിഷ്യാ കൃതേ ശസി സ്തോ നഃ പുംസി” എന്നു പറയുകയാൽ ഇവിടെ ഭിഷ്യാദേശത്തെ ചെയ്തിട്ടു കൃഷ്ണാസ് എന്നു വരുത്തിയിരിക്കയാൽ ശസ് പ്രത്യയത്തിന്റെ സങ്കാരത്തിന്നു നകാരത്തെ ആദേശിച്ചുകൊണ്ടു കൃഷ്ണാൻ എന്നു വരുത്തുന്നു.

അതാഷ്ടാഭേദസിന്ദസാമിനായാൽ സ്യാസ്യരൈസ് ഭിസഃ കൃഷ്ണാസ്യ പദതപം സ്യാദിനാദേശസ്യ സുപ്തഃ.

അത്തികൽനിന്നു പരങ്ങളായിരിക്കുന്ന “പഞ്ചമ്യോക്തേ തുഷ്യാതസ്സപ്തമ്യോക്തേ തദന്തക്ഷ” എന്ന പരിഭാഷയെ പ്രമാണിച്ചിട്ട് ഇവിടെ പരേഷാമെന്ന പദത്തെ ചേർക്കേണ്ടതാകുന്നു. ടാഭേദസിന്ദസ്കരം ഇനായാൽ സ്വങ്ങളും ഭിസ്സിന്നു ഐസും ഭവിഷും കൃഷ്ണാനു എന്നിങ്ങിനെ തൃതീയൈകവചനത്തിന്റെ ഉദാഹരണം. ഇനാദേശത്തിന്റെ സുപ്തപേരതുവായിട്ട് ഇഹിന്നു പദതപം ഭവിക്കും.

അത് = അകാരം. ടാഭേദസിന്ദസ്കരം = ടാ പ്രത്യയവും ഭേദപ്രത്യയവും ഭിപ്രത്യയവും ഭിസ് പ്രത്യയവും. ഇനായാൽ സ്വങ്ങൾ = ഇനാദേശവും ആയാദേശവും ആൽ എന്ന ആദേശവും സ്വാദേശവും സുപ്തം = സുപ്തിന്റെ ഭാവം.

അകാരാന്തമായ പ്രകൃതിയിൽനിന്നു പരമായിട്ടു ചേർക്കപ്പെടുന്ന ടാപ്രത്യയത്തിന്നു ഇന എന്നും ഭേദപ്രത്യയത്തിന്നു ആയ എന്നും ഭിപ്രത്യയത്തിന്നു ആൽ എന്നും ഭിസ് പ്രത്യയത്തിന്നു സ്വ എന്നും ഭിസ് എന്നതിന്നു ഐസ് എന്നും ആദേശം വിധിക്കപ്പെടുന്നു. ഇതുപേരതുവായിട്ടു കൃഷ്ണാശബ്ദത്തിന്റെ തൃതീയൈകവചനവിവക്ഷയിൽ കൃഷ്ണാ എന്നു നിൽക്കുമ്പോൾ “അതാഷ്ടാഭേദസിന്ദസാ” മെന്നതുടങ്ങി മുൻപെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രത്തെ പ്രമാണിച്ചിട്ടു ടാ പ്രത്യയത്തിന്ന് ഇന എന്നു ആദേശത്തെ വിധിക്കുന്നു. സ്ഥാനം ശരൂവദാദേശം എന്നിങ്ങിനെ പരിഭാഷയുണ്ടാകയാൽ ഇവിടെ ടാ പ്രത്യയം കേവലം നശിച്ചിട്ട് അതിന്റെ സ്ഥാനത്തിൽ ഇന എന്ന ആദേശം വരുത്താകയാൽ കൃഷ്ണ ഇന എന്നു സിദ്ധി

ക്കുന്നു. പിന്നെത്തതിൽ “അവണ്ണസ്യ ഭവേദ്യോഗ ഇവണ്ണന” എന്നു തുടങ്ങി സ്വരസന്ധിയിൽ പായപ്പെട്ട ശാസ്ത്രത്തെ പ്രമാണിച്ചിട്ടു കൃഷ്ണപുണ്യനടത്തെ അകാരത്തിന്നു ഇന എന്നതിന്റെ ഇകാരത്തോടു യോഗമുണ്ടാകുമ്പോൾ രണ്ടിന്നും കൂടി ഏകാരം വിധിക്കപ്പെടുന്നു. കൃഷ്ണന എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇവിടെ കൃഷ്ണന എന്നുള്ളതു സുഷുപ്തിയിൽ അടങ്ങിയ ഓ പ്രത്യയം ചേർത്ത് ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടതല്ലാത്തതാൽ അതു സുബന്തമോ എന്നുള്ള ശങ്കയെ “അസ്യ പരതപ്യാദിനാ ഭേദശ്ച സുപ്താപതഃ” എന്നതു കൊണ്ടു പരിഹരിക്കുന്നു. ഇവിടെ ഇനാഭേദത്തിന്നു സുപ്തിന്റെ ഭാവമുണ്ടായിരിക്കയാൽ കൃഷ്ണന എന്നുള്ളതിന്നു സുബന്തതപ നിരൂപിതമായിരിക്കുന്ന പരതപം ഭവിക്കുന്നു.

ആദേശേ സ്ഥാനിധർമ്മാസ്യഃ കാൽവണ്ണശ്രയം വിനാ
അതോദ്യോമൃതപമേതപന്തു ഭൃന്യോസിസുപിസാമിച
സ്വാൽകൃഷ്ണാദ്യോകൃതമാണ്യേഃ കൃഷ്ണായദ്യോഭൃന്യോദ്യോഃ
കൃഷ്ണാദ്യോ മഥകൃഷ്ണേഭ്യഃ കൃഷ്ണാൽ കൃഷ്ണസ്യ കൃഷ്ണയോഃ.

വണ്ണശ്രയമായിരിക്കുന്ന കാൽത്തെഴിച്ചു ആഭേദത്തിൽ സ്ഥാനിധർമ്മങ്ങൾ ഭവിക്കും. ഭ്രാമ് പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിൽ അത്തിന്ന് ആതപവും ഭൃസും. ഒസും. സുപ്തം. സാമം പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിൽ ആകാട്ടു ഏതപവും ഭവിക്കും. കൃഷ്ണാദ്യോ എന്നും അപ്രകാരം കൃഷ്ണേഃ എന്നും കൃഷ്ണായ എന്നും ഭ്രാം. ഭൃസ് കളിൽ രണ്ടിലും കൃഷ്ണാദ്യോ എന്നും അനന്തരം കൃഷ്ണേഭ്യഃ എന്നും കൃഷ്ണാൽ എന്നും കൃഷ്ണസ്യ എന്നും കൃഷ്ണയോഃ എന്നും ഉദാഹരണം. ഇവിടെ ഭ്രാം ഭൃസ് കളിൽ രണ്ടിലും എന്നു പറഞ്ഞത് ചതുർഥീ പഞ്ചമീ വിഭക്തികളുടെ ദ്വിവിധന ബഹുവിധനങ്ങളെ ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടാകുന്നു.

ഇനാഭേദത്തിന്നു സുപ്തമുണ്ടാകയാൽ കൃഷ്ണന എന്നോടത്തു പരതപം സംഭവിക്കുന്നു എന്നു മുൻപെ പറഞ്ഞതിന്നു “ആദേശേ സ്ഥാനി ധർമ്മാസ്യഃ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള അഭ്യർത്ഥനകൊണ്ടു ന്യായത്തെ കാണിക്കുന്നു. വണ്ണസംബന്ധമായ കാൽമല്ലാതെത്തന്നെ ആഭേദത്തിന്നു സ്ഥാനിയുടെ ധർമ്മം സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇവിടെ ഇനാഭേദം പ്രത്യയാശ്രയകാൽമാകയാൽ അതിന്നു സ്ഥാനിയായിരിക്കുന്ന ഓ പ്രത്യയത്തിന്റെ സുബന്തതപമായ ധർമ്മം സിദ്ധിക്കുന്നു. കൃ

ക്ലേശബുത്തിന്റെ തൃതീയാ ദിവചനവിവക്ഷയിൽ ഭ്രാമ പ്രത്യയത്തെ ചേർക്കുന്നു. കൃഷ്ണാഭ്രാമം എന്നു നിൽക്കുമ്പോൾ “അതോഭ്രാമം” എന്നു തുടങ്ങി മുൻപെ പറഞ്ഞ ശാസ്ത്രപ്രകാരം കൃഷ്ണശബുത്തിന്റെ അർത്ഥം ആകുന്നു. കൃഷ്ണാഭ്രാമം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. കൃഷ്ണശബുത്തിന്റെ തൃതീയാബഹുവചനവിവക്ഷയിൽ ഭിസ് പ്രത്യയത്തെ ചേർക്കുന്നു. കൃഷ്ണഭിസ് എന്നു നിൽക്കുമ്പോൾ “അതോഭ്രാമേണ സിദ്ധസാം” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശ്ലോകത്തിൽ “ഐസ് ഭിസ്” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ അകാരത്തോടുകൂടിയ കൃഷ്ണ എന്നതിൽനിന്നു ഭിസ് പ്രത്യയം പരമാവധിക്കുമ്പോൾ അതിന്നു ഐസ് എന്ന ആദേശത്തെ വിധിക്കുന്നു. കൃഷ്ണ ഐസ് എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പിന്നെ “അപണ്ണ സ്യ ഭവേദ്ഭ്രാമം” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അകാരത്തിന്നു ഐകാരത്തോടു യോഗമുണ്ടാകുമ്പോൾ രാദിനുംകൂടി ഐകാരം വരും കൃഷ്ണൈസ് എന്നിരിക്കും. പിന്നെ അതിൽ “പദാന്തയോന്യാൽ സരയോച്ചിസ്യ്” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ സകാരത്തിന്നു വിസദ്യം വന്നിട്ടു കൃഷ്ണൈസ് എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. കൃഷ്ണശബുത്തിന്റെ ചതുർത്ഥ്വവചനവിവക്ഷയിൽ ണേ പ്രത്യയത്തെ ചേർക്കുന്നു. കൃഷ്ണ ണേ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ “അതോഭ്രാമേണ സിദ്ധസാം” എന്നു തുടങ്ങി മുൻപെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രത്തെ പ്രമാണിച്ചിട്ടു ണേ പ്രത്യയത്തിന്നു ആയ എന്ന ആദേശം വരും. കൃഷ്ണ ആയ എന്നിരിക്കും “സ്വഭീഷ്ണാദസന്ധ്യണ്ണ സപണ്ണ സപസായുതിഃ” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ കൃഷ്ണശബുത്തിങ്കലെ അകാരത്തിന്നും ആയാദേശത്തിങ്കലെ ആകാരത്തിന്നുംകൂടി ദീർഘം ഭവിക്കും. കൃഷ്ണായ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. കൃഷ്ണശബുത്തിന്റെ ചതുർത്ഥ്വ ദിവചനവിവക്ഷയിൽ ഭ്രാമ പ്രത്യയത്തെ ചേർക്കുന്നു. കൃഷ്ണഭ്രാമം എന്നിരിക്കുമ്പോൾ “അതോഭ്രാമോ മൃതഃ” എന്നു മുൻപെ പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ കൃഷ്ണശബുത്തിന്റെ അകാരത്തിന്നു ആകാരം വരും. കൃഷ്ണാഭ്രാമം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. കൃഷ്ണശബുത്തിന്റെ ചതുർത്ഥ്വബഹുവചനവിവക്ഷയിൽ ഭ്രൂസ് പ്രത്യയത്തെ ചേർക്കുന്നു. കൃഷ്ണഭ്രൂസ് എന്നു നിൽക്കുമ്പോൾ “എതത്തുഭ്രാസ്മാ സിസുപിസാമി ച” എന്നു മുൻപെ പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ കൃഷ്ണശബുത്തിന്റെ അകാരത്തിന്നു ഐകാരം വ

രുന്ന. കൃഷ്ണഭട്ടസ് എന്നായി തീരുന്നു, പിന്നെത്തതിൽ “പദാ
 നായാസ്വാൽ സരയോവ്വിസുട്ട്” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ സ
 കാരത്തിന്നു വിസുട്ടം വന്നിട്ടു കൃഷ്ണഭട്ടസ് എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. കൃഷ്ണ
 ശബ്ദത്തിന്റെ പഞ്ചമ്യകവചനവിവക്ഷയിൽ ഒന്നിപ്രത്യയ
 യെ ചേർക്കുന്നു. കൃഷ്ണ ഒസ എന്നിരിക്കുന്നു. “അതയ്ക്കൊടെ ഒസ
 ഒസാമിനായാൽ സ്വാസുട്ട്” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ഒന്നിപ്രത്യ
 യത്തിന്നു ആൽ എന്ന ആദേശത്തെ വിധിക്കുന്നു. കൃഷ്ണ ആൽ എ
 ന്നു നിൽക്കുന്നു. “സ്വദീപ്തസ്വാദസസ്വസ്ത സവസ്തസപരസയ
 തി” എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ദീപ്താദേശം ചെയ്തിട്ടു കൃഷ്ണാൽ എ
 ന്നു രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റെ പഞ്ചമീദ്രിപചനവി
 വക്ഷയിൽ ചതുർഥീദ്രിപചനത്തിന്നെന്നപോലേയും പഞ്ചമീബ
 ഹുപചനത്തിന്നു ചതുർഥീബഹുപചനത്തിന്നെന്നപോലെയും പ്ര
 ക്രിയയേ കാണേണ്ടതാകുന്നു. കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റെ ഷഷ്ഠ്യകവചന
 വിവക്ഷയിൽ ഒസപ്രത്യയത്തെ ചേർക്കുന്നു. കൃഷ്ണഒസ എന്നു
 നില്ക്കുന്നു. “അതയ്ക്കൊടെ ഒസിങ്ങസാ മിനായാൽ സ്വാസുട്ട്” എന്നു
 പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ഒസ പ്രത്യയത്തിന്നു സ്വാദേശത്തെ വിധിക്ക
 ന്നു. കൃഷ്ണസ്വ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റെ ഷഷ്ഠി
 ദ്രിപചനവിവക്ഷയിൽ ഒസപ്രത്യയത്തെ ചേർക്കുന്നു. കൃഷ്ണഒസ
 എന്നു വരുന്നു. “എതപത്തുഭ്യസ്തേ സിസുപിസാമി ച” എന്നു
 പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റെ അകാരത്തിന്നു ഏകാരം
 വരുന്നു. കൃഷ്ണ ഒസ എന്നായി തീരുന്നു. “അതയ്ക്കൊടെ ച ആ
 ദേശാ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ഏകാരത്തിന്നു അ
 യാദേശത്തെ വിധിക്കുന്നു. കൃഷ്ണയ് ഒസ എന്നു നിൽക്കുന്നു. യോ
 ജിപ്പിക്കുമ്പോൾ കൃഷ്ണയോസ എന്നായി തീരുന്നു. സകാരത്തിന്നു
 വിസുട്ടം വന്നിട്ടു കൃഷ്ണയോ എന്ന രൂപവും സിദ്ധിക്കുന്നു.

അതകാരാന്ത സംഖ്യാഭ്യോ ഹ്രസേപഭ്യശ്ചാമി തസ്യനട്

ആഗമേഷുൽ സുഖോക്തൃത്വാ ദേശവിദ്യത്വം കൊന്ത്യന്ദലീ.

അതകാരാന്തസംഖ്യകളിൽ നിന്നും ഹ്രസുപങ്ങളിൽനിന്നും
 ആദ്യ പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ അതിന്നു നട് ഭവിക്കും. ആ

ഗമങ്ങളിൽ ഉത് സുചോക്തൃത്വമായും അന്ത്യഫല് ദേശവിദ്യ ത്വകമായും ഭവിക്കും.

അതകാരാന്തസംഖ്യകൾ, തകാരാന്തകളായിരിക്കുന്ന സംഖ്യ കൾ എന്നിയെ ഇരിക്കുന്നവ. അത്, ആമ് പ്രത്യയം. നട്, ന ഡാഗമം. സുചോക്തൃത്വം, സുചോക്തി അത്മായുള്ളത്. സുചോ ക്തി, സുചോച്ഛാരണം. അത്വം, പ്രയോജനം. അന്ത്യഫല് അന്തി മാധിരിക്കുന്ന ഫല്. അന്ത്യം, അന്തത്തിങ്കൽ ഭവിക്കുത്. ദേശവ്യ ഭൃത്വംകം, ദേശത്തിന്റെ വിധി അത്മായുള്ളത്.

തകാരാന്തങ്ങളല്ലാത്ത സംഖ്യാശബ്ദങ്ങളിൽനിന്നും ഹ്രസ്വ ങ്ങളിൽനിന്നും പരമായിട്ട് ആമ് പ്രത്യയം വരുമ്പോൾ അതിനു നഡാഗമം വിധിക്കപ്പെടുന്നു. ആഗമങ്ങളിൽ ഉകാരത്തെ സു ചോച്ഛാരണത്തിനും അന്തത്തിൽ കാണപ്പെടുന്ന വ്യഞ്ജനത്തെ ആഗമം വരുന്നതായ സ്ഥലത്തെ നിർണ്ണയിക്കുന്നതിനും വേണ്ടി സ്വീകരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ഈ നഡാഗമത്തിൽ ഉകാരം സുചോ ച്ഛാരണത്തിനാജ്ഞാണ്ടും ടകാരം ദേശവിധിക്കാജ്ഞാണ്ടും ചേർക്കു ണ്ടിരിക്കയാൽ അവയ്ക്കു “ഇതാനുബന്ധഃ കാര്ത്ഥ്യം” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ലോപം വരുമെന്നും നകാരം മാത്രം ശേഷിക്കുമെന്നും വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റെ ഷഷ്ഠീബഹുവചനവിവക്ഷയിങ്കൽ ആമ് പ്രത്യയത്തെ ചേർക്കുന്നു. കൃഷ്ണ ആമ് എന്നു നിൽക്കുമ്പോൾ “അ തകാരാന്തസംഖ്യാഭ്യുദി” എന്നു തുടങ്ങി നടേ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ശാ സ്ത്രാന്ത പ്രമാണിച്ചിട്ട് ആമിന്നു നഡാഗമം വിധിക്കപ്പെടുന്നു. ന ഡാഗമത്തിങ്കൽ ടകാരത്തെ ഇത്തായി സ്വീകരിക്കയാൽ “ടിൽ പീ രവദധ സ്വിഷേൽ” എന്ന പരിഭാഷയെ പ്രമാണിച്ചുകൊണ്ടു ടി ത്തായിരിക്കുന്ന നഡാഗമത്തെ ആമ് പ്രത്യയത്തിന്റെ അധോഭാ ഗത്തിങ്കൽ ചേർക്കേണ്ടതാകുന്നു. കൃഷ്ണനട് ആമ് ഇവിടെ അന്ത്യ ഫല് ആയിരിക്കുന്ന ടകാരം ദേശവിധിയെ ചെയ്യുകൊണ്ടു ലോപി ക്കുന്നു. കൃഷ്ണന ആമ് ഉകാരം സുചോച്ഛാരണത്തിനാജ്ഞാ ണ്ടാണെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ പ്രക്രിയാ ദശയിങ്കൽ അതുവു ലോപിക്കുന്നു. കൃഷ്ണന് ആമ് എന്നു നിൽക്കുന്നു. യോജിപ്പിക്കു മ്പോൾ കൃഷ്ണനാമ് എന്നു വരുന്നു.

ദീപ്തോചാം നാമി കൃഷ്ണാനാം ഞൈകൃഷ്ണേ കൃഷ്ണയോഃ പരം
ഇ വർണ്ണാദിസ്വരാരോഹാൽ കാഠ്യാലംബാസ്യാ പദാന്തരേ
പ്രത്യയാ ദേശയോസ്സസ്യ ഷതപം കൃഷ്ണേഷു സിദ്ധ്യതി.

നാമ് പരമായിരിക്കാ വിഷയത്തിങ്കൽ അച്ചുകൾക്കു ദീപ്തം
ഭവിക്കുന്നു. കൃഷ്ണാനാം എന്നു ഉദാഹരണം. ഒരിയിങ്കൽ കൃഷ്ണ എ
ന്നും മറ്റാത് കൃഷ്ണയോഃ എന്നും ഭവിക്കുന്നു. ഇവർണ്ണാദിസ്വര
ത്തിങ്കൽ നിന്നും രേഖത്തിങ്കൽനിന്നും കകാരത്തിങ്കൽനിന്നും ഈ
ലംബമായിരിക്കുന്ന അപദാന്തരത്തിങ്കല പ്രത്യയാദേശങ്ങളുടെ
സകാരത്തിന്നു ഷതപം ഭവിക്കും. കൃഷ്ണേഷു എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു

ഇ വർണ്ണാദിസ്വരം, ഇ വർണ്ണാദിയിരിക്കുന്ന സ്വരം, അപ
ദാന്തരം. അനന്യപദം(സമാനപദമെന്നുതാല്പര്യം). പ്രത്യയാദേശ
ങ്ങൾ=പ്രത്യയവും ആദേശവും.

കൃഷ്ണനാമ് എന്നു നടന്നിടന്നടത്ത “ദീപ്തോചാം നാമി”
എന്നുതടങ്ങി ഇപ്പോൾ പറയാൻപറ്റിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രപ്രകാരം കൃഷ്ണ
ശബ്ദത്തിങ്കല അകാരം ദീപ്തിക്കും; കൃഷ്ണാനാം എന്ന രൂപം സി
ദ്ധിക്കുന്നു. കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റെ സപ്തമുകപചനവിവക്ഷയിങ്കൽ
ഒരി പ്രത്യയത്തെ ചേർക്കുന്നു. കൃഷ്ണ ഒരി എന്നു നിൽക്കും. ഇതോന്നു
ബന്ധാഃ കാല്യാത്മാഃ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഒരിപ്രത്യ
യത്തിന്റെ ഒരകാരം ഇത് സംജ്ഞാകാണ്ടു ലോപിക്കുന്നു. ഇകാരം
അപശബ്ദിക്കുന്നു. കൃഷ്ണ ഇ എന്നു നിൽക്കുമ്പോൾ “അവർണ്ണസ്യ
ഭേദാദ്യോഃ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം എകാരത്തെ
ആദേശിച്ചിട്ടു കൃഷ്ണ എന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു; കൃഷ്ണശബ്ദത്തി
ന്റെ സപ്തമിദ്രിപചനത്തിന്നു ഷഷ്ഠിദ്രിപചനത്തിന്ന് എന്ന
പോലെ പ്രക്രിയയെ കണ്ടുകാളേണ്ടതാകുന്നു, കൃഷ്ണശബ്ദത്തി
ന്റെ സപ്തമിബഹു പചനവിവക്ഷയിങ്കൽ സുപ് പ്രത്യയത്തെ ചേ
ർക്കുന്നു, കൃഷ്ണസുപ് എന്നു നിൽക്കുമ്പോൾ “ഇതോന്നബന്ധാഃ
കാല്യാത്മാഃ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം പകാരത്തിന്ന്
ഇത് സംജ്ഞാകാണ്ടു ലോപം ഭവിക്കുന്നു. കൃഷ്ണസു എന്നു ശേഷ
ിക്കുന്നു. പിന്നെത്തതിൽ “എതപതുഭൂത്യാസിസുപിസാമി” എ
ന്നു പാഞ്ഞിരിക്കയാൽ കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റെ അകാരത്തിന്ന് എ

തപം ഭവിക്കുന്നു. കൃഷ്ണസു എന്നായി തീരുന്നു. അതിൽപിന്നെ “ഇവണ്ണാദിസപരാദ്രേഹാൽ” എന്നു തുടങ്ങി മുൻപെ പറഞ്ഞ ശാസ്ത്രപ്രകാരം സകാരത്തിന്നു ഷകാരം വന്നിട്ടു കൃഷ്ണഷ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

എ വമന്ത്രേപ്രകാരാന്താശ്ശബ്ദാപ്തക്ഷഘടാഭയഃ

പുല്ലിംഗാസ്സപൗജസിത്യാദ്യേനേതപ്രാഃ പ്രത്യയൈസ്സഹ.

ഇപ്രകാരം അകാരാന്തങ്ങളായി വൃക്ഷഘടാദികളായി അന്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന ശബ്ദങ്ങളും സെപൗജസിത്യാദ്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന പ്രത്യയങ്ങളോടുകൂടി നേതവ്യങ്ങൾ.

വൃക്ഷഘടാദികൾ, വൃക്ഷഘടങ്ങൾ തുടങ്ങിയുള്ളവ. സെപൗജസിത്യാദ്യങ്ങൾ, സു ഔ ജസ് എന്നു തുടങ്ങിയുള്ളവ. നേതവ്യങ്ങൾ, നയിക്കപ്പെട്ടവൻ യോഗ്യങ്ങൾ. നയിക്ക=പ്രാപിപ്പിക്ക.

അകാരാന്തങ്ങളായും പുല്ലിംഗങ്ങളായും ഇരിക്കുന്ന മറ്റുള്ള ശബ്ദങ്ങൾക്കും കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെ സു ഔ ജസ് തുടങ്ങിയുള്ള പ്രത്യയങ്ങളെ ചേർത്തു പ്രക്രിയയെ കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

സ്വാദവണ്ണ രഷോല്പസ്യ നസ്യാനന്യപദേ ണതാ

വ്യവധാനേ പി ച ട തു ശലസഭ്യോ വിലക്ഷണൈഃ.

ഔവണ്ണരഷോല്പമായിരിക്കുന്ന അനന്യപദത്തിങ്കലെ നകാരത്തിന്നു ച ട തു ശ ല സങ്ങളിൽനിന്നു വിലക്ഷണങ്ങളെക്കൊണ്ടു വ്യവധാനം സത്തായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽപോലും ണതാഭവിക്കും.

ഔവണ്ണരഷോല്പം, ഔവണ്ണരഷങ്ങളിൽനിന്ന് ഉല്പാദമാവുള്ളത്. ഔവണ്ണരഷങ്ങൾ-ഔവണ്ണരഘ ഷകാരങ്ങൾ. അനന്യപദം സമാനപദം, ച ട തു ശ ല സങ്ങൾ ച ട തുക്കളും ശലസങ്ങളും-ച ട തുക്കൾ, ചവറ്റ് ചവറ്റ് തവറ്റ്ങ്ങൾ-ശ ലസങ്ങൾ ശകാര ലകാര സകാരങ്ങൾ. വിലക്ഷണങ്ങൾ=ഭിന്നങ്ങൾ, വ്യവധാനം-മറവ്. ണതാ-ണതം.

ഔവണ്ണരഘഷകാരങ്ങളിൽനിന്നു മേല്പട്ട് ഒരേപദത്തിങ്കലിരിക്കുന്ന നകാരത്തിന്നു ചവറ്റ് ചവറ്റ് തവറ്റ്ങ്ങളേയും ശകാര ലകാ

രസകാങ്ങുളയും ഒഴിച്ചു മറയ്ക്കു വണ്ണങ്ങളെകൊണ്ടു മറയ്ക്കണ്ടായ
രികിലും ഞകാരം ഭവിക്കും.

ഉം:— വൃക്ഷണേന്ദ്രേണവൃക്ഷാണാം നപദാന്തസ്വസാവൃഷാൻ
പദാന്തമായിരിക്കുന്ന ധകാരത്തിന്ന് അതു ഭവിക്കയില്ല
ഉദാഹരണം:—വൃഷാൻ അത, ഞതം—

വൃക്ഷാബൃത്തിന്റെ തൃതീയൈക വചന വിവക്ഷയിങ്കൽ ടാ
പ്രത്യയത്തിന്നു “അത ഷ്ടാദദേ ഷന്തി ഷസം” എന്ന ശാസ്ത്രപ്ര
കാരം ഇ നാദേശത്തെ ചെയ്യുമ്പോൾ വൃക്ഷ ഇന എന്നിരിക്കും. പി
ന്നത്തതിൽ “അവണ്ണസ്വ ഭേഷദ്യാഗ ഇവണ്ണേന പരേണ” ഏ
ന്നതടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം എകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു വൃക്ഷേ
ന എന്നും പിന്നത്തതിൽ “സ്വാദവണ്ണരഷോല്പസ്വ” എന്നു
തടങ്ങി മുൻപെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഷകാരത്തിന്നു
മേല്പട്ട് ഒരപദത്തിങ്കലിരിക്കുന്നതായ നകാരത്തിന്നു ഞതപവും വ
രും. വൃക്ഷേണ എന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ മറയ്ക്കേ
ടങ്ങളിലും അവസ്ഥയ്ക്കു തക്കവണ്ണം കാണേണ്ടതാകുന്നു. പദത്തി
ന്റെ അന്തത്തിങ്കൽ ഇരിക്കുന്ന നകാരത്തിന്ന് ഇപ്രകാരം ഞ
തപം വരികയില്ല. വൃഷാൻ എന്നേടത്തു ഷാകാരത്തിന്റെ മേല്പട്ട്
ഒരപദത്തിങ്കൽ നകാരമുണ്ടാകിലും അതു പദത്തിന്റെ അന്ത
ത്തിങ്കലാകയാൽ “നപദാന്തസ്വസാ” എന്നുള്ള നിഷേധശാസ്ത്രമു
ണ്ടാകയാൽ അവിടെ നകാരത്തിന്നു ഞതപം വിധിക്കാപ്പെടുന്നില്ല.
വൃക്ഷേണ എന്നേടത്തു ഞതപം വിധിക്കേ വിഷയമായിത്തീർന്ന നകാ
രത്തിന്നു മേല്പട്ട് അകാരമുണ്ടായിരിക്കയാൽ അതിന്നു പദാന്തം
സംബന്ധിക്കു നില്ല, അതുമൂലം ഈ നിഷേധശാസ്ത്രത്തിന്റെ അ
വകാരം അവിടെ സംശയിപ്പാനില്ല.

സച്ഛാദ്യ സ്പച്ഛനാമാച്യസ്യേ ച ദത്തേല്പവത്തിനാം
സ്വജ്ജസംജ്ഞസിനാമ്ങിനാ മീസൈസ്തസ്മാൽസാംസ്തിനകൃമാൽ.

സച്ഛാദ്യങ്ങൾ, സച്ഛനാമാച്യങ്ങൾ അവരിൽ അദത്തേല്പ
വത്തിങ്കലായിരിക്കുന്ന ജസംജ്ഞസിനാമ്ങികൾക്കു ക്രമത്താലെ
ഈ അസ്മസ്മാൽ സാംസ്തിനകൾ ഭവിക്കും.

സച്ഛാദ്യങ്ങൾ, സച്ഛാബൃത്തടങ്ങിയുള്ളവ. സച്ഛനാമാച്യങ്ങ

ൾ, സർവ്വനാമങ്ങൾ എന്ന ആഖ്യയോടുകൂടിയവ. അവസർവ്വാദ്യങ്ങൾ. അദന്താൽപവത്തികൾ, അദന്തത്തിന്റെ ഉത്ഭവത്തിങ്കൽ വത്തിക്കശിലമായിട്ടുള്ളവ. അദന്തം=അകാരാന്തം. വത്തിക്ക=സ്ഥിതി ചെയ്തു. ജസ്യഃ=ജനിനാമ്=ജികൾ, ജസ്സ്യഃ, ട്വൈ പ്രത്യയവും, ട്വൈ പ്രത്യയവും നാമം. [മുൻപിൽ കാണിച്ചപ്രകാരം ആമ് പ്രത്യയത്തിന്നനുസാരമത്തെ ചെയ്തിട്ടുണ്ടായത്] ട്വൈ പ്രത്യയവും, ഈ ട്വൈസ്താൽ സാം സ്തിനകൾ, ഈ, ട്വൈസ്താൽ, സാംസ്തിൻ എന്ന ആദേശങ്ങൾ.

അകാരാന്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന സർവ്വനാമങ്ങൾക്കു പരമായിരിക്കുന്ന ജസ്യപ്രത്യയത്തിന്ന് ഈ എന്ന ആദേശവും ട്വൈ പ്രത്യയത്തിന്നു ട്വൈ എന്ന ആദേശവും ട്വൈ പ്രത്യയത്തിന്നു ട്വൈസ്താൽ എന്ന ആദേശവും നാമ് എന്നതിന്നു നാമ് എന്ന ആദേശവും ട്വൈ പ്രത്യയത്തിന്നു സ്തിൽ എന്ന ആദേശവും വിധിക്കപ്പെടുന്നു. സിദ്ധ്യന്തി സർവ്വ സർവ്വൈസ്താൽ സർവ്വസ്താൽ ഭേദപക്ഷപക്ഷം സർവ്വേഷാ മഥ സർവ്വസ്തിൻ തതോന്യൽ കൃഷ്ണ ശബ്ദവൽ.

സർവ്വ എന്നും സർവ്വൈസ്താൽ എന്നും സർവ്വസ്താൽ എന്നും ഐതപക്ഷപക്ഷം വിഷയം സർവ്വേഷാ എന്നും അനന്തരം സർവ്വസ്തിൻ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. അവരിൽവിന്ന് അന്യം കൃഷ്ണശബ്ദം പോലെ.

ഐതപക്ഷപക്ഷം, ഐതപക്ഷം പക്ഷവും, ഐതപക്ഷം=ഐകാരം. പക്ഷപക്ഷം=പക്ഷം.

സർവ്വശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമ ബഹുവചനവിവക്ഷയിങ്കൽ സർവ്വജസ്യ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സർവ്വാദ്യം എന്നുതടങ്ങി നടെ പരത്തിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രപ്രകാരം ജസ്യപ്രത്യയത്തിന്ന് ഈ എന്നാദേശം വിധിക്കപ്പെടുന്നു. സർവ്വ ഇ എന്നിരിക്കുന്നു. പിന്നത്തേതിൽ “അപണ്ണസ്വഭവേദ്യോഗ്” എന്നുതടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം സർവ്വ എന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. സർവ്വശബ്ദത്തിന്റെ ചതുർത്ഥ്യരൂപവിവക്ഷയിങ്കൽ സർവ്വൈസ്താൽ എന്നിരിക്കുന്നു. “സർവ്വാദ്യം” എന്നുതടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രത്തെ പ്രമാണിച്ചിട്ട് ട്വൈ പ്രത്യയത്തിന്നു ട്വൈസ്താൽ എന്നാദേശം വിധിക്കപ്പെടുന്നു; സർവ്വൈസ്താൽ എന്നും

രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. സർവ്വശബ്ദത്തിന്റെ പഞ്ചമ്യേകവചനവിവക്ഷയിൽ സർവ്വം ഓസി എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഓസിപ്രത്യയത്തിന്നു സർവാദ്രാഃ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രാന്ത പ്രമാണിച്ചിട്ടു സ്താൽ എന്നാദേശം വിധിക്കപ്പെടുന്നു, സർവ്വസ്താൽ എന്നു രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. സർവ്വശബ്ദത്തിന്റെ ഷഷ്ഠീബഹുവചനവിവക്ഷയിൽ സർവ്വ ആത്മ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ “സർവാദ്രാഃ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രാന്ത പ്രമാണിച്ചിട്ടു നമ്മിന്നു സാത്മ് എന്ന ആദേശം വിധിക്കപ്പെടുന്നു. സർവ്വസാം എന്നിരിക്കുന്നു. പിന്നത്തേതിൽ “അതോദ്യോ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം സാത്മ് പരമായിരിക്കുമ്പോൾ സർവ്വശബ്ദത്തിന്റെ അകാരത്തിന്ന് ഏകാരം വരും സർവ്വേസാം എന്നിരിക്കും. പിന്നത്തേതിൽ “ഇവണ്ണാദിസപരാഭേദാത്” എന്നുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഏകാരത്തിൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ആദേശസങ്കാരത്തിന്നു ഷതപം വരും സർവ്വേഷാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമ്യേകവചനവിവക്ഷയിൽ സർവ്വദി എന്നു നില്ക്കുമ്പോൾ “സർവാദ്രാ സ്സർവ്വനാമാചാഃ” എന്നു തുടങ്ങി നടെ പരത്തിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രപ്രകാരം ദി പ്രത്യയത്തിന്നു സ്തീൻ എന്ന ആദേശം വരുന്നു സർവ്വസ്തീൻ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. മറ്റുള്ളേടത്തു കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്ന് എന്നപോലെ പ്രക്രിയയെ കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

കാൽമാ ജസം ഓസിനീനാതു പൂർവാദിഭ്യോ നവാഭവേൽ
പൂർവ്വപൂർവാത്വ പൂർവ്വസ്താൽ പൂർവാദിത്വാദി ദൃശ്യതാം.

ജസം ഓസിനികളുടെ കാൽമാകട്ടെ പൂർവാദികളിൽനിന്നു ഭവിക്കാതിരിക്കുകയോ ചെയ്യും. പൂർവ്വ എന്നും പൂർവ്വഃ എന്നും പൂർവ്വസ്താൽ എന്നും പൂർവ്വാൽ എന്നും ഉടങ്ങിയ തുടങ്ങി ഭരിക്കപ്പെട്ടാലും.

ജസം ഓസിനികൾ: = ജസം പ്രത്യയവും ഓസി പ്രത്യയവും ദി പ്രത്യയവും ജസം ഓസി ദി പ്രത്യയങ്ങൾക്കു മുൻപെ നില്ക്കുന്ന പെട്ട ഈയൊന്നു സ്താൽ സ്തീൻ എന്ന ഈ മൂന്ന് ആദേശങ്ങൾ സർവ്വനാമനത്തിൽ അടങ്ങിയ പൂർവാദികളിൽ വികല്പന വിധിക്കപ്പെടുന്നു. അതുകൊണ്ടു സർവ്വനാമകാൽമായ ഈ ആദേശവിധി

നാം ഇഷ്ടമാണെങ്കിൽ പ്രഥമബഹുവചനത്തിൽ പൂർവ്വ എന്നും, അല്ലാത്തപക്ഷം കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്നു എന്നപോലെ പ്രക്രിയയെ അനസരിച്ചു പൂർവ്വ എന്നും പഞ്ചശ്ലോക വചനത്തിങ്കൽ സർവ്വനാമകാർത്ഥ്യവിവക്ഷയുണ്ടെങ്കിൽ പൂർവ്വസ്താൽ എന്നും അല്ലാത്തപക്ഷം പൂർവ്വാൽ എന്നും സപ്തശ്ലോകവചനത്തിൽ സർവ്വനാമകാർത്ഥ്യവിവക്ഷയുണ്ടാകുമ്പോൾ പൂർവ്വസ്തിൻ എന്നും അല്ലാത്തപക്ഷം പൂർവ്വ എന്നും രണ്ടുപ്രകാരം രൂപസിദ്ധിയെ ബോധിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ തന്നെ പൂർവാദികൾ എന്നേടത്ത് ആദി ശബ്ദംകണ്ടു ഗണിക്കപ്പെട്ട മറ്റുള്ള എട്ടുശബ്ദങ്ങൾക്കും പ്രക്രിയാഭേദത്തെ കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടുന്നതാകുന്നു. പൂർവാദികളുടെ ചതുരതൈകവചനത്തിന്നും ഷഷ്ഠിബഹുവചനത്തിന്നും വൈകല്പികവിധി സംഭവസിക്കത്തക്കതാകൊണ്ട് അവിടെ സർവ്വനാമകാർത്ഥ്യമായ ഒന്നു എന്ന ആഭേദം നിത്യമായും വരുന്നു.

നൈമിഷസോവാ നൈമൈ നൈശ്ശേഷത്തു സർവ്വവൽ.

നൈമത്തിങ്കൽനിന്നു ജസിന്റെറൊക്കും ഭവിക്കുകയൊചെയ്യും, ഉദാഹരണം, നൈമ എന്നും നൈമാ എന്നും, ശേഷം സർവ്വശബ്ദം പോലെ.

നൈമശബ്ദത്തിങ്കൽ പരമായിവരുന്ന ജസ് പ്രത്യയത്തിന്നുമാത്രം സർവ്വനാമകാർത്ഥ്യമായ ഈ എന്ന ആഭേദം വികല്പിച്ചുവരും. അതുകൊണ്ട് ആ ശബ്ദത്തിന്നു സർവ്വനാമകാർത്ഥ്യവിവക്ഷയുണ്ടാകുമ്പോൾ ഈ എന്ന ആഭേദത്തെ ചെയ്തിട്ടു നൈമ എന്നും അല്ലാത്തപക്ഷം നൈമാ എന്നും രണ്ടുപ്രകാരം രൂപം വരുന്നു. ശേഷിച്ചിരിപ്പുന്ന ഒരു, ഒരുവി, നാമ, ഒരി എന്നവറ്റിന്നു സർവ്വശബ്ദത്തിലെന്നപോലെ നൈമശബ്ദത്തിലും ഒന്നു സ്താൽ സർവ്വസ്തിൻ എന്നാഭേദങ്ങളെ നിത്യതയിൽ കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

പ്രഥമോൽ കതിപയശ്ചരമോ ല്ലസ്മയാന്തകാഃ
ഏഷാം ജസിവികല്പസ്വൽ കൃഷ്ണശബ്ദവദന്യതഃ.

പ്രഥമം അൽ കതിപയം ചരമം അല്പം തയാന്തകങ്ങൾ ഇങ്ങിനെയുള്ളിവറ്റിന്നു ജസ്തിങ്കൽ വികല്പം ഭവിക്കും. അപ്പോളിൽ കൃഷ്ണശബ്ദംപോലെ.

“തയാനകങ്ങൾ” തയം അന്തത്തികലുള്ളവ. തയം, തയപ്രത്യയം (അന്തത്തിൽ തയപ്രത്യയത്തോടുകൂടിയ ദ്രിതയ ത്രുതയാദി ശബ്ദങ്ങളെന്നു താല്പര്യം).

പ്രഥമാദികളായിരിക്കുന്ന ശബ്ദങ്ങൾ സർവ്വനാമഗണത്തിങ്കൽ അടങ്ങിയിട്ടില്ലെങ്കിലും അവയ്ക്കു ജസ പ്രത്യയത്തിങ്കൽ വികല്പിച്ചുകൊണ്ടു സർവ്വനാമകായ്ക്കായ ഈ എന്ന ആദേശം വിധിക്കപ്പെടുന്നു. അതുകൊണ്ടു ആ ശബ്ദങ്ങൾക്കും സർവ്വനാമകായ്ക്കായ ഈ എന്ന ആദേശം ഇഷ്ടമെന്നാൽ പ്രഥമ, അഭയ, കരിപയ, ചരമ, അല്ല, ദ്രിതീയ, ത്രുതീയ, എന്നിങ്ങനെയും അല്ലാത്തപക്ഷം കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെ എല്ലാദവും പ്രകൃതയെ കണ്ടുകാണേണ്ടതാകുന്നു.

സ്വാൽകായ്ക്കും ഓസിദങ്ങിനാം വാദപതീയതൃതീയയൊഃ ദ്രിതീയരസു ദ്രിതീയായ ജസാമാസുവിഹകൃഷ്ണവൽ -

ഓസിദങ്ങികളുടെ കായ്ക്കും ദ്രിതീയ തൃതീയങ്ങളിൽ ഭവിക്കുകയൊ ചെയ്യും. ഉദാഹരണം; ദ്രിതീയരസു ദ്രിതീയായ, ഇവിടെ ജസാമകളിലാവാട്ടു കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെ.

ഓസിദങ്ങികൾ, ഓസിപ്രത്യയവും ഓസിപ്രത്യയവും ഓസിപ്രത്യയവും ജസാമകൾ, ജസ പ്രത്യയവും ആമ പ്രത്യയവും.

ദ്രിതീയ തൃതീയശബ്ദങ്ങളിൽ നിന്നു പരങ്ങളായിട്ടു വരുന്ന ഓസിദങ്ങി പ്രത്യയങ്ങൾക്കു സർവ്വനാമങ്ങളിൽ വിധിക്കപ്പെട്ട സ്ഥാനം ഓസു സ്ഥിൻ എന്ന ആദേശകായ്ക്കും വികല്പിച്ചുകൊണ്ടു ദ്രിതീയക്കും. സർവ്വനാമകായ്ക്കു വിധിക്കേണ്ടതാകാൽ ചതുഷ്ഠയക വചനത്തിങ്കൽ ഓസു എന്നാദേശത്തെ ചെയ്യിട്ടു ദ്രിതീയരസു എന്നും ത്രുതീയരസു എന്നും പഞ്ചമ്യകവചനത്തിങ്കൽ സ്താൽ എന്നാദേശത്തെ ചെയ്യിട്ടു ദ്രിതീയസ്താൽ തൃതീയസ്താൽ എന്നും സപ്തമ്യകവചനത്തിങ്കൽ സ്തീൻ എന്നുആദേശത്തെ ചെയ്യിട്ടു ദ്രിതീയസ്തീൻ എന്നും തൃതീയസ്തീൻ എന്നും അല്ലാത്തപക്ഷം കൃഷ്ണശബ്ദത്തിങ്കൽ ലെനഃപാലയും രൂപസിദ്ധിയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു. ജസികലും ആമികലും ഇവിടെ സർവ്വനാമകായ്ക്കും വികല്പിച്ചു വരികയില്ല, അപാരിപും മാറുള്ള വിഭക്തികളിലും ദ്രിതീയ തൃതീയ ശബ്ദങ്ങൾ

രക്ഷ കൃഷ്ണശബ്ദത്തിന്റെ പ്രക്രിയയെ നിയമേന കാണേണ്ടതാകുന്നു.

സവ്വിശിഷ്ടാഭ്യോഭേപസീമനേമണ്ഡമോഖിലൈ
ഡതരജ്ഡതമച് പ്രത്യയാന്താത്യാന്തരതരോഃ
പൂർവാദാ സ്വതഃപ്രത്യേകേ ദിദ മേകപ്രേദസ്മാ
ഭവതുയുഷ്ടദന്തം കിമേതേ സവ്വാദയസ്മതഃ.

സവ്വിശിഷ്ടാഭ്യോഭേപസീമനേമണ്ഡം, അഖിലത്തികലൈ
സമ്യം ഡതരജ്ഡതമച് പ്രത്യയാന്താത്യാന്തരതരങ്ങളും, പൂ
ർവാദാങ്ങളും, ത്ര്യദ്, തദ്, യദ്, എതദ് ഇദം, ഏകദി അദസ്സം,
അപ്രകാരം ഭവതു, യുഷ്ടത്, അസ്മത്, കിം ഇങ്ങിനെയും ഉള്ള ഇവ
സവ്വാദികളെന്നു സ്മൃതങ്ങൾ.

സവ്വിശിഷ്ടാഭ്യോഭേപ സീമനേമണ്ഡം സവ്വിശിഷ്ട ഉഭ
യ-ഉഭ-തപസീമ-നമ-എന്നിങ്ങിനെയുള്ള ശബ്ദങ്ങൾ, ഡതരജ്
ഡതമച് പ്രത്യയാന്താത്യാന്തരതരങ്ങൾ, ഡതരജ്ഡതമച്
പ്രത്യയാന്തങ്ങളും അന്യവും അന്യതരെ തരങ്ങളും. ഡതരജ്ഡത
മച് പ്രത്യയാന്തങ്ങൾ, ഡതരജ്ഡതമച് പ്രത്യയങ്ങൾ അന്ത
ത്തികൾ ഉള്ളവ. ഡതരജ്ഡതമച് പ്രത്യയങ്ങൾ, ഡതരച് പ്ര
ത്യയവും ഡതമച് പ്രത്യയവും അന്യതരെതരങ്ങൾ, അന്യതര ശ
ബ്ദവും ഇതരശബ്ദവും.

സവ്വിശിഷ്ട എന്നു തുടങ്ങിയുള്ളവയും, അന്യാദികളായിരിക്കു
ന്ന മൂന്നു ശബ്ദങ്ങളും, ഡതരച് ഡതമച് പ്രത്യയങ്ങൾ ചേർത്തി
ട്ടുണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്ന കതരകതമാദിശബ്ദങ്ങളും, പൂർവാദിഗണത്തി
ങ്കുപടങ്ങിയിരിക്കുന്നവയും, ത്ര്യദാദികളും, യുഷ്ടദാദികളും സവ്വനാമ
ങ്ങളെന്നു പറയാപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

പൂർവാത്തരാവരപരദക്ഷിണാശ്വാപരാധരൗ
സാവദ്യത്വേഷ്ടസംജ്ഞായാം സ്വമജ്ഞാതി ധനാഹപയഃ
അന്തരം പരിധാനീയെ ബാഹ്യേ പൂർവാദയോ നവ.

സാവദ്യത്വമുള്ളിലേയും അസംജ്ഞയികളേയും പൂർവാത്തരാ
വരപരദക്ഷിണങ്ങളും, അപരാധരങ്ങളും, അജ്ഞാതി ധനാഹപ

യമായിരിക്കുന്ന സ്വപശബ്ദവും, പരിധാനീയത്തികലേയും ബാഹ്യ
ത്തികലേയും അന്തരവും, പൂർവാദികളായിരിക്കുന്ന ഒൻപത്.

സാധ്യത്വമുത്സരം=സാധ്യികളായിരിക്കുന്ന അർത്ഥങ്ങൾ. സാ
ധ്യകൾ= അവധിയോടുകൂടിയവ. അസംജ്ഞാ= സംജ്ഞയല്ലാത്ത
ത്. അജ്ഞാതിധനാഹപയം=ജ്ഞാതി ധനാഹപയമല്ലാത്തത്. ജ്ഞാ
തിധനാഹപയം=ജ്ഞാതിധനങ്ങളുടെ ആഹപയം. ജ്ഞാതിധനങ്ങ
ൾ=ജ്ഞാതിയും ധനവും. ജ്ഞാതി=ബന്ധു. ആഹപയം=നാമം. പരി
ധാനീയം=ചന്ദ്രാ. ബാഹ്യം=ബഹിർഗതതികൾ ഭവിച്ചത്.

അധിവാചകങ്ങളായും, സംജ്ഞാവാചികളല്ലാതെയും ഇരി
ക്കുന്ന പൂർവാത്തരാവരപരദക്ഷിണാപരധരശബ്ദങ്ങളും, ബന്ധുധ
നവാചിയല്ലാതെ ഇരിക്കുന്ന സ്വപം എന്ന ശബ്ദവും വസ്ത്രമെന്നും
ബഹിർഗതതികൾ ഭവിച്ചതെന്നുള്ള അർത്ഥത്തിലിരിക്കുന്ന അ
ന്തരശബ്ദവും കൂടി പൂർവാദികൾ ഒമ്പതാകുന്നു. ഉത്തരസ്മിൻ ഭൂ
തി എന്നുള്ള ദിക്കിലും മറ്റും ഉത്തരശബ്ദം അവധിയെ വചിക്കു
ന്നതാകയാണ്ടു അതു സമ്പന്നാമസംജ്ഞയിൽ ഉൾപ്പെട്ടതും അതു
നിമിത്തം വൈകല്യമായ സ്മിൻ എന്ന ആദേശത്തിന്നു ഭാഗി
യായും കാണപ്പെടുന്നു. ഉത്തരായദദേശധനം എന്നുള്ളടത്ത് ഉ
ത്തരശബ്ദം സംജ്ഞാവാചിയായിരിക്കയാൽ ചതുർത്ഥ്യക വചന
ത്തികൾ സമ്പന്നാമങ്ങൾക്കു കല്പിക്കപ്പെട്ട വൈകല്യവിധി സംബ
ന്ധിക്കുന്നതല്ല. ഇങ്ങിനെതന്നെ ബന്ധുവെന്നും ധനമെന്നുള്ള
അർത്ഥത്തിലിരിക്കുന്ന സ്വപം ശബ്ദത്തിന്നും വസ്ത്രമെന്നും ബഹിർ
ഗതതികൾ ഭവിച്ചതെന്നുള്ള അർത്ഥത്തിലിരിക്കാത്ത അന്തരശബ്ദ
ത്തിന്നും ജസ് ഓസ് ഓ പ്രത്യയങ്ങളിൽ പൂർവാദികൾക്കു കല്പിക്ക
പ്പെട്ടിരിക്കുന്ന വൈകല്യവിധി സംബന്ധിക്കുന്നതല്ലെന്നും കാ
ണേണ്ടതാകുന്നു.

ആദത്തസ്ത്രപ്രയോഗോത്ര ലൌകികോനസതാം മതഃ

ഇദമത്യാ മുത്തരസ്പ്രൗഢ ഈദുതസ്പ്രൗ ഹരീകൃതു.

ഇവിടെ ആദത്തത്തിന്റെ പ്രയോഗം ലൌകികമല്ലെന്നു സ
ത്താക്കൾക്കു മുമ്പായി. ഇദമത്യാകളിൽ നിന്നു ഉത്തരമായിരിക്കുന്ന
ഓങ്ങിന്നു ഈ ദുത്തുകൾ ഭവിക്കും.

ആദനം=ആകാരാനം, ഇദത്തുകൾ=ഇത്തംഉത്തം. ഇത്=ഇ
കാരം. ഉത്=ഉകാരം. ഓങ് എന്നുള്ളതു പ്രഥമാദിതീയാ ദിവ
ചനങ്ങളിലെ പ്രത്യയങ്ങളുടെ പ്രാചീനസംജ്ഞയാകുന്നു.

ആകാരാനശബ്ദം ഭാഷയിൽ പ്രസിദ്ധമല്ലാത്തതുകൊണ്ട്
ഇവിടെ സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല. ഇകാരത്തിൽ പരമായിരിക്കു
ന്ന ഓങ് പ്രത്യയത്തിന്റെ ഔകാരത്തിന്ന് ഈകാരവും ഉകാരത്തി
ൽ നിന്നു പരമായിരിക്കുന്നതിന്നു ഈകാരവും വരുന്നതാകുന്നു.

ഇകാരാനമായ ഹരിശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമൈകവചനവിവ
ക്ഷയിൽ ഹരിസ്യ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സകാരത്തിന്നു വിസദ്യ
ത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു ഹരിഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമാദിവച
നവിവക്ഷയിൽ ഹരിഃ എന്നിരുന്നിട്ടു “ഇദത്തുപ്രകാരമെന്തെ
ങ്ങ” എന്നു തുടങ്ങി നഭഃ പരത്തെ ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഔകാരത്തിന്നു
ഈകാരത്തെ ആദേശിക്കുമ്പോൾ ഹരി ഈ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.
പിന്നെത്തിരിൽ “സ്വദീപ്യസ്പാൽ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്ര
പ്രകാരം ദീപ്താദേശത്തിൽ ഹരീ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

സംബുദ്ധിജസ് ഞങ്ങസി ഞസപദോ താവിദഗതഃ സ്മൃതൗ
ഹരയശ്ശാദവശ്ശോ ഹേഹരേശംഭവനയെ

സംബുദ്ധി ജസ് ഞങ്ങസിങ്ങസ്സുകൾ പരങ്ങളായിരിക്കും വി
ഷയത്തിൽ ഇദത്തുകൾ എന്ദത്തുകളായിട്ടു സ്മൃതങ്ങളായി. സം
ബുദ്ധി ജസ് ഞങ്ങസി ഞസ്സുകൾ, സംബുദ്ധിയും ജസ്സും ഞെ പ്ര
ത്യയവും ഞസി പ്രത്യയവും ഞസ്സും.

സംബുദ്ധി, ജസ്, ഞെ, ഞസി, ഞസ് ഇവറിലൊന്നു ഇകാ
രത്തിന്റെ പിന്നാലെ വരുമ്പോൾ ആ ഇകാരം ഏകാരമായിട്ടും ഉ
കാരത്തിന്റെ പിന്നാലെ വരുമ്പോൾ ആ ഉകാരം ഔകാരമായിട്ടും
മാറുന്നു.

ഇപ്പോൾ ഹരിശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമ ബഹുവചനവിവക്ഷ
യിൽ ഹരിജസ് എന്നിരുന്നിട്ടു “സംബുദ്ധിജസംഭ” എന്നു
പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഇകാരത്തിന്നു ഏകാരം വരികയും
ഹരജസ് എന്നു സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ജസ്സിന്റെ ഇകാരം
ഇത്തായിട്ടു ലോപിക്കുമ്പോൾ ഹരേ അസ് എന്നു ശേഷിക്കുകയും

പിന്നെത്തരിൽ “അയായവാവു” എന്നുതടങ്ങി മുൻപറഞ്ഞപ്രകാരം ഏകാരത്തിന്ന് അയാദേശത്തെ ചെയ്യുമ്പോൾ ഹരയ് അസ് എന്നുവരുന്നു. സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു ഹരയു എന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു.

സംബോധനപ്രഥമൈകവചനവിവക്ഷയിൽ ഹരിസ്യ എന്നു നിന്നിട്ടു സംബുദ്ധി ജസ്യെ എന്നു തടങ്ങി പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഇകാരത്തിന്നു ഏകാരത്തെ ആദേശിക്കുമ്പോൾ ഹരസ്യ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പിന്നെത്തരിൽ “സാ സംബുദ്ധി വ്യാപ്യേത” എന്നുതടങ്ങി നടേപറഞ്ഞപ്രകാരം സുപ്രത്യയം ലോപിച്ചിട്ടു ഹര എന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. സംബോധനാ പ്രഥമാദി വചനബഹുവചനങ്ങളിൽ പ്രഥമയികലെന്നപോലെ പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു. ഹരിശബ്ദത്തിന്റെ ദ്വിതിയൈകവചനവിവക്ഷയിൽ ഹരി അ എന്നിരുന്നിട്ടു ‘അവണ്ണാദിത്രയാദുർദ്ധ്യ’ എന്നുതടങ്ങി നടേപറഞ്ഞപ്രകാരം ഇകാരത്തിൽ നിന്ന പരമായിരിക്കുന്ന അമ് പ്രത്യയത്തിന്റെ അകാരത്തെ ലോപിപ്പിക്കുമ്പോൾ ഹരി എന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാദിവചനം പ്രഥമാദിവചനംപോലെ.

ശസോതഇദിവണ്ണാൽസ്വാദുദവണ്ണാദുദപ്ലുതഃ

ഇദുത്യാമസ്രിയാംടാന ഹരിണാ ശംഭുനാ തഥാ.

ഇവണ്ണത്തിൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ശസ്സിന്റെ അകാരത്തിന്ന് ഇത്തം ഉവണ്ണത്തിൽനിന്നു ഉത്തം ജവണ്ണത്തിൽനിന്നു ജത്തം ഭവിക്കാ. ഇദത്തുകളിൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ഓവിന്ന് അസ്രിയികൽ നാ. ഹരിണാ എന്നും അപ്രകാരം ശംഭുനാ എന്നും.

ടാവ്, ഓപ്രത്യയം നാ, നാ എന്നു ആദേശം.

ഇകാരത്തിൽനിന്നോ ഈകാരത്തിൽനിന്നോ പരമായിരിക്കുന്ന ശസ് പ്രത്യയത്തിന്റെ അകാരത്തിന്നു ഇകാരവും ഉകാരത്തിൽനിന്നോ ഈകാരത്തിൽനിന്നോ പരമായിരിക്കുന്നതിന്റെ അകാരത്തിന്ന് ഉകാരവും ജകാരത്തിൽനിന്നോ ജകാരത്തിൽനിന്നോ പരമായിരിക്കുന്നതിന്റെ അകാരത്തിന്നു ജകാരവും വരും ഇകാരത്തിൽനിന്നോ ഉകാരത്തിൽനിന്നോ പരമായിരിക്കുന്ന ഓ പ്രത്യയത്തിന്നു സ്ത്രീലിംഗം ഒഴികെ മറ്റുള്ളതെല്ലാം നാ എന്നും ആദേശിക്കപ്പെടുന്നു.

ഇപ്പോൾ ഹരിശഞ്ജത്തിന്റെ ദ്വിതീയാബഹുവചനവിവക്ഷയികൽ ഹരിശസ് എന്നിരുന്നിട്ട് 'ശസോത്ഭ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ശസ്സിന്റെ അകാരത്തിന്ന് ഇകാരവും 'സ്വദീപ്ലസ്വാൽ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഇകാരങ്ങൾക്കുണ്ടെന്നും കൂടി ദീപ്ലവും 'ദീപ്ലകൃതേ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം സകാരത്തിന്നു നകാരവും വന്നിട്ട് ഹരീൻ എന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. തൃതീയൈകവചനവിവക്ഷയികൽ ഹരി-ടാ- എന്നിരുന്നിട്ട് 'ഇദൃത്യാ മസ്ത്രിയം ടാനാ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ടാ പ്രത്യയത്തിന്നു നാ എന്നാദേശവും 'സ്വാദവണ്ണ് രഷോല്പസ്വ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം നകാരത്തിന്നു ണകാരവും വന്നിട്ട് ഹരിണാ എന്നരൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. ചതുർത്ഥൈകവചനവിവക്ഷയികൽ ഹരി ടൈ എന്നിരുന്നിട്ട് സംബുലി ജാസ്'ങ്ങ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഇകാരത്തിന്നു ഏകാരവും അതിന്നു 'അയായ വാവഃ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അയാദേശവും വന്നിട്ട് ഹരായ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പഞ്ചമ്യൈകവചനവിവക്ഷയികൽ ഹരി-ബസി- എന്നിരുന്നിട്ട് 'സംബുലി ജാസ്'ങ്ങ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഇകാരത്തിന്ന് ഏകാരവും.

ഉദദോത്തോ ബസിബസോരല്ലോപസ്വാൽ പിതുഹ്വരേ
ശംഭോ ഗ്ലോസ്വാദി ദൃത്യാം ടൈ ഔതപമതപം തയോഹ്വരൈ.

ഉദദോത്തുകളിൽനിന്നു പരങ്ങളായിരിക്കുന്ന ബസിബസുകൾക്ക് അല്ലോപം ഭവിക്കും. ഇദൃത്തുകളിൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ടി പ്രത്യയത്തിന്ന് ഔതപവും അവാറിന്നു അതപവും ഭവിക്കും.

ഉദദോത്തകൾ, ഉത്തം എത്തം ഓത്തം. ബസി ബസുകൾ, ബസിപ്രത്യയവും ബസ് പ്രത്യയവും. അല്ലോപം, അത്തിന്റെ ലോപം. അപ, ഇദൃത്തകൾ.

ഉകാരത്തികൽനിന്നോ ഏകാരത്തികൽനിന്നോ ഓകാരത്തികൽനിന്നോ പരങ്ങളായിരിക്കുന്ന ബസി ബസുകളുടെ അകാരത്തിന്നു ലോപംവരും. ഇകാരത്തികൽനിന്നോ ഉകാരത്തികൽനിന്നോ പരമായിരിക്കുന്ന ടിപ്രത്യയത്തിന്ന് ഔകാരവും അവാറിന്നു (ഇകാരത്തിന്നും ഉകാരത്തിന്നും) അകാരവും വരും.

ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഓസി പ്രത്യയത്തിന്റെ അകാരത്തിന്നു ലോപവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ഹരഃ എന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠ്യേകവചനത്തിങ്കലും പ്രക്രിയ ഇങ്ങിനെതന്നെ. ഷഷ്ഠീദ്രിവചനവിവക്ഷയിങ്കൽ ഹരി ഓസ് എന്നു നില്ക്കുമ്പോൾ 'ഇവണ്ണാദിചതുണ്ണാം' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഇകാരത്തിന്നു യകാരാദേശവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ഹയ്യേഃ എന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠീബഹുവചനവിവക്ഷയിങ്കൽ ഹരി ആയ് എന്നു നില്ക്കുമ്പോൾ 'അതകാരാന്തസംഖ്യാഭ്യഃ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ആയ് പ്രത്യയത്തിന്നു നഡാഗമവും 'ദീപ്ലോചാം' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഇകാരത്തിന്നു ദീപ്ലവും നകാരത്തിന്നു ണകാരവും വന്നിട്ടു ഹരീണാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമ്യേകവചനവിവക്ഷയിങ്കൽ ഹരിങ്ങി എന്നു നില്ക്കുമ്പോൾ 'ഇദൃത്യോ ഞൈരൗത്വ' മെന്നതുടങ്ങി നടേപറഞ്ഞപ്രകാരം ങി പ്രത്യയത്തിന്ന് ഓകാരവും 'ഇകാരത്തിന്ന്' അകാരവും വന്നിട്ടു സന്ധിയിങ്കൽ ഹരൌ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു സപ്തമീദ്രിവചനം ഷഷ്ഠീദ്രിവചനം പോലെ. സപ്തമീബഹുവചനവിവക്ഷയിങ്കൽ ഹരി-സുപ് എന്നു നില്ക്കുമ്പോൾ 'ഇവണ്ണാദിസ്വരാൽ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം സകാരത്തിന്നു ഷകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു ഹരിഷ്വ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇവിടെ 'ഗോസ്വാൽ' എന്നു പറഞ്ഞത് കകാരാന്തവിധിയെ സംബന്ധിച്ചിട്ടുള്ള ഉദാഹരണത്തിന്നു വേണ്ടിയാകുന്നു.

ഋദന്താനന്തോരനസ്സച്യുനേഹസ്പുരുദം സസാം
സാവന്ത്യസ്വാൽ സുലോപശ്ചനസംബുദ്ധൗസചാപിതാ.

ഋദന്താനന്തോരനസ്സച്യുനേഹസ്പുരുദംസസ്സകളുടെ അന്ത്യത്തിന്നു സുപരമായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ ആത് ഭവിക്കും, സലോപവും ഭവിക്കും സാംബുദ്ധിയിങ്കൽ അല്പ.

ഋദന്താനന്തോരനസ്സച്യുനേഹസ്പുരുദംസസ്സകൾ=ഋദന്തവും അന്നന്തവും ഉഗനശ്ശബ്ദവും അനൈഹശ്ശബ്ദവും പുരുദംസശ്ശബ്ദവും.

സുപ്രത്യയം പിന്നാലെ വരുമ്പോൾ മേല്പറഞ്ഞ ശബ്ദങ്ങളെ

ടെ അപസാനത്തിലിരിക്കുന്ന അക്ഷരത്തിന്നു ആകാരവും സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപവും വരും. എന്നാൽ സംബാധനാപ്രഥമൈകവചനത്തിൽ ഇപ്രകാരം വരുന്നതല്ല.

ഇകാരാന്തമായ സചിശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമൈകവചനവിവക്ഷയിങ്കൽ സചി സു എന്നിരുന്നിട്ടു ഋദാദിയായി മുമ്പിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രപ്രകാരം അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന ഇകാരത്തിന്നു ആകാരവും സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപവും വന്നിട്ടു സചാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

അമൗജസ്സകം ഐസച്യസ്സചായാവഥഹേ സചേ
സച്യന്താനാദൈതപാതേ ഓരസൂന്ദസിങ്സോരതഃ
സച്യാസച്യേതമാസച്യസ്സച്യേ ഹരിവദന്യതഃ

അമൗജസ്സകം പരങ്ങളായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ സചിയുടെ ഇത്തിന്നു ഐ ഭവിക്കാ. സചിയുടെ ഓവിന്നു നാ ഭവിക്കുകയില്ല. ഓത്തുകൾ പരങ്ങളായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ ഏതപാതങ്ങളും ഭവിക്കയില്ല. ഓസിങ്സുകളുടെ അത്തിന്നു ഉത്തർ ഭവിക്കും സച്യാ എന്നും സച്യ എന്നും അപ്രകാരം സച്യഃ എന്നും സച്യേ എന്നും ഉദാഹരണം. അന്യത്തിങ്കൽ ഹരിയേപ്പോലെ.

അമൗജസ്സകം, അച്, പ്രത്യയവും; ഔ, പ്രത്യയവും, ജസ് പ്രത്യയവും. സചി; സചിശബ്ദം. ഐ, ഐ എന്നാദേശം ഓത്തുകൾ, ഓകാരം ഇത്തായുള്ള ച. ഏതപാതങ്ങൾ, ഏതവും; അതവും ഹരി, ഹരിശബ്ദം,

ദിതീയൈകവചനത്തിങ്കലും പ്രഥമാദിതീയാദിവചനങ്ങളിലും പ്രഥമാബ്ധവചനത്തിങ്കലും സചിശബ്ദത്തിന്റെ ഇകാരത്തിന്നു ഐ എന്നാദേശം വരുന്നു. സചിശബ്ദത്തിന്റെ ഇകാരത്തിങ്കൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ഓപ്രത്യയത്തിന്നു നാ എന്നാദേശം വരുന്നതല്ല. സംഖ്യഭി ജസേങ് എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശ്ലോകം കൊണ്ടു ഓ ഓസിങ്സുകൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ വിധിക്കപ്പെട്ട ഏകാരാദേശവും ഇദൃശ്യം ദൈരമതപ മതപന്തയോഃ എന്നുള്ളതുകൊണ്ടു വിധിക്കപ്പെട്ട അകാരവും സചിശബ്ദത്തിന്റെ ഇകാരത്തിന്നു വരുന്നതല്ല. എന്നാൽ സചിശബ്ദത്തിങ്കൽനിന്നു പരങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഓസിങ്സുകളുടെ അകാരത്തിന്നു ഉകാരം വരുന്നതാകുന്നു

സചിശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമാദിവിചനവിവക്ഷയിൽ സചി ഔ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ “അമൗ ജസപിതഃ” എന്നു തുടങ്ങി നടേപറഞ്ഞപ്രകാരം ഇകാരത്തിന്നു ഐകാരവും അതിന്നു “അയായചാവഃ” എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള വിചനപ്രകാരം ആയാദേശവും വന്നിട്ടു സചായൗ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമാബഹുവിചനവിവക്ഷയിൽ സചി ജസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ മുൻപിൽ പറഞ്ഞ പ്രകാരം ഇകാരത്തിന്നു ഐകാരത്തെയും ഐകാരത്തിന്നു യായാദേശവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു സചായഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു സചിശബ്ദത്തിന്റെ സംബോധനാപ്രഥമൈകവിചനവിവക്ഷയിൽ സചി സു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ “സംബുദ്ധിജസംഘഃ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഇകാരത്തിന്നു ഐകാരവും ‘സാതേപദോഗ്രസപതഃപരഃ’ എന്നുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം സംബുദ്ധിക്കു ലോപവും വന്നിട്ടു സച എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. “സംബോധനാദിവിചനബഹുവിചനങ്ങൾ മുചിൻലാത്തപ്പോലെ. ദ്വിതീയൈകവിചനവിവക്ഷയിൽ സചി അമ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ‘അമൗ ജസപിതഃ’ എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഇകാരത്തിന്നു ഐകാരവും അതിന്നു ആയാദേശവും വന്നിട്ടു സചായൗ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാദിവിചനം പ്രഥമാദിവിചനംപോലെ. ദ്വിതീയാബഹുവിചനവിവക്ഷയിൽ സചി ശസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ശസോതഃ എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ശസ്സിന്റെ അകാരത്തിന്നു ഇകാരവും ‘സ്വദീർഘസ്സഗ്രാൽ’ എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഇകാരങ്ങൾക്കു രണ്ടിന്നും കൂടി ദീർഘവും ‘ദീർഘക്രതേ’ എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ശസ്സിന്റെ സകാരത്തിന്നു നകാരവും വന്നിട്ടു സചിൻ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. തൃതീയൈകവിചനവിവക്ഷയിൽ സചി ഓ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ‘ഇവണ്ണാദിചതുണ്ണാ’ എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഇകാരത്തിന്നു യകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു സചോ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ചതുർത്ഥൈകവിചനവിവക്ഷയിൽ സചി ഔ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഇകാരത്തിന്നു യകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു സചോ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പഞ്ചമ്യൈകവിചനവിവക്ഷയിൽ സചി ഓ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ‘ഔര്യസംഘസംഘസോരതഃ’ എന്നുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഓസ് പ്രത്യയം

ത്തിന്റെ അകാരത്തിന്നു ഉകാരവും സചിശബ്ദത്തിന്റെ ഇകാരത്തിന്നു യകാരവും പ്രത്യയസകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു സച്ചെ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ടപ്രകവചനത്തിങ്കലും ഇങ്ങിനെ തന്നെ കണ്ടുകാണേണ്ടതാകുന്നു. ഷഷ്ഠീദ്രിപചനവിവക്ഷയിങ്കൽ സചി കസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഇകാരത്തിന്നു യകാരത്തെയും പ്രത്യയസകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗത്തെയും ആദേശിച്ചിട്ടു സച്ചെ എന്ന രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠീബഹുവചനവിവക്ഷയിങ്കൽ സചി ആമ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'അതകാരാന്ത സംഖ്യാഭ്യു' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ആമിന്നു നസാഗമവും 'ഭീഷഘോ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഇകാരത്തിന്നു ഭീഷവും വന്നിട്ടു സചീനാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമ്യപ്രകവചനവിവക്ഷയിങ്കൽ സചി ഞി എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ഇദമ്ബ്രം ഞൈ രൗതപം' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഞി പ്രത്യയത്തിന്ന് ഊകാരവും ഇകാരത്തിന്നു യകാരാദേശവും വന്നിട്ടു സചെ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമീദ്രിപചനത്തിങ്കൽ ഷഷ്ഠീദ്രിപചനത്തിങ്കലെ പ്രക്രിയയെ നോക്കുക; സപ്തമീബഹുവചനവിവക്ഷയിങ്കൽ സചി. സുപ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ഇപണ്ണാദിസപരാദേഹാൽ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം പ്രത്യയസകാരത്തിന്നു ഷകാരം വന്നിട്ടു സചിഷ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു; ഹരിവദ്വന്യത എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു വിശേഷവിധിയുടെ സംബന്ധമില്ലാത്ത സ്ഥലങ്ങളിൽ ഹരിശബ്ദം പോലെ വിചാരിക്കേണ്ടതാണെന്നു താല്പര്യം.

അസമാസ തൃതീയാദൗ പതിശ്രുസചിശബ്ദൗ

പതിപത്യാ റുപതിനാപത്യേ പത്യർമ്മഹീപത്യേ

അസമാസമായിരിക്കുന്ന തൃതീയാദിയിങ്കൽ പതിയും, സചിശബ്ദം പോലെ.

അസമാസാ സമാസത്തോടുകൂടാത്തത് - പതി, പതിശബ്ദം സമാസത്തെ ആശ്രയിക്കാത്തതായ പതിശബ്ദത്തിന്നും തൃതീയാദിവിഭക്തികളിൽ സചിശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെയും മറ്റുള്ളതു ഹരിശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെയും പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു. സമാസമുണ്ടായിരുന്നാൽ പതിശബ്ദത്തിന്നു പ്രഥമാദികളിലെന്നപോലെ തൃതീയാദികളിലും ഹരിശബ്ദത്തിന്റെ പ്രക്രിയയെന്ന

കാണണ്ടതാകുന്നു. അവിടെ ഇപതിനാ എന്നും മറ്റും ഉദാഹരണം.

പരസ്യപുന്ത്രാഫല്ലോപസ്യുദാദിനാമിതോദവി
ദൈവദാദ്രാഞ്ചദേയോന്നാസ്യാദൃതമ്തപാൽ സുജസാദയേ

സുപ് പരമായിരിക്കുംവിധയത്തിങ്കൽ ത്രാദികൾക്കു അന്ത്യാഫല്ലോപവും ഇത്തിന്നു അത്താ ഭവിക്കും. ദൈവ ദാദ്രാം ദേയോഃ എ നിങ്ങിനെ ഇതിന്നു ദൃതമ്തപം ഹേതുവായിട്ടു സുജസാദികൾ ഭവിക്കുന്നില്ല.

ത്വാദികൾ, ത്വദ് തുടങ്ങിയുള്ളവ. അന്ത്യാഫല്ലോപം, അന്ത്യാമായിരിക്കുന്ന ഹല്ലിന്റെ ലോപം. ദൃതമ്തപം, ദൃതത്തിന്റെ ഭാവം. ദൃതം, രണ്ടു എന്നർത്ഥത്താടുകൂടിയത്. സുജസാദികൾ സുജസ് തുടങ്ങിയുള്ളവ.

വിക്തേപ്രത്യയങ്ങൾ പിൻപിൽ ചേർക്കപ്പെടുമ്പോൾ ത്വാദികളുടെ അവസാനത്തിങ്കലെ ഹല്ലിന് ലോപവും ഇകാരത്തിന്നു അകാരവും വരും.

ദേ ഔ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഇതോദവി എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ഇകാരത്തിന് അകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു സന്ധിയിങ്കൽ ദൈവ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദേവശബ്ദത്തിന്റെ അന്തത്തിങ്കൽ ഹല്ലില്ലാത്തതുകൊണ്ടു അന്ത്യാഫല്ലോപ വിധായകമായിരിക്കുന്ന അംശം ഇവിടെ സംബന്ധിക്കുന്നതല്ല. ദേവീയാദേവചനം, പ്രഥമാദേവചനംപോലെ. തൃതീയാദേവചനത്തിൽ ദേവ്യാ എന്നിരുന്നിട്ടു ഇകാരത്തിന്നു അകാരവും അതിന്നു 'അതാദ്രാം' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ആകാരവും വന്നിട്ടു ദാദ്രാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ചതുർഥി പഞ്ചമി ദേവചനങ്ങളും ഇപ്രകാരംതന്നെ ഷഷ്ഠിദേവചനവിവക്ഷയിങ്കൽ ദേവസ് എന്നു നില്ക്കുമ്പോൾ ഇകാരത്തിന്നു അകാരവും അതിന്നു 'എതപന്തുദ്രാസ്യോസി' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം എകാരവും അതിന്നു 'അയായവാവഃ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അയാദേശവും സകാരത്തിന്നു വിസദ്യവും വന്നിട്ടു ദേയോഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമിദേവചനത്തേയും ഇങ്ങിനെതന്നെ വരുത്തേണ്ടതാകുന്നു.

ഈ ദിശയും ദർശനമായിരിക്കയാൽ സുജസ്തമതലായ ഏകവചനബഹുവചനപ്രത്യയങ്ങൾ ഇതിനോടു ചേർക്കപ്പെടുന്നില്ല. സംഖ്യയ ലിംഗവചനാസ്സംഖ്യാ ഹൃഷ്ടാദശാന്തിമാഃ വിംശത്വാദ്യോ സ്തപതോ ലിംഗവചനാദ്യോസമനപിതാഃ അഷ്ടാദശാന്തിമകളായിരിക്കുന്ന സംഖ്യകൾ, സംഖ്യയലിംഗവചനകൾ, വിംശത്വാദ്യകളായിരിക്കുന്ന സംഖ്യകൾ, സ്വഭാവേനുള്ള ലിംഗവചനങ്ങളോടു സമനപിതകൾ.

അഷ്ടാദശാന്തിമകൾ, അഷ്ടാദശം അന്തിമമായുള്ളവ. അന്തിമം അന്തത്തിൽ ഭവിച്ചത്; സംഖ്യയലിംഗവചനകൾ, സംഖ്യയങ്ങളുടെ ലിംഗവചനങ്ങളോടുകൂടിയവ. സംഖ്യയങ്ങൾ, സംഖ്യാനം ചെങ്കുറപ്പുവാൻ യോഗ്യങ്ങൾ. സംഖ്യാനംചെയ്ത, എണ്ണക. ലിംഗവചനങ്ങൾ, ലിംഗങ്ങളും വചനങ്ങളും. വിംശത്വാദ്യകൾ, വിംശതി തുടങ്ങിയുള്ളവ.

ഒന്നുതുടങ്ങി പതിനെട്ടുവരെയുള്ള സംഖ്യകളെക്കൊണ്ടു ഏതൊരു വസ്തുവ നിദ്ദേശിക്കുന്നുവോ ആ വസ്തുവ വചിക്കുന്ന ശബ്ദത്തിന്റെ ലിംഗവചനങ്ങളെ ആവക സംഖ്യകൾക്കു യോജിപ്പിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇരുപത് തുടങ്ങിയുള്ള സംഖ്യകൾക്കു സ്വഭാവേനുള്ള ലിംഗവചനങ്ങളല്ലാതെ സംഖ്യയലിംഗവചനങ്ങൾ വന്നുകൂടുന്നതല്ല. ദ്വൈപുരുഷാദേവേ ശ്രീയൗ എന്നും മരം ഉള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ സംഖ്യയവാചകങ്ങളായിരിക്കുന്ന പുരുഷാദി ശബ്ദങ്ങളുടെ ലിംഗവചനങ്ങൾതന്നെ സംഖ്യകൾക്കും ചേർന്നു കാണുന്നു. വിംശതിതുടങ്ങിയുള്ള ശബ്ദങ്ങൾ ഈ ക്രമത്തിൽനിന്നു ഭേദിക്കുന്നു. വിംശതിഃ അദ്ധ്യായഃ എന്നുള്ളടത്തും മരം വിംശതി ശബ്ദം സംഖ്യയവാചകമായിരിക്കുന്ന അദ്ധ്യായശബ്ദത്തിന്റെ ലിംഗവചനങ്ങളെ അനുസരിക്കുന്നില്ല.

ത്രേമാമിത്യാത്തയാദേശ ശ്രുതാണാഞ്ച ത്രയശ്രിഭിഃ

കൗതസ്ത്വനാന്തസംഖ്യാദ്യോ ലോപസ്തപ്രജ്ഞശ്ശസോഃകതി

ത്രിശബ്ദത്തിന്നു ആമ് പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ത്രയാദേശം ഭവിക്കും. ത്രയാണാം ത്രയഃത്രിഭിഃ. കതിശബ്ദത്തിങ്കൽനിന്നും ഷ.നാന്തസംഖ്യകളിൽനിന്നും പരങ്ങളായിരിക്കുന്ന ജഗ്ഗസ്സകൾക്കു ലോപം ഭവിക്കും, കതി.

ഷനാന്തസംഖ്യകൾ, ഷനാന്തകളായിരിക്കുന്ന സംഖ്യകൾ ഷനാന്തകൾ, ഷകാരനകാരങ്ങൾ അന്തത്തിലുള്ളവ.

ആമ് പരമാന്വേദം ത്രി എന്നതിന്നു ത്രയാദേശം ഭവിക്കും. കതിശബ്ദത്തിന്റെയും ഷകാര നകാരാന്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന സംഖ്യാ ശബ്ദങ്ങളുടെയും പിന്നാലെ വരുന്ന ജസ്സിന്നും ശസ്സിന്നും ലോപം വരും. ത്രിശബ്ദകതിശബ്ദങ്ങൾ ബഹുത്വവാചികളായിരിക്കയാൽ അവാറിന്നു പ്രഥമാദിവഭക്തികളുടെ ബഹുവചനപ്രത്യയങ്ങൾ മാത്രം വരുന്നു. ഇങ്ങിനെ ത്രിശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമാബഹുവചനത്തിങ്കൽ ത്രിജസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'സംബുദ്ധിജസം' എന്നു തുടങ്ങി മുൻപെ പറഞ്ഞപ്രകാരം, ഇകാരത്തിന്നു് എകാരവും അതിന്നു അയാദേശവും സകാരത്തിന്നു വിസദ്യവും വന്നിട്ടു ത്രയഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാബഹുവചനത്തിങ്കൽ ത്രിശസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ശൈന്വത്' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അകാരത്തിന്നു ഇകാരവും ദീർഘവും സകാരത്തിന്നു നകാരവും വന്നിട്ടു ത്രീൻ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ടീബഹുവചനത്തിങ്കൽ ത്രയാദേശവും ആമ് പ്രത്യയത്തിന്നു നഡാഗമവും ദീർഘവും നകാരത്തിന്നു ണകാരവും വന്നിട്ടു ത്രയാണാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. കതിശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമാബഹുവചനത്തിങ്കൽ ജസ് പ്രത്യയം വരുമ്പോൾ 'കതെഷ്ഠനാന്തേ' ന്വാദി മുൻപേ പറഞ്ഞപ്രകാരം അത് ലോപിച്ചിട്ടു കതി എന്നു രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാ ബഹുവചനത്തിങ്കൽ ശസ് പ്രത്യയം വരുമ്പോൾ മേല്പറഞ്ഞപ്രകാരം അതുവും ലോപിച്ചിട്ടു കതി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇവിടങ്ങളിൽ 'ലുപേ' പീന്വാദി ന്വായപ്രകാരം സുബന്തതയേ ഭാവിക്കേണ്ടതാകുന്നു. മറ്റുള്ള വിഭക്തികളിൽ ഹരി ശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെ പ്രക്രിയയേ കാണേണ്ടതാകുന്നു.

ത്രിഞ്സേവായാമതോധാതോ സ്പൃശ്ഠീഃ കപിപ് പ്രത്യയാന്തകഃ
പ്രായശഃ പ്രത്യയാനഞ്ച ധാതുനഞ്ച ഹലന്ത്രിമിത്.

ത്രിഞ് സേവയിങ്കൽ എന്നിങ്ങിനെയുള്ള ഈ ധാതുവിങ്കൽ നിന്നു കപിപ് പ്രത്യയാന്തകമായിരിക്കുന്ന സ്പൃശ്ഠീ ഭവിക്കുന്നു. മിക്കവാറും പ്രത്യയങ്ങളുടേയും ധാതുക്കളുടേയും അന്ത്യമായിരിക്കുന്ന ഹല്ല് ഇത്തായിട്ടു ഭവിക്കുന്നു.

കപിപ്രത്യയാന്തകം, കപിപ്രത്യയം അന്തത്തികലുള്ളത്. അന്തം, അന്തത്തികൽ ഭവിച്ചത്.

സേവാത്മകമായിരിക്കുന്ന ശ്രീഞ്ച് ധാതുവോടു കപിപ്രത്യയത്തെ ചേർത്തിട്ടു സൂത്രീഃ എന്നുണ്ടാക്കുന്നു. മിക്കവാറും ധാതുക്കളുടേയും പ്രത്യയങ്ങളുടേയും അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന ഹല്ലാക്കട്ട ഇത്താകുന്നു. അതുകൊണ്ടു ശ്രീഞ്ച് ധാതുവിന്റെ അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന ഞകാരവും കപിപ്പിന്റെ അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന പകാരവും ഇത്തുകൾ ആകുന്നു.

ചുടുഷാഃ പ്രത്യയാദിസ്ഥാഃ കുശലാസൃദ്ധിതാദൃതേ

പ്രാദയന്തുപസത്യാചാ ധാതാഃ പ്രാക് ച ഭവന്തി തേ

പ്രത്യയാദിസ്ഥങ്ങളായിരിക്കുന്ന ചുടുഷങ്ങളും തലിതത്തകുഴിച്ചു കുശലങ്ങളും ഇത്തുകൾ, പ്രാദികളാവട്ടെ ഉപസത്യാചുടും അവ ധാതുവിന്റെ മുമ്പിൽ ഭവിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

പ്രത്യയാദിസ്ഥങ്ങൾ, പ്രത്യയങ്ങളുടെ ആദിയികൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നവ ചുടുഷങ്ങൾ, ചവറ്റ് ചവറ്റ് ഷകാരങ്ങൾ. കുശലങ്ങൾ കവറ്റ് ശകാര ലകാരങ്ങൾ.

പ്രത്യയാദിയികൽ കാണപ്പെടുന്ന ചവറ്റ് ചവറ്റ് ഷകാരങ്ങളും തലിത പ്രത്യയങ്ങളെ സംബന്ധിക്കാത്ത കവറ്റ് ശകാര ലകാരങ്ങളും ഇത്സംജ്ഞങ്ങൾ 'കുശലാ സൃദ്ധിതാ ദൃതേ' എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു കപിപ്പിന്റെ കകാരവും ഇത്താണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

പ്രപരാപസമനപാങ് നി സവദുസ്സധി വിപ്രതി

സപത്യുദ്യപ്യൽ പഞ്ചുപേതി പ്രാദയോ വിംശതിസ്മതാഃ

പ്ര, പര, അപ, സം, അനു, ആജ്, നിസ്, അവ, ദസ്, നി, അധി, വി, പ്രതി, സു, അതി, അഭി, അവി, ഉൽ, പരി, ഉപ, ഇങ്ങിനെ പ്രാദികൾ ഇരുപത് എന്നു സ്മതങ്ങൾ.

കപിബചിപുച്ഛിജുശ്രീണാ മായതസ്തുകടപുവോഃ

പരിവ്രുജശുതുന്നതേം ദീഷ്ശൈശ്വോ മചോഭവേൽ.

വചിപുച്ഛിജു ശ്രികൾക്കും ആയസ്തു കടപുവൾക്കും പരിവ്രുജിക്കും തുന്നതത്തികൽ കപിപ്പും ഇവ്വാറിന്റെ അച്ചിന്ന ദീഷ്ശലും ഭവിക്കും.

വചിപ്രജ്ഞാശ്രിതം, വചി-പ്രജ്ഞ-ജ്ഞാശ്രി എന്നീ ധാതുക്കൾ. ആയതന്മൂലം കടപുക്കൾ. ആയതന്മൂലം ശബ്ദവും കടപു ശബ്ദവും തുണയ്ക്കും തുണിന്റെ അർത്ഥം. തുൻ, തുൻ പ്രത്യയം. ഇവ വചി തുടങ്ങിയുള്ളവ.

വചിതുടങ്ങിയുള്ളവരിന്നു താച്ഛീലാദിയായിരിക്കുന്ന തുണിന്റെ അർത്ഥത്തിൽ കപിപ്രത്യയം വരും അപ്പോൾ ഇവരിന്റെ അർത്ഥം ദീപ്തവും വരും.

വിപ്രത്യയോ വില്യപ്യേത കൃതപാ കാത്സം സ്വലക്ഷണം
ധാതുജഃ പ്രത്യയഃ കൃത്യാ തിങ്നിമത്താ സ്മിതോവിനാ

വിപ്രത്യയം സ്വലക്ഷണമായിരിക്കുന്ന കാത്സത്തെ ചെയ്തിട്ടു ലോപിക്കും തിങ്നിമിത്തങ്ങളേയും തിങ്കളേയും ഒഴിച്ചു ധാതുജമായിരിക്കുന്ന പ്രത്യയം കൃതമായിട്ടു ഭവിക്കും. സ്വലക്ഷണം, സ്വസംബന്ധി. തിങ്നിമിത്തങ്ങൾ, തിങ്നിമിത്തമായിട്ടുള്ളവ. ധാതുജം, ധാതുവികൽനിന്നു ജനിക്കുന്നത്.

മുൻപെ പറഞ്ഞപ്രകാരം കപിപ്രത്യയത്തിന്റെ കകാരപകാരങ്ങൾ ഇത്തുകളായിട്ടു ലോപിച്ചതിൽ ശേഷിച്ചിരിക്കുന്ന വി എന്നതുകൊണ്ടു മുൻപിലിരിക്കുന്ന ശബ്ദത്തിന്നു ധാതുത്വം ഒഴിഞ്ഞു കൃതത്വം സിദ്ധിക്കുന്നു. ധാതുക്കൾക്കു പ്രാതിപദിക സംജ്ഞയില്ലാത്തതുകൊണ്ടും പ്രാതിപദികങ്ങളോടു മാത്രം വിഭക്തി പ്രത്യയങ്ങളെ ഭേദപ്പെടുത്തുകയൊണ്ടും കൃതങ്ങൾക്കു പ്രാതിപദികങ്ങളെന്നു നിയമിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുകയൊണ്ടും അവിടെ കൃതത്വസിദ്ധിയെ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടു കപിപ്രത്യയം വിധിക്കപ്പെടുന്നു. ഇത്രമാത്രം കാത്സം സിദ്ധിച്ചതിൽ അതിന്നു ലോപവും വരുന്നില്ല. എന്നാലും 'ലുപ്ലേപി' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ന്യായംകൊണ്ടു അവിടെ 'കൃതത്വം' ഒഴിഞ്ഞുപോകുന്നതല്ല. തിങ്കൾനിമിത്തം ഭവിക്കുന്ന ശബ്ദാദിവികരണപ്രത്യയങ്ങളേയും തിങ്കളേയും ഒഴിച്ചു ധാതുവിന്നു വരുന്ന പ്രത്യയങ്ങൾക്കു കൃതങ്ങളെന്നു സംജ്ഞയാകുന്നു.

കൃതേന സമസ്യേന പ്രാദ്രാശോപപദാദിച
സമാസ തദ്ധിതാംഗാനാം ലോപഃ പൂർവ്വ സുപാം ഭവേൽ

പ്രാദ്യങ്ങളും ഉപപദങ്ങളും കൃദന്തങ്ങളോടുകൂടെ സമാസിക്കപ്പെടുന്നു. സമാസതലിതാംഗങ്ങളായിരിക്കുന്ന പൂർവ്വ സുപ്തകൾക്കു ലോപം ഭവിക്കും.

സമാസ തലിതാംഗങ്ങൾ. സമാസതലിതങ്ങളുടെ അംഗങ്ങളായുള്ളവ. സമാസതലിതങ്ങൾ. സമാസവും തലിതവും. പൂർവ്വസുപ്തകൾ. പൂർവ്വത്തിങ്കലെ സുപ്തകൾ.

പ്രാദികൾക്കും ഉപപദങ്ങൾക്കും കൃദന്തങ്ങളോടുകൂടെ സമാസം വരുന്നു. സമാസത്തിന്റെയോ തലിതത്തിന്റെയോ അംഗമായിട്ടു മുൻപിൽ വരുന്ന സുപ്തിന്നു ലോപവും വരുന്നു.

സൌഖിസദ്യേ ഭവേൽ സുശ്രീഃ സുശ്രീയൗസുശ്രീയന്യുതഃ
ഇവണ്ണോ വണ്ണയോദ്ധാതോരന്ത്യയോരിയവൌക്രമാൽ
അജാദൗ പ്രത്യയേസ്യാതാം ഭൂവോപ്ലവം ഭൂവൗ ഭൂവഃ

സുപ്രത്യയം പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ വിസർഗ്ഗനിമിത്തം സുശ്രീഃ എന്നു ഭവിക്കും. അജാദിയായിരിക്കുന്ന പ്രത്യയം പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ധാതുവിന്റെ അന്ത്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഇവണ്ണാവണ്ണങ്ങൾക്കു ഇയ്യവകൾ ഭവിക്കും. ഭൂവിന്നും ഈവണ്ണം ഭവിക്കും. ഭൂവൗ, ഭൂവഃ.

‘ധാതുനാഞ്ച ഹലന്ത്യമിത്’ എന്നു മുൻപിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം ശ്രീഞ് ധാതുവിന്റെ ഞകാരം ഇത്തായിട്ടു ലോപിക്കുന്നു. ‘കപി ബപചി’ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം കപിപ് വിധിക്കപ്പെടുമ്പോൾ ശ്രീകപിപ് എന്നിരിക്കുകയും ‘പ്രായശഃ പ്രത്യയാനാം’ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം കപിപ്പിന്റെ പകാരവും ‘കശ ലാസുദ്ധിതാദതേ’ എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുകൊണ്ടു കകാരവും ഇത്തുകളായിട്ടു ലോപിക്കുന്നു. ‘ദീപ്ലവൈശ്വമചഃ’ എന്നുണ്ടായിരിക്കയാൽ ഗകാരത്തിന്നു ദീപ്ലവും ‘വിപ്രത്യയോവിലുപ്യത’ എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ വിപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപവും വരുന്നു. ഇപ്പോൾ ശ്രീ എന്നതു കൃദന്തമായിരിക്കുന്നു. കൃദന്തേനസമസ്തന്തേ പ്രാദ്യശ്ചോപപദാനിച’ എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ സു എന്ന ഉപസർഗ്ഗത്തിന്നു ശ്രീശബ്ദത്തോടുകൂടെ സമാസം വരുന്നു. സു എന്നതിന്നു പ്രഥമഭക്തവചനം സുസ് എന്നു വരുന്നു. സുസ് ശ്രീഎ

ന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'സമാസതലിതാം ഗാനം' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപം വന്നിട്ടു സൂത്രീ എന്നായിത്തീരുന്നു. പ്രഥമൈകവചനത്തിൽ സൂത്രീസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗം വന്നിട്ടു സൂത്രീഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമാദിവചനത്തിങ്കൽ സൂത്രീ ഔ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ഇ ചണ്ണോവണ്ണോഃ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഇകാരത്തിന്നു ഇയാദേശംവന്നിട്ടു സൂത്രീയൗ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ അജാദികളായ മറ്റു വിഭക്തികളിലും ഇയാദേശംകൊണ്ടു ശബ്ദ നിഷ്പത്തിയ ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. ഭൂശബ്ദം ധാതുവല്ലെങ്കിലും അതിന്റെ ഊകാരത്തിന്ന് അജാദിവിഭക്തികളിൽ 'ഇവണ്ണോവണ്ണോഃ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഉവാദേശം വരുമെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

സേനാം നയതിസേനാനീ ഭാതുണ്ണീണ് പ്രാപണേഭവേൽ
ധാതപാദിഭൂതയോസ്യാതമാദേശൗഷ്ണയോസ്സനൗ.

സേനയെ നയിക്കുന്നു എന്നിങ്ങിനെ സേനാനീഃ ണീണ് ധാതു പ്രാപണത്തിൽ ഭവിക്കും. ധാതപാദിഭൂതങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഷണങ്ങൾക്കു സനങ്ങളാദേശങ്ങളായിട്ടു ഭവിക്കും.

ധാതപാദിഭൂതങ്ങൾ, ധാതുവിന്റെ ആദിയിങ്കൽ ഭവിച്ചവ ഷണങ്ങൾ ഷകാരണകാരങ്ങൾ സനങ്ങൾ സകാര നകാരങ്ങൾ.

സുബന്തോപപദാഭാതോഃ കപിബന്ത്യസ്താദവികപചിൽ
കൃദിധൗ സഹ നിദ്രിഷ്ടാ ഭവന്ത്യപപദാ ഭിധാഃ.

സുബന്തോപപദമായിരിക്കുന്ന ധാതുവിങ്കൽനിന്നും ചിലെടത്തു അന്ത്യത്തിങ്കൽനിന്നും കപിപ് ഭവിക്കുന്നു. കൃദിധിയിങ്കൽ സഹനിദ്രിഷ്ടങ്ങൾ ഉപപദാഭിധങ്ങളായിട്ടു ഭവിക്കുന്നു.

സുബന്തോപപദം, സുബന്തം ഉപപദമായുള്ളത്. സഹനിദ്രിഷ്ടങ്ങൾ=കൂടെ നിദ്രിക്കപ്പെട്ടവ.

മുൻപിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം വചിമുതലായവരിന്നു കൂടാതെ സുബന്തോപപദങ്ങളായിരിക്കുന്ന ദിഷ്യദ്രഹാദിധാതുക്കൾക്കും കപിപ് വിധിക്കപ്പെട്ടപ്രകാരം മിത്രദിപ് മിത്രദ്ധ്യക് മുതലായ ശബ്ദങ്ങളെക്കൊണ്ടു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ചിലെടത്തു നിരുപ

പദങ്ങളായിരിക്കുന്ന ധാതുക്കൾക്കും കപിവിവരം-സമീപത്തിൽ ഉച്ചരിക്കപ്പെട്ട പദങ്ങളുപപദം. സാമീപ്യമാവട്ടെ സപ്തമ്യന്തഃ ടിത്തളായിരിക്കുന്ന 'കർണ്ണ' തുടങ്ങിയുള്ള സൂത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു വിഷയമായിരിക്കുന്ന പ്രകൃതിപ്രത്യയാർത്ഥത്തിൽ അനന്യത്തെ സാധിച്ചിരുന്നതായ അവസ്ഥയെത്ര-അവ്യവഹരിതമല്ല.

സേന-അർ-ണീത് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'സുബന്തോപപദാൽ' എന്നതുടങ്ങി നഭഃ പാഞ്ഞെപ്പകാരം ണീത് ധാതുവിന്നു കപിപ്രവർത്തനം. 'ഷണയോസ്സന്ത' എന്നു പാഞ്ഞിരിക്കുകൊണ്ടു ധാതുവിന്റെ ണകാരത്തിന്നു നകാരം വരുന്നു. 'ധാതുനാഞ്ച ഹ ലന്ത്യമിത്' എന്നു പാഞ്ഞിരിക്കുകൊണ്ടു ഞകാരം ലോപിക്കുന്നു. കപിപ്പിന്നു സപ്തലോപവും വരുന്നു. സേന-അർ-ണീ എന്നു ശേഷിക്കുന്നു. 'കൃദന്തേനസമന്യന്ത' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം സമാസവും, സമാസതലിതാംഗാനാം എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അർ പ്രത്യയത്തിന്നു ലോപവും വന്നിട്ടു സേനാനി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമൈകവചനത്തിൽ സുപ്രത്യയവും അതിന്നു വിസർഗ്ഗവും വരുമ്പോൾ സേനാനീ എന്നായിത്തീരുന്നു.

സംയോഗോ ധാതുഗുപ്യോ നാ സ്തീയസ്താദി വണ്ണതഃ
അനേകാജന്തഗന്ധാസ്ത്രയോചിസ്താൽ സുധിയം വിനാ
താദൃശസ്യാപ്യവണ്ണസ്യ വസ്സുപോചിളവം വിനാ.

ധാതുഗമായിരിക്കുന്ന സംയോഗം യാതൊരു ഇവണ്ണത്തിങ്കൽനിന്നു പൂർണ്ണമായിട്ടു ഭവിക്കുന്നില്ല. അനേകാജന്തഗമായിരിക്കുന്ന ഇതിന്നു അർപരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ സുധിയെ ഒഴിച്ചു യങ്കാരം ഭവിക്കും. താദൃശമായിരിക്കുന്ന ഇവണ്ണത്തിന്നു സുധിന്റെ അർപരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ഭൂവ ഒഴിച്ചു വകാരവും ഭവിക്കും.

ധാതുഗം 'ധാതുവേ ഗമിക്കുന്നത്'. സംയോഗം സ്വരാദീന ഹല് വണ്ണയോഗം. അനേകാജന്തഗം=അനേകാച്ചിന്റെ അന്തത്തെ ഗമിക്കുന്നത്. അനേകാർപ്=അനേകങ്ങളായിരിക്കുന്ന അർപ്കളോടുകൂടിയത്. താദൃശം=അതുപോലെയുള്ളത്.

ഇവണ്ണത്തിന്റെ മുൻപിൽ ധാതുവെ സംബന്ധിച്ചതായ സംയോഗമില്ലാതെ അതിന്നു അർത്ഥത്തിൽ യകാരാദേശവും അതുപോലെ ഉവണ്ണത്തിന്നു വകാരാദേശവും വരുന്നതാകുന്നു. സേനാനീശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമാദിവചനത്തിങ്കൽ സേനാനീ-ഓ-എ നിരിക്കുന്മാർ നീ ധാതുവിന്റെ. ഈകാരത്തിന്നുമുമ്പിൽ ധാതുസംബന്ധിയായിരിക്കുന്ന സംയോഗമില്ലാത്തതുകൊണ്ടും 'അ നേകാജന്തഗതം' ഉണ്ടായിരിക്കുകയും യകാരാദേശം വന്നിട്ടു 'സേനാനന്ദ്ര' എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമാബഹുവചനത്തിങ്കൽ ഈകാരത്തിന്നു യകാരാദേശവും ജസ്തിന്റെ സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു സേനാനന്ദ്ര എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സംബോധനയിങ്കലും ഇങ്ങിനെതന്നെ കാണേണ്ടതാകുന്നു.

ബാധേയതചാംശസാരകതം യവാവത്രയവാവിവ

സേനാനന്ദ്രപശ്യസേനാനന്ദ്രം സേനാനന്ദ്രാനീനിയയനിയഃ

ഇവിടെ ഇരുവാദേശങ്ങൾ എന്നപോലെ യവാദേശങ്ങളും അർത്ഥസ്സകൾക്കു ഉക്തത്തെ ബാധിക്കുന്നു.

സേനാനീശബ്ദത്തിന്റെ ദ്വിതീയയകവചനവിവക്ഷയിങ്കൽ സേനാനീ അർത്ഥം എന്നിരിക്കുന്മാർ 'അവണ്ണാദിത്രയാൽ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അമ്മിന്റെ അകാരത്തെ ലോപിപ്പിക്കേണ്ടതാണെങ്കിലും 'ബാധേയതചാംശസാരകതം' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ 'സംയോഗാധാതുഃ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രം അമ്മിന്റെ അകാരലോപവിധിയെ ബാധിച്ചിട്ടു യകാരാദേശത്തെ വിധിക്കുന്നു. സേനാനന്ദ്ര എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെതന്നെ സൂത്രിയം സൂത്രിയഃ എന്നുള്ളടങ്ങളിൽ ഇയാദേശവും ഭൂപ-ഭൂവഃ എന്നുള്ളടങ്ങളിൽ ഉവാദേശവും അവണ്ണാദിത്രയാൽ എന്നും ശസോതഃ എന്നും തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രങ്ങളെ ബാധിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ദ്വിതീയാബഹുവചനവിവക്ഷയിങ്കൽ സേനാനീ ശസ് എന്നിരിക്കുന്മാർ 'ബാധേയതചാംശസാരകതം' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ 'സംയോഗാ ധാതുഃ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രം ജസ്തിന്റെ അകാരത്തിന്നു വരേണ്ടതായ ഈകാരാദേശത്തെ ബാ

ധിച്ചിട്ടു യകാരത്തെ ആദേശിക്കുന്നു. പിന്നെ ശസ്സിന്റെ സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗം വന്നിട്ടു സേനാനൃഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ സപ്തമ്യേകവചനം ഒഴികെ അജാദികളിൽ യകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു ശബ്ദനിഷ്പത്തിയെ ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. സപ്തമ്യേകവചനത്തിങ്കൽ വശേഷത്തെ കാണിക്കുന്നു.

ഒങ്ങിശബ്ദാ ദുത്തരസ്യാമ് സേനാനൃംസ്യാന്നിയാമവി
സുബന്തേനസമാസേതു നാനേകാച്ഛതപഛലംഭവേൽ
മഹാധിയയൗ തൃക്തഭിയയൗ ഭുവഃ പ്രതിഭുവാവിതി.

നീ ശബ്ദത്തിങ്കൽനിന്നു ഉത്തരമായിരിക്കുന്ന ഒരി പ്രത്യയത്തിന്നു് ആമ് ഭവിക്കും. സേനാനൃം എന്നും നിയം എന്നുഭവിക്കും. സുബന്തത്തോടുകൂടിയുള്ള സമാസത്തിങ്കലാവട്ടെ അനേകാച്ഛതപഛലം ഭവിക്കുകയില്ല. 'മഹാധിയയൗതൃക്തഭിയയൗ' എന്നു ഉദാഹരണങ്ങൾ.

അനേകാച്ഛതപഛലം=അനേകാച്ഛതപത്തിന്റെ ഛലം. അനേകാച്ഛതം=അനേകങ്ങളായിരിക്കുന്ന അച്ഛകളോടു കൂടിയതിന്റെ ഭാവം.

സപ്തമ്യേകവചനത്തിങ്കൽ സേനാനി-ഒരി എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഒങ്ങിശബ്ദാൽ എന്നു തുടങ്ങി നഭേ പറഞ്ഞപ്രകാരം ആമ് എന്നാദേശവും ഈകാരത്തിന്നു യകാരവും വന്നിട്ടു സേനാനൃം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

കേവലം നീ ശബ്ദത്തിന്റെ ഈകാരത്തിന്നു് അനേകജന്ത ഗതമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു് അവിടെ ഇയാദേശം മാത്രം വരുന്നതാണെന്നുള്ള അഭിപ്രായത്തിന്മേൽ 'നീന്നിയൗ' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇതിന്റെ സപ്തമ്യേകവചനത്തിങ്കൽ ഒരി പ്രത്യയത്തിന്നു് ആമാദേശവും ഈകാരത്തിന്നു് ഇയാദേശവും വന്നിട്ടു നിയംഎന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സുബന്തത്തോടുകൂടി സമാസം വരുന്നതായാൽ അവിടെ ഇവണ്ണാദികൾക്ക് അനേകാച്ഛതപഛലമായ യാദേശാദികാര്യം വരുന്നതല്ല. ഇയുവാദേശങ്ങൾ മാത്രം വരുന്നതാകുന്നു രസനാനി എന്നുണ്ടത്തു സേനാശബ്ദത്തിന്നു കൂടത്തമായിരിക്കുന്ന നീശബ്ദത്തോടാകുന്നു സമാസം. അതുകൊണ്ടു് അവിടെ യകാരാദേശം വാ

ധീതമല്ലെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. മഹാധിയായു എന്നുള്ള സമുപാധിതമാകും 'മഹതിധീഃ യയോഃ തൗ' എന്നിങ്ങിനെ സുബന്ദമാധിരിക്കുന്ന ധീശബ്ദത്തോടുകൂടി സമാസം വന്നിരിക്കുകൊണ്ട് അവിടെ ഇയാദേം വിധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പ്രതിഭാശബ്ദത്തിന്റെ ഈ കാരത്തിന്നു മുമ്പിൽ ധാതുഗമായിരിക്കുന്ന സംയോഗമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു അനുകാജന്തഗതപം ഉണ്ടായിരിക്കുകൊണ്ടും 'താദൃശസ്യോപ്യവണ്ണസ്യ' എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം വകാരത്തെ ആദേശിക്കേണ്ടതാണെന്നു ശങ്കിക്കേണ്ടതായിരുന്നാൽ ഭവംവിനാ എന്നു ണിഷേധിച്ചിരിക്കുകൊണ്ട് ഉവാദേശത്തിന്നുമാത്രം അവകാശം ഭവിക്കുന്നപ്രകാരം ഭവപ്രതിഭവാവിതി എന്നുള്ള അംശംകൊണ്ടു കാണിച്ചിരിക്കുന്നു. * ഇങ്ങിനെ ഇവണ്ണാന്തശബ്ദങ്ങൾ *

ഉകാരാന്തമായ ശബ്ദശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമൈകവചനവിവക്ഷയിൽ ശബ്ദ സ്യ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗം വന്നിട്ടു ശബ്ദം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിവചനത്തിങ്കൽ ശബ്ദഃ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഇടുത്താമുത്തരസ്യ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഓകാരത്തിന്ന് ഉകാരവും സ്വരങ്ങൾക്കു രണ്ടിന്നുംകൂടി ദീഘവും വന്നിട്ടു ശബ്ദം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ബഹുവചനത്തിങ്കൽ ശബ്ദാസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'സംബുദ്ധിജസ്' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഉകാരത്തിന്ന് ഓകാരവും അതിന്നുപിന്നെ അവാദേശവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ശബ്ദവഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സംബോധനാ പ്രഥമൈകവചനത്തിങ്കൽ ശബ്ദ സ്യ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഉകാരത്തിന്ന് ഓകാരവും സംബുദ്ധിക്കു ലോപവും വന്നിട്ടു ശബ്ദോ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയൈകവചനത്തിങ്കൽ ശബ്ദ-അമ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അവണ്ണാദിത്രയാൽ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അമ് പ്രത്യയത്തിന്റെ അകാരത്തിന്നു ലോപം വന്നിട്ടു ശബ്ദം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാദ്വിവചനം പ്രഥമാദ്വിവചനംപോലെ. ദ്വിതീയാ ബഹുവചനത്തിങ്കൽ ശബ്ദാസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ശസേന്തഃ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ശസ്തിന്റെ അകാരത്തിന്ന് ഉകാരവും സ്വരങ്ങൾക്കു രണ്ടിന്നുംകൂടി ദീഘവും സകാരത്തിന്നു നകാരവും വന്നിട്ടു ശബ്ദൻ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. തൃതീയൈകവചനത്തിങ്കൽ ശബ്ദ ഓ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ

‘ഇദമുത്സാഹസ്രീയാം ടാനാ’ എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുകയാൽ ടാപ്രത്യയത്തിന്നു ധാ എന്നാദേശം വന്നിട്ടു ശംഭുനാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ചതുർത്ഥ്യകവചനത്തിങ്കൽ ശംഭു ടെ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ‘സംബുദ്ധിജസ്’ടെ’ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഉകാരത്തിന്നു ഒകാരവും അതിന്നു പിന്നെ അധാദേശവും വന്നിട്ടു ശംഭുവ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പഞ്ചമ്യേകവചനത്തിങ്കൽ ശംഭുങ്ങസി എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഉകാരത്തിന്നു ഒകാരവും ‘ഉദേദോത്ത്വേ’ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ങസിപ്രത്യയത്തിന്റെ അകാരത്തിന്നു ലോപവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ശംഭോഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠ്യേകവചനത്തിങ്കലും ഇങ്ങിനെതന്നെ ഷഷ്ഠീദിവിവചനത്തിങ്കൽ ശംഭു ഒസ്യ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഉകാരത്തിന്നു വകാരവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ശംഭോഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഖഡ്വചനത്തിങ്കൽ ശംഭു ആമ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ആമ് പ്രത്യയത്തിന്നു നഡാഗമവും ഉകാരത്തിന്നു ഭീഷവും വന്നിട്ടു ശംഭുനാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമ്യേകവചനത്തിങ്കൽ ശംഭുങി എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ‘ഇദമുത്സാഹം ടെങ്’ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ങിപ്രത്യയത്തിന്നു ഒകാരവും ഉകാരത്തിന്നു അകാരവും സന്ധിയിങ്കൽ സപരങ്ങൾക്കു രണ്ടിന്നുംകൂടി ഒകാരവും വന്നിട്ടു ശംഭേ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമീദിവിവചനം ഷഷ്ഠീദിവിവചനംപോലെ.

* ഇങ്ങനെ ഉകാരാന്തങ്ങൾ *

ഖലം പുനാതിഖലപൂഃ ഖലപൗ ചൈവമദ്യഃ
ഋത്തം സുടിങ്ങ്ങ് ചസ്പാൽപിതരൗ പിതരഃ പിതഃ.

ഖലത്തേ പവനംചെയ്യുന്നു എന്നിങ്ങിനെയുള്ള അർത്ഥത്താൽ ഖലപൂഃഖലപൗ എന്നങ്ങിനെ തുടങ്ങി ഭവിക്കും. സുട്ടികളും ങി മികളും ഋത്തിന്നു അർത്ഥം ഭവിക്കും. പിതരൗ പിതരഃപിതഃ എന്നിങ്ങിനെ ഉദാഹരണം.

ഖലാ=ധാന്യരാശീകരണസ്ഥാനം. പവനംചെയ്ത=പവിത്രീകരിക്കുക. അർത്ഥം=അർത്ഥം എന്നതിന്റെ ഭാവം.

ഉകാരാന്തമായ ഖലപൂശബ്ദത്തിന്റെ നിഷ്പത്തിയെ കാണിക്കുന്നു. ‘സുബന്തോപപദാഭാതോഃ’ എന്നു തുടങ്ങി മുൻപറഞ്ഞപ്ര

കാരം ചല-അത്-പു-എന്നിരുന്നെത്തു ധാതുവിന്നു കപിപ്രത്യയവും കപിപ്പിന്നു സച്ചലോപവും 'കൃദന്തേന സമസ്യന്തേ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഉപപദ സമാസവും 'സമാസതലിതാം ഗാനാം' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അമ്മിന് ലോപവും വന്നിട്ടു ചലപു എന്നായി തീരുന്നു. പ്രഥമാദപി വചനവിവക്ഷയിൽ സുപ്രത്യയവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വരുമ്പോൾ ചലപു എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമാദപി വചനവിവക്ഷയിൽ ചലപു ഒരു എന്തിരിക്കുമ്പോൾ 'താദ ശസ്രാ പ്യവസ്സസ്യ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഉപകാരത്തിന്നു വകാരാദേശത്തും ചെയ്തിട്ടു ചല ചെപ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അജാദികളായിരിക്കുന്ന മറ്റുള്ള പ്രത്യയങ്ങളിലും ഇങ്ങിനെതന്നെ വകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ട് അതതു വിഭക്തികളിൽ ശബ്ദനിഷ്പത്തിയെ ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. ഈ വകാരാദേശം അമ്മിന്റെ അല്ലാപത്തേയും ശസ്സിന്റെ അതിനുള്ള ഉകാരാദേശത്തേയും ബാധിക്കുമെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. * ഇങ്ങിനെ ഉപകാരാന്തം. *

ജകാരാന്തമായ പിതൃശബ്ദത്തിന്റെ നിഷ്പത്തിയെ കാണിക്കുന്നു. പ്രഥമാദപി വചനവിവക്ഷയിൽ പിതൃസ്യ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ജദന്താദി'യായി നടെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രപ്രകാരം അന്നത്തിലിരിക്കുന്ന ജകാരത്തിന്നു ആകാരവും സു പ്രത്യയത്തിന്നു ലോപവും വന്നിട്ടു പിത എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ജദന്താദിയായിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രാകാണ്ടു ജകാരാന്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന ശബ്ദങ്ങളുടെ അന്ത്യത്തിന്റെ ആ തപവിധികളു സുപ്രത്യയംമാത്രം നിമിത്തമാകകൊണ്ടു വിശേഷ പിഹിതതപമുണ്ടായിരിക്കയാൽ 'അത ജതോത്ഥം' എന്നുള്ള ശാസ്ത്രാകാണ്ടു വിധിച്ചതായ അത്പത്തെ ബാധിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു റിയങ്ങളാകുന്നു. പ്രഥമാദപി വചനവിവക്ഷയിൽ പിതൃ-കൃ-എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ജതോത്ഥം' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ജകാരത്തിന്നു അത് എന്നാദേശംവന്നിട്ടു പിതരേ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ജസ്സികൾ പിതൃജസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ മൂലിൽ പറഞ്ഞ പ്രകാരം അത്പവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു പിതര എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സംബാധനൈകവചനത്തിൽ ഹേ പിതൃസ്യ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ജതോത്ഥം എന്നു തുടങ്ങി നടെ പറഞ്ഞപ്രകാരം

രം പ്രകാരത്തിന്നു അത് എന്ന ആദേശം വന്നിട്ടു പിതർസ് എന്നായിത്തീരുന്നു.

സംയോഗോയഃ പദാന്തഃസ്യാത്തസ്യാന്ത്യേഹൽതുല്യപ്രകാരേ

യാതൊരുസംയോഗം പദാന്തമായിട്ടു ഭവിക്കും. അതിന്റെ അന്ത്യമായിരിക്കുന്ന ഹല്ലാവട്ടെ ചോപിക്കപ്പെടുന്നു. അത, സംയോഗം.

പിതർസ് എന്നേടത്തു പദാന്തത്തിലിരിക്കുന്ന രേഫസകാരങ്ങൾ സംയോഗസംജ്ഞകളാകകൊണ്ടു മേല്പറഞ്ഞ വചനപ്രകാരം അവിടെ അന്ത്യഹല്ലായിരിക്കുന്ന സകാരത്തിന്നു ലോപവും രേഫത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു പിതഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയൈ കവചനവിവക്ഷയിങ്കൽ പിത്ര അത് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അത്ത്വം വന്നിട്ടു പിതരം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാദ്വിവചനം പ്രഥമാദ്വിവചനംപോലെ. ശസ്സികൽ പിത്രശസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ശസോത് എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ശസ്സിന്റെ അകാരത്തിന്നു പ്രകാരവും 'സപദീശ്വഃ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം പ്രകാരങ്ങൾക്കു രണ്ടിന്നുംകൂടി ദീശ്വവും 'ദീശ്വേകൃതേ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം സകാരത്തിന്നു നകാരവും വന്നിട്ടു പിതൃൻ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ടാ പ്രത്യയത്തിങ്കൽ പിത്രടാ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ഇവണ്ണാദിചതുണ്ണാം' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം പ്രകാരത്തിന്നു രേഫത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു പിത്രാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഞ പ്രത്യയത്തിങ്കൽ മേല്പറഞ്ഞ രേഫാദേശത്തെ ചെയ്തിട്ടു പിത്രെ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

ഋതഃസ്യാന് ഞസിഞ്ചസോഃ പിതഃ പിതരിഞ്ചഭവേൽ.

ഞസിഞ്ചസ്സകൾ പരഞ്ചായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ഋതിന്ന് ഉകാരം ഭവിക്കും. ഞിയിങ്കൽ പിതരി എന്നും ഭവിക്കും.

പഞ്ചമ്യേകവചനത്തിങ്കൽ പിത്രഞസി എന്നിരിക്കുമ്പോൾ മേല്പറഞ്ഞ വചനപ്രകാരം പ്രകാരത്തിന്ന് ഉകാരം വന്നിട്ടു പിതൃതസ് എന്നായി തീരുകയും പിന്നെത്തതിൽ 'ഉദേശോത്ത്വാ' എന്നു തുടങ്ങി നദേ പാഞ്ഞപ്രകാരം ഞസി പ്രത്യയത്തിന്റെ അകാരത്തിന്നു ലോപവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു പിതഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠ്യേകവചനത്തെയും ഇങ്ങിനെതന്നെ കാണേ

ഞതാകുന്നു. ഷഷ്ടിദിവചനവിവക്ഷയിൽ പിതൃഭൂമി എന്നു നിപുളന്മാർ സപരസന്ധിയും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ചിത്രോഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ടിബഹുവചത്തിൽ പിതൃ ആമ് എന്നു നിപുളന്മാർ ആമിന് നഡാഗമവും ഭൂകാരത്തിന്നു ഭീമലവും ന കാരത്തിന്നു നതപവും വന്നിട്ടു ചിത്രണാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സ പൂജ്യകവചനത്തിൽ പിതൃഭി എന്നു നിപുളന്മാർ 'ഭൂതോ ത്തപംസുടിഭൗ' ച എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ഭൂകാരത്തിന് താ ര് എന്നാദരം വന്നിട്ടു പിതരി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമീദി വചനം ഷഷ്ടിദിവചനംപോലെ. സപ്തമീബഹുവചനത്തിൽ പിതൃ സുപ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സകാരത്തിന്നു ഷകാരം വന്നിട്ടു ചിത്രഷ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

ഡുക്തഞ്ചരണഇത്യന്താൽ കത്താതുപ് പ്രത്യയന്തകു
ധാതപാദ്രാഭഞ്ഢഡവഃ കാൽമാസപ്രവക്തവേ.

ഡുക്തഞ്ചരണത്തിൽ എന്നിങ്ങിനെയുള്ള ഇതികൽനിന്നു തുച്ഛപ്രത്യയന്തകമായിരിക്കുന്ന കത്താ എന്നുള്ളതു ഭവിക്കും. ധാ തപാദ്രാഭഞ്ചായിരിക്കുന്ന ഭഞ്ഢ ഡുക്തം കാൽമാസം. അതു വ ചിക്കാപ്പടും.

തുച്ഛപ്രത്യയന്തകം തുച്ഛപ്രത്യയം അന്തത്തിങ്കലുള്ളത്, ഭ ണ്ഢഡുക്തം. ഭകാരവും തെകാരവും ഡുക്തം ഡുക്തം.

കരണാഫകമായിരിക്കുന്ന ഡുക്തഞ്ച ധാതുപോട്ടു തുച്ഛപ്രത്യ യന്ത ചേർത്തിട്ടു കത്താപ്രത്യയത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നു. തുച്ഛ പ്രത്യയത്തി ന്റെ ചകാരം ഇത്താകുന്നു. ധാതുവിന്റെ ആദിയിങ്കലിരിക്കുന്ന ഭകാരവും തെകാരവും ഡു എന്നുള്ളതും ഡു എന്നുള്ളതും ഇത്തുകൾ. ഈ വചനപ്രകാരം ഡുക്തഞ്ച ധാതുവിന്റെ ആദിയിങ്കലിരിക്കുന്ന ഡു എന്നുള്ളതു ധാതുനാഞ്ചാലന്ത്യയിൽ എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കു കൊണ്ട് അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന തെകാരവും കാൽമാസമായ ഇത്തു കളാകുന്നു. ഇ ചാരിന്റെ കാൽമാസമേപ്പട്ടു വചിക്കാപ്പടും. ഇങ്ങി നെ അവിടെ കൃ എന്നു മാത്രം ശേഷിക്കുന്നു. അതിനോടു തുച്ഛ പ്രത്യയത്തെ ചേർക്കുമ്പോൾ കൃ- തു- എന്നിരിക്കുന്നു.

ധാതപന്ത്യാനാമിവണ്ണാദിത്രയാണാംപ്രത്യയേനിജേ

എഃദാദസ്യഹസപാനാഞ്ചോപാന്ത്യാനാന്നകിങ് നിതോഃ.

ധാതപന്ത്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഇച്ഛാദിത്രയങ്ങൾക്കു നിജമായിരിക്കുന്ന പ്രത്യയം പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ എദോദർകൾ ഭവിക്കും. ഉപാന്ത്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഹ്രസ്വങ്ങൾക്കും ഭവിക്കും. കിഷ്നിത്തുകൾ പരങ്ങളായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ഭവിക്കുകയില്ല.

എദോദർകൾ, എത്, ഒത, അർ എന്നീ ആദേശങ്ങൾ ഉപാന്ത്യങ്ങൾ, ഉപാന്തത്തിങ്കൽ ഭവിച്ചവ. ഉപാന്തം, സമീപം കിഷ്നിത്തുകൾ, കിത്തുകളും ഒിത്തുകളും.

ധാതുസംബന്ധിയായിരിക്കുന്ന പ്രത്യയം പിന്നാലെ വരുമ്പോൾ അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന ഇച്ഛാദിത്രയങ്ങൾക്കു ക്രമത്താലെ എത്, ഒത്, അരി എന്നീ ആദേശങ്ങൾ വരും. ഉപാന്ത്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഹ്രസ്വങ്ങൾക്കും മേൽ കാണിച്ച ആദേശങ്ങൾ വരുന്നതാകുന്നു. എന്നാൽ കിത്തുകളും ഒിത്തുകളും പരങ്ങളാകുമ്പോൾ ഈ ആദേശങ്ങൾ വരുന്നതുമല്ല.

കൃതു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ധാതപന്ത്യാനാം' എന്നു തുടങ്ങി നട്ടേ പരഞ്ഞപ്രകാരം ധാതുവിന്റെ അന്തത്തിങ്കലിരിക്കുന്ന ജകാരത്തിന്നു ധാതുസംബന്ധിയായിരിക്കുന്ന രൂപ് പ്രത്യയം പരമായിരിക്കയാൽ അർ എന്നാദേശവും തകാരത്തിന്നു 'സ്രാഭ്രഹാൽ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ദ്വിതപവും വന്നിട്ടു കർത്തൃ എന്നായിത്തീരുന്നു. ഇതിന്റെ പ്രഥമൈകവചനത്തിൽ സുപ്രത്യയം ചേരുമ്പോൾ ജദന്താദിയായ ശാസ്ത്രപ്രകാരം ജകാരത്തിന്ന് ആകാരവും സു പ്രത്യയത്തിന്നു ലോപവും വന്നിട്ടു കർത്താ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

ജതആർസുട്ടസംബുദ്ധൗ സപസ്യനപ്ത്രോയ്യാതുന്തുചോഃ
ക്ഷത്തരിതപശ്രൂണശ്രോശ്ച ഹോതുപോതുപ്രശാസ്തുവു
കർത്താചമകർത്താരോ ഹേകർത്താകർത്തരീത്യാവി.

സപസ്യനപ്താക്കളിലേയും തുന്തുച്കളിലേയും ക്ഷത്താവിക്ഖേയും തപശ്രൂണപ്താക്കളിലേയും ഹോതുപോതു പ്രശാസ്താക്കളിലേയും ജതത്തിന്ന് അസംബുദ്ധിയായിരിക്കുന്ന സുട് പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ആർ ഭവിക്കും. കർത്താരെ ഏണും അനന്തരം ക്ഷ

കത്താർ എന്നും ഹേ കത്താർ എന്നും കത്തരി എന്നും ഇങ്ങിനെ ഉദാഹരണം.

സപസ്തുനപ്താക്കൾ, സപസ്തുശബ്ദവും, നപ്തുശബ്ദവും തുൻതുച്കൾ. തുൻപ്രത്യയവും, തുച്പ്രത്യയവും. ക്ഷത്താവ്, ക്ഷത്തശബ്ദം. തപശ്ശുനപ്താക്കൾ തപശ്ശുശബ്ദവും നേശ്ശുശബ്ദവും ഹോതുപാതുപ്രശാസ്താക്കൾ. ഹോതുശബ്ദവും പോതുശബ്ദവും പ്രശാസ്തുശബ്ദവും. അസംബുദ്ധി സംബുദ്ധിയോടു കൂടാത്തത്.

മേപ്പാഞ്ഞ ശബ്ദങ്ങളുടെ പ്രകാരത്തിന്നു സുട് പരമാമ്പോൾ ആര് എന്നാദരം വരും. സംബോധനാ പ്രഥമമൈകവചനത്തിങ്കൽ വരുന്നതല്ല.

കത്തുശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമ ദ്വിവചനത്തിങ്കൽ കത്തു ഒരു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ആര് എന്നു തുടങ്ങി മുൻപ് പാഞ്ഞ പ്രകാരം പ്രകാരത്തിന്ന് ആര് എന്നാദരം വന്നിട്ടു കത്താരെ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമ ബഹുവചനത്തിങ്കൽ ആരാദരവും വിസദ്യയും വന്നിട്ടു കത്താർ എന്നും ദ്വിതീയൈകവചനത്തിങ്കൽ ആരാദരം വന്നിട്ടു കത്താരം എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. സംബോധനാ ദ്വിതീയാദ്വിവചനങ്ങൾ പ്രഥമ ദ്വിവചനംപോലെയും സംബോധനാ ബഹുവചനംപോലെയും കാണേണ്ടതാകുന്നു. ദ്വിതീയാ ബഹുവചനത്തിങ്കൽ 'ശബോതാ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്ര പ്രകാരം ശസ്തിന്റെ അകാരത്തിന്ന് പ്രകാരവും ദീർഘവിധിയും സകാരത്തിന്നു നകാരവും വന്നിട്ടു കത്തുൻ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. തൃതീയാ ചതുർത്ഥ്യകവചനങ്ങളിൽ സന്ധിവശാൽ കത്തു എന്നും കത്തേ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. പഞ്ചമീഷഷ്ഠ്യകവചനങ്ങളിൽ 'ഇത ഉസ്രാൽ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം പ്രകാരത്തിന്ന് ഉകാരവും ങസി പ്രത്യയത്തിന്റെ അകാരത്തിന്നു ലോപവും വന്നിട്ടു കത്തൂ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠീ സപ്തമീ ദ്വിവചനങ്ങളിൽ സന്ധിയും വിസദ്യയും വന്നിട്ടു കത്തോ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമ്യകവചനത്തിങ്കൽ പ്രതോത്തപം സുടിഞ്ഞ എന്നു പരഞ്ചപ്രകാരം അരാദരം വന്നിട്ടു കത്തരി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമ്യകവചനത്തിങ്കൽ സുപ്പിന്റെ സകാരത്തിന്നു ഷകാരത്തെ ആദേ

തിച്ചിട്ടു കത്തു എന്ന് സിദ്ധിക്കുന്നു. സമ്പ്രദായികളായിരിക്കുന്ന മാറ ശബ്ദങ്ങളേയും ഇങ്ങിനെതന്നെ കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

അസംബുദ്ധൗ സുടിക്രോഷ്ട്വ സ്മൃജന്തഃ ക്രോശ്വവൽഭവേൽ ക്രോഷ്ടാക്രോഷ്ടോടാദൃജാമൗ വാക്രോഷ്ടാ ക്രോഷ്ണേതി ച.

അസംബുദ്ധിയായിരിക്കുന്ന സുട് പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ക്രോഷ്ടശബ്ദം ക്രോശ്വ എന്നപോലെ തുജന്തമായിട്ടു ഭവിക്കും. ക്രോഷ്ടാ എന്ന ഉദാഹരണം. ഓദൃജാദി പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ക്രോശ്വ എന്നും ക്രോഷ്ണാ എന്നുമിങ്ങിനെ ഭവിക്കും.

തുജന്തം, തുച്ഛ് അന്തത്തിലുള്ളത്. തുച്ഛ്, തുച്ഛ് പ്രത്യയം. ഓദൃജാദിടാദിയായും അജാദിയായും ഉള്ളത്. ഓദി, ഓപ്രത്യയാദി.

സംബുദ്ധി ഒഴികെ സുട് പ്രത്യാഹാരത്തിലടങ്ങിയിരിക്കുന്ന പ്രത്യയങ്ങൾ പിന്നാലെ വരുമ്പോൾ ഉകാരാന്തമായിരിക്കുന്ന ക്രോഷ്ടശബ്ദത്തിന്നു തുച്ഛ് പ്രത്യയം ചേർന്നാലെന്നപോലെ രൂപനിഷ്ഠത്തിനെയെ ചിന്തിക്കേണ്ടതാകുന്നു. തുതീയൈകവചനം മുതൽക്കുള്ള അജാദിപ്രത്യയങ്ങൾ പിന്നാലെ വരുന്നതായാലും വികല്പിച്ചു മേൽപ്രകാരം പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു. അതുകൊണ്ട് അതിന്നു പ്രഥമൈകവചനം മുതൽ ദ്വിതീയാദി വചനം വരേണ്ട പ്രത്യയങ്ങളും തുതീയൈകവചനം മുതൽക്കുള്ള അജാദി പ്രത്യയങ്ങളും പിന്നാലെ വരുമ്പോൾ കത്തശബ്ദത്തിന്റെയും വികല്പപക്ഷത്തിങ്കലും ഹലാദികളും ശബ്ദശബ്ദത്തിന്റെയും പ്രക്രിയയെ കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

നശബ്ദസ്യ യുദ്ധാമായി ദീപ്തോഘ്നാനാം ഘ്നാമിരി

ഋകാരാന്തോ പ്രസിദ്ധസ്ത്വൽ അവണ്ണേദന്തകാസ്മഥം.

നശബ്ദത്തിന്നു നാമികൽ ദീപ്തം വരികയോ ചെയ്യും. ഘ്നാഘ്നാനാം എന്നിങ്ങിനെ ഋകാരാന്തം അപ്രസിദ്ധമായിട്ടു ഭവിക്കും. അപ്രകാരം അവണ്ണേദന്തകളും.

അവണ്ണേദന്തകൾ = അവണ്ണത്തുകൾ അനുരതികളുള്ളവ അവണ്ണത്തുകൾ = അവണ്ണവും എത്തും.

നശബ്ദത്തോടു ദീപ്തോഘ്നാനാമി എന്നുള്ള വചനപ്രകാരം

രം ദീപ്തവിധി വൈകല്യമായിരിക്കയാൽ അവിടെ ഷഷ്ഠീബഹു
വചനത്തിങ്കൽ രണ്ടുപ്രകാരം രൂപംവരുന്നു. ഇങ്ങിനെ ജകാരാന്തം
ഈകാര, ണകാര, ണകാരാന്തങ്ങളും ഏകാരാന്തവും, അപ്രസിദ്ധം.

രാജയാന്ത്യസ്വഭാവദാതാപം ഹലാദിവിഭക്തിഷു
സുരാസ്സന്ധി പശാൽസിദ്ധം സുരാദയശേഷമിദം

ഹലാദിവിഭക്തികളിൽ ഹൈശബ്ദത്തിന്റെ അന്ത്യത്തിന്നു
ആതപം ഭവിഷ്യം സുരാഃ എന്ന ഉദാഹരണം സന്ധിപശത്തിങ്കൽ
നിന്നു സുരാദയ എന്നു സിദ്ധം. ശേഷം ഇതു.

ഐകാരാന്തമായിരിക്കുന്ന ഹൈശബ്ദത്തിന്റെ അന്ത്യത്തി
ന്നു (ഐകാരത്തിന്നു) ഹലാദികളായിരിക്കുന്ന വിഭക്തിപ്രത്യയങ്ങ
ൾ പിന്നാലെ വരുമ്പോൾ ആകാരം വന്നിട്ടു സുര എന്നും അജാ
ദികളായിരിക്കുന്ന വിഭക്തിപ്രത്യയങ്ങൾ പരങ്ങളാമ്പോൾ ഐ
കാരത്തിന്നു ആയാദേശം വന്നിട്ടു സുരാദയ എന്നും മറ്റും സി
ദ്ധിക്കുന്നു.

കതകൗൽസുടിഗൗഗ്ഗാവാ വംശസോരാജ്ഞോനനഃ
ഗാംഗാശ്വസ്യാദൗദനോ ഖ്യാർഗ്ഗാവൗഗ്ഗാവഹുത്വപി

സുട് പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ കത്തിന്നു കൗത്തും അം
ശസ്സകം പരങ്ങളായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ആത്തും ഭവിക്കും.
ശസ്സിന്നു നകാരം ഭവിക്കുന്നില്ല. ഗാം ഗാഃ എന്നുദാഹരണം. കൗ
ത്തും ഖ്യാഃ ഖ്യാവൗ ഖ്യാവഃ എന്നിങ്ങിനെയും ഭവിക്കും.

സുട് പരമാകമ്പോൾ കകാരത്തിന്നു കൗകാരം ഭവിക്കും. അ
മപ്രത്യയവും ശസ്പ്രത്യയവും പരങ്ങളാമ്പോൾ അതിന്നു ആകാ
രം വരും ശസ്സിന്റെ അകാരത്തിന്നു നകാരം വരുന്നതല്ല.

കകാരാന്തമായിരിക്കുന്ന ഗോ ശബ്ദത്തിങ്കൽ ഗോസു എന്നി
രിക്കുമ്പോൾ 'കത്' കൗതൃടീ' എന്നു നടപദത്തെപ്രകാരം കകാര
ത്തിന്നു കൗകാരവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ഗൌഃ എ
ന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമാദിവചനത്തിങ്കൽ ഗൌ കൌ എന്നി
രിക്കുമ്പോൾ 'ആവാ' ഭേദംചെയ്തിട്ടു ഗാവൌ എന്നും പ്രഥമാബ
ഹുവചനത്തിങ്കൽ 'ആവാ'ഭേദവും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ഗാവഃ
എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. സംബാധനയിങ്കൽ പ്രഥമയിങ്കൽ എന്ന

പോലെ പ്രകൃതിയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു. ദ്രിതീയൈകവചനത്തിൽ ഗോ അം എ നിരിക്കുന്വാധം 'അച് ശസോരാത്' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ കൊരത്തിന്നു ആകാരവും 'അവണ്ണാദിത്രയാൽ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അമ്മിന്റെ അകാരത്തിന്നു ലോപവും വന്നിട്ടു ഗാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്രിതിയാദിവചനം പ്രഥമാദവചനംപോലെ. ദ്രിതിയാബഹുവചനത്തിങ്കൽ 'അച് ശസോ രാത്' എന്നു നടപറഞ്ഞിരിക്കുന്നപ്രകാരം കൊരത്തിന്നു ആകാരവും സ്വരങ്ങൾക്കു രണ്ടിന്നുംകൂടി ദീർഘവും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ഗാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അജാദികളായിരിക്കുന്ന മറ്റുള്ള വിഭക്തികളിൽ കൊരത്തിന്നു 'അവാ'ദേശംകൊണ്ടു ശബ്ദനിഷ്പത്തിയെ ചൊഴുത്തേണ്ടതാകുന്നു.

ഇങ്ങിനെ കൊരാന്തം.

ഏകശബ്ദം ഔകാരാന്തം അവിടെ അജാദിവിഭക്തികളിൽ ഔകാരത്തിന്നു ആവാദേശത്തെ ചൊഴുത്തോർ ഛായെച്ച എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു.

ഇങ്ങിനെ ഔകാരാന്തം

ഇതുജന്തപുല്ലിംഗപ്രകരണം.

അമാജന്തസ്രീലിംഗപ്രകരണം.

അദന്താൽപ്രാതിപദികാൽ സ്രീയാമാപ് പ്രത്യയോഭവേൽ ഞ്യാഞ്ചന്തദീർഘതാസ്സല്പ്യാഞ്ചന്താദൗഢേഹുഭേവൽ അദന്തമായിരിക്കുന്ന പ്രാതിപദികത്തിങ്കൽനിന്നു സ്രീയിങ്കൽ ആപ്തയംഭവിക്കും. ദീർഘമായിരിക്കുന്ന ഞ്യാഞ്ചന്തത്തിങ്കൽനിന്നു പരാമായിരിക്കുന്ന സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലുപ് ഭവിക്കും. ആഞ്ചന്തത്തിങ്കൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ഔങ്ങിന്നു ഈ ഭവിക്കും.

അദന്തം, അകാരാന്തം. ഞ്യാഞ്ചന്തം, ഞ്യാപ്തകൾ. അന്തത്തങ്കൽ ഉള്ളത്. ഞ്യാപ്തകൾ, ദ്വൈപ്രത്യയവും. ആപ് പ്രത്യയവും. ആഞ്ചന്തം, ആപ് പ്രത്യയം അന്തത്തിങ്കലുള്ളത്. ലുപ്, ലോപം.

സ്രീലിംഗവിവക്ഷയിൽ അകാരാന്തമായിരിക്കുന്ന പ്രാതിപ
ദികത്തോടു ആപ്തപ്രത്യയത്തെ ചേർക്കുന്നു. ആപ്പിന്റെ പകാ
രം ഇത്താകുന്നു. ദീപ്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന ബീ ആപ്തപ്രത്യയങ്ങളുടെ
പിന്നാലെ വരുന്ന സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപം വരും ആപ്തപ്രത്യയ
ത്തിന്റെ പിന്നാലെ ഔകാരികളെക്കൂടി ഈ എന്ന ആദേശവും
വരും.

പത്മാപത്മേതമാപത്മാഃ ടാസംബുദ്ധോസ്സുചാപഹിതം
ഹേപത്മേഥാപത്മേ ഹേപത്മാഃപത്മയാഭവേൽ

പത്മാ എന്നും പത്മേ എന്നും അപ്രാരം പത്മാഃ എന്നും
ഉദാഹരണങ്ങൾ. ടാസംബുദ്ധോസ്സുകൾ പരങ്ങളായിരിക്കും ധി
ഷയത്തിൽ ആപ്പിന്ന് എത് ഭവിക്കും. ഹേപത്മേ എന്നും അന
ന്തരം ഹേപത്മേ എന്നും ഹേ പത്മാഃ എന്നും പത്മയാ എന്നും
ഭവിക്കും.

ടാസംബുദ്ധോസ്സുകൾ, ടാ പ്രത്യയവും സംബുദ്ധിയും ഒന്നും.
ആപോദിതോയാട് പത്മായെ പത്മായാഃപത്മയോരവി
ആബീദിത്തുഃസ്രിയാമാമോ നട് പത്മാനാംഭവേദിതി.

ആപ്പികൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ഒരതിന്നു യാട് ഭവിക്കും.
പത്മായെ എന്നും പത്മായാഃ എന്നും പത്മയോഃ എന്നും ഉദാ
ഹരണങ്ങൾ. സ്രീയിൽ ആബീദിത്തുകളിൽനിന്നു പരമായിരിക്കു
ന്ന ആമിന്നു നട് ഭവിക്കും. പത്മാനാം എന്നുദാഹരണം.

യാട്, യാഡാഗമം. ആബീദിത്തുകൾ, ആപ്തം ഇത്തം
ഉത്തം.

അവണ്ണാദിത്രയാന്തഭ്യഃ സ്രിയാംഭേരാമ് വുനസ്സന്തഃ
പത്മായാസ്യാത്തമാരചുപം ലക്ഷ്യപ്രാതനപാംഭ്രവാമവി

അവണ്ണാദിത്രയാന്തങ്ങളിൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ഒരപ്ര
ത്യയത്തിന്നു ആമം പിന്നെയാവട്ടെ, യാടും ഭവിക്കും. പത്മാ
യാ എന്നും അപ്രകാരം രചുപം എന്നും ലക്ഷ്യം എന്നും തനപാം
എന്നും ഭ്രവാ എന്നുംഭവിക്കും.

അവണ്ണാദിത്രയാന്തങ്ങൾ, അവണ്ണാദിത്രയം അന്തത്തിൽ ഉള്ളവ.

അന്തേപ്രാതിപദികമായിരിക്കുന്ന പത്മശബ്ദത്തോടു ശ്രീ ലിംഗത്തിങ്കൽ ആപ് പ്രത്യയംചേർന്നിട്ടു പത്മ ആപ് എന്നിരിക്കുകയും ആപ്പിന്റെ പകാരം ലോപിക്കുകയും സ്വരങ്ങൾക്കു രണ്ടിനുംകൂടി ദീഘാന്ത ആദേശിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടു പത്മാ എന്നായിത്തീരുന്നു. ഇപ്പോൾ ആപ് പ്രത്യയം ചേർന്നുണ്ടായിരിക്കുന്ന പത്മാശബ്ദത്തോടു വിഭക്തിപ്രത്യയങ്ങളെ ചേർക്കേണ്ടതാകുന്നു പത്മാശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമൈകവചനത്തിങ്കൽ പത്മാ സു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ഞോബന്താൽ' എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം സുപ്രത്യയം ലോപിച്ചിട്ടു പത്മാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമാദിവചനത്തിങ്കൽ പത്മാ ഔ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ആബന്താൽ എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഔകാരത്തിന്ന് ഈകാരവും സ്വരങ്ങൾക്കു രണ്ടിനുംകൂടി ഏകാരവും വന്നിട്ടു പത്മേ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു:

ബഹുവചനത്തിങ്കൽ പത്മാ ജസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സ്വരങ്ങൾക്കു രണ്ടിനുംകൂടി ദീഘവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു പത്മാഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സംബോധനൈകവചനത്തിങ്കൽ പത്മാസു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ടാസംബുല്യോസ്സുചാപഹൃത്' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ആപ് പ്രത്യയത്തിന്നു ഏകാരവും അതിങ്കൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന സംബുദ്ധിക്കു ലോപവും വന്നിട്ടു പത്മേ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദിവചനബഹുവചനങ്ങൾക്കു പ്രഥമാദിവചനബഹുവചനങ്ങൾപോലെ. ദ്വിതീയൈകവചനത്തിങ്കൽ പത്മാ അമ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'അവണ്ണാദിത്രയാൽ' എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അമ്മിന്റെ അകാരത്തിന്നു ലോപം വന്നിട്ടു പത്മാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാദിവചനം പ്രഥമാദിവചനംപോലെ. ബഹുവചനത്തിങ്കൽ പത്മാശസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സവണ്ണദീഘവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു പത്മാഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. തൃതീയൈകവചനത്തിങ്കൽ പത്മാടാ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ടാ.സംബുല്യോസ്സുചാപഹൃത്' എ

ന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ആറ്റിന്നു എത്തും അതിന്നു അയാളേൾ
 വും വന്നിട്ടു പത്മയാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ചതുർത്ഥ്യകവചന
 ത്തിങ്കൽ പത്മാ ദൈവ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ആപോളിതോയാട്' എ
 ന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ദൈവപ്രത്യയത്തിന്നു യാഥാഗമം വന്നിട്ടു സ
 സ്ഥിതികൾ പത്മാദൈവ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പഞ്ചമ്യകവച
 ന്നതിങ്കൽ പത്മാദൈവ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ മേല്പറഞ്ഞപ്രകാരം
 യാഥാഗമവും സപ്തസ്തോത്രവും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു പത്മാദൈവ
 എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠ്യകവചനവും ഇങ്ങിനെതന്നെ. ഷ
 ഷ്ടീദിപചനത്തിങ്കൽ പത്മാദൈവ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ടാസംബു
 ല്യാ'സ്തു എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ആറ്റിന്നു എങ്കാര
 വും അതിന്നു അയാളേൾ സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു
 പത്മാദൈവ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ടീബഹുവചനത്തിങ്കൽ പ
 ത്മാ ആത്മ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ആഖീദൃത്യദ്' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള
 ശാസ്ത്രപ്രകാരം ആതിന്നു നയാഗമവും ദീപ്തവും വന്നിട്ടു പത്മാദൈവ
 എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമ്യകവചനത്തിങ്കൽ പത്മാദൈവ എന്നി
 റിരിക്കുമ്പോൾ 'അവസ്താദിത്രയാണേത്യദ്' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാ
 സ്ത്രപ്രകാരം ദൈവപ്രത്യയത്തിന്നു ആയാളേൾ 'ആപോളിതോയാ
 ട്' എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം യാഥാഗമവും സപ്തസ്തോത്രവും വന്നി
 ട്ടു പത്മാദൈവ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമിദിപചനം ഷഷ്ടീദി
 പചനംപോലെ.

ജരായാജരസാദേശോ വാ സ്വരാദിവിഭക്തിഷു

ജരാജരചജരസൗ ജരാജരസഇത്യപി.

സ്വരാദിവിഭക്തികൾ പരകളായിരിക്കുംവിധത്തിങ്കൽ ജ
 രാശബ്ദത്തിന്നു ജരസാദേശം ഭവിക്കുകയോ ചെയ്യും. ജരാ എന്നും
 ജരഃ എന്നും ജരസൗ എന്നും ജരാഃ എന്നും ജരസഃ എന്നു മിക്കിനെ.

സ്വരാദിവിഭക്തികൾ=സ്വരാദികളായിരിക്കുന്ന വിഭക്തികൾ.

സ്വരാദിവിഭക്തികളിൽ ജരാശബ്ദത്തിന്നു ജരസാദേശം
 വികല്പിച്ചവരും. ഹലാദിവിക്തികളിലും പക്ഷത്തിങ്കലും പത്മാശ
 ബ്ദപോലെ. ജരാഃ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ജരായാ ജരസാദേശഃ'
 എന്നു മുൻപെ പറഞ്ഞപ്രകാരം ജരസാദേശം വന്നിട്ടു ജരസൗ

എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അജാദികളായ മറ്റുള്ള വിഭക്തികളിലും ഇങ്ങിനെ ജരസാദേശം ചെയ്യിട്ടു യഥാവസ്ഥം പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു.

സ്വാധാഗമസ്സുച്ഛ്വാദോ ഓതാമാപശ്വഹ്രസ്വതാ
ആസ്സുഡപി സുച്ഛ്വാസ്യ സുച്ഛ്വാസാംശേഷമുക്തവൽ.

സുച്ഛ്വാമത്തികൽനിന്നു പരങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഓത്തുകൾക്കു സ്വാധാഗമവും ആപ്പിന്നു ഹ്രസ്വതയും ആമിന്നു സുച്ഛ്വാദും ഉണ്ടാകുന്നു. സുച്ഛ്വാസ്യ എന്നും സുച്ഛ്വാസാം എന്നും ഉദാഹരണങ്ങൾ. ശേഷം ഉക്തംപോലെ.

സുച്ഛ്വാമത്തികൽ ഒരു ഓസി ഓസ് ഓ പ്രത്യയങ്ങൾക്കു സ്വാധാഗമവും ആപ്പിന്നു ഹ്രസ്വവും ആമ് പ്രത്യയത്തിന്നു സുച്ഛ്വാഗമവും വരും. മറ്റുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ മുൻപിൽ പത്താശബ്ദത്തിന്നു പാഞ്ഞുപാലെയും രൂപം വരും. സുച്ഛ്വാശബ്ദത്തിന്റെ ചതുർത്ഥ്യകവചനത്തികൽ സുച്ഛ്വാദോ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'സ്വാധാഗമഃ' എന്നുതുടങ്ങി നാട പാഞ്ഞപ്രകാരം ഐപ്രത്യയത്തിന്നു സ്വാധാഗമവും ആപ്പിന്നു ഹ്രസ്വവും വന്നിട്ടു സന്ധിയിങ്കൽ 'സുച്ഛ്വാസ്യ' എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പഞ്ചമ്യകവചനത്തികൽ സ്വാധാഗമവും ആപ്പിന്നു ഹ്രസ്വവും സവണ്ണദീപ്തവും പ്രത്യയസകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു സുച്ഛ്വാഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠ്യകവചനത്തികലും ഇങ്ങിനെതന്നെ. ഷഷ്ഠീബഹുവചനത്തികൽ സുച്ഛ്വാആമ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ആമസ്സുട്' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ആമിന്നു സുധാഗമം വന്നിട്ടു സുച്ഛ്വാസാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമ്യകവചനത്തികൽ സുച്ഛ്വാഓ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സ്വാധാഗമവും ഓ പ്രത്യയത്തിന്നു ആമാദേശവും സവണ്ണദീപ്തവും വന്നിട്ടു സുച്ഛ്വാസാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

തീയാൽസ്വാധാ ദപിതീയായൈ ദപിതീയായൈ തമൈവച
ഇ ചണ്ണാന്ത ദവണ്ണാന്താന് ഓതാമാധാഗമഃ സ്രിയാം
ഹ്രസ്വസ്യേവ യ ചാഞ്ചസ്വാ ദോപുവന് ഓതിസുചാമിച
ഭക്തിസുമാച ഭക്ത്യാസ്വാൽ ഓതിസു ഭാക്തേയച ഭക്തേയേ
ഭക്ത്യാഭക്തേ സുമാഭക്തേയ ഭക്ത്യാമിതിചഭൂതാത്.

തീയത്തിങ്കൽനിന്നു സ്വാദ് ഭവിക്കുകയോ ചെയ്യും ഭക്തിയുടെയും എന്നും അപ്രകാരം ദ്വിതീയാദിയെ എന്നും ഉദാഹരണം. ഇവണ്ണാന്തത്തിങ്കൽ നിന്നും ഉപണ്ണാന്തത്തിങ്കൽനിന്നും പരങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഒത്തുകൾക്കു സ്രീയിങ്കൽ ആധാഗമം ഭവിക്കും. ഹ്രസ്വത്തിന്നും സൗയ്യവുകൾക്കും ഒത്തുകളിലും ആമികളും പൂല്പിംഗം പോലെ ഭവിക്കുകയോ ചെയ്യും. ഭക്തിഃ എന്നും അപ്രകാരം ഭക്ത്യാ എന്നും ഭവിക്കും. ഒത്തുകളിൽ ഭക്തൈഃ എന്നും ഭക്തയെ എന്നും ഭക്ത്യാഃ എന്നും ഭക്തഃ എന്നും അപ്രകാരം ഭക്തൗ എന്നും ഭക്ത്യാം എന്നിങ്ങിനെയും ഭവിക്കപ്പെട്ടാലും.

തീയം=തീയപ്രത്യയം. സൗയ്യവുകൾ=ഇയ്യവുകളോടുകൂടിയവ. ഇയ്യവുകൾ=ഇയ്യവാഭേദങ്ങൾ.

തീയപ്രത്യയാന്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന ദ്വിതീയാദിശബ്ദങ്ങൾക്കു സ്വാധാഗമം വികല്പിച്ചവരും. അതുകൊണ്ട് അവാറിന്നു ചതുർത്ഥി പഞ്ചമീ ഷഷ്ഠീ സപ്തമ്യേകവചനങ്ങളിൽ ദ്വിതീയൈവ ദ്വിതീയാദിയെ എന്നും മാത്രം രണ്ടുപ്രകാരം രൂപം വരുന്നു. ഇവണ്ണാന്തങ്ങളായും ഉപണ്ണാന്തങ്ങളായും ഇരിക്കുന്ന ശബ്ദങ്ങളുടെ പിന്നാലെ വരുന്ന ദൈ, ദ്വൈ, ദ്വൗ, ദ്വിപ്രത്യയങ്ങൾക്കു സ്മൃതിലിംഗത്തിൽ ആധാഗമം ഭവിക്കും. ഹ്രസ്വാന്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന ശബ്ദങ്ങൾക്കും ഇയ്യവാഭേദവിഷയങ്ങളായിരിക്കുന്നവാറിന്നും ഒത്തുകളായിരിക്കുന്ന ചതുർത്ഥി പഞ്ചമീ ഷഷ്ഠീ സപ്തമ്യേകവചനങ്ങളിലും ഷഷ്ഠീ ബഹുവചനത്തിങ്കലും പൂല്പിംഗത്തിങ്കലെന്നപോലെ രൂപം വരും.

ഇക്കാരാത്തമായ ഭക്തിശബ്ദത്തിന്റെ പ്രക്രിയയെ കാണിക്കുന്നു.

ദ്വിതീയാ ബഹുവചനത്തിൽ ഭക്തിശബ്ദം എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ശബ്ദാത്' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ശബ്ദത്തിന്റെ അകാരത്തിന്നു ഇക്കാരവും ഭീഷവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ഭക്തീ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. തൃതീയൈകവചനത്തിൽ യകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു ഭക്ത്യാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ചതുർത്ഥ്യേകവചനത്തിൽ ഭക്തി-ദൈ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ആധാഗമവും യകാരാഭേദവും സന്ധിയിങ്കൽ ഐകാരവും വന്നിട്ടു ഭക്തൈ എന്നും പഞ്ചമ്യേകവചനത്തിൽ ഭക്തി ദ്വൈ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ആധാ

ഗമവും യകാരാദേശവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ഭക്ത്യാ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠ്യകവചനവും ഇങ്ങിനെതന്നെ. സപ്തമ്യകവചനത്തിൽ ഭക്തി ഓ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഓ റാമ എന്ന പാഞ്ഞിരിക്കയാൽ ഓപ്രത്യയത്തിന്നു ആമാദേശവും ഇകാരത്തിന്നു യകാരവും വന്നിട്ടു ഭക്ത്യാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. 'വാപുംവൽ' എന്നു പാഞ്ഞിരിക്കയാൽ ചതുർഥി പഞ്ചമി ഷഷ്ഠി സപ്തമ്യകവചനങ്ങളിൽ ഹരിശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെ രൂപംവികല്പിച്ചു വരുന്നതാകുന്നു. മറ്റുള്ളങ്ങളിൽ ഹരിശബ്ദം പോലെതന്നെ.

ദിശബ്ദസ്യ ത്രാദൃതേപ മാപിദേ ഇതിസിദ്ധ്യതി
തിസൃതം ചതസൃതഞ്ച സ്വാതന്ത്രിചതുരോസ്ത്രിയാം

ദിശബ്ദത്തിന്നു ത്രാദൃതപവും ആപ്തം വിഷയം ദേ എന്നിങ്ങിനെ സിദ്ധിക്കുന്നു. സ്ത്രിയിങ്കൽ ത്രിചതുശ്ശബ്ദങ്ങൾക്കുതിസൃതപവും ചതസൃതപവും ഭവിക്കും.

'ത്യാദീനാ മിതോദപി' എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ദിശബ്ദത്തിന്റെ ഇകാരത്തിന്നു അകാരവും ആപ് പ്രത്യയവും സവണ്ണാദീശ്ചവും പ്രഥമാദിവചനത്തിലെ പ്രത്യയവും ഒരു ഈ എന്നുള്ള വചനപ്രകാരം ഈകാരവും വന്നിട്ടു സന്ധിയിൽ ദേ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദിതീയാദിവചനത്തിലും ഇങ്ങിനെതന്നെ. ഷഷ്ഠി സപ്തമി ദിവചനങ്ങളിൽ ത്രാദൃതപവും ആപ്തം സവണ്ണാദീശ്ചവും ഒസ്പ്രത്യയവും അതുനിമിത്തം ആപ്തിന്നു ഏകാരവും അയാദേശവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ദേയോഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സ്ത്രിലിംഗത്തിൽ ത്രിശബ്ദത്തിന്നു തിസൃ എന്നാദേശവും ചതുശ്ശബ്ദത്തിന്നു ചതസൃ എന്നാദേശവും വരുന്നു.

രേഫസ്തിസൃചതസ്രോസ്യാ ദുതാജാദി വിഭക്തിഷു
നാമിദീശ്ച സൂയോന്നസ്പ്രാത്തിസ്രുത്വതസൃണാം തഥാ.

അജാദിവിഭക്തികൾ പരകളായിരിക്കുംവിഷയത്തിൽ തിസൃ ചതസ്രൗബ്ദങ്ങളുടെ ഋത്തിന്നു രേഫംഭവിക്കും. അവറിന്നു നാമിങ്കൽ ദീഷം ഭവിക്കുകയില്ല. തിസ്രുഃ എന്നും അപ്രകാരം തിസൃണാം എന്നും ഉദാഹരണം.

സ്ട്രീലിംഗത്തിൽ ത്രിശബ്ദത്തിന്നു തിസ്യ എന്നാലേഴം വരമെന്നു മുൻപാ പാഞ്ഞിരിക്കയാൽ പ്രഥമാബ്ധവചനത്തിൽ തിസ്യ ജസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ‘രേഘസ്ട്രീലിംഗപ്രകാരം’ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം തിസ്യശബ്ദത്തിന്റെ ജ്യാമത്തിന്നു രേഘവും സകാരത്തിന്നു വിസദ്യവും വന്നിട്ടു തിസ്യ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാബ്ധവചനവും ഇങ്ങിനെതന്നെ ഷഷ്ഠീബ്ധവചനത്തിൽ തിസ്യ ആത് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ആമിന്നു നഡാഗമവും നകാരത്തിന്നു ണതപവും വന്നിട്ടു തിസ്യന്നാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ‘നാമിദി’ ‘ഘസ്യയോന്നസ്യാൽ’ എന്നുണ്ടാകകൊണ്ട് ഇവിടെ ജ്യാമത്തിന്നു ദിഘം വരുന്നതല്ല. ചതസ്യശബ്ദത്തിന്നും ഇങ്ങിനെതന്നെ പ്രകൃതയേ കാണേണ്ടതാകുന്നു.

സംബുദ്ധൗയേപാരനിയുവോപ്രസേപംബായാസ്ട്രീയാഞ്ചപി ലക്ഷ്മീപലക്ഷ്മീലക്ഷ്മീസ്യാൽ ലക്ഷ്മീലക്ഷ്മീമിതാദൃശം.

അനിയുവകളായിരിക്കുന്ന യുക്തർക്കും അംബാശബ്ദത്തിന്നും സ്ട്രീശബ്ദത്തിന്നും സംബുദ്ധിയികൽ ഹ്രസ്വപദവിഷം. ലക്ഷ്മീ എന്നും ഹേ ലക്ഷ്മീ എന്നും ലക്ഷ്മീ എന്നും ലക്ഷ്മീ എന്നും ലക്ഷ്മീ എന്നും ഇവദൃശമായിട്ടു ഭവിക്കും.

അനിയുവകൾ=ഇയുവകളോടു കൂടാത്തവ. ഇയുവകൾ=ഇയുവാദൃശങ്ങൾ. യുക്തർ=ഇവകാരവും ഉപകാരവും.

ഇവവാദൃശവിഷയങ്ങളല്ലാത്ത ഇവകാരത്തിന്നും ഉപകാരത്തിന്നും അംബാശബ്ദത്തിന്നും സ്ട്രീശബ്ദത്തിന്നും ഹ്രസ്വപദവിഷം.

ലക്ഷ്മീശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമൈകവചനത്തിങ്കൽ ലക്ഷ്മീസ്യ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സുപ്രത്യയം ദൃന്തദീപ്തികൽ നിന്നു പരമല്ലാത്തതുകൊണ്ടു ലോപിക്കുന്നില്ല. വിസദ്യംവന്നിട്ടു ലക്ഷ്മീ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമാദ്വിവചനത്തിങ്കൽ യകാരാലേഴം വന്നിട്ടു ലക്ഷ്മീ എന്നും പ്രഥമാബ്ധവചനത്തിങ്കൽ യകാരാലേഴവും വിസദ്യവും വന്നിട്ടു ലക്ഷ്മീ എന്നും സംബുദ്ധിയികൽ ഹേ ലക്ഷ്മീസ്യ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ‘സംബുദ്ധൗയേപാഃ’ എന്നു തുടങ്ങി നഭഃ പരന്തപ്രകാരം ഇവകാരത്തിന്നു ഹ്രസ്വപദവും അതികൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപവും വന്നിട്ടു ഹേലക്ഷ്മീ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിവചനബ്ധവചനങ്ങൾ പ്രഥമാദ്വിവചനബ്ധ

ഈ പചനങ്ങൾ പോലെ. ദ്വിതീയൈകവചനത്തിൽ ലക്ഷ്മിതാമ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'അവണ്ണാദിത്രയാൽ' എന്നു തുടങ്ങി നഭഃ പരന്തപ്രകാരം അമ്മിന്റെ അകാരത്തിന്നു ലോപംവന്നിട്ടു ലക്ഷ്മീ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാദിവചനം പ്രഥമാദിവചനം പോലെ. ദ്വിതീയാബഹുവചനത്തിൽ ലക്ഷ്മീശസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ശഃസാത്' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ശസ്സിന്റെ അകാരത്തിന്നു ഇകാരവും സ്വരങ്ങൾക്കു രണ്ടിനുംകൂടി ദീഘവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ലക്ഷ്മീഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. തൃതീയൈകവചനത്തിൽ യകാരാദേശം വന്നിട്ടു ലക്ഷ്മ്യ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ചതുർത്ഥ്യകവചനത്തിൽ ലക്ഷ്മീയെ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ഇവണ്ണാന്താ ദുപണ്ണാന്താൽ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം യെ പ്രത്യയത്തിന്നു ആധാഗമവും ഈകാരത്തിന്നു യകാരവും സ്വരങ്ങൾക്കു രണ്ടിനുംകൂടി ഐകാരവും വന്നിട്ടു ലക്ഷ്മ്യ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പഞ്ചമ്യേകവചനത്തിൽ ലക്ഷ്മീ ങസി എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ഇവണ്ണാന്താദുപണ്ണാന്താൽ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ങസി പ്രത്യയത്തിന്നു ആധാഗമവും ഇകാരത്തിന്നു യകാരവും സുപണ്ണദീഘവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ലക്ഷ്മ്യഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠ്യകവചനവും ഇങ്ങിനെതന്നെ. ഷഷ്ഠീദിവചനത്തിൽ യകാരവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ലക്ഷ്മ്യ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠീബഹുവചനത്തിൽ ലക്ഷ്മീ ഭാമ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ആബിദുത്വസ്മീയാം' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം നാഡാഗമവും നകാരം ഷകാരത്തിന്നു മേല്പട്ടിരിക്കുന്നതാകകൊണ്ട് അതിന്നു ണതപംവന്നിട്ടു ലക്ഷ്മീണാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമ്യേകവചനത്തിൽ ലക്ഷ്മീഭി എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ഇവണ്ണാന്താദുപണ്ണാന്താൽ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഭിപ്രത്യയത്തിന്നു ആധാഗമവും ആമാദേശവും സുപണ്ണദീഘവും വന്നിട്ടു ലക്ഷ്മ്യം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമീദിവചനം ഷഷ്ഠീലിപചനം പോലെ.

സുരീസുരീരവീല്ലക്ഷ്മീ സുന്തി ശ്രാദ്ധ്യാഃ കപിഖന്തകാഃ

എളോന്യേ പ്രായശോബ്ധന്താ ദേവീസ്മി പാപ്തതീ മഖീ.

സുരീ-തലീ-അവീ-ലക്ഷ്മീ എന്നിങ്ങിനെയുള്ള ശബ്ദങ്ങളും

തന്ത്രിശ്വാഭാവിതം കപിബന്ധകങ്ങൾ. ഇവരിൽനിന്ന് അന്യങ്ങളായും ദേവീ, സ്മി, പാർവ്വതീ, മഹി എന്നു തുടങ്ങിയുള്ളവയുമായിരിക്കുന്നു മിക്കവാറും ശബ്ദങ്ങൾ ബൃന്തങ്ങൾ.

തന്ത്രിശ്വാഭാവിതം=തന്ത്രിശ്വരബ്ദങ്ങൾ തുടങ്ങിയുള്ളവ. കപിബന്ധങ്ങളായ മേല്പാഞ്ഞ ശബ്ദങ്ങൾക്കു സുലോപാദികാര്യം വരുന്നതല്ലെന്നു താല്പര്യം.

ഇയാ ദേശസ്മിതിയശ്വാപി വാശസോഃ പുംവദത്രന
സ്മി'സ്മി'യായസ്മി'യോഹേസ്മി' സ്മി'യംസ്മി'ം സ്മി'രപിസ്മി'രഃ
സ്മി'യായസ്മി'യാ സ്മി'മാസ്മി'നാം ശ്രീഹേത്രി'സ്യാഷ്ടി'യായേത്രി'യേ
ശ്രീ'യാഃ ശ്രീ'യഃശ്രീ'യാം ശ്രീ'ണാം ശ്രീ'യാംശ്രീ' യിവ.കല്പതഃ.

സ്മി'ശബ്ദത്തിന്നും ഇയാദേശം ഭവിക്കും. അംശസ്സകൾ പരങ്ങളായിരിക്കുവാനുപയോഗത്തിൽ വികല്പത്തിൽനിന്നും ഭവിക്കും. ഇതിൽ പുമാനപ്പോലെ ഭവിക്കുന്നില്ല. സ്മിഃ സ്മിയായ എന്നു തുടങ്ങിയ ഉദാഹരണങ്ങൾ.

അംശസ്കൾ ഒഴിഞ്ഞ സ്മി'ശബ്ദത്തിന്നും ഇയാദേശംവരും അംശസ്സകൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ അതു വികല്പിച്ചുവരും. 'ഹ്രസ്വസ്വരേ യവാഞ്ചസ്യാൽ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രംകൊണ്ട് ഇയാദേശത്തിന്നു ഒത്തുകളിൽ പൂർണ്ണപോലെ രൂപം കല്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അതു സ്മി'ശബ്ദത്തിന്നു സംബന്ധിക്കുന്നതല്ല. സ്മി'ശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമൈകവചനത്തിൽ സ്മി'സ്മ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ബ്രാഹ്മണാൽ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപം വരുന്ന. സ്മി' എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിവചനത്തിൽ ഇയാദേശം വന്നിട്ടു സ്മിയായ എന്നു സിദ്ധിക്കും. ബഹുവചനത്തിൽ ഇയാദേശവും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു സ്മിയഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സാഞ്ചലിയിൽ ഹേ സ്മി'സ്മ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'സംബദ്ധൌ യേപഃ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഈകാരത്തിന്ന് ഈകാരവും സംബദ്ധലോപവും വന്നിട്ടു ഹേസ്മി' എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയൈകവചനത്തിൽ സ്മി' അഥ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'വാം ശസോ' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ഇയാദേശമുണ്ടായിരുന്നാൽ സ്മിയം എന്നും അല്ലാത്തപക്ഷം 'അവണ്ണാദിത്രയാൽ' എ

ന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അമ്മിന്റെ അകാരത്തിന്നു ലോപംവന്നിട്ടു സ്രീം എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാദിവചനം പ്രഥമാദിവചനംപോലെ. ദ്വിതീയാബഹുവചനത്തിങ്കൽ ഇയാദേശവും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു സ്രിയഃ എന്നും അല്ലാത്തപക്ഷം ശസ്സിന്റെ അകാരത്തിന്ന് ഇകാരവും സ്വരങ്ങൾക്കു രണ്ടിന്നുംകൂടി ദ്വഃയും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു സ്രീഃ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. തൃതീയൈകവചനത്തിങ്കൽ ഇയാദേശം വന്നിട്ടു സ്രിയാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ചതുർത്ഥ്യൈകവചനത്തിങ്കൽ ഇയാദേശവും ‘ഇവണ്ണാന്താ ദ്വണ്ണാന്താൽ’ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ആഡാഗമവും സന്ധിയിങ്കൽ ഐകാരവും വന്നിട്ടു സ്രിയൈ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പഞ്ചമ്യൈകവചനത്തിങ്കലും ഷഷ്ഠ്യൈകവചനത്തിലും ഇയാദേശവും ആഡാഗമവും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു സ്രിയഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠീസപ്തമീദിവചനങ്ങളിൽ ഇയാദേശവും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു സ്രിയോഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠീബഹുവചനത്തിങ്കൽ സ്രീ-ആമ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഇയാദേശത്തെ ബാധിച്ചിട്ടു നഡാഗമവും നകാരത്തിന്നു ണതപവും വന്നിട്ടു സ്രീണാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമ്യൈകവചനത്തിങ്കൽ ഇയാദേശവും ‘ദൈരാമ്’ എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ, ണി പ്രത്യയത്തിന്ന് ആമാദേശവും വന്നിട്ടു സ്രിയാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

ശ്രീശബ്ദത്തിന്റെ ചതുർത്ഥ്യൈകവചനത്തിങ്കൽ ഇയാദേശവും ആഡാഗമവും സന്ധിയിങ്കൽ ഐകാരവും വന്നിട്ടു ശ്രിയൈ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പഞ്ചമ്യൈകവചനത്തിങ്കൽ ഇയാദേശവും ആഡാഗമവും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ശ്രിയഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠ്യൈകവചനവും ഇങ്ങിനെതന്നെ. ഷഷ്ഠീബഹുവചനത്തിങ്കൽ ‘ആബി ദ്വന്ദ്വഃ’ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം നഡാഗമം വന്നിട്ടു ശ്രീണാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമ്യൈകവചനത്തിങ്കൽ ഇയാദേശവും ‘ദൈരാമ്’ എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ണിപ്രത്യയത്തിന്ന് ആമാദേശവും വന്നിട്ടു ശ്രിയാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. മറ്റുള്ള വിഭക്തികളിലും ‘വാഗ്ം വൽ’ എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു വികല്പിച്ചു ഒത്തുകളിലും സുശ്രീശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെ പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു.

സ്രീതേന്ദ്രഗുരു പുനർസ്വാൽ സേനാനുഭവേദിയോഷിതേ
തന്നെ ഭക്തി വജ്രബുദ്ധിക്ഷീവൽ ഭൂശ്രീയാസമാ.

സ്രീതം അന്യഗുരായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ പുമാനെ
പോലെ ഭവിക്കും. ഉദാഹരണം സേനാനുഭവേദിയോഷിതേ. ത
നശബ്ദം ഭക്തിശബ്ദപോലെയും ജബ്ദശബ്ദം ലക്ഷ്മീശബ്ദപോ
ലെയും ഭൂശ്രീയോടു സമാനവും ഭവിക്കും.

ഒരു ശബ്ദം ശബ്ദാന്തരസംബന്ധംകൊണ്ടു മാത്രം സ്രീലിംഗ
മാണെന്നും അറിയേണ്ടതായാൽ ആ ശബ്ദത്തിന്നു പുല്ലിംഗപോ
ലെ രൂപം വരും. സേനാനുഭവേദിയോഷിതേ എന്നുള്ളടത്തു
യോഷിച്ഛബ്ദസംബന്ധംകൊണ്ടു മാത്രം സേനാനീശബ്ദം സ്രീലിം
ഗമാണെന്നറിയേണ്ടതാകകൊണ്ടു അതിന്നു പുല്ലിംഗപോലെ രൂ
പം വന്നിരിക്കുന്നു. സ്രീലിംഗത്തിൽ വിധിക്കപ്പെട്ട ആധാഗമം
മുതലായതു വരുന്നതല്ലെന്നു താല്പര്യം. തനശബ്ദം ഭക്തിശബ്ദപോ
ലെ എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു 'സംബുദ്ധിജസ'ന്റെ എന്നു തുട
ങ്ങി അതതു വചനപ്രകാരം ഉകാരത്തെ സംബന്ധിച്ചതായ വി
ശേഷവിധാനത്തെ ഒഴിഞ്ഞു മറ്റുള്ള അവസ്ഥകളിൽ അതിന്നു ഭ
ക്തിശബ്ദത്തിന്റെ പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ
തന്നെ ജബ്ദശബ്ദം ലക്ഷ്മീശബ്ദപോലെ എന്നു പറഞ്ഞതുകൊ
ണ്ടു ജബ്ദശബ്ദത്തിന്റെ ഉകാരത്തിന്നു വരുന്നവ കാരാദേശം ഒ
ഴിഞ്ഞു മറ്റുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ ലക്ഷ്മീശബ്ദത്തിന്റെ പ്രക്രിയയെ
കാണേണ്ടതാണെന്നു അഭിപ്രായം. ഭൂശബ്ദത്തിന്നു ഉവാദേശ
ത്തെ ഒഴിഞ്ഞു മറ്റുള്ള വിഷയങ്ങളിൽ ശ്രീശബ്ദത്തിന്റെ പ്രക്രി
യയേയും കാണേണ്ടതാകുന്നു.

വഷാകാരാപുനഃപൂർവ്വം ഭൂവേന്ദ്രസ്വാമിപോ ഭവൽ
വഷാഭൂരപി വഷാഭൂഃ ജബ്ദവൽപ്രക്രിയാഃ പരാഃ.

വഷാകാരാപുനഃ പൂർവ്വഭൂവിന്റെ അന്ത്യത്തിന്നു അച് പ
രമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ വകാരം ഭവിക്കും. വഷാഭൂഃ എന്നും
വഷാഭൂഃ എന്നും ഉദാഹരണം. പരകളായിരിക്കുന്ന പ്രക്രിയ
കൾ ജബ്ദശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെ.

വഷാകാരാ പുനഃപൂർവ്വം വഷാകാരാ പുനഃപൂർവ്വമായിരി

കുന്ന ഭൂപ്. വഷാകാരാ പുനഃപൂർവ്വം, വഷാകാരാപുനശ്ശബ്ദങ്ങൾ പൂർവ്വങ്ങളായുള്ളത്. വഷാകാരാപുനശ്ശബ്ദങ്ങൾ, വഷാശബ്ദവും കാരാശബ്ദവും പുനഃശബ്ദവും. ഭൂപ്, ഭൂധാതു.

വഷാ-കാരാ-പുനഃ എന്നീ ശബ്ദങ്ങൾ മുൻപിലുണ്ടായിരുന്നാൽ ഭൂധാതു ചിഹ്നം ഉപകാരത്തിന് അച് പരമാകുമ്പോൾ വകാരാദേശം വരും. വഷാഭൂ ഭൂകാരാഭൂ ഭൂ പുനഭൂ ഭൂ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഉപകാരത്തിന്നു വകാരം വന്നിട്ടു വഷാഭൂത എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു. മറ്റുള്ള വിഭക്തികളിൽ ഇ ചാറിന്നു ജംബൂശബ്ദത്തിന്റെ പ്രക്രിയയെ കണ്ടുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

സമാസേ പൂർവ്വപദഗാന്നിമിത്താദത്തരസ്യനു സംജന്തായാമേവണതപംസ്യാൽ ത്രിണേത്രോ ഗുരുനാമവാൻ.

സമാസത്തിങ്കൽ പൂർവ്വപദഗമായിരിക്കുന്ന നിമിത്തത്തിങ്കൽ നിന്ന് ഉത്തരമായിരിക്കുന്ന നകാരത്തിന്നു സംജന്തയിങ്കൽത്തന്നെ ണതപം ഭവിക്കും.

പൂർവ്വപദം, പൂർവ്വപദത്തെ ഗമിക്കുന്നത്. സമാസപൂർവ്വപദത്തിങ്കൽ പ്രപഞ്ചരേഖ ഷകാരങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നുണ്ടായിരിക്കിലും സമാസോത്തരപദത്തിങ്കലെ നകാരത്തിന്നു സംജന്തയിങ്കൽ മാത്രം ണകാരം ഭവിക്കും. ത്രിണേത്രോ ഗുരുനാമവാൻ എന്നുള്ളടത്തു ത്രിണേത്രപദം സംജന്താവാചിയായിരിക്കയാൽ പൂർവ്വപദമായിരിക്കുന്ന ത്രിശബ്ദത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്ന രേഖം നിമിത്തം ഉത്തരപദമായിരിക്കുന്ന നേത്രശബ്ദത്തിലെ നകാരത്തിന്നു ണതപം വന്നിരിക്കുന്നു.

എകാജ്യത്രോത്തരപദം കുമദോതത്രയസ്യനു പ്രകൃത്യന്തേവിഭക്തൗവാ വത്ത്തേതസ്യണോഭവേൽ വഷാഭൂണാംസ്ത്രിയുഗേണ സുരാപേണപ്രയോഗിണാ.

യാതൊരെടത് ഉത്തരപദം എകാച്ചായോ കുമത്തായിട്ടോ ഭവിക്കും. അവിടെ പ്രകൃത്യന്തത്തിങ്കലോ വിഭക്തിയിങ്കലോ യാതൊരു നകാരം വത്തിക്കുന്നു. അതിന്നു ണകാരം ഭവിക്കും. വഷാഭൂണാം എന്നുതടങ്ങി ഉദാഹരണം.

എകാച്, എകമായിരിക്കുന്ന അച്ഛോട്ട കൂടിയത്. കമത്ത്, കവഗ്ഗം ഉള്ളത്. പ്രകൃത്യന്തം പ്രകൃതിയുടെ അന്തം.

ഉത്തരപദം യാതൊരു സമാസത്തിങ്കൽ എകാച്ഛിനേയോ കവഗ്ഗത്തേയോ ആശ്രയിക്കുന്നു. അവിടെ പ്രാതിപദികാന്തത്തിങ്കലോ വിഭക്തിയിങ്കലോ ഇരിക്കുന്ന നകാരത്തിന്നു സമാസപൂർവ്വപദത്തിങ്കലിരിക്കുന്ന ജഗണ്യദമഷ്കാരങ്ങൾ നിമിത്തം ണതപം ഭവിക്കും. വഷാഭൂശബ്ബത്തിന്റെ ഷഷ്ടീബഹുവചനത്തിങ്കൽ വഷാഭൂതമ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'വഷാകാരാപുനഃപൂർവ്വ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രാകാണ്ടു കല്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന വകാരാഭേദത്തെ ബാധിച്ചിട്ട് 'ആബീദുത്യാ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ആമിന്നു നഡാഗമവും 'എകാജ്യത്ര'ത്വാദിയായിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രപ്രകാരം വിഭക്തിയിങ്കലെ നകാരത്തിന്നു ണതപവും വന്നിട്ടു വഷാഭൂതം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സ്ത്രീയുഗേണ എന്നെടത്ത് ഉത്തരപദം കമത്താകകൊണ്ട് അവിടെയും വിഭക്തിയിങ്കലിരിക്കുന്ന നകാരത്തിന്നു പൂർവ്വപദമായ സ്ത്രീശബ്ബത്തിങ്കലെ രേഫംനിമിത്തം ണതപം വന്നിരിക്കുന്നു.

വാനന്യസ്മിന്നുത്തരപദേ പ്രഭാവേനപ്രഭാവിണാ.

അന്യം ഉത്തരപദമായിരിക്കു വിഷയത്തിങ്കൽ പ്രകൃത്യന്തത്തിങ്കലോ വിഭക്തിയിങ്കലോ യാതൊരു നകാരം അതിന്നു ണകാരം ഭവിക്കുകയോ ചെയ്യും.

എകാച്ഛായും കമത്തായും ഇരിക്കുന്ന ശബ്ബത്തെ ഒഴിച്ചു മറ്റൊന്നു സമാസോത്തരപദമായിരുന്നാൽ അവിടെ പ്രാതിപദികാന്തത്തിങ്കലോ വിഭക്തിയിങ്കലോ ഇരിക്കുന്ന നകാരത്തിന്നു പൂർവ്വപദമായിരിക്കുന്ന നിമിത്തത്തിങ്കൽനിന്നു വികല്പിച്ചു ണതപം ഭവിക്കും. പ്രഭാവിണാ എന്നെടത്ത് ഉത്തരപദം എകാച്ഛോ കമത്തോ അല്ലാതിരുന്നിട്ടും സമാസപൂർവ്വപദമായി വിചാരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഉപസഗ്ഗത്തിലെ രേഫംനിമിത്തം ണതപം വന്നിരിക്കുന്നു. ഈ വിധിയുടെ വൈകല്പികതപം നിമിത്തം പ്രഭാവേന എന്നേടത്തു ണതപം വന്നിട്ടില്ല.

മാതാതുപിത്രവന്ദേദഗോ നാവഃപുല്ലിംഗവന്താഃ.

മാതൃശബ്ദം പിതൃശബ്ദംപോലെ ദൈരഗോ നെറുക്കൾ പൂല്പിംഗംപോലെ മതകൾ.

ദൈരഗോ നെറുക്കൾ, ദൈരശബ്ദവും ഗോശബ്ദവും നെറുശബ്ദവും.

ജ്വാരാന്തമായ മാതൃശബ്ദത്തിന്നു ശസ്സിനെ ഒഴിച്ചു മറ്റൊല്ലാ സുപ്തകളിലും പിതൃശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെ പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു. ശസ്സികൾ 'ശസോതഃ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അകാരത്തന്നെ ജ്വാരവും സവണ്ണദീപ്തവും സ്വകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു മാത്രം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. 'ശസഃസോതഃ പുംസി' എന്നുള്ളടത്തു പുംസി എന്നിങ്ങനെ വിശേഷവിധിതപമുണ്ടായിരിക്കയാൽ ഇവിടെ നകാരാദേശം വരുന്നതല്ല. ദൈരഗോ-നെറ എന്നീ മൂന്നു ശബ്ദങ്ങൾക്കു പൂല്പിംഗസ്രീ ലിംഗങ്ങളിൽ പ്രക്രിയാദേമില്ല.

ഇത്യുജ്ഞസ്രീ ലിംഗപ്രകരണം.

അഥാജ്ഞാനപുംസകലിംഗപ്രകരണം.

അസംബുദ്ധമങ്കാരസ്വരൽ സോദനാനപുംസകൽ
ഈത്യാൽ ക്ലിബാദൗവിഭക്തഃ പത്മംപത്മേപസിദ്ധ്യതി.

അദന്തമായിരിക്കുന്ന നപുംസകത്തിൽനിന്നു പരമായി അസംബുദ്ധിയായിരിക്കുന്ന സു പ്രത്യയത്തിന്നു മകാരം ഭവിക്കും ക്ലിബത്തിൽ നിന്നു പരയായിരിക്കുന്ന ഔ വിഭക്തിക്ക് ഈത്വം ഭവിക്കും. പത്മം പത്മേ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു.

അകാരാന്തമായിരിക്കുന്ന നപുംസകത്തിൽ സംബുദ്ധിയല്ലാത്ത സുപ്രത്യയത്തിന്നു മകാരം വരും. ഔകാരവിഭക്തിക്കു ഈകാരവും വരും.

അകാരാന്തനപുംസകം പത്മശബ്ദം പ്രഥമൈക വചനത്തിൽ പത്മസു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'അസംബുദ്ധമങ്കാരഃ' എന്നു നട്ടു പറഞ്ഞപ്രകാരം സുപ്രത്യയത്തിന്നു മകാരം വന്നിട്ടു പത്മം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമാദിവചനത്തിൽ പത്മ ഔ എ

ന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ഇത്യാൽ ക്ലീബാദൈവിഭക്തേ' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത് ഒരു പ്രത്യയത്തിന്നു ഇകാരം വന്നിട്ടു സന്ധിയിങ്കൽ പത്മേ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

സ്വപ്രാണാജ്ഞാസാന്നിദ്ധ്യാൽ ക്ലീബന്ത്യസ്യ ചദീശ്ചതാ പത്മാന്യ സ്ഥാനിഹേവപത്മേ തൃതീയാദൌതു കൃഷ്ണവൽ.

സ്വപ്രാണത്തിങ്കൽനിന്നു പരങ്ങളായിരിക്കുന്ന ജ്ഞാസ്സുകൾക്കു ക്ലീബത്തിങ്കൽ നി എന്നു ചേർക്കും. അന്ത്യത്തിന്നു ദീശ്ചതയും ചേർക്കും. പത്മാനി എന്നും അസ്ഥിനി എന്നും ഹേവപത്മേ എന്നും ഉദാഹരണം. തൃതീയാദികളാലുള്ള കൃഷ്ണശബ്ദംപോലെ 'നി, 'നി, എന്നാദേശം. സ്വപ്രാണങ്ങളായിരിക്കുന്ന ശബ്ദങ്ങളുടെ പിന്നാലെ വരുന്ന ജ്ഞാസ്സിന്നും ശബ്ദത്തിന്നും നപുംസകത്തിങ്കൽ 'നി, എന്നാദേശം വരും. അന്ത്യസ്വരത്തിന്നു ദീശ്ചവും വരും. തൃതീയാദികളിൽ കൃഷ്ണ ശബ്ദംപോലെ. പത്മശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമാണു വചനത്തിങ്കൽ പത്മജസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സ്വപ്രാണാൽ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ജ്ഞാസ്സിന്നു 'നി, എന്നാദേശവും അന്ത്യസ്വരമായിരിക്കുന്ന അകാരത്തിന്നു ദീശ്ചവും വന്നിട്ടു പത്മാനി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സംബുദ്ധിയിങ്കൽ ഹേവപത്മസ്യ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപം വന്നിട്ടു ഹേവപത്മ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയൈക വചനത്തിങ്കൽ പത്മ അയ്യ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അമ്മിന്റെ അകാരത്തിന്നു ലോപം വന്നിട്ടു പത്മം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിവചന ബഹുവചനങ്ങൾ പ്രഥമയിങ്കൽ എന്നുപോലെ തൃതീയാദികളിൽ കൃഷ്ണ ശബ്ദത്തിന്റെ പ്രക്രിയയെയും കാണുന്നതാകുന്നു.

സ്വപ്രാണിനാമൃതീയാദൌ പുംവൽഃപുച്ഛന്ത്യപത്മവൽ
കിമ്യത്തദകശബ്ദഃപ്രാധതരപ്രത്യയോദേവൽ
ദപയോരേകസ്യനിഭാദോ ബഹുനാഡതമചതമോ

സ്വപ്രാണികൾക്കു തൃതീയാദിയിങ്കൽ പുമാനപോലെ. പുച്ഛമാകട്ടെ പത്മശബ്ദംപോലെ കിമ യത്തദക ശബ്ദങ്ങളിൽനിന്നു രണ്ടിൽ വെച്ചു ഒന്നിന്റെ നിഭാരത്തിങ്കൽ ഡതരച് പ്രത്യയവും

ബഹുക്കളിൽവെച്ചു ഒന്നിന്റെ നിർദ്ധാരത്തിൽ ഡതമപ്പ് പ്രത്യയവും ഭവിക്കും. കിമ് യത്തദേക ശബ്ദങ്ങൾ, കിമ് ശബ്ദവും യച്ഛബ്ദവും തച്ഛബ്ദവും ഏകശബ്ദവും. നിർദ്ധാരം, പൃഥ്വീഭരണം.

സവ്യാചിശബ്ദങ്ങൾക്കു തൃതീയാദി വിഭക്തികളിൽ പുല്ലിശ്ശതികളെന്നപോലെയും പ്രഥമാദികളിൽ പത്മശബ്ദംപോലെയും രൂപം വരും. രണ്ടിൽവെച്ചു ഒന്നിന്റെ നിർദ്ധാരണത്തെ ചെയ്യുമ്പോൾ ഡതമപ്പ് പ്രത്യയവും ബഹുക്കളിൽവെച്ചു ഒന്നിന്റെ നിർദ്ധാരണത്തെ ചെയ്യുമ്പോൾ ഡതമപ്പ് പ്രത്യയവും വരും. ഇവ റിന്റെ ഡകാര ചകാരങ്ങൾ ഇത്തുകളാകുന്നു.

അന്ത്യസ്വരാദിപ്ലവേത പ്രത്യയേ പരതോഡിതി

ഡതരാദീതരാനന്തരം തുക്സ്വമോഃപരയോർഭവൽ.

ഡിത്തായിരിക്കുന്ന പ്രത്യയം പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിൽ അന്ത്യസ്വരാദി ലോപിപ്പിക്കപ്പെടും. ഡതരാദീതരാനന്തരം സ്വമ്കൾ പരങ്ങളായിരിക്കും വിഷയത്തിൽ തുക് ഭവിക്കും.

ഡിത്, ഡകാരം ഇത്തായുള്ളത്. അന്ത്യസ്വരാദി, അന്ത്യസ്വരം ആദിയായുള്ളത്. ഡതരാദീതരാനന്തരം, ഡതമപ്പ് പ്രത്യയാന്യാന്യതര തരങ്ങൾ.

ഡകാരത്തുകളായിരിക്കുന്ന പ്രത്യയങ്ങൾ പിന്നാലെ വരുമ്പോൾ അന്ത്യ സ്വരാദിക്കു ലോപം വരും. ഡതരാദീതരാനന്തരം സുപ്രത്യയവും അമ് പ്രത്യയവും പിന്നാലെ വരുമ്പോൾ തുഗാഗമം വരുന്നു.

ലോപസ്സപ്തോസ്സാഗ്നാൽ സമ്സാദനേനാനപുസകൽ

കതൽ കതരേഏകതരസ്യ ന തുഗീഷ്യതേ.

സമ്സായി അനദന്തമായിരിക്കുന്ന നപുസകത്തിൽനിന്നു പൊങ്ങളായിരിക്കുന്ന സ്വമ്കൾക്കു ലോപം ഭവിക്കും. കതൽ കതരേ എന്നുദാഹരണം. ഏകതര ശബ്ദത്തിന്നു തുക് ഇച്ഛിക്കപ്പെട്ടു നില്ക്കുന്നു. അകാരാനങ്ങളല്ലാത്ത നപുസകങ്ങളുടെ പിന്നാലെ വരുന്ന സു അമ് എന്നീ പ്രത്യയങ്ങൾക്കു ലോപംവരും. ഏകശബ്ദത്തോടു ഡതമപ്പ് പ്രത്യയം ചേർത്തിട്ട് ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നതായ ഏകതര ശബ്ദത്തിന്നു തുഗാഗമം വരുന്നതല്ല.

കതരശബ്ദത്തിന്റെ നിഷ്പത്തിയെ കാണിക്കുന്നു.

‘കിമ’ യനുദേക ശബ്ദേഭ്യഃ’ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം കിമ് ശബ്ദത്തിന്നു ഡതരമ് പ്രത്യയം വന്നിട്ടു കിമ് ഡതരമ് എന്നിരിക്കുന്നു. ‘അന്ത്യസ്വരാലഃപ്രത്യേത’ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ഡിത് പ്രത്യയം പാശായിരിക്കയാൽ അന്ത്യസ്വരാദിക്കു ലോപം വരുന്നു. കിമ് ശബ്ദത്തിങ്കൽ അന്ത്യസ്വരം ഇകാരമാകുന്നു. അതിങ്കൽ വേറെ സ്വരങ്ങൾ ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടു ഏകപ്രത്യയായേണ ആദിതപമെന്നപോലെ അന്ത്യതപവും അതിനുതന്നെ സിദ്ധിക്കുന്നു. അന്ത്യസ്വരമായിരിക്കുന്ന ആ ഇകാരം കിമ് ശബ്ദത്തെ ദേശമായിരിക്കുന്ന ഇമ് എന്നുള്ളതിന്നാദിയായിരിക്കയാൽ ഇചുടെ അതിന്നു ലോപം വരുന്നു. ഇത്രമാത്രം കാഴ്ച സൂചിപ്പിച്ചിട്ടു ഡകാരം നിവർത്തിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ ക് അതർ എന്നു ശേഷിക്കുന്നു. യോജിപ്പിക്കുമ്പോൾ കതര എന്നു വരുന്നു. അചുടെ പ്രഥമൈക വചനത്തിങ്കൽ സുപ്രത്യയം വന്നിരിക്കുമ്പോൾ ‘ഡതരാദിതരാന്താനാം’ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം കതരശബ്ദത്തിന്നു തുഗാഗമം വരുന്നു. തുഗാഗമത്തിന്നു കകാരം ഇത്തായിരിക്കയാൽ ‘കിന്മുൽനികിരീടവൽ’ എന്നുള്ള വചനപ്രകാരം ഈ തുഗാഗമം കതര ശബ്ദത്തിന്ന് മുഴുപമായി വന്നിട്ടു കതരത് സു എന്നിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ ഈകതരത് ശബ്ദം അകാരാന്തമല്ലാത്തതുകൊണ്ടു ‘ലോപസ്തപമോസ്തപാൽ സമ്യസ്മാദേഹേന ചൂഷകാൽ’ എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപം വരുന്നു. കതരൽ എന്ന രൂപവും സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമാദിവചനത്തിങ്കൽ കതര ഔ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ‘ഈത്യാൽക്ലീമാദൌ വിഭക്തേഃ’ എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ഔകാരത്തിന്ന് ഈകാരം വന്നിട്ടു സന്ധിയിങ്കൽ കതരെ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സംബുദ്ധിയിങ്കലും ദ്വിതീയായകവചനത്തിങ്കലും പ്രഥമൈകവചനം പോലെ. മറ്റു വിഭക്തികളിൽ സമ്യശബ്ദംപോലെ. ഏകതരശബ്ദത്തിന്നു തുഗാഗമം വരാത്തതുകൊണ്ടു ഏല്പാവിഭക്തികളിലും സമ്യശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെ പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു. ഡതരമ് ഡതമച് പ്രത്യയങ്ങളെ ചേർത്തിട്ടുണ്ടാക്കിയ മറ്റുള്ള ശ

ബുദ്ധർക്കും അന്യന്യതരേതര ശബ്ദങ്ങൾക്കും തുഗാഗമം വരുന്ന താകയാൽ അവരിന്നു കതരശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെ രൂപംവരും.

കീബന്ധ്യദുദന്തസ്വ സുപ്രജാദൗനഗിഷ്ടതേ
സ്വാഭാരിവാരിണീവാരി ണിലഹേവാരിവാരണീ.
വാരിഭൂവാരിണേ വാരിണോ വാരിണാംചവാരിണി

ഇദുദന്തമായിരിക്കുന്ന കീബത്തിന്ന് അജാദിയായിരിക്കുന്ന സുപ്പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ നക് ഇച്ഛിക്കപ്പെടുന്നു. വാരി എന്നുതുടങ്ങി ഉദാഹരണം.

ഇദുദന്തം, ഇദുദന്തകൾ അന്തത്തിങ്കലുള്ളത് ഇദുദന്തകൾ, ഇത്തം ഉത്തം ഉത്തം.

ഇകാരാന്തമായോ ഉകാരാന്തമായോ ഋകാരാന്തമായോ ഇരിക്കുന്ന നപുംസകത്തിന്ന് അജാദി പ്രത്യയം വരമ്പോൾ നഗാഗമം വരും.

വാരിശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമൈകവചനത്തിങ്കൽ വാരിസ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ “ലോപസ്തപ മോസ്തപാൽ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപം വരും. പ്രഥമ ഭവി വചനത്തിങ്കൽ വാരിഷ്ട, എന്നിരിക്കുമ്പോൾ “കീബന്ധ്യദുദന്തസ്വ” എന്നുതുടങ്ങി നദേ പാഞ്ചപ്രകാരം. നഗാഗമവും “ഈ ആപാൽ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ഔകാരത്തിന്നു ഈ കാരവും നകാരത്തിന്നു ണതപവും വന്നിട്ടു “വാരിണീ” എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമ ബഹുവചനത്തിങ്കൽ വാരിജസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ നഗാഗമത്തെ ബാധിച്ചിട്ടു “സ്വപരന്താ ജ്ജഗ്ഗസൈഃ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ജസ് പ്രത്യയത്തിന്നു നി എന്നാദോവും അന്ത്യസ്വരമായ ഇകാരത്തിന്നു ഭീഷവും ആദേശനകാരത്തിന്നു ണതപവും വന്നിട്ടു വാരിണി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സംബോധനയിങ്കലും ഭിതീയയിങ്കലും പ്രഥമയിങ്കൽ എന്നപോലെ തൃതീയൈകവചനത്തിങ്കൽ വാരിടാ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ നഗാഗമത്തെ ബാധിച്ചിട്ടു അസ്ത്രിയാംടാനാ എന്നുള്ള വചനപ്രകാരം നാ എന്ന ആദോവും നകാരത്തിന്നു ണതപവും വന്നിട്ടു വാരിണാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ചതുർത്ഥ്യൈകവചനത്തിങ്കൽ വാരിങ്ങ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

ന്നിരിക്കുമ്പോൾ നഗാഗമവും നകാരത്തിന്നു ണതപവും വന്നിട്ടു വാരിണെ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പഞ്ചമ്യേകവചനത്തിങ്കൽ വാരി ണസി, എന്നിരിക്കുമ്പോൾ നഗാഗമവും ണ,തപവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു വാരിണു എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠ്യേകവചനവും ഇങ്ങിനെതന്നെ. ഷഷ്ഠീസപ്തമീദ്രിപവചനങ്ങളിൽ വാരി ഒസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ നഗാഗമവും ണതപവും വന്നിട്ടു വാരിണോ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠീബഹുവചനത്തിങ്കൽ വാരി ആമ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ നഗാഗമത്തെ ബാധിച്ചിട്ടു “അതകാരാന്ത സംചാഭോ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ന,ഡാഗമവും ദീർഘവും ണ,തപവും വന്നിട്ടു വാരിണോ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമ്യേകവചനത്തിങ്കൽ വാരിങ്ങി എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ന,ഗാഗമവും ണതപവും വന്നിട്ടു വാരിണി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

ഇതാത്ഥമിദധിസക്ഷ്യക്തം നസ്രാട്ടാദിസ്വരാദിഷു
ഓചൻ.പാണ്ഡ്യസ്ഥിനീചാസ്സോസ്ത്രാദസ്സേസ്സേസ്സോസ്സുചാസ്ഥനി.

അത്ഥമിദധി സക്ഷ്യക്തികളുടെ ഇത്തിന്ന് ടാദിസ്വരാദികൾ പരങ്ങളായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ന എന്നാദേശം ഭവിക്കും. ങി പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ അൻ ഭവിക്കുകയോ ചെയ്യും.

അസ്ത്വാദിശബ്ദങ്ങളുടെ ഇകാരത്തിന്നു തൃതീയൈകവചനം മുതൽക്കുള്ള പ്രത്യയങ്ങൾ പരങ്ങളായ്പോൾ ന എന്നാദേശം ഭവിക്കും. ങി പരമായ്പോൾ അൻ എന്നാദേശം വികല്പിച്ചുപരും. അതുകാണു് ആ ശബ്ദങ്ങൾക്കു ദ്രിതീയാബഹുവചനംവരെ വാരി ശബ്ദത്തിനെന്നപോലെ പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു. തൃതീയൈകവചനത്തിങ്കൽ അത്ഥമി എന്നിരിക്കുമ്പോൾ “ഇതോസ്ഥി” എന്നു തുടങ്ങി നദേ പരഞ്ഞപ്രകാരം ഇകാരത്തിന്നു നകാരം വന്നിട്ടു അസ്സോ എന്നും ചതുര്മ്യേക വചനത്തിങ്കൽ അസ്സോ എന്നും പഞ്ചമി ഷഷ്ഠ്യേക വചനങ്ങളിൽ നകാരവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു, അസ്സോ, എന്നും ഷഷ്ഠീ സപ്തമീദ്രിപവചനങ്ങളിൽ നകാരവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു അസ്സോ എന്നും ഷഷ്ഠീബഹുവചനത്തിങ്കൽ അസ്സോ, എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമ്യേക വചനത്തിങ്കൽ അത്ഥി- ങി എന്നിരിക്കും

പോൾ ബാൽഡാ എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ഇക്കാരത്തിന്നു അൻ എന്നാദേശം വന്നുട്ടു അസ്ഥനി എന്നും അല്ലാത്തപക്ഷം അസ്തി എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ തന്നെ മററുള്ള ശബ്ദങ്ങളെയും പ്രതിപാദിക്കണം.

ഇവണ്ണാത്ത ഉവണ്ണാത്ത ജവണ്ണാത്ത ശുദ്ധയെ കപചിൽ പൂജിംഗാസ്സപൂർവ്വേതേജാം വാപുംവട്ടാദ്യജാദിഷു ശുചയേ ശുചിനേഹ്രസപസ്സഗ്രാ ഭര്യേസ്യ നപുംസകേ സ്വാൽ ഗ്രാമണി ഗ്രാമണിനാ ഗ്രാമണി നൃപം ടാദിഷു വാപും വൽ ഗ്രാമണിനാ ഗ്രാമണ്യോ രൂപ വാരിവൽ സംബ്രാജയ വാ ഭവേദോതപം ഹൈരൂപോന്യത്ര വാരൂപു വലപവാ വാചലപുനാ ടാദേയ കർത്താചകർത്തുണാ.

ഇവണ്ണാത്തങ്ങളായും ഉവണ്ണാത്തങ്ങളായും ജവണ്ണാത്തങ്ങളായുമിരിക്കുന്ന യാച ചിലവ ഒരേത്തു പൂജിംഗങ്ങളായിട്ടു ഭവിക്കും അചാറിന്നു ടാദ്യജാദികളിൽ പുമാനേപ്പോലെ ഭവിക്കുകയൊ ചെയ്യും, ശുചയേ ശുചിനെ എന്നുദാഹരണം. നപുംസകത്തിങ്കൽ അന്തത്തിന്നു ഹ്രസപം ഭവിക്കും. ഗ്രാമണി എന്നു തുടങ്ങി ഉദാഹരണം. അനന്തരം ടാദികളിൽ പുമാനേപ്പോലെ ഭവിക്കുകയൊ ചെയ്യും. ഗ്രാമണിനാ ഗ്രാമണ്യോ എന്നുദാഹരണം. രൂപ വാരിപോലെ. സംബ്രാജിയിങ്കൽ ഭതപം ഭവിക്കുകയൊ ചെയ്യും. ഹൈരൂപോ എന്നും അന്യത്തിങ്കൽ ഹൈരൂപ എന്നും ടാദിയിൽ വലപവാ എന്നും വലപുനാ എന്നും കർത്താ എന്നും കർത്തുണാ എന്നും ഭവിക്കും.

ഇവണ്ണാത്തങ്ങളായും ഉവണ്ണാത്തങ്ങളായും ജവണ്ണാത്തങ്ങളായുമിരിക്കുന്ന ശബ്ദങ്ങളിൽ ചിലതു നപുംസകത്തിലും പൂജിംഗത്തിലും വരുന്നതായാൽ ആ വക ശബ്ദങ്ങൾക്കു തൃതീയാദ്യജാദി പ്രത്യയങ്ങൾ പരങ്ങളാപോൾ നപുംസകത്തിങ്കൽ പൂജിംഗത്തിങ്കൽ എന്നപോലെ തന്നെ രൂപം വികല്പിച്ചവരും. ഇക്കാരാണമായിരിക്കുന്ന ശുചിശബ്ദം പൂജിംഗ നപുംസകങ്ങളിൽ വരുന്നതാകയാൽ അതിന്നു വാപുംവൽ എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുകൊണ്ടു പൂജിംഗംപോലെ രൂപം വന്നിട്ടു ശുചയെ എന്നും അല്ലാത്തപക്ഷം 'സ'

ശാശ്വതം വന്നിട്ടു ശുചിനെ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. അജാദികളാ
യി മാറുള്ള വിഭക്തികളിലും ഇഹലോകത്തെ കാണേണ്ടതാകുന്നു.
ഈകാരാന്തം ഗ്രാമണിശബ്ദം ഗ്രാമണി സു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ
“ലോപസ്ഥാ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം സുപ്രത്യ
യത്തിന്നു ലോപവും “ഏവസ്സാ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാ
സ്ത്രപ്രകാരം ഈകാരത്തിന്നു ഏവസ്ഥാ വന്നിട്ടു ഗ്രാമണി എന്നു
സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ അന്ത്യത്തിന്നു ഏവസ്ഥാവിധി ചെയ്തിട്ടു
വാരിശബ്ദപാല മാറുള്ള വിഭക്തികളിൽ പ്രക്രിയയെ കാണേ
ണ്ടതാകുന്നു. ഈ ശബ്ദം ഈകാരാന്തമായിട്ടു പുല്ലിംഗത്തിലും വ
രുന്നതാകയാൽ “വാചാ വട്ടാദ്യജാദിഷു” എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാ
രം തൃതീയാദ്യജാദി പ്രത്യയങ്ങളിൽ പുല്ലിംഗത്തിലെന്നപോലെയും
രൂപം വന്നിട്ടു ഗ്രാമണാ എന്നും മാറും സിദ്ധിക്കുന്നു. അപ്പോൾ
അവിടെ സേനാനിശബ്ദത്തിന്റെ പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു
രൂപശബ്ദത്തിന്നു വാരിശബ്ദത്തിന്റെ പ്രക്രിയയെ യോജിപ്പിച്ചു
കൊൾക. സംബന്ധനാ പ്രഥമൈക വചനത്തിങ്കൽ “സഞ്ച
യൈവാദേവദാതം” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ഉകാരത്തിന്നു
ഉകാരം വരുന്നതായാൽ ഘോരപാ എന്നും അല്ലാത്തവക്കും ഘോ
രപ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഈകാരാന്തം, ചലപുശബ്ദം, ചലപു
സു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ “ഏവസ്സാ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള
വചനപ്രകാരം ഈകാരത്തിന്നു ഏവസ്ഥാ “ലോപസ്ഥാ”
എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപവും
വന്നിട്ടു ചലപു എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ഏവസ്ഥാവിധി
ചെയ്തിട്ടു ശേഷിച്ചിരിക്കുന്ന വിഭക്തികളിൽ രൂപശബ്ദത്തിന്റെ
പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു. ഈ ചലപുശബ്ദം ഈകാരാന്ത
മായിട്ടു പുല്ലിംഗത്തിലും ഉണ്ടാകയാൽ “വാചാ വട്ടാദ്യജാദിഷു”
എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം അതിന്നു തൃതീയാദ്യജാദി പ്രത്യയങ്ങളിൽ
പുല്ലിംഗത്തിലെന്നപോലെയും രൂപം വന്നിട്ടു ചലപു എന്നും
മാറും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഈകാരാന്തം കർത്തൃശബ്ദം കർത്തൃസു എന്നിരി
ക്കുമ്പോൾ “ലോപസ്ഥാ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം
സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപവും വന്നിട്ടു കർത്തൃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.
ദവിവചനത്തിങ്കൽ “ജാതാ” എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്ര

കാരം ഔകാരത്തിന്ന് ഈകാരവും 'ജീബന്ധ്യേദദേസ്യ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം നഗാഗമവും ണതപവും വന്നിട്ടു കർത്തൃണീ എന്നും ബഹുവചനത്തിങ്കൽ "സപരാനാജ്ജശ്ശാസം" എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം നഗാഗമത്തെ ബാധിച്ചിട്ടു റി എന്നാദേശവും ണതപവും അന്ത്യസ്വരത്തിന്നു ഭിഷ്ഠവും വന്നിട്ടു കർത്തൃണീ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയയിലും ഇങ്ങനെ തന്നെ തൃതീയയെകവചനത്തിങ്കൽ കർത്തൃസാ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ നഗാഗമവും ണതപവും വന്നിട്ടു കർത്തൃണാ എന്നും ചതുരത്വേകവചനത്തിങ്കൽ കർത്തൃണ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. പഞ്ചമി ഷഷ്ഠ്യേകവചനങ്ങളിൽ നഗാഗമവും ണതപവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു കർത്തൃണഃ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠി സപ്തമി ദ്വിവചനങ്ങളിൽ നഗാഗമവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു കർത്തൃണഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ഠീബഹുവചനത്തിങ്കൽ കർത്തൃ ആമ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ നഗാഗമത്തെ ബാധിച്ചിട്ടു നഡാഗമവും ഭിഷ്ഠവും ണതപവും വന്നിട്ടു കർത്തൃണാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമ്യേകവചനത്തിങ്കൽ നഗാഗമവും ണതപവും വന്നിട്ടു കർത്തൃണീ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഈ കർത്തൃരണ്ടും പ്രകാരാനുമായിട്ടു പുല്ലിംഗത്തിലും ഉണ്ടാകാകാകാ "വാചാചട്ടാദ്യജാദിഷ്യ" എന്നു പറഞ്ഞ പ്രകാരം അതിന്നു തൃതിയാദ്യജാദിപ്രത്യയങ്ങളിൽ പുല്ലിംഗത്തിലെന്നുപാലെയും രൂപത്തെ കാണേണ്ടതാകുന്നു.

അത്യാദയാസമസ്യാനത ക്രാന്താദ്യത്വേദ്വിതീയയാ
അതിതരായമതിരി ദ്വാമതിതമതിദ്യച
സമാസശാസ്ത്രപ്രഥമാ നോക്തം പൂർവ്വപ്രയജ്യതേ
എതദദ്രുസപജകാരസ്സാ ദോദദദ്രുസപജ ജ്യതേ
അതിതന്നാവമതിന്ന രൂപമേഷാമുവാരിവൽ
അതിരാദ്യാഹലാദൌസ്യാ ദതിരീണാമപീഷ്യതേ

അത്യാദികൾ ക്രാന്താദ്യത്വത്തിങ്കൽ ദ്വിതീയയോടുകൂടെ സമാസിക്കപ്പെടുന്നു. റൈയേ അതീതമായുള്ളത് അതിതീയും ദ്വാവേ അതീതമായുള്ളത് അതിദ്വാവുമായിഭവിക്കും. സമാസശാസ്ത്രത്തിങ്കൽ പ്രഥമാനോക്തം പൂർവ്വമായിട്ടു പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്നു, എ

ദൈവരൂപം ഇകാരമായിട്ടു ഭവിക്കും. ദൈവരൂപം ഉകാരമായിട്ടു ഇച്ഛിക്കപ്പെടുന്നു. നൌവെ അതിതമായുള്ളത് അതിന് ഇവരറിന്നു വാരിശബ്ദത്തിനെന്നപോലെ രൂപം ഹലാദിയിങ്കൽ അതിരാഭ്യം എന്നു ഭവിക്കും. അതിരീണാം എന്നും ഇച്ഛിക്കപ്പെടുന്നു.

അത്യാദികളായിരിക്കുന്ന ഉപസർഗ്ഗങ്ങൾക്കു ക്രാന്താഭ്യർത്ഥത്തിങ്കൽ ദ്വിതിയയോടുകൂടി സമാസം വരുന്നു. ഇവിടെ ആദിശബ്ദം കൊണ്ടു 'അഭി, ഉൽ, പ്രതി, എന്നു തുടങ്ങിയുള്ളവരായും ഗ്രഹിക്കേണ്ടതാകുന്നു. സമാസശാസ്ത്രത്തിങ്കൽ പ്രഥമാന്തംകൊണ്ടു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ശബ്ദം മുമ്പിൽ വരും. 'അത്യാഭ്യർത്ഥന' എന്നു തുടങ്ങിയേടത്ത് അതിശബ്ദം പ്രഥമാന്തോക്തമാകുകൊണ്ടു അതു സമാസത്തിങ്കൽ പൂർവ്വപദമായിട്ടിരിക്കുന്നു 'ഹ്രസ്വസ്തോഭ്യസ്തൃ നപുംസക' എന്നും 'എദൈവരൂപം ഇകാരസ്തോഭ്യസ്തൃ' എന്നും പറഞ്ഞിരിക്കുകൊണ്ടു ഇവിടെ ദൈവശബ്ദത്തിന്റെ ഐകാരത്തിന് ഇകാരംവന്നിട്ടു അതിരി എന്നിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെതന്നെ 'അതിഭ്യ' എന്നുള്ളടത്തും മറ്റും കാണേണ്ടതാകുന്നു. വാരിശബ്ദത്തിന്റെ പ്രക്രിയയിങ്കൽ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്ന വിധികളെ ഇ ചാരിന്റെ രൂപനിയുത്തിയിങ്കലും കാണേണ്ടതാകുന്നു. അതിരിശബ്ദത്തിന്നു ഹലാദി വിഭക്തിയിങ്കൽ 'രായോന്ത്യസ്തൃ ഭവേദന്ത്യം ഹലാദിഷു വിഭക്തിഷു' എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ആത്വം വന്നിട്ടു അതിരാഭ്യം എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നതാകുന്നു. ഷഷ്ഠീ ബഹുവചനത്തിങ്കൽ അതിരിആമു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ആമിന്നനുഡാഗമം വന്നിട്ടു ഹലാദിത്വം സിദ്ധിക്കുന്നതായിരുന്നാലും അവിടെ ആത്വത്തിന്നു അവകാശമില്ലെന്നുള്ള അഭിപ്രായത്തെ 'അതിരീണാമപീഷ്യതേ' എന്നുള്ള അംശംകൊണ്ടു പ്രകാശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇത്യാജന്തനപുംസകലിംഗപ്രകരണം.

അഥ ഹലന്തപുല്ലിംഗപ്രകരണം.

അപ്രസിദ്ധാഃ കവർത്താ ഷ്ടവർഗ്ഗമുന്യന്താണാകാഃ
പഞ്ചബാന്താശ്ചതദേസ്യാൽ സുവാക്ചാന്താവചഃ കപിവി.

കവഗ്ഗാത്തങ്ങളും ടവഗ്ഗാത്തങ്ങളും അപ്രകാരം പ
 ഫബ്ബാത്തങ്ങളും അപ്രസിദ്ധങ്ങൾ വചിക്കുകപിന്നിൽ ചാത്തമായി
 രിക്കുന്ന സുവാക് ഭവിക്കും.

പ്രായോനേകാച് കഥാദിനാം ധാതുനാമിൽ സ്വരോന്തിഃ

അനേകാച് കഥാദികളായിരിക്കുന്ന മിക്കവാറും ധാതുക്കളു
 ടെ അന്തിമായിരിക്കുന്ന സ്വരം ഇത്.

അനേകാച് കഥാദികൾ, ഏകാച്കളും കഥാദികളും അ
 ല്ലാത്തവ. അന്തിമം, അന്തത്തിങ്കൽ ഭവിക്കൂത്.

ഏകസ്വരങ്ങളായും കഥാദികളായും ഇരിക്കുന്നവയെ ഒഴ
 ച്ച് മാറുള്ള ധാതുക്കളുടെ അവസാനത്തിലിരിക്കുന്ന സ്വരം ഇ
 ത്താകുന്നു. അതുതന്നെ വചിധാതുവിന്റെ അന്തത്തിലിരിക്ക
 ന്ന ഇകാരം ലോപിക്കുന്നു. വച എന്നതിന്നു കവിബചി എ
 ന്നുതടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം കവിപ്പും അച്ചിന്നു ഭീഷവും 'ഉവ
 സ്തസമാസവും പൂർവ്വസുപിന്നു ലോപവും വന്നിട്ടു സുവാച് എ
 ന്നായിത്തീരുന്നു. പ്രഥമൈകവചനത്തിങ്കൽ സുവാച്സ് എന്നി
 രിക്കുമ്പോൾ 'സംയോഗായഃ പദാന്തസ്യാൽ' എന്നു തുടങ്ങിയ
 ശാസ്ത്രപ്രകാരം സകാരത്തിന്നു ലോപംവന്നിട്ടു സുവാച് എന്നിരി
 കുന്നു.

ചോഃ കതപംസ്യാൽ പദാന്തസ്യാതോഃ കപിൻപ്രത്യയസ്വ ച.

പദാന്തമായിരിക്കുന്ന ചുവിന്നും കപിൻപ്രത്യയത്തിന്റെ ധാ
 തുവിന്നും കതപം ഭവിക്കും.

പദത്തിന്റെ അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന ചവഗ്ഗ്ത്തിന്നു കവഗ്ഗ്
 വരും. കപിൻപ്രത്യയം ചേർത്തിട്ടുള്ള ധാതുവിന്റെ അന്ത്യത്തിന്നും
 മേൽപ്രകാരം വരും.

ഇപ്പോൾ പാഞ്ചപ്രകാരം പദാന്തത്തിലിരിക്കുന്ന ചകാര
 തിന്നു കകാരം വന്നിട്ടു സുവാക് എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

പദവൽ പ്രാതിപദികം ഹലാദൗ പ്രത്യയേ ഭേദവൽ

സുവാക്സുവാചാവിത്വാദി സുവാഗ്ഭ്രാഞ്ചസുവാക്ഷ ച.

ഹലാദിയിരിക്കുന്ന പ്രത്യയം പരമായിരിക്കും വിഷയത്തി
 ന്കൽ പ്രാതിപദികം പദമെന്നപോലെ ഭവിക്കും, സുവാക്സുവാ

ചെു എന്നു തുടങ്ങിയും സുവാദ്യം എന്നും സുവാക്ഷ എന്നും ഉദാഹരണം.

അജാദിപ്രത്യയങ്ങളിൽ പ്രക്രിയാ ഗൌരവമില്ല. തൃതീയാദിവചനത്തിങ്കൽ സുവാച്ദ്യം എന്നിരിക്കുമ്പോൾ പദവൽ പ്രാതിപദികം എന്നു നഭേ പാഞ്ഞപ്രകാരം ദ്രോം, പ്രത്യയം പരമാക്ഷുവാൾ മുൻപിലിരിക്കുന്നതിന്നു പദേതമുണ്ടായിരിക്കയാൽ 'ചോഃ കൃതം' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ചകാരത്തിന്നു കകാരവും അതിന്നു മൃദുവായ ശകാരവും വന്നിട്ടു 'സുവാദ്യം' എന്നു സിലിക്കുന്നു. സപ്തമീബഹുവചനം ഒഴികെ മറ്റുള്ള ഹലാദിപ്രത്യയങ്ങളിൽ ഇങ്ങിനെതന്നെ പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു. അവിടെ 'സുവാച്സു' എന്നിരിക്കുമ്പോൾ കൃതവും ഇവണ്ണാദിസ്വരാൽ എന്നുതുടങ്ങിയ വചനപ്രകാരം സകാരത്തിന്നു ഷ്ഠതവും വന്നിട്ടു സുവാക്ഷ എന്നു സിലിക്കുന്നു.

കപിൻ സ്വാദഞ്ച യുജിക്രഞ്ചം സ്തൃശേത്യാനുകേൽ പദാൽ ധൃഷേദിതം സൃജരമ് ചകപനിഷ്ഠൗ ചത്തഗുണ്ണിമൗ

അഞ്ചു യുജി ക്രഞ്ചകൾക്കും അനുകമായിരിക്കുന്ന പദത്തിങ്കൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന സ്തൃശിക്കും കപിൻ ഭവിക്കും. ധൃഷിക്കു ദിതപവും സൃജിക്കു അമും ഭവിക്കും. ഋതഗുണ്ണിക്കുകൾ കപനിഷ്ടങ്ങൾ.

അഞ്ചു യുജി ക്രഞ്ചകൾ അഞ്ച് യുജ് ക്രഞ്ച് എന്നീ ധാതുക്കൾ. കപിന്നഷ്ടങ്ങൾ, കപിന്നനുങ്ങളെന്ന ഇഷ്ടങ്ങൾ.

'അഞ്ച്, യുജ്, ക്രഞ്ച്, എന്നുള്ളവരിന്നു കപിൻ പ്രത്യയം വരും. ഉദേശബ്ധം ഒഴികെയുള്ള ശബ്ദങ്ങൾ മുന്പിലിരിക്കുമ്പോൾ സ്തൃശിധാതുവിന്നും കപിൻവരും. ധൃഷധാതുവിന്റെ ചകാരത്തിന്നു കപിൻപ്രത്യയത്തിങ്കൽ ദിതപവും 'തുഷാദിതീയാഃ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ദകാരവും മറ്റും വന്നിട്ടു ദൃശ്യക എന്നും സൃജിധാതുവിന്നു കപിൻപ്രത്യയവും അമാഗമവും മറ്റുംവന്നിട്ടു സ്രഷ എന്നും സിലിക്കും.

ഹലന്താനാമനിദിതാ മൂപാസ്ത്യായോനാനാസികഃ
ലോപസ്വാൽകിൻദിതോസുസ്ത്ര നക്രഞ്ചേപ്യുജനഞ്ചന്തേഃ

ഹലന്തങ്ങളായി അനിദിത്തകളായിരിക്കുന്ന ധാതുക്കൾക്കു ഉപാന്തമായിരിക്കുന്ന അനുനാസിക യാതൊന്നു കിൻദിത്തകൾ പരങ്ങളായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ അതിന്നു ലോപംഭവിക്കും. ക്രിഞ്ചിക്കും പൂജനത്തിങ്കലെ അഞ്ചതിക്കും ഭവിക്കുകയില്ല. അനിദിത്തകൾ=ഇദിത്തകളല്ലാത്തവ.

ഇദിത്തകളല്ലാത്ത ഹലന്തധാതുക്കളുടെ അന്ത്യവണ്ണത്തിന്റെ സമീപത്തിലിരിക്കുന്ന അനുനാസികത്തിന്നു കിത്തകളും ഇത്തകളും പരങ്ങളാകുമ്പോൾ ലോപം വരും. എന്നാൽ ക്രിഞ്ചായുതവിന്റേയും പൂജനാത്മകമായിരിക്കുന്ന അഞ്ച് ധാതുവിന്റേയും ഉപാന്തത്തിലിരിക്കുന്ന അനുനാസികത്തിന്നു ലോപംവരുന്നതല്ല.

അധാതവോയദിത ജിദിതശ്ചാഥയോഞ്ചതിഃ

ലുപ്തന്തസ്സദിതേഷാംനമ് പ്രാങ്പ്രാഞ്ചൈവപ്രാഞ്ചൈവപ്രാചാപ്രാശ്ചോചഗൃത്യേമ പ്രാഞ്ചഃപ്രാങ്ദ്വോഞ്ചപൂജനേ ശഷഃസഷപദാന്തസ്യങ്ക് കക്സ്വാൽപ്രാങ്ക്ഷുപൂജനേ.

അധാതുക്കളായിരിക്കുന്ന ഇദിത്തകളും ജിദിത്തകളും യാവചിലപ അനന്തരം ലുപ്തന്തമായിരിക്കുന്ന അഞ്ചതിയും യാതൊന്ന് അവാറിന്നു നൂട് പരമായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ നമ് ഭവിക്കും. ഗൃത്യത്മത്തിങ്കൽ പ്രാങ് പ്രാഞ്ചൈവ പ്രാഞ്ചഃ എന്നിങ്ങിനെയും പ്രാചാപ്രാശ്ചോ എന്നിങ്ങിനെയും പൂജനത്തിങ്കൽ പ്രാഞ്ചാ പ്രാങ്ദ്വോ എന്നിങ്ങിനെയും ഭവിക്കും. ശഷസങ്ങൾ പരങ്ങളായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ പദാന്തമായിരിക്കുന്ന ഞ്കാരത്തിന്നു പൂജനത്തിങ്കൽ കക് ഭവിക്കും. പ്രാഷ്ല എന്നുദാഹരണം.

അധാതുക്കൾ=ധാതുക്കളല്ലാത്തവ. ലുപ്തന്തം=ലുപ്തമായിരിക്കുന്ന ഞ്കാരത്തോടുകൂടിയത്. കക്=കുഗാഗമം.

നടേ പാഞ്ചപ്രകാരം അഞ്ചു ധാതുവിന്നു കപിൻപ്രത്യയവും ധാതുവിന്റെ മുമ്പിൽ ഉപസർഗ്ഗവും അതിന്നു പ്രഥമൈകവചനത്തിങ്കൽ സുപ്രത്യയവും കപിൻപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപവും ഹലന്താനാം എന്നുതുടങ്ങി നടേ പാഞ്ചപ്രകാരം ഞ്കാരത്തിന്നു ലോപവും സ്വദീഘവും വന്നിട്ടു പ്രാച് എന്നിരിക്കുന്നു. പ്രഥമൈകവചനത്തിങ്കൽ പ്രാച് സു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അധാതവഃ എന്നു

തുടങ്ങി നടപറഞ്ഞപ്രകാരം നമാഗമവും മിത്യാദന്ത്യസ്വരാദൃ
 ഭംഗം എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ അതു അന്ത്യസ്വരമായിരിക്കുന്ന
 ആകാരത്തിന്ന് ഉത്തരമായും വന്നിട്ടു പ്രാബ് ഛ് സ് എന്നായി
 രീതികുന്നു. അവിടെ സംയോഗാന്തലോപം രണ്ടുവട്ടം വന്നിട്ടു പ്രാ
 ബ് എന്നു ശേഷിക്കുന്നു. ധാതോക്വിൻ പ്രത്യയസ്വര ച എന്നു പ
 റഞ്ഞിരിക്കയാൽ നകാരത്തിന്നു കുതപവിധിയിങ്കൽ ഒക്കാരം വര
 ന്നു. പ്രാബ് എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമാദിവിചനത്തിങ്കൽ ന
 മാഗമവും സ്വോജ്ജ്വലം എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള വിചനപ്രകാരം ശ്വാത
 വിധിയിങ്കൽ നകാരത്തിന്നു ഞകാരവും വന്നിട്ടു പ്രാബ്ബ എന്നു
 സിദ്ധിക്കുന്നു. ബഹുവിചനത്തിൽ നമാഗമവും ഉജ്ജ്വലവും വിസ
 ത്തവും വന്നിട്ടു പ്രാബ്ബ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയൈകവിച
 നത്തിങ്കൽ നമാഗമം വന്നിട്ടു പ്രാബ്ബ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വി
 തീയാദിവിചനം പ്രഥമാദിവിചനംപോലെ ശേഷിപ്പിക്കുന്ന
 അജാദിപ്രത്യയങ്ങളിൽ പ്രക്രിയാഗൗരവമില്ല ഹലാദിപ്രത്യയങ്ങ
 ലിലാചാട്ട 'പദവൽപ്രാതിപദികം' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുകൊണ്ടു
 ചകാരത്തിന്നു കുതപവും അതിന്നു ഗകാരവും വന്നിട്ടു പ്രാശ്ചാം എ
 ന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു. പൂജനാത്മകമായിരിക്കുന്ന അഞ്ചു ധാതു
 വിന്നു ക്വിൻപ്രത്യയവും ധാതുവിന്റെ മുമ്പിൽ പ്ര എന്നു ഉപസ
 ത്തവും പ്രഥമൈകവിചനത്തിങ്കൽ സുപ്രത്യയവും ക്വിൻപ്രത്യയ
 ത്തിന്നു സർവ്വലോപവും ഉപസർഗ്ഗസമാസവും സുപ്രത്യയത്തിന്നു
 ലോപവും സ്വദീർഘവും വന്നിട്ടു പ്രാബ്ബ എന്നായിത്തീരുന്നു. പ്ര
 മൈകവിചനത്തിങ്കൽ പ്രാബ്ബ് സ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ രണ്ടുവ
 ട്ടം സംയോഗാന്തലോപം വന്നിട്ടു പ്രാബ്ബ് എന്നു ശേഷിക്കുന്നു;
 'ധാതോക്വിൻപ്രത്യയസ്വര ച' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ കുതപവി
 ധിയിങ്കൽ ഞകാരത്തിന്നു ഒക്കാരം വരുന്നു. പ്രാബ്ബ് എന്നു രൂപം
 സിദ്ധിക്കുന്നു. അജാദികളിൽ പ്രക്രിയാഗൗരവമില്ല ഹലാദിക
 ലിൽ പ്രാതിപദികത്തിന്നു പദവത്സാമ്യമുണ്ടാകുകൊണ്ടു സംയോഗാ
 ന്തലോപവും കുതപവിധിയും വന്നിട്ടു പ്രാബ്ബ് എന്നും മറ്റും
 സിദ്ധിക്കുന്നു, സപ്തമീബഹുവിചനത്തിങ്കൽ സംയോഗാന്തലോപ
 വും കുതപവിധിയും വന്നിട്ടു പ്രാബ്ബ്സ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ശേഷ

സേഷുപദാന്തസ്ത്വ' എന്നുതുടങ്ങി നടേപറഞ്ഞപ്രകാരം ഓകാരത്തിന്നു ക്ക' എന്നാഗമം വരുന്നു. 'കിഞ്ചൽനികിരീടവൽ' എന്നു പരിഭാഷയുണ്ടാകുകകാണ്ടു അതു ഓകാരത്തിന്നു മേല്പട്ടിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ പ്രാങ് ക് സു എന്നായിതീരുന്നു. ഷതപവിധിയിങ്കൽ പ്രാഷ്ണ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

സമുസമിഃ സഹസ്രസ്യാൽ സഗ്രിരഞ്ചൈകപിലോപിനി
തിരസസ്തിജ്ഞപ്ലോപേസമൃങ്സഗ്രുങ്ങദങ്തഥാ

കപിലോപിയായിരിക്കുന്ന അഞ്ചു പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ സമിന്നു സമി എന്നും സഹശബ്ദത്തിന്നു സഗ്രി എന്നും ഭവിക്കും. അനപ്ലോപമായിരിക്കുന്ന അഞ്ചു പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ തിരസ് എന്നതിന്നു തിരി എന്നും ഭവിക്കും. സമൃങ് എന്നുതുടങ്ങി ഉദാഹരണം. കപിലോപി=കപിലോപം ഉള്ളത്. അനപ്ലോപം,=അപ്ലോപത്തോടുകൂടാത്തത്.

കപിൻപ്രത്യയാന്തമായ അഞ്ചു ധാതുവിന്റെ മുമ്പിൽ വരുന്ന സം എന്നതിന്നു സമി എന്നും സഹശബ്ദത്തിന്നു സഗ്രി എന്നും അകാരലോപത്തോടുകൂടാത്ത മേല്പറഞ്ഞ ധാതുവിന്റെ മുമ്പിൽ വരുന്ന തിരസ് എന്നതിന്നു തിരി എന്നും ആദേശം വരും.

കപിൽപ്രത്യയാന്തകമായിരിക്കുന്ന അച് എന്നതിന്നു മുമ്പൽ സം എന്നു ഉപസർഗ്ഗവും അതിന്നു 'സമസ്തമി' എന്നുതുടങ്ങി നടേപറഞ്ഞപ്രകാരം 'സമി' എന്നാദേശവും വന്നിട്ടു സന്ധിയിങ്കൽ 'സമൃച്' എന്നായിതീരുന്നു. ഇതിന്നു 'പ്രഥമൈകവചനമുതൽ ദ്വിതീയാദ്വിപചനംവരെയും ഹലാദിപ്രത്യയങ്ങളിലും ഗൃത്യത്വകമായിരിക്കുന്ന പ്രാങ്ശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെ പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു.

അപ്ലോപോപഞ്ചമസ്യാഞ്ചേഃ പ്രത്യയേസപരയാദിക
പൂർവ്വസ്യാചശ്ചഭിഷ്ണസ്യാ ഭീതപംസ്യാദുദചസ്വപതഃ
സ്യാൽസമീചസ്സഗ്രീച സ്കിരശ്ചോഭീചഇത്യപി

സപരയാദികമായിരിക്കുന്ന പ്രത്യയം പരമാകമ്പോൾ അപഞ്ചമായിരിക്കുന്ന അഞ്ചുവിന്നു അപ്ലോപവും പൂർവ്വമായിരിക്കുന്ന

അച്ചിന്ന ദീപ്തം ഭവിക്കും. ഉദച്ഛ് എന്നതിന്റെ അതിന്നു ഈതും ഭവിക്കും, സമീചസ്സഗ്രീചഃ തിരശ്ചഃ ഉദീചഃ എന്നിങ്ങിനെ ഭവിക്കും,

സ്വപരയാദികം സ്വപരാദിയായും യകാരാദിയായും ഉള്ളത്. അപഞ്ചമാപഞ്ചമത്തോടു കൂടാത്തത്. അല്ലോപം=അകാരലോപം.

സാദിയാഃയാ യകാരാദിയാഃയാ ഇരിക്കുന്ന പ്രത്യയം പരമാക്ഷന്ധാർദ്ധ്യപുഷ്പതകാരമായിരിക്കുന്ന അഞ്ചു ധാതുവിന്റെ അകാരത്തിന്നു ലോപവും മുഖിലിരിക്കുന്ന സ്വപരത്തിന്നു ദീപ്തവും വരും. ഉദച്ഛ് എന്നതിന്റെ അകാരം ലോപിക്കുന്നതല്ല. അതിന്നു ഈ കാരം വരും.

ദ്രിതീയാബഹുനചനത്തിങ്കൽ അച്ഛ് അച്ഛ് അസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ‘അല്ലോപോ പഞ്ചമസ്യ’ എന്നതുടങ്ങി ഇപ്പോൾ പാഞ്ഞിരിക്കുന്ന വചനപ്രകാരം അകാരലോപവും ഇകാരത്തിന്നു ഈകാരവും സകാരത്തിന്നു വിസദ്യവും വന്നിട്ടു സമീചഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ടാപ്രത്യയം തുടങ്ങിയുള്ള അജാദികളിലും മേൽപ്രകാരം അകാരലോപവും പൂർവ്വസ്വപരദീപ്തവും വന്നിട്ടു സമീചാസമീചൈ എന്നും മാരം യഥാവസ്ഥം രൂപം സിദ്ധിക്കും. ഇവിടെ നിമിത്തഭൂതമായ അകാരം വിനാശോന്മുഖമാകാകാണ്ടു ഇകാരത്തിന്നു യകാരാദിരൂപമായ കാര്യം വരുത്തുന്നില്ല. അവിടേക്കു ന്യായത്തെ കാണിക്കുന്നു.

നിമിത്തേസവിഘാതേന ന നൈമിത്തികമിഷ്യതേ

നിമിത്തം സവിഘാതമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കലാവട്ടെ നൈമിത്തികം ഇച്ഛിക്കപ്പെടുന്നില്ല

നിമിത്തം=കാരണം. സവിഘാതം= വിഘാതത്തോടുകൂടിയത്. വിഘാതം=നാശം. നൈമിത്തികം=കാര്യം.

നിമിത്തം വിനാശോന്മുഖമായിരുന്നാൽ തൽപ്രയുക്തമായിരിക്കുന്ന കാര്യം പ്രവൃത്തിക്കുന്നതല്ലെന്നു താല്പര്യം.

കൂടെ ഗമിക്കുന്നു എന്നുള്ള അർത്ഥത്തിങ്കൽ സഹഅഞ്ച് എന്നിങ്ങനെയുള്ള മുന്വർഗ്ഗാല കപിൻപ്രത്യയവും മാരം ‘സഹസ്യസ്വാൽ സഗ്രീഃ’ എന്നു പാഞ്ഞപ്രകാരം സഹശബ്ദത്തിന്നു സഗ്രീ

എന്നാദേശവും ഇക്കാരത്തിന്നു യകാരാദേശവും വന്നിട്ടു സത്യമുപ്
 എന്നായിരിക്കുന്നു. പ്രക്രിയാ സമ്യക്ശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെ വി
 ലത്തിൽ ഗമിക്കുന്നു എന്നുള്ള അർത്ഥത്തിങ്കൽ തിരസ് അച് എന്നി
 ന്നിരുന്നേടത്തു 'തിരസാസ്മുന്തേല്ലോപ' എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു
 അല്ലാപനിമിത്തങ്ങളായ ശസ്തുടങ്ങിയ അജാദിപ്രത്യയങ്ങളെ
 ഒഴിച്ചു മറ്റുള്ള പ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ തിരസ് എന്നതിന്നു തിരി എ
 ന്നാദേശത്തെ ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. ശസ്തികൽ തിരസ് അച് അ
 സ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'അല്ലോപോ പഞ്ചമസ്യാഞ്ജേ' എന്നതു
 ടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം അല്ലോപം വരുന്നു. പൂവുവണ്ണം അച്ചല്ലാ
 യ്ക്കയാൽ ദീപ്തം വരുന്നില്ല പ്രത്യയസങ്കാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗം വന്നിട്ടു
 തിരശ്ച എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ടാദ്രജാദികളിലും അല്ലോപം വന്നി
 ട്തു യഥാവസ്ഥം തിരശ്ചാ എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു. ശേഷം സ
 മ്യക്ശബ്ദത്തിന്നെന്നപോലെ. ഉദച് എന്നതിന്നു ശസാദിപ്രത്യ
 യങ്ങളിൽ 'ഈതപംസ്യാദദപ സ്വപത്' എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം
 അകാരത്തിന്നു ഈകാരാദേശം വന്നിട്ടു ഉദീപഃ എന്നും മറ്റും സി
 ധിക്കുന്നു, മറ്റുള്ളേടത്തു സമ്യക്ശബ്ദംപോലെ ഇങ്ങിനെ ചകാ
 രാന്തങ്ങൾ.

സ്വാതന്ത്ര്യംശേഷമാന്താനാം വൃശ്ചഭസ്മപരിവൃജാം

യജരാജ്യ ഭ്രാജമുജാം ചാന്ത്യസ്യാന്തപദസ്യച

രാധ്രാജയചതഥാ സമ്രാജേമാനുസപാരോത്രനേഷ്യതേ

ശേഷമാന്തങ്ങളുടേയും വൃശ്ചഭസ്മപരിവൃജകളുടേയും യജരാ
 ജ്യഭ്രാജ്യ മുജ്കളുടെയും ചാന്ത്യത്തിന്നു പദത്തിന്റെ അന്തത്തിങ്ക
 ല് ടതപം ഭവിക്കും. രാട് രാജയ എന്നിങ്ങിനെ ഉദാഹരണം. സ
 മ്രാടും അപ്രകാരം. ഇവിടെ മകാരത്തിന്നു അനുസപാരം ഇച്ഛിക്ക
 പ്പെടുത്തില്ല.

ശേഷമാന്തങ്ങൾ=ശേഷമാന്തങ്ങൾ അന്തത്തിലുള്ളവ. വൃശ്ച ഭ്ര
 സ്മപരിവൃജ്കൾ, വൃശ്ച, ഭ്രസ്മ, പരിവൃജ, എന്നിധാതുക്ക
 ളും. യജരാജ്യഭ്രാജ്യമുജ്കൾ, യജ രാജ്യ ഭ്രാജ്യമുജ് എന്നിധാതുക്കൾ.

ശകാര ഷകാര ഹകാരാന്തങ്ങളുടെയും വൃശ്ച എന്നു തുടങ്ങി
 യുള്ള ധാതുക്കളുടേയും ചാന്ത്യത്തിന്നു പദാന്തത്തിങ്കൽ ടകാരം

വരും. സമ്ഭാരി എന്നിരുന്നെടുത്തു പദാന്തമായിരിക്കുന്ന മകാരത്തിന്നു അനുസാരം മകാരസ്വ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അനുസാരം വരുന്നതല്ല. രാജ്യധാതുവിൽ ജകാരം ഇത്ത്. 'അന്യസ്താദപികചിൽ' എന്നുള്ള വചനപ്രകാരം കപിപ്പും അതിന്നു സർവ്വലോപവുംവിന്നിട്ട രാജ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ പ്രഥമൈകവചനത്തിൽ സംഭോഗാന്ത ലോപവും സ്വാതുതപം എന്നു തുടങ്ങി നടേപറഞ്ഞപ്രകാരം അന്യമായിരിക്കുന്ന ജകാരത്തിന്നു ടകാരവും വന്നിട്ട രാട് എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അജാദികളിൽ പ്രക്രിയാഗൗരവമില്ല. ഫലാദികളിൽ പദവൽ പ്രാതിപദികം ഫലാദൗ എന്നുള്ള വചനപ്രകാരം പദാന്തമായിരിക്കുന്ന ജകാരത്തിന്നു സ്വാതുതപം എന്നുതുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം ടപവുംഅതിന്നു ഖരാസ്തപ്യമുദവഃ' എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ഡകാരവും വന്നിട്ട രാഡ്ത്വം എന്നും മരം സിദ്ധിക്കുന്നു. സപ്തമീഖഹവചനത്തിൽ ജകാരത്തിന്നുടതപംവന്നിട്ട രാട് സു എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സമ് സു രാജ്യ കപിച് എന്നു നിൽക്കുമ്പോൾ ജകാരത്തിന്നും കപിപ്പിന്നും ലോപവും ഉപസർഗ്ഗസമാസവും പൂർവ്വസൂപ്പിന്നു ലോപവുംവന്നിട്ടസമ് രാജ് എന്നിരിക്കുന്നു. പിന്നെ സ്വരസ്ഥം എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം മകാരത്തിന്നു ദപിതപവുംവരും. പിന്നെത്തൽ രാട് ശബ്ദാപോലെ നിഷ്ഠാദിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

യുജസ്സുസമാസേനമ് യുജ് യുജ്ജൗ ച തഥാശചയുക്.

യുജ് എന്നതിന്നു സുട് പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിൽ അസമാസത്തിൽ നമ് ഭവിക്കും. യുജ് യുജ്ജൗ എന്നും അപ്രകാരം അശചയുക് എന്നും ഉദാഹരണം. അസമാസം=സമാസാദാവം.

അസമാസത്തിൽ യുജ് എന്നതിന്നു പ്രഥമാദിദിതീയാന്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന പ്രത്യയങ്ങൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ നമാഗമം വരും.

യുജി ധാതുവിന്നു കപിൻ പ്രത്യയം വന്നിട്ട യുജ് എന്നിരിക്കുന്നു. പ്രഥമൈകവചനത്തിൽ സുപരമാകുമ്പോൾ 'യുജസ്സുസമാസേനമ്' എന്നു നടേ പറഞ്ഞപ്രകാരം നമാഗമവും രണ്ടുച

ട്ടം സംയോഗാന്തലോപവും നകാരത്തിന്നു കൃതപവും വന്നിട്ടു യുങ്' എന്നും ഓ മുതൽ ഓട് പ്രത്യയംവരെ നമാഗമവും അതിന്നു ഉത്തപവിധിയിങ്കൽ ഞകാരവും വന്നിട്ടു യുഞ്ജയ എന്നും മരം' സിദ്ധിക്കുന്നു. മരമുള്ള അജാദികളിൽ പ്രക്രിയാ ഗൌരവമില്ല. സ പ്ലുതുകവചനത്തിങ്കൽ യുജ്, സുപ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ജകാരത്തിന്നു കൃതപവിധിയിങ്കൽ ഗകാരം വന്നിട്ടു യുഗ് സു എന്നിരിക്കുന്നു.

അപഞ്ചമാനാം വർഗ്ഗാണാം പദാന്താനാം ഖരാസ്മൃതാഃ.

അപഞ്ചമങ്ങളായി പദാന്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന വർഗ്ഗങ്ങൾക്കു ഖരങ്ങൾ സ്മൃതങ്ങൾ. അന്നുനാസികങ്ങളെ ഒഴിച്ചുള്ള വർഗ്ഗങ്ങൾക്കു രങ്ങൾ പദാപസാനത്തിങ്കൽ ഖരങ്ങളായിട്ടു മാറുന്നു.

ഈ ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഗകാരത്തിന്നു കകാരവും സകാരത്തിന്നു ഷ്കൃതവും വന്നിട്ടു യുക്ഷ്യ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. മരമുള്ള ഫലാദികളിൽ കൃതപം വന്നിട്ടു യുക്ത്രം എന്നും മരം സിദ്ധിക്കുന്നു. അശ്വയുക്' എന്നുണ്ടത്തു സമാസമുണ്ടാകകൊണ്ടു നമാഗമം വന്നിട്ടില്ലെന്ന് അറിയേണ്ടതാകുന്നു.

ഭവതാമസനമത്ത് സ്വാ ദന്ത്യലോപോസ്വരേഷ്യതേ

അസാഞ്ചയലൗസാവധാതോ രതപസന്തസ്വദീർഘതാ

ഭവൻഭവന്തൗചഞ്ചഹൻ ബൃഹിമഹോഭവേദതു.

ഭവതുവിങ്കൽ ഉത്ത്' നമത്ത് ഇതിന്ന് അന്ത്യലോപം ഇച്ഛിക്കപ്പെടുന്നില്ല. അസംബുദ്ധിയായിരിക്കുന്ന സു പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ അധാതുവായിരിക്കുന്ന രതപസന്തത്തിന്നു ദീർഘതഭവിക്കും. ഭവൻ ഭവന്തൗ എന്നിങ്ങിനെ ഉദാഹരണം. ബൃഹിമഹിൾക്കു അതുഭവിക്കും. ബൃഹൻ എന്നുദാഹരണം.

നമത്ത്, നമ് അത്ത്മായുള്ളത്. അതപസന്തം, അതപന്തവും അസന്തവും.

ഭവതു എന്നതിലെ ഉകാരം നമാഗമത്തിന്നു വേണ്ടിയാകുന്നു. ഇതിന്നു 'പരസുപുന്ത്യ ഫല്ലോഘ' എന്നു പാഞ്ഞപ്രകാരം അന്ത്യലോപം വരുന്നതല്ല. അതു എന്നാ അസു എന്നോ അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന ധാതു വല്ലാത്ത ശബ്ദത്തിന്നു സുപ്രത്യയം പരമാ

കമ്പോൾ ദീപ്തം വരും. സംബുദ്ധിയികൽ അങ്ങിനെ വരുന്നതല്ല. ഭവത് സു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അധാതവോയ ഉദിതഃ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം നമാഗമവും അതപസന്തസ്തദീപ്തതാ എന്നു നദേ പാഞ്ഞപ്രകാരം ദീപ്തവും സംയോഗാന്തലോപവും വന്നിട്ടു ഭവൻ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാദിവചനംവരെ ഇങ്ങിനെ നമാഗമം വന്നിട്ടു ഭവന്തേ എന്നും മരം രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. സംബുദ്ധിയികൽ അസംബുദ്ധൗ എന്നു നിഷേധിച്ചിരിക്കയാൽ ദീപ്തം വരാത്തതുകാണ്ടു ധോ ഭവൻ എന്നിരിക്കും. ബൃഹിമഹോദ്യോദ്യേവത്ര എന്നു പാഞ്ഞപ്രകാരം ബൃഹിധാതുവിന്ന് അതുപ്രത്യയം വന്നിട്ടു ബൃഹൽ എന്നിരിക്കുന്നു, അത് ഇതിത്താകയാൽ നമാഗമം വരും. പിന്നേ തം തൽഭവച്ഛബ്ബോലേ നിഷ്ഠാദിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ദീപ്തസ്ത്രാനുമൃസംബുദ്ധൗ സാന്താനാമഹതോപ്യചഃ
മഹാൻമഹാന്തേചഭവൻ ഭവന്തേചഭവല്ലഭി.

നമ് പരമായിരിക്കും വിഷയത്തികൽ സാന്തങ്ങളുടേയും മഹത്തിന്റേയും അച്ചിന്ന് അസംബുദ്ധിയികൽ ദീപ്തം ഭവിക്കും. മഹാൻ എന്നും മഹാന്തേ എന്നും ഉദാഹരണം. ലട്ടികൽ ഭവൻ എന്നും ഭവന്തേ എന്നും ഭവിക്കും.

നമ്, നമാഗമം സാന്തങ്ങൾ; സകാരാന്തങ്ങൾ.

സകാരാന്തങ്ങളുടേയും മഹച്ഛബ്ബത്തിന്റേയും അച്ചിന്ന നമ് പരമാകമ്പോൾ ദീപ്തം വരും. അതു സംബുദ്ധിയികൽ വരുന്നതല്ല. ഭവൻ എന്നു തുടങ്ങിയതു ഭൂധാതുവിന്നു ലട്പ്രത്യയം ചേർന്നിട്ടുണ്ടായതാകുന്നു. മഹിധാതുവിൽ ഇകാരം ഇത്താകുന്നു. ബൃഹിമഹോദ്യോദ്യേവത്ര എന്നു പാഞ്ഞപ്രകാരം മഹിധാതുവിന്ന് അതുപ്രത്യയവും മരം വന്നിട്ടു മഹൽ എന്നു നിൽക്കുന്നു. ഇതിന്നു സംബുദ്ധിയെ ഒഴിച്ചിട്ടുള്ള സുട്ടികൽ നമാഗമം വരമ്പോൾ ദീപ്തസ്ത്രാനുമൃസംബുദ്ധൗ എന്നു തുടങ്ങി നദേ പാഞ്ഞപ്രകാരം നകാരത്തിന്നു ദീപ്തം വന്നിട്ടു മഹാൻ എന്നും മരം സിദ്ധിക്കുന്നു.

ധാതാസ്ത്രേതമാഃനലഡ്ലഭോ വാ ശതശാനചൗ
ഭവഃപ്രാശ്വന്തധാതുഭൂഃ ശപ്സ്താൽ കന്തമിതിഷ്ഠിതോഃ.

ധാതുവികൽ നിന്നപരമായിട്ടു വർത്തമാനത്തിങ്കൽ ലുട്ഭവി
ക്കും. ലട്ടിന്ന ശത്രുശാനചക്രം ഭവിക്കുകയോ ചെയ്യും. കർത്താവി
ങ്കൽ തിങ്ഗിത്തുകൾ പരങ്ങളോമ്പോൾ ഭൂവാദ്യോഗ്യന്തധാതുകളി
ൽനിന്ന പരമായിട്ടു ശപ് ഭവിക്കും.

ശത്രുശാനചക്രം, ശത്രുപ്രത്യയവും ശാനചക്ര പ്രത്യയവും. തി
ങ്ഗിത്തുകൾ, തിങ്ങും ശിത്തും. ഭൂവാദ്യോ ഗ്യന്തധാതുകൾ ഭൂവാദി
കളായും ഒര്യന്തങ്ങളായും ഇരിക്കുന്ന ധാതുകൾ.

വർത്തമാനകാലവിവക്ഷയിങ്കൽ ധാതുവിന്റെ പിന്നാലെ ല
ട് വരുന്നു. അതിന്ന ശത്രുശാനചക്രം ആദേശങ്ങളായിട്ടു വരി
കയോ ചെയ്യും. കരുവാചകമായിരിക്കുന്ന തിങ്ഗപ്രത്യയമോ "ശിത്"
പ്രത്യയമോ പരമാകുമ്പോൾ ഭൂസത്തായാം എന്നു തുടങ്ങി 'ഒശിഗ
തി വൃദ്ധ്യോഃ' എന്നവരേയുള്ള ധാതുകളിൽ പരമായിട്ടു ശപ് ഭവി
ക്കും. ശത്രു എന്നതിൽ ശകാരലങ്കാരങ്ങൾ ഇത്തുകളാകുന്നു. ധാ
തോന്യാൽ എന്നു തുടങ്ങി നദേ പഠഞ്ഞപ്രകാരം ഭൂധാതുവിന്നു ല
ട്ടും ലടോവാ ശത്രുശാനചക്ര എന്നുണ്ടാകയാൽ അതിന്ന ശത്രാ
ദേശവും ഭൂവാദ്യ എന്നു തുടങ്ങി നദേ പഠഞ്ഞപ്രകാരം ശിത്തായി
രിക്കുന്ന ശത്രു എന്നതു പരമായതുകൊണ്ടു ധാതുവിന്റെ പിന്നാ
ലെ ശപ്തം ധാതപന്ത്യാനാം എന്നു തുടങ്ങിയ വചനപ്രകാരം ഈ
കാരത്തിന്ന് ഒകാരവും അതിന്ന് അവാദേശവും വന്നിട്ടു ഭവ് അ
അത് എന്നു നിൽക്കുന്നു.

ധാതുജേപ്രത്യയേല്ലോപ സ്വനിവണ്ണസ്വരാദികേ

അനിവണ്ണസ്വരാദികമായി ധാതുജമായിരിക്കുന്ന പ്രത്യ
യം പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ അല്ലോപം ഭവിക്കും.

അനിവണ്ണസ്വരാദികം, അനിവണ്ണമായിരിക്കുന്ന സ്വരം
ആദിയായുള്ളത്. അനിവണ്ണം, ഇവണ്ണമല്ലാത്തത്. അല്ലോപം,
അകാരലോപം.

ഇവണ്ണമല്ലാത്ത സ്വരം ആദിയിലുള്ള ധാതുപ്രത്യയം പിന്നി
ൽ വരുമ്പോൾ അകാരം ലോപിക്കും. ഈ ശാസ്ത്രപ്രകാരം അകാര
ലോപം വന്നിട്ടു ഭവത് എന്നായി തീരുന്നു, പ്രഥമൈകവചന
രതിങ്കൽ ഭവത് സ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അധാതവഃ എന്നു തുട

ങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം നമാഗമവും സംയോഗാന്തലോപവും വന്നിട്ടു ഭവൻ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാദ്വിപചനംവരെ നമാഗമം വന്നിട്ടു ഭവന്തേ എന്നും മറും സിദ്ധിക്കുന്നു. ശേഷം സുഗമം.

ജക്ഷിജാഗൃദരിദ്രാശാസ്ചകാസ്ഭൃശ്ചദ്വിരക്തതഃ

ശതൂന്നനമ്സ്യാജജക്ഷച്ച ജക്ഷന്തേമൽമൈശ്വരമഃ.

ദ്വിരക്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന ജക്ഷിജാഗൃദരിദ്രാശാസ്ചകാസ്കളിൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ശതപ്രത്യയത്തിന്നു നമ് ഭവിക്കുകയില്ല. ജക്ഷൽ എന്നു തുടങ്ങി ഉദാഹരണം.

ജക്ഷിജാഗൃദരിദ്രാ ശാശ്ചകാസ്കരം, ജക്ഷിജാഗൃദരിദ്രന്തശാസ്ചകാസ് എന്നീ ധാതുക്കൾ.

ജക്ഷി എന്നു തുടങ്ങിയ ധാതുക്കളിൽനിന്നു പരമായിരുന്ന ശതപ്രത്യയത്തിന്നു നമാഗമം വരുന്നതല്ല. ജക്ഷിയിങ്കൽ ഇകാരം ഇത്താകുന്നു. ജക്ഷിധാതുവിന്നു മുമ്പിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം ലട്ടം അതിന്നു ശത്വാദരവും മറും വന്നിട്ടു ജക്ഷ് അത് എന്നിരിക്കുന്നു. ഇതിന്നു സൂട്ടികൾ അധാതവഃ എന്നു തുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരമുള്ള നമാഗമം ജക്ഷി ജാഗൃ എന്നു തുടങ്ങി നഭഃ പറഞ്ഞ ശാസ്ത്രാകാണ്ടു നിഷ്പയിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പ്രമാണമകവചനത്തിങ്കൽ ജക്ഷൽ സു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സംയോഗാന്തലോപം വന്നിട്ടു ജക്ഷൽ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ശേഷം സുഗമം. മഥധാതുവിങ്കൽ അകാരം ഇത്താകുന്നു. അതിന്നു കപിപ്പം മറും വന്നിട്ടു മഥ് എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രമാണമകവചനത്തിങ്കൽ സംയോഗാന്തലോപവും അപഞ്ചമാനം എന്നു തുടങ്ങിയ വചനപ്രകാരം മകാരത്തിന്നു തകാരവും വന്നിട്ടു മൽ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അജാദികളിൽ പ്രക്രിയാ ഗൗരവമില്ല. സപ്തവീഞ്ചഹുവചനം ഒഴികെയുള്ള ഹലാദികളിൽ മകാരത്തിന്നു പദാന്തതപഃനിമിത്തം തകാരവും അതിന്നു കകാരവും വന്നിട്ടു മദ്ഭൃം എന്നും മറും സിദ്ധിക്കുന്നു.

തസ്യസദാസൗത്യദാദീനാം സന്തതേന്ത്യാദൃഘിഷ്ഠ ച

സു പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ തൃദാദികളുടെ തകാരത്തിന്നു സകാരം ഭവിക്കും. സഃ തൗ തേ എന്നും യഃ എന്നും ഏഷഃ എന്നും ഭവിക്കും.

സുപ്രത്യയം പരമാകമ്പോൾ തൃത് തത് മുതലായ സർവ്വനാമങ്ങളുടെ തകാരത്തിന്നു സകാരം വരും.

തത് യത് എതത് എന്നിവാറിന്റെ അന്ത്യത്തിലിരിക്കുന്ന തകാരത്തിന്നു പരര സുപി എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ലോപവും തസ്യസഃ സൌ എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ തച്ഛബ്ദത്തിന്റെയും എതച്ഛബ്ദത്തിന്റെയും തകാരത്തിന്നു സുപ്രത്യയം പരമാകമ്പോൾ സകാരവും എതച്ഛബ്ദത്തിങ്കലെ ആ സകാരത്തിന്നു ഷതപവും വരുന്ന. മറ്റു വിഷയങ്ങളിൽ ഇവർന്നു സർവ്വശബ്ദത്തിന്നു പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു.

എകാചാംഘോഷഹാന്താനാം ധാതുനാഞ്ചേൽപദാനുതാ സ്വാത്തദൈഷാംമുദോഘോഷ സൂതപംബുദ്ധൃതിതപഭൂൽ.

എകാച്ചുകളായും ഘോഷഹാന്തങ്ങളായും ഇരിക്കുന്ന ധാതുക്കൾക്കു പദാന്തതാഭവിക്കുമെങ്കിൽ അപ്പോൾ ഇവർന്നിന്റെ മൂലവിന്നുഘോഷം ഭവിക്കും തപത്തെബോധിക്കുന്നു എന്നിങ്ങിനെ തപഭൂൽ.

എകസപരമായോ ഘോഷാന്തമായോ ഹകാരാന്തമായോ ഇരിക്കുന്ന ധാതുപദാന്തമായിരുന്നാൽ അതിങ്കലിരിക്കുന്ന മൂലവിന്നു ഘോഷം വരും. തപഃഅഃ ബുധ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സുബന്തോ പപദാൽ എന്നു തുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം കപിപ്പും അതിന്നു സർവ്വലോപവും സമാസവും പൂർവ്വസൂപ്പിന്നു ലോപവും പ്രഥമമൈകവചനത്തിങ്കൽ സുപ്രത്യയവും സംയോഗാന്തലോപവും എകാചാം എന്നു തുടങ്ങി നദേ പറഞ്ഞപ്രകാരം പദാന്തമായിരിക്കുന്ന ബുധ് ധാതുവിങ്കലെ ബകാരത്തിന്നു ഭകാരാഭേദവും അപഞ്ചമാനാം എന്നു തുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം ധകാരത്തിന്നു തകാരവും വന്നിട്ടു തപഭൂൽ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അജാദികളിൽ പ്രക്രിയാ ഹൈരവമില്ല. ഹലാദികളിൽ പദാന്തപമുണ്ടായിരിക്കയാൽ ബകാരത്തിന്നു ഭകാരവും ധകാരത്തിന്നു തകാരവും ഭാദികളിൽ അതിന്നു ഭകാരവും വന്നിട്ടു തപഭൂദ്ഭൂം എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു.

അജാദേ സുപ്രത്യോതസ്സാഭീഘോ ലോപശ്ശസാദൃചി നകാരഃ സുപ്രകൃത്യന്ത പദാന്തതേപ വില്പ്യതേ.

നസംബുദ്ധൗ നലോപസ്തപാദല്ലോ പോഞൗവികല്പതഃ
നലോപാദ പുദന്തതേപതൽ കാൽം നാസ്യ സിദ്ധ്യതി.

രാജാ രാജാനനൃച രാജേന്ദരാജഭ്രാമരാജന്തിരാജനി

അന്നിന്റെ അത്തിന്ന് അജാദിയായിരിക്കുന്ന സുട് പരമാ
യിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ ഭീഷ്മവും ശസാദ്രുച് പരമായിരിക്കുംവി
ഷയത്തിങ്കൽ ലോപവും ഭവിക്കും. നകാരാ സുപ്രകൃത്യന്തപദാന്ത
ത്വത്തിങ്കൽ ലോപിക്കാപ്പടുന്നു. സംബുദ്ധിയിങ്കൽ നലോപം ഭവി
ക്കയില്ല. നലോപത്തിങ്കൽനിന്നുള്ള അദന്തതാത്തിങ്കലും തല്ലാൽ
ഇതിന്നു സിദ്ധിക്കുന്നില്ല രാജാ എന്നു തുടങ്ങി ഉദാഹരണം.

സുച് പ്രകൃത്യന്തപദാന്തത്വം, സുപ്രകൃത്യന്തമായിരിക്കുന്ന
പദത്തിന്റെ അന്തത്വം. സുപ്രകൃത്യന്തം, സുപ് പ്രകൃതിയായിരി
ക്കുന്ന അന്തത്തോടുകൂടിയത്. അല്ലോപം, അകാരലോപം. തല്ലാ
ൽ അദന്തകാൽം.

ഔ ജസ് അ-ദൗസ് എന്നിപ്രത്യയങ്ങൾ പരങ്ങളാമ്പോൾ
അൻ എന്നതിന്റെ അകാരത്തിന്നു ഭീഷ്മംവരും. ശസാദ്രു ജാദി
കൾ പരങ്ങളാമ്പോൾ ലോപവും വരും. ഹലാദി പ്രത്യയങ്ങൾ പ
രങ്ങളാമ്പോൾ പ്രാതിപദികത്തിന്നു പദവൽ ഭാവം ഉണ്ടാകുകൊ
ണ്ട് അവിടെ പ്രാതിപദികം സുപ്രകൃതിയാണെന്നു വിചാരിക്കേ
ണ്ടതാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ യാതൊരു പ്രാതിപദികത്തെ പദമെന്നു
വിചാരിക്കുന്നുവോ അതിന്റെ അന്തത്തിന്റെ അന്തത്തിലിരി
ക്കുന്ന നകാരത്തിന്നു ലോപം വരും. സംബുദ്ധിയിങ്കൽ അങ്ങിനെ
വരുന്നതല്ല. ങിപ്രത്യയം പരമാമ്പോൾ അതിന്റെ അകാരത്തിന്നു
പക്ഷേ ലോപം വരും. ലോപം വരുമ്പോൾ അകാരാന്തമായിരിക്ക
ുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതിങ്കൽ പറയപ്പെട്ട കാൽം വരുന്നതല്ല. നകാരാ
ന്തമായ രാജശബ്ദത്തിന്റെ പ്രകൃതിയെ കാണിക്കുന്നു. രാജ ന്സ്
എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഋദന്ത എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അ
ന്ത്യത്തിന്ന് ആകാരവും സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപവും വന്നിട്ടു രാ
ജാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്രഥമാദപിതീയാ ദപിവചനങ്ങളിൽ അ
ജാദൗസുടി എന്നുതുടങ്ങി നടേ പറഞ്ഞപ്രകാരം അന്നിന്റെ അ
കാരത്തിന്നു ഭീഷ്മം വന്നിട്ടു രാജാനനൃ എന്നും മാരം സിദ്ധിക്കു

ന്നു. ദിതീയാബഹുവചനത്തിങ്കൽ രാജൻ അസ് എന്നിരിക്കു
മ്പോൾ ലോപശ്ലസാദ്യപി എന്നു നദേ പറഞ്ഞപ്രകാരം അന്നി
ന്റെ അകാരത്തിന്നു ലോപവും നകാരത്തിന്നു ഹൃതവിധിയിങ്കൽ
ഞകാരവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു രാജൻ എന്നും ടാ
ദ്യജാദികളിലും ഇങ്ങിനെതന്നെ അകാരലോപവും ഞകാരവും വ
ന്നിട്ടു രാജാ എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഹലാദികളിൽ പ്രാതി
പദികത്തിന്നു പദവൽ ഭാവമുണ്ടാകകൊണ്ടു നകാരസ്സുപ് പ്രകൃത്യ
ന്തപദാന്തത്തെ വില്യപ്യതെ എന്നു നദേ പറഞ്ഞപ്രകാരം നകാ
രത്തിന്നു ലോപം വന്നിട്ടു രാജദ്രാം എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു.

ഇനഹുസൗസുലോപശ്ച നസംബുദ്ധൗ കരീകരിൻ
ഹൻപൃഷ്ണനൃമനേഷാം നദീശ്ലസ്സുപ് പൃഷ്ണൗ.

ബ്രഹ്മവൃത്രഭൂണപൂർവ്വം ലന്തേഭൂതേകപിബിഷ്യതേ
ബ്രഹ്മഹാപ ബ്രഹ്മഹണാവയു മായ്മണൗതഥാ.

നേഹോഘത മണതപഞ്ച ഹന്തേബ്രഹ്മപ്ല ഇത്യപി

സുപരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ഇൻ എന്നതിന്നു ഈകാ
രവും സുലോപവും ഭവിക്കും. സംബുദ്ധിയിങ്കൽ അല്ല കരീ എന്നും
കരിൻ എന്നും ഉദാഹരണം. സുപ് പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്ക
ൽ ഹൻ പൃഷ്ണൻ അയ്മൻ എന്നിവറിന്നു ദീപ്തം ഭവിക്കുന്നില്ല.
പൃഷ്ണൗ എന്നുദാഹരണം. ബ്രഹ്മവൃത്രഭൂണ പൂർവ്വമായിരിക്കു
ന്ന ഹന്തിക്കു ഭൂതത്തിങ്കൽ കപിപ് ഇച്ഛിക്കപ്പെടുന്നു. ബ്രഹ്മഹാ
എന്നുതുടങ്ങി ഉദാഹരണം. നകാരം പരമായിരിക്കും വിഷയത്തി
ങ്കൽ ഹന്തിയുടെ ഹകാരത്തിന്നു ഘതവും അണതവും ഭവിക്കും.
ബ്രഹ്മപ്ല എന്നിങ്ങിനെ ഉദാഹരണം.

ഇൻ എന്നതിന്നു സുപ്രത്യയം പരമാമ്പോൾ ഈകാരാദേശ
വും സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപവും വരും. സംബുദ്ധിയിങ്കൽ ഇപ്ര
കാരം വരുന്നതല്ല. ഹൻ, പൃഷ്ണൻ, അയ്മൻ എന്നിവ അന്നന്ത
ങ്ങളാണെന്നുണ്ടെങ്കിലും അജാദൗ സുദ്യനോ നസ്സുപാദീപ്തഃ എ
ന്നുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അവറിന്നു ദീപ്തം വരികയില്ല. ബ്രഹ്മ, പൃ
ത്ര, ഭൂണ, എന്നീ മൂന്നു ശബ്ദങ്ങളുടേയും പിന്നിൽ വരുന്ന ഹന്തി

ഈ ഭൂതാത്മത്തിൽ കപിപ്രത്യയംവരും. ഹന്തിയുടെ ഹകാരത്തിന്നു നകാരം പരമാന്വേദം ഘകാരാദേശം വരും. അവിടെ നകാരത്തിന്നു ണകാരം വരികയില്ല. കരിൻസു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഇനയുടെ സുലോപയു എന്നു നദേ പരഞ്ഞപ്രകാരം ഈകാരവും സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപവും വന്നിട്ടു കരീ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അജാദികളിൽ നകാരത്തിന്നു ണതപം വന്നിട്ടു കരിയെന്നു എന്നും മാരാ സിദ്ധിക്കുന്നു. ഹലാദികളിൽ പ്രാതിപദികത്തിന്നു പദവൽ ഭാവമുണ്ടാകകൊണ്ടു നകാരസ്സുപ്രകൃത്യന്നു എന്നു തുടങ്ങിയുള്ളശാസ്ത്രപ്രകാരം നകാരത്തിന്നു ലോപംവന്നിട്ടു കരിദ്രാഹെന്നും മാരാ സിദ്ധിക്കുന്നു. വൃഷൻ അകാരത്തിന്നു ദീർഘം വരുന്നില്ല. നകാരത്തിന്നു ണതപം വന്നിട്ടു അജാദികളിൽ വൃഷയെന്നു എന്നും മാരാ സിദ്ധിക്കുന്നു. ദപതിയാബഹുവചനമുള്ള അജാദികളിൽ അകാരത്തിന്നു ലോപം വന്നിട്ടു വൃഷഃ എന്നും മാരാ സിദ്ധിക്കുന്നു. അയ്മൻ എന്നുള്ളതും മേൽപ്രകാരംതന്നെ. ബ്രഹ്മവെ ഹനിചവൻ എന്നുള്ള അത്മത്തിൽ ബ്രഹ്മവൃത്ര ഭൂണ എന്നു തുടങ്ങിയ വചനപ്രകാരം കപിപ്പും അതിന്നു ലോപവും മാരാ വന്നിട്ടു ബ്രഹ്മഹൻ എന്നായിത്തീരുന്നു. പ്രഥമൈകവചനമുതൽ ദ്വിതിയാദിവചനംവരെ വൃഷൻ ശബ്ദംപോലെ. ദ്വിതീയാ ബഹുവചനത്തിൽ ശസ് പരമാന്വേദം ലോപശ്ശസാദൃചി എന്നു പരഞ്ഞപ്രകാരം അകാരലോപവും നെഹോഘതപം എന്നുള്ള വചനപ്രകാരം ഹകാരത്തിന്നു ഘകാരവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ബ്രഹ്മഘ്ന എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഓദ്യജാമികളിലും ഇങ്ങിനെതന്നെ അകാരലോപവും ഘകാരവും വന്നിട്ടു യഥാവസ്ഥം രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. ഹലാദികളിൽ വിശേഷമില്ല.

അവ്വണസ്സുദ്യോസതുകു സ്ത്രാനസ്യ തതപശസാദിഷു
അവ്വന്തഃ വവ്തോവദ്ഭ്രാമമേഘാനസ്യ വികല്പതഃ.

അസുധായിരിക്കുന്ന സുട് പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിൽ അവൻശബ്ദത്തിന്നു തുടക്കം ശസാദികൾ പരങ്ങളായിരിക്കും വിഷയത്തിൽ നകാരത്തിന്നു തതപവും ഭവിക്കും. അവയ്ക്കെന്നു എന്നോഹരണം. മഘവൻ ശബ്ദത്തിന്നു അവ വികല്പത്തിൽനിന്നു ഭവിക്കും.

അസു, സുപ്രത്യയത്തോടു കൂടാത്തത്. തുക, തുഗാഗമം. തപം, തകാരദേശം.

ഔ, ജസു, അം ഔട് എന്നീപ്രത്യയങ്ങൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ അവൻ എന്നതിന്നു തുഗാഗമം വരും ശസു തുടങ്ങിയുള്ള പ്രത്യയങ്ങൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ അന്തത്തിലിരിക്കുന്ന നകാരത്തിന്നു തകാരം വരും. അവൻ ശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമൈക വചനത്തിങ്കൽ വിശേഷമില്ല. ദ്വിതീയാ ദ്വിവചനംവരെ 'അവ്ണസ്യ' 'സൗതുക' എന്നുള്ള വചനപ്രകാരം തുഗാഗമം വന്നിട്ട് അവനന്ത എന്നും മറ്റും ശസാദികളിൽ 'നസ്യതതം ശസാദിഷു' എന്നു പാകാകാണ്ടു നകാരത്തിന്നു തകാരം വന്നിട്ട് അവത്, അവത്വം എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു.

ശപൻ യവൻ മഘവന്നേഷാം വസ്ത്രോത്ഥം സ്വാജ്ജസാദ്യചി
ശപാശപാനൗ തുനഃ ശപദ്യം മഘോനോ യുതജ്ജ്യചി.

ശസാദ്യച് പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ശപൻ, യവൻ, മഘവൻ എന്നിവരിന്റെ വകാരത്തിന്നു ഉതപം ഭവിക്കും. ശപ എന്നു തുടങ്ങി ഉദാഹരണം.

ശസു തുടങ്ങിയ അജാദിപ്രത്യയങ്ങൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ ശപൻ എന്നു തുടങ്ങിയവരിന്റെ വകാരത്തിന്നു ഉകാരം വരും. മഘവൻ ശബ്ദത്തിന്നു ദ്വിതീയാ ദ്വിവചനംവരെ വിശേഷമില്ല. ദ്വിതീയാ ബഹു വചനത്തിങ്കൽ മഘവൻ 'ശസു' എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ശപൻ, യവൻ ഇപ്പോൾ പരഞ്ഞപ്രകാരം വകാരത്തിന്നു ഉകാരം വന്നിട്ടു സന്ധിയിങ്കൽ മഘോനഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അജാദികളായിരിക്കുന്ന മറ്റു വിഭക്തികളിലും ഇങ്ങിനെ വകാരത്തിന്ന് ഉകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു യഥാവസ്ഥം പ്രതിപാദിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ശപൻ തുടങ്ങിയുള്ള മറ്റു ശബ്ദങ്ങൾക്കും ഇങ്ങിനെതന്നെ പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു. ഉകാരാദേശം വരുമ്പോൾ അവിടെ സന്ധിയിങ്കൽ മാത്രം വിശേഷം വരുന്നു. 'മഘോനാസ്മയു വികല്പതഃ' എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു പ്രഥമാദ്വിവചനം മുതൽ ദ്വിതീയാദ്വിവചനംവരെ തുഗാഗമവും ശസാദികളിൽ അ

കാരത്തിന്നു തകാരവും വന്നിട്ടു മലവന്തൗ മലവന്തഃ മലവദ്യൗഃ എന്നും മാരം സിദ്ധിക്കുന്നു.

വമാന്ത സംയോഗസ്സു നാനൊല്ലോപസ്സുപവ്ണ്ഃ

വമാന്ത സംയോഗസ്ഥമായിരിക്കുന്ന അന്നിന്നു അല്ലോപം ഭവിക്കുമില്ല. സുപവ്ണ്ഃ എന്നുദാഹരണം.

വമാന്ത സംയോഗാന്തസ്ഥം = വമാന്തമായിരിക്കുന്ന സംയോഗത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. വമാന്തം = വകാരാന്തമായും മകാരാന്തമായും ഉള്ളത്.

വകാരാന്തമായോ മകാരാന്തമായോ ഇരിക്കുന്ന സംയോഗത്തെ ഗമിച്ചതായ അൻ എന്നതിന്നു 'ലോപശ്ശസാദ്യചി' എന്നുള്ള ശാസ്ത്രത്താൽ നിയമിപ്പിക്കപ്പെട്ടതായ അല്ലോപം വരുന്നതല്ല. സുപവ്ണ്ഃ എന്നതിങ്കലെ അൻ വകാരാന്തമായ സംയോഗത്തെ ഗമിച്ചതാകാകാണ്ടു അതിന്നു ശസാദ്യജാദിപ്രത്യയങ്ങളിൽ അല്ലോപം വരാത്തതാകാണ്ടു സുപവ്ണ്ഃ സുപവ്ണ്ഃ എന്നും മാരം സിദ്ധിക്കുന്നു. മാര വിഭക്തികളിൽ വിശേഷമില്ല.

പഞ്ചനാജശ്ശസാല്യോപേ നലോപേ പഞ്ചപഞ്ചഭിഃ

പഞ്ചൻ എന്നതിന്നു ജശസ്സുകളുടെ ലോപവും നലോപവും വിഷയം പഞ്ചപഞ്ചഭിഃ എന്നിങ്ങനെ ഭവിക്കും.

'കുതഷ്ഠനാന്ത സംചാദ്യഃ' എന്നുതുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം പഞ്ചൻശബ്ദത്തിന്നു വരുന്ന ജശസ്സുകളും 'നകാരസ്സപ്രകൃത്യന്ഃ' എന്നുതുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം നകാരത്തിന്നു ലോപംവന്നിട്ടു പഞ്ച എന്നും തൃതീയാ ചതുർഥി പഞ്ചമീ ബഹുവചനങ്ങളിൽ പദവൽഭാവമുണ്ടായിരിക്കയാൽ നകാരത്തിന്നു ലോപംവന്നിട്ടു പഞ്ചഭിഃ പഞ്ചദ്യഃ എന്നും ഷഷ്ഠീബഹുവചനത്തിങ്കൽ 'അതകാരാന്ത സംചാദ്യഃ' എന്നുതുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം നഡാഗമവും അല്ലോപം പദവൽഭാവംനിമിത്തം നകാരത്തിന്നു ലോപവും ഭീമലവും വന്നിട്ടു പഞ്ചാനം എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു.

അഷ്ടനാജശ്ശസാല്യോപേ വാനസ്യഗദാൽഭിസാഭിഷു

അഷ്ടാപഷ്ടതമാഷ്ടാഭി രഷ്ടഭിസ്സപ്തപഞ്ചവൽ.

ജശസ്സുകളുടെ ലോപത്തിങ്കൽ അഷ്ടൻ എന്നതിന്റെ ഏ

കാരത്തിന്നു ഔത്തും ഭിസാദികളിൽ ആത്തും ഭവിക്കുകയോ ചെ
യ്യും. സപ്തൻശബ്ദം പഞ്ചൻശബ്ദംപോലെ.

അയ്യൻ എന്നതിന്നു മുൻപാഞ്ഞപ്രകാരം 'ജശസ്സ'കളിൽ
അവാറിനേറായും നകാരത്തിന്റെയും ലോപത്തിങ്കൽ അയ്യ എന്നും
രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. 'വാനസ്യേത്' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കു
യാൽ നകാരത്തിന്നു ഔകാരം വന്നിട്ടു സന്ധിയിങ്കൽ അയ്യേ എന്നു
സിദ്ധിക്കുന്നു. 'ഭിസ്', പ്രഭൃതികളിൽ നകാരത്തിന്നു ലോപംവ
ന്നിട്ടു അയ്യഭി. അയ്യഭൃ. എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ടീബഹുവ
ചനത്തിങ്കൽ വിശേഷമില്ല.

പഥിനമിഹഭക്ഷിനിയേ തേഷാം ഹസ്വനാട് സുടി
ഇനസ്സാവാസ്സമൗജസ്യാൻ ലോപസ്യാദ്യസ്സപരാദികേ
പന്ഥാമന്മാശ്ചപന്ഥാനൗ മന്ഥാനൗച പഥോമഥഃ.

സുട് പരമായിരിക്കാവിഷയത്തിങ്കൽ പഥിൻ മഥിൻ ഭൂഭു
ക്ഷിൻ എന്നിവാറിന്റെ മകാരത്തിന്നു നട്ടും സുപരമായിരിക്കാവി
ഷയത്തിങ്കൽ ഇന്നിന്നു ആസ് എന്നാദേശവും അമൗജസ്സുകൾ
പരങ്ങളായിരിക്കാവിഷയത്തിങ്കൽ 'ആന' എന്നാദേശവും യസ്വ
രാദികം പരമായിരിക്കുമ്പോൾ ലോപവും ഭവിക്കും പാന്ഥാഃ എന്നു
ദാഹരണം.

പഥിൻ എന്നുതുടങ്ങിയ ശബ്ദങ്ങളുടെ മകാരത്തിന്നു സുട്
പരമാകുമ്പോൾ നഡാഗമം വരും. സുപ്രത്യയം പരമാകുമ്പോൾ
അവാറിന്റെ ഇൻ എന്നതിന്നു ആസ് എന്നാദേശവും അമൗ
ജസ്സുകൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ അതിന്നു ആൻ എന്നാദേശവും യ
കാരാദിയായോ സ്വരാദിയായോ ഇരിക്കുന്നപ്രത്യയം പരമാകു
മ്പോൾ അതിന്നു ലോപവും വരും. പഥിൻസു എന്നിരിക്കുമ്പോ
ൾ മേൽപറഞ്ഞ ശാസ്ത്രപ്രകാരം മകാരത്തിന്നു നട്ടും ഇന്നിന്നു ആ
നാദേശവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു പന്ഥാഃ എന്നും
പഥിൻ ഔ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ മേൽപ്രകാരം നഡാഗമവും ഇന്നി
ന്നു ആനാദേശവും വന്നിട്ടു പന്ഥാനൗ എന്നും പഥിൻഅംഎ
ന്നിരിക്കുമ്പോൾ നഡാഗമവും ആനാദേശവും വന്നിട്ടു പന്ഥാനം
എന്നും പഥിൻശസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ലോപാസ്യാദ്യസ്വരാ

കുളഭൂതാത്മത്തിങ്കൽ കപിപ്രത്യയംവരും. ഹന്തിയുടെ ഹകാരത്തിന്നു നകാരം പരമാന്വേദം ഘകാരാദേശം വരും. അവിടെ നകാരത്തിന്നു ണകാരം വരികയില്ല. കരിൻസു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഇനളുടെ സുലോപയു എന്നു നടേ പരഞ്ഞപ്രകാരം ഈകാരവും സുപ്രത്യയത്തിന്നു ലോപവും വന്നിട്ടു കരി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അജാദികളിൽ നകാരത്തിന്നു ണതപം വന്നിട്ടു കരിയെന്നു എന്നും മാരാ സിദ്ധിക്കുന്നു. ഹലാദികളിൽ പ്രാതിപദികത്തിന്നു പദവൽ ഭാവമുണ്ടാകകൊണ്ടു നകാരസ്സുപ്രകൃത്യന്ത എന്നു തുടങ്ങിയുള്ളശാസ്ത്രപ്രകാരം നകാരത്തിന്നു ലോപംവന്നിട്ടു കരിഭ്രം എന്നും മാരാ സിദ്ധിക്കുന്നു. പൂഷൻ അകാരത്തിന്നു ദീഘം വരുന്നില്ല. നകാരത്തിന്നു ണതപം വന്നിട്ടു അജാദികളിൽ പൂഷയെന്നു എന്നും മാരാ സിദ്ധിക്കുന്നു. ദപതിയാബഹുവചനമുതൽക്കുള്ള അജാദികളിൽ അകാരത്തിന്നു ലോപം വന്നിട്ടു പൂഷഃ എന്നും മാരാ സിദ്ധിക്കുന്നു. അയ്മൻ എന്നുള്ളതും മേൽപ്രകാരംതന്നെ. ബ്രഹ്മവെ ഹനിചുവൻ എന്നുള്ള അത്മത്തിങ്കൽ ബ്രഹ്മവൃത്ര ഭൂണ എന്നു തുടങ്ങിയ വചനപ്രകാരം കപിപ്പും അതിന്നു ലോപവും മാരാ വന്നിട്ടു ബ്രഹ്മഹൻ എന്നായിത്തീരുന്നു. പ്രഥമൈകവചനമുതൽ ദപതിയാദിവചനംവരെ പൂഷൻ ശബ്ദംപോലെ. ദപിരീയാ ബഹുവചനത്തിങ്കൽ ശസ് പരമാന്വേദം ലോപശ്ശസാദൃചി എന്നു പാഞ്ഞപ്രകാരം അകാരലോപവും നെഹോഘതപം എന്നുള്ള വചനപ്രകാരം ഹകാരത്തിന്നു ഘകാരവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ബ്രഹ്മഘ്നഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ടാദൃജാമികളിലും ഇങ്ങിനെതന്നെ അകാരലോപവും ഘകാരവും വന്നിട്ടു യഥാവസ്ഥം രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. ഹലാദികളിൽ വിശേഷമില്ല.

അയ്മന്നസ്സദൃശസുതുകു സ്ത്രാനസ്യ തതപശസാദിഷു
അയ്മന്തഃ വവ്തോവദ്ഭ്രാ മഘോനസ്യേ വികല്പതഃ.

അസുധായിരിക്കുന്ന സുട് പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ അവൻശബ്ദത്തിന്നു തുക്കം ശസാദികൾ പരങ്ങളായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ നകാരത്തിന്നു തതപവും ഭവിക്കും. അവയ്ക്കെന്നു എന്നുദാഹരണം. മഘവൻ ശബ്ദത്തിന്നു അവ വികല്പത്തിങ്കൽനിന്നു ഭവിക്കും.

അസു, സുപ്രത്യയത്തോടു കൂടത്തുത്. തുക, തുഗാഗമം. ത
തപം, തകാരദേശം.

ഓ, ജസ, അം ഓട് എന്നീ പ്രത്യയങ്ങൾ പരങ്ങളാകുമ്പോ
ൾ അവൻ, എന്നതിന്നു തുഗാഗമം വരും ശസ് തുടങ്ങിയുള്ള പ്ര
ത്യയങ്ങൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ അനുത്തിലിരിക്കുന്ന നകാരത്തി
ന്നു തകാരം വരും. അവൻ ശബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമമക വചന
ത്തിങ്കൽ വിശേഷമില്ല. ദ്വിതീയാ ദ്വിവചനംവരെ 'അവണസ്സ
ട്ടു സൗതുക' എന്നുള്ള വചനപ്രകാരം തുഗാഗമം വന്നിട്ട് അ
വാനനു എന്നും മാറും ശസാദികളിൽ 'നസ്യതതം ശസാദിഷു'
എന്നു പറയുകയോണ്ടു നകാരത്തിന്നു തകാരം വന്നിട്ട് അവത്, അ
വത്താ എന്നും മാറും സിദ്ധിക്കുന്നു.

ശപൻ യവൻ മഘവന്നേഷാം വസ്ത്രോതം സ്വാച്ഛസാദൃചി.
ശപാശപാനെ തുനഃ ശപദ്വം മഘോനോ യുതതുപി.

ശസാദൃച് പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ശപൻ, യവ
ൻ, മഘവൻ എന്നിവരിന്റെ വകാരത്തിന്നു ഉതപം ഭവിക്കും.
ശപാ എന്നു തുടങ്ങി ഉദാഹരണം.

ശസ് തുടങ്ങിയ അജാദിപ്രത്യയങ്ങൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ
ശപൻ എന്നു തുടങ്ങിയവരിന്റെ വകാരത്തിന്നു ഉകാരം വരും.
മഘവൻ ശബ്ദത്തിന്നു ദ്വിതീയാ ദ്വിവചനംവരെ വിശേഷമില്ല.
ദ്വിതീയാ ബഹു വചനത്തിങ്കൽ മഘവൻ 'ശസ്' എന്നിരിക്കുമ്പോ
ൾ ശപൻ, യവൻ ഇപ്പോൾ പാഞ്ഞപ്രകാരം വകാരത്തിന്നു ഉകാ
രം വന്നിട്ടു സന്ധിയിങ്കൽ മഘോനഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അ
ജാദികളായിരിക്കുന്ന മറ്റു വിഭക്തികളിലും ഇങ്ങിനെ വകാരത്തി
ന്ന് ഉകാരത്തെ ആദേശിച്ചിട്ടു യഥാവസ്ഥം പ്രതിപാദിക്കേണ്ട
താകുന്നു. ശപൻ തുടങ്ങിയുള്ള മറ്റു ശബ്ദങ്ങൾക്കും ഇങ്ങിനെത
ന്നെ പ്രക്രിയയെ കാണേണ്ടതാകുന്നു. ഉകാരാദേശം വരുമ്പോൾ
അവിടെ സന്ധിയിങ്കൽ മാത്രം വിശേഷം വരുന്നു. 'മഘോനാ
സ്മൗ വികല്പതഃ' എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു പ്രഥമാദ്വിവചനം
മുതൽ ദ്വിതീയാദ്വിവചനംവരെ തുഗാഗമവും ശസാദികളിൽ ന

കാരത്തിന്നു തകാരവും വന്നിട്ടു മലവന്താ മലവന്താ മലവന്താ
എന്നും മാറും സിദ്ധിക്കുന്നു.

വചന സന്ധോഗസ്യ സ്യ നാനാലോപസ്തപവ്ഞഃ

വചന സന്ധോഗസ്ഥമായിരിക്കുന്ന അന്നിന്നു അല്ലോ
പം ഭവിക്കുമില്ല സുപവ്ഞഃ എന്നുദാഹരണം.

വചന സന്ധോഗാന്തസ്ഥം = വചനമായിരിക്കുന്ന സന്ധോഗ
ത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. വചനം = വകാരാന്തമായും മകാരാ
ന്തമായും ഉള്ളത്.

വകാരാന്തമായോ മകാരാന്തമായോ ഇരിക്കുന്ന സന്ധോഗ
ത്തെ ഗമിച്ചതായ അൻ എന്നതിന്നു 'ലോപശ്ശസാദ്യചി' എന്നു
ജ്ഞ ശാസ്ത്രത്താൽ നിയമിച്ചിരിക്കപ്പെട്ടതായ അല്ലോപം വരുന്നതല്ല.
സുപവ്ശബ്ദത്തിങ്കലേ അൻ വകാരാന്തമായ സന്ധോഗത്തെ ഗമി
ച്ചതാകാകാണ്ടു അതിന്നു ശസാദ്യജാദിപ്രത്യയങ്ങളിൽ അല്ലോപം
വരാത്തതുകാണ്ടു സുപവ്ഞഃ സുപവ്ഞാ എന്നും മാറും സിദ്ധി
ക്കുന്നു. മാറ വിഭക്തികളിൽ വിശേഷമില്ല.

പഞ്ചനാജ്ഞാസാല്യോപേ നലോപേ പഞ്ചപഞ്ചഭിഃ

പഞ്ചൻ എന്നതിന്നു ജശസ്സുകളുടെ ലോപവും നലോപ
വും വിഷയം പഞ്ചപഞ്ചഭിഃ എന്നിങ്ങനെ ഭവിക്കും.

'കുതേഷ്ണാനന്ത സംപ്രാദ്യഃ' എന്നുതുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം
പഞ്ചൻശബ്ദത്തിന്നു വരുന്ന ജശസ്സുകൾക്കും 'നകാരസ്സപ്രകൃത്വ
ന്തഃ' എന്നുതുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം നകാരത്തിന്നു ലോപംവന്നി
ട്ടു പഞ്ച എന്നും തൃതീയാ ചതുർഥി പഞ്ചമീ ബഹുവചനങ്ങളിൽ
പദപത്യാവയവമായിരിക്കയാൽ നകാരത്തിന്നു ലോപംവന്നിട്ടു പ
ഞ്ചഭിഃ പഞ്ചദ്യഃ എന്നും ഷഷ്ഠീബഹുവചനത്തിങ്കൽ 'അതകാരാ
ന്തസംപ്രാദ്യഃ' എന്നുതുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം നഡാഗമവും അ
ല്പോർ പദപത്യാവനിമിത്തം നകാരത്തിന്നു ലോപവും ദീർഘവും
വന്നിട്ടു പഞ്ചാനാം എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു.

അഷ്ടനാജ്ഞാസാല്യോപേ വാനസ്യഗദാൽഭിസാദിഷു

അഷ്ടാചഷ്ടതമാഷ്ടാഭി രഷ്ടഭിസ്സപ്തപഞ്ചവൽ.

ജശസ്സുകളുടെ ലോപത്തിങ്കൽ അഷ്ടൻ എന്നതിന്റെ ഏ

കാരത്തിന്നു ഒരുത്തും ഭിസാദികളിൽ ആത്തും ഭവിക്കുകയോ ചെയ്യും. സപ്തൻശബ്ദം പഞ്ചൻശബ്ദംപോലെ.

അപ്പൂൻ എന്നതിന്നു മുൻപറഞ്ഞപ്രകാരം 'ജശസ്സ'കളിൽ അവാറിന്റേയും നകാരത്തിന്റേയും ലോപത്തിങ്കൽ അപ്പൂ എന്നും രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നു. 'വാനസ്യേത്' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുവാൻ നകാരത്തിന്നു ഒഴുകാരം വന്നിട്ടു സന്ധിയിങ്കൽ അപ്പൂ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. 'ഭിസ', പ്രഭൃതികളിൽ നകാരത്തിന്നു ലോപംവന്നിട്ടു അപ്പൂഭിഃ. അപ്പൂഭൃഃ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ടീബഹുവചനത്തിങ്കൽ വിശേഷമില്ല.

പഥിനമിനൃഭുക്ഷിനിത്യേ തേഷാം ഹസ്യനട് സുടി
ഇനസ്സാവാസ്സമൗജസ്യാൻ ലോപസ്യാദ്യസ്സപരാദികേ
പന്ഥാമന്മാശ്ചപന്ഥാനൗ മന്ഥാനൗച പഥോമഥഃ.

സുട് പരമായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ പഥിൻ മഥിൻ ഭൂഭുക്ഷിൻ എന്നിവരിന്റെ മകാരത്തിന്നു നട്ടും സുപരമായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ ഇന്നിന്നു ആസ് എന്നാദേശവും അമൗജസ്സകൾ പരങ്ങളായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ 'ആൻ' എന്നാദേശവും യസ്വരാദികൾ പരമായിരിക്കുമ്പോൾ ലോപവും ഭവിക്കും പാന്ഥാഃ എന്നു ദാഹരണം.

പഥിൻ എന്നുതുടങ്ങിയ ശബ്ദങ്ങളുടെ മകാരത്തിന്നു സുട് പരമാകുമ്പോൾ നഡാഗമം വരും. സുപ്രത്യയം പരമാകുമ്പോൾ അവാറിന്റെ ഇൻ എന്നതിന്നു ആസ് എന്നാദേശവും അമൗജസ്സകൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ അതിന്നു ആൻ എന്നാദേശവും യകാരാദിയായോ സ്വരാദിയായോ ഇരിക്കുന്നപ്രത്യയം പരമാകുമ്പോൾ അതിന്നു ലോപവും വരും. പഥിൻസു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ മേൽപറഞ്ഞ ശാസ്ത്രപ്രകാരം മകാരത്തിന്നു നട്ടും ഇന്നിന്നു ആനാദേശവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു പന്ഥാഃ എന്നും പഥിൻ ഒരു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ മേൽപ്രകാരം നഡാഗമവും ഇന്നിന്നു ആനാദേശവും വന്നിട്ടു പന്ഥാനൗ എന്നും പഥിൻഅംഎന്നിരിക്കുമ്പോൾ നഡാഗമവും ആനാദേശവും വന്നിട്ടു പന്ഥാനം എന്നും പഥിൻശസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ലോപാസ്യാദ്യസ്വപരാ

ഭിഷക് എന്നു പാഞ്ഞപ്രകാരം ഇന്നിന്നു ലോപവും സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു പഥഃ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ശേഷം സുഗമം മഥിൻ കൂട്ടത്തിൻ എന്നിവിടങ്ങളിലും പ്രക്രിയ ഭേൽപ്രകാരംതന്നെ.

ഇദമാനന്ത്യ ലോപവസ്തു പുംസീതോദസ്ത്രയോപ്യയം
ദസ്യമതപം ശസന്തേഷ്വപ നിദേഷ്ടു സൊർല്ലബന്ത്യതഃ
ഇമാവിമാനനേ നദ്യാമേഭി രേതപം ഭിസിതപതഃ.

ഇദമിന്നു സുപാമായിരിക്കാവിഷയത്തിങ്കൽ അന്ത്യഹല്യോപം ഭവിക്കയില്ല. പുമാകൽ ഇതിന്നു അത്തരം ദകാരത്തിന്നു യകാരവും വരാം. അയം എന്നുദാഹരണം. ശസന്തങ്ങൾ പരങ്ങുളായിരിക്കാവിഷയത്തിങ്കൽ ദകാരത്തിന്നു മതപവും ദസ്യസ്തകൾ പരങ്ങുളായിരിക്കാവിഷയത്തിങ്കൽ ഇദ് എന്നതിന്നു അൻ എന്നാദേശവും അന്ത്യങ്ങൾ പരങ്ങുളായിരിക്കാവിഷയത്തിങ്കൽ ലുറ്റും ഭവിക്കാം. ഇവയ്ക്കു എന്നുതുടങ്ങി ഉദാഹരണം.

ഇദമ് സു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അന്ത്യലോപം വരുന്നതല്ല. പുംസുതാത് എന്നു പാഞ്ഞപ്രകാരം ഇകാരത്തിന്നു അകാരവും 'ദസ്യഃ' എന്നുണ്ടായിരിക്കുമ്പോൾ ദകാരത്തിന്നു യകാരവും സകാരത്തിന്നു സായോഗാന്തലോപവും വന്നിട്ടു അയം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇദമ് ഔ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ 'ദസ്യമതപം ശസന്തേഷ്വപ' എന്നു പാഞ്ഞിരിക്കുമ്പോൾ ദകാരത്തിന്നു മകാരവും അന്ത്യഹല്യോപവും വന്നിട്ടു സന്ധിയിങ്കൽ ഇവയ്ക്കു എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇദമ് ജിസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഭേൽപ്രകാരം അന്ത്യലോപവും ദകാരത്തിന്നു മകാരവും 'സച്ഛാദ്യാസ്തച്ഛനാമാച്ഛാ' എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ജസ്സിന്നു ഈകാരവും വന്നിട്ടു സന്ധിയിങ്കൽ ഇമേ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇദമ് ഓ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അന്ത്യലോപവും ഇദാഷ്ടുസോഃ എന്നു പാഞ്ഞപ്രകാരം ഇദ് എന്നതിന്നു അനാദേശവും അതച്ഛാ എന്നുതുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ഓപ്രത്യയത്തിന്നു ഇനാദേശവും വന്നിട്ടു സന്ധിയിങ്കൽ അനനേ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇദമ് ദ്രാം എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അന്ത്യലോപവും ലുബന്ത്യതഃ എന്നു പാഞ്ഞപ്രകാരം ഇദ് എന്നതിന്നു ലോപവും 'അഃ' എന്നാലോപവും എന്നു പാഞ്ഞപ്രകാരം അകാരത്തിന്നു

ആകാരവും വന്നിട്ടു ആദ്യം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇദമ് ഭിസ്മാഹ്
 നിനിക്കുന്വാൻ അന്ത്യലോപവും ഇദ് എന്നതിന്നു ലോപവും എ
 തപം ഭിസിതപതഃ എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം അകാരത്തിന്നു എകാര
 യും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു എഭിഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഷഷ്ടീസപ്തമീ
 ദ്വിവചനങ്ങളിൽ അന്ത്യലോപവും 'അന്നിദാഷ്ടസോഃ' എന്നു
 പാഞ്ഞിരിക്കയാൽ അനുദേശവും 'എതപത്തുഭൂതന്നാസി' എന്നു
 പാഞ്ഞിരിക്കയാൽ അകാരത്തിന്നു എകാരവും അയാദേശവും വി
 സർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു അനയോഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു, ഞിത്തുകളിൽ അ
 ന്ത്യത്തിന്നും ഇദ് എന്നതിന്നും ലോപം വന്നിട്ടു അസ്മൈ എന്നും
 മാരം സിദ്ധിക്കുന്നു. ശേഷിച്ചിരിക്കുന്ന വിഭക്തികളിൽ മേൽപ്ര
 കാരം ലോപവിധിചെയ്തിട്ടു കൃഷ്ണശബ്ദംപോലെ പ്രതിപാദിക്കേണ്ട
 താകുന്നു.

കഥിതസ്യാനുകമനേ സ്വാദേനഭിദമേതദോഃ

ദ്വിതീയാദൗരസപനമേനാ വേനാനേനേനചൈവനയോഃ.

കഥിതത്തിന്റെ അനുകമനത്തിങ്കൽ ഇദമേതത്തുകൾക്കു
 ദ്വിതീയാ ടൌസ്സകൾ പരങ്ങളായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ എനദ്
 ഭവിക്കും. എന്നു എന്നുതടങ്ങി ഉദാഹരണം.

അനപാദേശത്തിങ്കൽ അമ് ഓട് ശസ് ടാ ഭസ്മ എന്ന പ്ര
 ത്യയങ്ങൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ ഇദമ് എതദ് എന്നവർന്നു എ
 നത് എന്നാദേശം വരും.

ആമാഗമസ്യാചതുര സ്പടിചതപാരജ്വലിഷഃ

സുചിദാനവിസർഗ്ഗാ ചതുർണ്ണാഞ്ച ചതുഷ്പച.

സുട് പരമായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ ചതുര എന്നതിന്നു
 ആമാഗമം ഭവിക്കും. ചതപാരഃ എന്നുദാഹരണം. സുപ് പരമാ
 യിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ രേഫത്തിന്നു വിസർഗ്ഗം ഭവിക്കയില്ല. ച
 തുർണ്ണാമനതടങ്ങി ഉദാഹരണം.

സുട്ടികൾ ചതുശ്ശബ്ദത്തിന്നു ആമാഗമം വരുന്നു. 'മിത്യാദേ
 ന്ത്യസപരാദുല്പം' എന്നുണ്ടായിരിക്കയാൽ ആമ് ഉകാരത്തിന്നു മേ
 ലെട്ടിരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ചതുആര് എന്നിരുന്നിട്ടു സന്ധിയിങ്ക
 ള് ചതപാരഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാബഹുവചനത്തിങ്കൽ

ചതുരശ്ശസ് എന്നിരുന്നിട്ടു വിസർഗ്ഗം വിഷയം ചതുരഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഹലാദികളിൽ പ്രാതിപദികത്തിന്നു പദവൽഭാവമുണ്ടാകാകാണ്ടു രേഖം പദാന്തത്തിങ്കലാണെന്നുണ്ടെങ്കിലും അതിന്നു 'പദാന്തഃശാസ്ത്രാൽസരയോച്ചിസർഗ്ഗഃ' എന്നുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം വരുന്നതായ വിസർഗ്ഗം 'സുചിരോനവിസർഗ്ഗഃ' എന്നുള്ള അംശത്താൽ നിഷേധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതുകാണ്ടു അവിടെ ചതുർത്വം എന്നും മാത്രം സിദ്ധിക്കുന്നു.

ദിവാദ്രാസൗഹരിദ്രാസ്യാൽ 'സുദ്രാസ്സുദ്രിരിത്വപി

ദിവ്' എന്നതിന്നു സു പരമായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ ദ്രൗ എന്നും ഹല് പരമായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ ദ്ര എന്നും ഭവിക്കും സുദ്രൗ എന്നുതുടങ്ങി ഉദാഹരണം.

ദിവ് എന്നതിന്നു പ്രഥമൈകവചനത്തിങ്കൽ ദ്രൗ എന്നും ദ്രൗ മുതലായ ഹലാദിപ്രത്യയങ്ങളിൽ ദ്ര എന്നും ആദേശം വരും. സുദിവ് സു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ മുഖിൽ പാഞ്ഞപ്രകാരം ദ്രൗ എന്നാദേശവും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു സുദ്രൗ എന്നും സു ദിവ് ദ്രൗ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ദ്ര എന്നാദേശം വന്നിട്ടു സുദ്രൗ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ശേഷം സുഗമം.

മര്യതപംസ്യാനന്ദികൈപച പ്രാട് പ്രാശൗപ്രാശജ്വപി

നന്ദാ കപിയും പരമായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ മരകാരത്തിന്നു ശതപം ഭവിക്കും. പ്രാട് എന്നുതുടങ്ങി ഉദാഹരണം.

നന്ദ് എന്നോ കപി എന്നോ പിന്നിലിരിക്കുമ്പോൾ മരകാരത്തിന്നു ശകാരം വരും. പ്രച്ഛ ധാതുവിൽ പരമായിട്ടു കിബപചി എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം കപ്ചും അച്ചിന്ന ഭീഷവും മരകാരത്തിന്നു ശകാരവും വന്നിട്ടു പ്രാട് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ പ്രഥമൈകവചനത്തിങ്കൽ സ്യാട്ടതപം ശഷ്ഠാന്താനാം എന്നുണ്ടായിരിക്കയാൽ ശകാരത്തിന്നു ടതപംവന്നിട്ടു പ്രാട് എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അജാദികളിൽ പ്രക്രിയാ ഗൗരവമല്ല. ഹലാദികളിൽ ടതപവും ഭകാരാദികളിൽ അതിന്നു ഡകാരവും വന്നിട്ടു യഥാപന്ഥം രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നതാകുന്നു.

വിശപ്രവേശനവിരംസ്യാ ദൃതമുജ്ജ്വാതിരത്നമുരം

വിശപ്രവേശനത്തിങ്കൽ ഇതിങ്കൽനിന്നു വിട എന്നു ഭവിക്കും. രത്നാഞ്ചലമോഷിക്കുന്നു എന്നിങ്ങിനെ രത്നമുട പ്രവേശനാത്മകമായിരിക്കുന്ന വിശ്യാതുവിങ്കൽ പരമായിട്ടു കപലും അതിന്നു സർവ്വലാപവും വന്നിട്ടു വിശ് എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സ്വാദികളിൽ പ്രാശ്നബ്ദപോലെ രത്ന അം മുഷ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ കപലും അതിന്നു സർവ്വലാപവും വന്നിട്ടു രത്നമുഷ് എന്നായിത്തീരുന്നു. ഇതിന്നും സ്വാദൃതം ശേഷമാത്താനം എന്നുണ്ടായിരിക്കയാൽ തപവിധിയിങ്കൽ രത്നമുൾ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ശേഷിച്ചിരിക്കുന്ന ഹലാദികളിൽ തപവും അതിന്നു ഡകാരവും വന്നിട്ടു രത്നമുഡ്ദ്രാ എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു.

നഗരീനവനാമാങ്ങോ നോണഷ്ണാംഭവേദിതി

ടുവിങ്കൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന നഗരീനവനാമകളുടെ നകാരത്തിന്നു ണകാരം ഭവിക്കും. ഷ്ണാം എന്നിങ്ങിനെ ഭവിക്കും. ടുവഗ്ഗ് നഗരീനവനാമ്കൾ=നഗരിശബ്ദവും നവശബ്ദവും നാമം.

ഷഷ് ജസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ കതേഷനാത്ത സംഖ്യാഭൂഃ എന്നു തുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഷാന്തമായിരിക്കുന്ന ഷഷ് എന്നതിങ്കൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ജസ്തിന്നു ലോപവും പദാന്തമായിരിക്കുന്ന ഷകാരത്തിന്നു തപവും വന്നിട്ടു ഷൾ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഹലാദികളിൽ തപവും മറ്റും നദേപോലെ. ഷൾആമ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അതകാരാന്തസംഖ്യാഭൂഃ എന്നു തുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം നട്ടും പദവൽ ഭാവമുണ്ടാകകൊണ്ടു തപവും നഗരീനവനാമാ എന്നു തുടങ്ങി നദേ പാന്തപ്രകാരം നാമിന്റെ നകാരത്തിന്നും വഗ്ഗ്വഞ്ചയോഗേന എന്നു തുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം ടകാരത്തിന്നും ണതപംവന്നിട്ടു ഷ്ണാം എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു.

അസോദീഷ്വസുവച്ചുസ്വാ ചീരംവസ്യസചീരവഃ

അസ്തിന്നു ദീഷ്വ കൃതമായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ സുവച്ചാ എന്നു ഭവിക്കും. ചീരഞ്ച വസിക്കുന്നവൻ ചീരവസ് വസിക്ക ആച്ഛാദിക്ക. സുവച്ചസ് സ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അസംബുദ്ധസാചകാഭാസം എന്നു തുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം ദീഷ്വ സംയോഗാൽലോപവും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു സുവച്ചാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

സ്വബുദ്ധിയിൽ ഭീഷം വരുന്നില്ല. ഹേസുവച്ചു എന്നിരിക്കുന്നു. ഭാദികളിൽ പദാന്തതപനിമിത്തം സകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും ഒരു മകാരസ്യ എന്നു തുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം അകാരവിസർഗ്ഗങ്ങൾക്കു ഒരുപവും വന്നിട്ടു സുവച്ചോർഭീ എന്നും മററും സിദ്ധിക്കുന്നു. ശേഷം സുഗമം.

വസ ആച്ഛാദനേ എന്നു ധാതു. ചീര അം വസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ കപിബാദികളും പ്രഥമൈകവചനത്തിൽ സംയോഗം ന്തലാപവും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ചിരവഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അ ധാതോ എന്നു നിഷേധിച്ചിരിക്കയാൽ ഇവിടെ ഭീഷം വരുന്നതല്ല. ശേഷം സുവച്ചുശ്ശബ്ദംപോലെ.

വിദത്താനലഭോവാസ്മാൽ കപസുവിദാൻഭവേദിതി
യിദാംസൗനോപദാന്തസ്യ മശ്വാനസപരമൗഷ്ഠസ്യ
വസാച്ഛസ്യശസാദാവ ച്യതപംസ്യാദിഭുഷോഭജ
പദാന്തസ്യവസുസ്രംസുദ്ധപംസാംസസ്യദതാഭവേൽ
വിദപത്യാമമവിദപ്തേ വ്ണ്യുദ്ധൽദ്ധപംസതേകപിവി.

വിദത്താനത്തിൽ ഇതികൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ലട്ടിന്നു കപസു വരികയാ ചെയ്യും. വിദാൻ എന്നും വിദാംസൗ എന്നും ഇങ്ങിനെ ഭവിക്കും. ഊഷ്മാക്കൾ പരങ്ങളായിരിക്കും വിഷയത്തികൾ അപദാന്തമായിരിക്കുന്ന നകാരത്തിന്നും മകാരത്തിന്നും അനുസാരം ഭവിക്കും. ശസാദിയായിരിക്കുന്ന അച പരമായിരിക്കും വിഷയത്തികൾ വസുവിന്റെ വകാരത്തിന്ന് ഉതപവും ഭവിക്കും. വിദുഷഃ എന്നുദാഹരണം. പദാന്തമായിരിക്കുന്ന വസുസ്രം സുദ്ധപംസ്കളുടെ സകാരത്തിന്നു ദതാ ഭവിക്കും. വിദപത്യാ എന്നു തുടങ്ങി ഉദാഹരണം. ധപംസതിക്കു കപിപ് വിഷയം വ്ണ്യുദ്ധൽ എന്നും ഭവിക്കും.

ജ്ഞാനാത്മകമായിരിക്കുന്ന വിദധാതുവിന്നു വിധിക്കപ്പെടുന്ന ലട്ടിന്നു വികല്പിച്ചു കപസു എന്നാദേശം വരും. അപദാന്തത്തിലിരിക്കുന്ന നകാരമകാരങ്ങൾക്ക് ഊഷ്മാക്കൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ അനുസാരം വരും. ശസാദ്യച്ചകൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ വസുവിന്റെ വകാരത്തിന്ന് ഉകാരം വരും. വസുസ്രം സുദ്ധപം എന്നിവററി

ന്റെ സകാരത്തിന്നു പദാന്തത്തിൽ ദകാരം വരും. വണ്ണലേൽ എന്നുള്ളതു ഭാഗംസതിക്കു കപിപ് വിധിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടായതാകുന്നു. കപസ്യ എന്നതിൽ കകാരം ഇത്താകുന്നു. ഉകാരം നമസ്കാരമാകുന്നു. വിദ് ല് എങ്ങനത്തു മേല്പാഞ്ഞപ്രകാരം ലട്ടിന്നു കപസ്യവന്നിട്ടു വിദ്വത് എന്നു നിർദ്ദേശംവന്നു പ്രഥമൈകവചനത്തിങ്കൽ നമും ഭിഷ്വാനുമ്പ്രസംബന്ധമേ സാന്നാതം മഹാത്മാപ്രഭു എന്നുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം ദീപ്തം സംയോഗാന്തലോപവും വന്നിട്ടു വിദ്വാൻ എന്നും സംബന്ധത്തിങ്കൽ ദീപ്തം ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടു ഹേ വിദ്വാൻ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാദിവചനംവരെ നമഃഗമ്യം ദീപ്തം നോപദാന്തസ്വമയോനസ്വാരം ഉഷ്ണസ്യ എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം നകാരത്തിന്ന് അനുസ്വാരവും വന്നിട്ടു വിദ്വാൻസേ എന്നും മാരം സിദ്ധിക്കുന്നു. വിദ്വത്സ്വം എന്നിരിക്കുമ്പോൾ വസോവ്യസ്വശബ്ദാലോപവും എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം വകാരത്തിന്ന് ഉകാരവും സകാരത്തിന്നു ചിതപവും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു വിദ്വഷഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. വിദ്വത്സ്ത്രം എന്നിരിക്കുമ്പോൾ പദവൽഭാവം നിമിത്തം പദാന്തമായിരിക്കുന്ന സകാരത്തിന്നു പദാന്തസ്വ വസ്യ എന്നു തുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം ദകാരവും വന്നിട്ടു വിദ്വത്സ്ത്രം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ശേഷിച്ചിരിക്കുന്ന ഹലാദികളിലും ഇങ്ങിനെതന്നെ. വണ്ണ അത് ഭാഗം സ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ കപിബാദിയും ഹലന്താന്നം എന്നു തുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം അനുനാസികമായിരിക്കുന്ന മകാരത്തിന്നു ലോപവും സംയോഗാന്തലോപവും പദാന്തമായിരിക്കുന്ന സകാരത്തിന്നു ദകാരവും അതിന്നു തകാരവും വന്നിട്ടു വണ്ണലേൽ എന്നായിത്തീരുന്നു. 'അജാദികളിൽ പ്രഭൃത്യാ ഗൌരവമില്ല. ഹലാദികളിൽ ദകാരവും മാരം വന്നിട്ടു വണ്ണലേൽ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

സുട്ടിപുംസാപുമസ്യതാ പുമാൻപുംത്രാഞ്ചപുംസുച

സുട്ട് പൗരമായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ പുംസിന്നു പുമസ്യതാ ദിഷിക്കും. പുമാൻ എന്നു തുടങ്ങി ഉദാഹരണം. പുമസ്യതാ=പുമസ്യ എന്നതിന്റെ ഭാവം. ഉകാരം നമസ്കാരമാകുന്നു.

പുംസ്യ എന്നതിന്നു സുട്ടികൾ പുമസ്യ എന്നാദേശവും നമാ

ഗർഭം ദീർഘം സംയോഗാത്തലോപവും വന്നിട്ടു പുമാൻ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഭഗിനീയാദി വചനം വരെ നടെത്തപോലേ. സംബുദ്ധിയിങ്കൽ ദീർഘം വരുന്നില്ല. ശസ്കൃതൽക്കുള്ള അജാദികളിൽ പുംസ് എന്നതിനോടു പ്രത്യയങ്ങളെ ചേർത്തിട്ടു പുംസഃ എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഹലാദികളിൽ സകാരത്തിന്നു സംയോഗാത്തലോപവും മകാരത്തിന്നു അനുസാരവും വന്നിട്ടു പുംഭൂതം എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു.

പുംസ്ത്രീചാരദസസ്സോരൗ ദസ്സത പഞ്ചഭവദൌ
ദസ്സമസ്സപ്തമുദ്രാമി മീതപശസ്ബഹുവാചിഷു
അദന്തവജ്ജസ്മിന്ദിനേദസാമ്ഭിഷുഗൃഹോസിച
അമൃതമീസ്രാദമുഗാ ചാമുദൈഷ്വരമുയോരവി.

പുംസ്ത്രീകളിൽ അദസ്സികൾനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന സുവിന്ന ഔകാരവും ദകാരത്തിന്നു സതപവും ഭവിക്കും. അസൗ എന്നു ഉദാഹരണം. സുപ്തകൾ പരങ്ങളാകുമ്പോൾ ദ എന്നതിന്നു മി എന്നും പ്രാമ് പരമായിരിക്കുംവിഷയത്തിൽ മൂ എന്നും അശസ് ബഹുവാചികൾ പരങ്ങളായിരിക്കുംവിഷയത്തിൽ മീ എന്നും അമൃതം ഭവിക്കും. ജസ്മിന്ദിനേദസാമ്ഭികൾ പരങ്ങളായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ അദസ് അദന്തംപോലെ ഭവിക്കും. ദസ്മ്പരമായിരിക്കുംവിഷയത്തിങ്കൽ യുഗാഗമവും ഭവിക്കും. അശസ്ബഹുവാചികൾ = ശസ് അല്ലാത്ത ബഹുവാചികൾ.

അദസ് നു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അന്ത്യരോപവും പുംസ്ത്രീയോ രദസ്സോരൗ എന്നു നഭ പാഞ്ചപ്രകാരം സുപ്രത്യയത്തിന്നു ഔകാരവും ദകാരത്തിന്നു സകാരവും വന്നിട്ടു സന്ധിയിങ്കൽ അസൗ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അദസ് ഔ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അന്ത്യലോപവും ദസ്യമസ്സപ്തമു എന്നു പാഞ്ചപ്രകാരം ദ എന്നതിന്നു മി എന്നാദേശവും ഇദമുദ്രാമുതതസൌദസ്മിന്ദൈതൗ എന്നുള്ള വചനപ്രകാരം ഔ പ്രത്യയത്തിന്നു ഊകാരാദേശവും സമർപ്പദീപ്തവും വന്നിട്ടു അമൃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അദസ് അസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അന്ത്യലോപവും മീതപശസ്ബഹുവാചിഷു എന്നു പാഞ്ചപ്രകാരം മീ എന്നാദേശവും അദന്തവജ്ജസ്മിന്ദിനേ എന്നു ഇ

ടങ്ങിയുള്ള ശാസ്ത്രപ്രകാരം അദസ്സിന്നു അദന്തവൽ ഭാവമുണ്ടാകയാൽ സവ്യാചാനസ്സവ്യാചാനമാചാര്യഃ എന്നു തുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം ജസ്സിന്ന് ഈകാരവും സ്വദീപ്തവും വന്നിട്ടു അമി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അദസ് അം എന്നേടത്തു സുപ്ലു എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം മി എന്നാദേശവും അവണ്ണാദിത്രയാൽ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം അച് പ്രത്യയത്തിന്റെ അകാരത്തിന്നു ലോപവും വന്നിട്ടു അമി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദിതീയാബഹുവചനത്തിങ്കൽ അദസ് അസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ അന്ത്യലോപവും മി എന്നാദേശവും ശസോത്തഃ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ശസ്സിന്റെ അകാരത്തിന്നു ഉകാരവും സവണ്ണദീപ്തവും ശസസ്സോന്തഃ എന്നുണ്ടായിരിക്കയാൽ സകാരത്തിന്നു നകാരവും വന്നിട്ടു അമുൻ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അദസ് ടാ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ മി എന്നാദേശവും ഇദത്ത്വാ മന്ത്രിയം ടാനാ എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ടാ പ്രത്യയത്തിന്നു നാ എന്നാദേശവും വന്നിട്ടു അമുനാ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അദസ് ഭ്രാച് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ മുഭ്രാമി എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം മൂ എന്നാദേശം വന്നിട്ടു അമുഭ്രാം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഒത്തുകളിൽ മി എന്നാദേശവും ജസ്ഃസി എന്നു തുടങ്ങി പറഞ്ഞപ്രകാരം അദന്തവൽ ഭാവമുണ്ടായിരിക്കയാൽ സവ്യാചാനമാകാത്തും സകാരത്തിന്നു ഷതപവും വന്നിട്ടു അമുഷൈ എന്നും മരഠം ഷഷ്ടീബഹുവചനത്തിങ്കൽ മീ എന്നാദേശവും സവ്യാചാനമാകാത്തും ഷതപവും വന്നിട്ടു അമീഷാം എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഭസ്സികൽ മി എന്നാദേശവും യഗാഗമവും വന്നിട്ടു അമുയഃ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ശേഷം വിഭക്തികളിൽ മീതപശസ് ബഹുവാചിഷു എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ മീ എന്നാദേശിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ദാദിയാതാ പദാന്തേഹഃ കതപംഗോധുക്ച ഗോദഹേതു
കതപം വികല്പേന ഭവേ ദ്രഹസ്സേഹ മിഹസ്സിഹം
മിത്രഗൃഹപി മിത്രഗൃഹ പുഷ്പം ലെഡീതി പുഷ്പവിധം.

ദാദിയാതാ എന്ന ധാതുവിന്റെ ഹകാരത്തിന്നു പദാന്തത്തിങ്കൽ കതപം ഭവിക്കും. ഗോധുക് ഗോദഹേതു എന്നുദാഹരണം. ദ്രഹസ്സേഹ മിഹസ്സിഹ്നുകളുടെ ഹകാരത്തിന്ന് പദാന്തത്തിങ്കൽ

ൽ കൃതം വികല്പാകാണ്ടു ഭവിക്കും. മിത്രശൃംഗം, മിത്രശൃംഗം എന്നു
ഭാഗമെന്നും. വ്യക്തിയെ ലോകിക്കുന്നു എന്നിങ്ങനെ പൂജ്യലിംഗം.
ഭാഗം, ഭാഗാദി.

ഭാഗം, പൂജ്യം. ഗോ-അം-ഭാഗം എന്നിരിക്കുമ്പോൾ കപി
ബാദികൾ വന്നിട്ട് ഗോഭാഗം എന്നായിത്തീരുന്നു. ഗോഭാഗം സ്
എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സംയോഗാന്തർലാപവും ഭാഗഭാഗം എന്നുതുടങ്ങി
നടപാഞ്ഞ പ്രകാരം ഹകാരത്തിന്നു കകാരവും എകാചാരം എന്നു
തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ഭാഗത്തിന്നു ഗകാരവും വന്നിട്ട്
ഗോഭാഗം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഹലാദികളിൽ പദവൽ ഭാഗമു
ണ്ടാകാകാണ്ടു കകാരവും ഭാദികളിൽ അതിന്നു ഗകാരവും ഭാഗ
ത്തിന്നു ഗകാരവും വന്നിട്ട് ഗോഭാഗം എന്നും മറ്റും സിദ്ധി
ക്കുന്നു. ഭാഗമിഹാസായാം, മിത്രാഭാഗം എന്നിരിക്കുമ്പോൾ
കപിപ്പും സുപ്രത്യയവും മറ്റും വന്നിട്ട് മിത്രശൃംഗം എന്നായിത്തീര
ുന്നു. പിന്നാലെയായിട്ട് ധകാരത്തിന്നു ദിപ്തവും തുളാദിപ്തീയാ
എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വചനപ്രകാരം ഭാഗവും വന്നിട്ട് മിത്രശൃംഗം
എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. കൃതം വൈകല്പികമാകയാൽ ഹകാരത്തി
ന്നു ധകാരം വന്നിട്ട് മിത്രശൃംഗം എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഹലാദിക
ളിൽ കൃതവിധിയികൾ മിത്രശൃംഗം എന്നും അല്ലാത്തപക്ഷം
മിത്രശൃംഗം എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു. ലിഹ ആസ്വാദേ.
പൂജ്യം പം എന്നിരിക്കുമ്പോൾ കപിബാദികൾ വന്നിട്ട് പൂജ്യ
ലിഹ എന്നായിത്തീരുന്നു. ഇതിന്നു ഹലാദികളിൽ ഹകാരത്തി
ന്നു ധകാരം വന്നിട്ട് പൂജ്യലിഹ പൂജ്യലിഹം എന്നും മറ്റും സി
ദ്ധിക്കുന്നു.

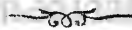
സാധനമ് സ്വാദനധമ സംബദ്ധം വനമമ് സുദി
ഹസ്യാദാ ഹസ്യാദനധമൻ സ്വാദനധമദ്ഭാമിതീദം.

അനധ്യയവിനം സുപരമാധിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ആ
നമു സംബദ്ധിയികൾ അനമു സുപ്രിയകൾ ആമു പ്ത പരമാധി
രിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ഹകാരത്തിന്നു ഭാഗവും ഭവിക്കും. അന
ധപാൻ അനധമദ്ഭാഗം എന്നിപ്രകാരം ഭവിക്കും. അനധമദ്സ്
എന്നിരിക്കുമ്പോൾ സാധനമ് എന്നു ഹരഞ്ഞപ്രകാരം ആനമു

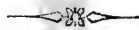
ഗമവും ഉകാരത്തിന്നു വകാരാദേശവും സംയോഗാൽക്കലോപവും വന്നിട്ട് അനഡപാൻ എന്നും അനഡുഹ് ഔ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ആർസുടി എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ആമാഗമവും വകാരവും വന്നിട്ടു അനഡപാഹൗ എന്നും സംബുദ്ധിയിങ്കൽ സംബുദ്ധാവനമ് എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ അനമാഗമവും വകാരാദേശവും വന്നിട്ടു ഹെ അനഡപാൻ എന്നും അനഡുഹ് അസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ആമാഗമവും വകാരാദേശവും വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ട് അനഡപാഹഃ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ശബ്ദാഭിജ്ഞാനിയിൽ വിശേഷമില്ല. ഹലാദികളിൽ ഹസ്വദോഹലി എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയാൽ ഹകാരത്തിന്നു ദകാരം വന്നിട്ടു അൻഡുദ്ദ്യം എന്നും മററും സിദ്ധിക്കുന്നു.

ഇതി ഹലന്തപുല്ലിംഗപ്രകരണം.

ശ്രീ രസ്ത്രം.

അഥ ഹലന്തസ്ത്രീലിംഗപ്രകരണം.

സ്ത്രീയാവാഗാദയോനയാ സ്സവാഗാദിവദേവഹി
ത്യാദിനാമന്ത്രലോപേ സത്യാപ്ത്യാദഥസദ്യവൽ.

സ്ത്രീയിങ്കൽ വാഗാദികൾ സുവാഗാദികൾപോലെനെയങ്ങു
വ. ത്യാദികൾക്കു അന്ത്രലോപം സത്തായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്ക
ൽ ആപ് ഭവിക്കും. അനന്തരം സദ്യംപോലെ.

സ്ത്രീലിംഗത്തിങ്കൽ വാഗാദിശബ്ദങ്ങളെ സുവാദികളെപ്പോ
ലെ പ്രതിപാദിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ത്യാദികൾക്കു അന്ത്രലോപം വ
ന്നാൽ ആപ് വശമേതാകുന്നു. പിന്നെത്തതിൽ സദ്യശബ്ദം
പോലെ.

ഇദമസ്സൗസ്ത്രീയാദസ്യ യസ്സുഗാദിയമിമേമ്മാഃ

സു പരായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ഇദമിന്റെ ദകാരത്തിന്നു
യകാരം ഭവിക്കും. ഇയം എന്നുദോഹരണം.

ഇത് സ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ദകാരത്തിന്നു യകാരവും സം
യോഗാൽ ലോപവും വന്നിട്ടു ഇയം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ദ്രിഘച
നത്തിങ്കൽ അന്ത്യലോപവും ആപ്പും സ്വദീഘവും ദകാരത്തിന്നു മ
കാരവും ഒരു പ്രത്യയത്തിന്നു ഈകാരവും വന്നിട്ടു ഇമ എന്നും തൃ
തിയൈക വചനത്തിങ്കൽ അന്ത്യലോപവും ആപ്പും അനാദേശ
വും ആപ്പിന്നു ഏകാരവും അയാദേശവും വന്നിട്ടു അനയാ എ
ന്നും സംഭവിക്കുന്നു. മററുള്ളത് ലുബന്ത്യത എന്നു പറഞ്ഞപ്ര
കാരം ലോപം വരുത്തിട്ടു സർവ്വശബ്ദപോലെ പ്രതിപാദിക്കണം.

ഗുരുഷ്വസംപദാദിഭ്യഃ ക്തിന്നതേംവാകപിബിഷ്യതേ

ഗുരുഷ്വതിങ്കൽ സംപദാദികളിൽനിന്നു ക്തിന്നത്മത്തിങ്കൽ
കപിപ് ഇച്ഛിക്കപ്പെടുകയാ ചെയ്യുന്നു.

ധാതോതതഃ ഉരാദേശ സ്ത പ്രാദോഷ്യ പ്രസ്ഥസ്വതദപദ്രം

ധാതുവിന്റെ ജ്ഞിന്നു ഇരാദേശവും ഓഷ്യപ്രസ്ഥമായിരിക്ക
ന്ന ജ്ഞിന്നു അതുപോലെ ഉരാദേശവും ഭവിക്കും. ഓഷ്യപ്രസ്ഥം
ഓഷ്യപ്രങ്ങളിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്.

ദീഘാഫലിപദാന്തേ ച ധാതപന്ത്യരവപൂർവ്വായാഃ

ഇദന്താസ്സ പ്രാൽനിശ്ചിതരച പൂഃപുരതഗീഷ്യപൃഷ്ടച.

ഫല് പരമായിരിക്കു വിഷയത്തിങ്കലും പദാന്തത്തിങ്കലും
ധാതപന്ത്യരവപൂർവ്വങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഇദന്തകൾക്കു ദീഘം ഭവിക്കും.
ധാതപന്ത്യരവപൂർവ്വങ്ങൾ, ധാതപന്ത്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന രവങ്ങളിൽ
നിന്നു പൂർവ്വങ്ങളായുള്ളവ. രവങ്ങൾ, രേഫവകാരങ്ങൾ.

ഗുധാതുവിന്നു കപിപ്പും ധാതോതത ഇത് എന്നു പറഞ്ഞിരി
ക്കയാൽ ഇരാദേശവും വന്നിട്ടു ഗിര് എന്നായിത്തീരുന്നു. സുപ്ര
ത്യയത്തിങ്കൽ ദീഘാഫലി എന്നു തുടങ്ങിയ വചനപ്രകാരം ദീഘ
വും രേഫത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ടു ഗീഃ എന്നും ഫലാദികളിൽ
സുപിരാന വിസർഗ്ഗം എന്നുണ്ടായിരിക്കയാൽ രേഫത്തിന്നു വിസ
ർഗ്ഗം വരാത്തതുകാണ്ടു ഗീഭ്രാം എന്നും മററും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഗുദര
മാദ്രിഘചനാദികളിൽ പദാന്തപരില്ലാത്തതുകാണ്ടു ഇകാരത്തി
ന്നു ദീഘം വരുന്നതല്ല. ഗിരത എന്നും മററും ഇവിടെക്കേൾക്കണം.

ണം. പൂശാതുവിനു കപിപ്പും ഐശ്വര്യസ്വതദാദുർ എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ഉദാദേശവും ചീപ്പും മരം വന്നിട്ടു വൃഷ്ടം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. മരങ്ങളു വിഷയങ്ങളിൽ വിശേഷമില്ല.

സുമനസ്സികതാബ് വഷം സ്വഭാവത്സ്രീബഹുതഗൾ ദീപ്തോപോജനഭേദസ്യ ദസ്സഗ്രാദാപാദഭരപസുച.

സുമനസ്സികതാബ് വഷം സ്വഭാവത്തിൽനിന്നു സ്രീബഹുതഗൾ ജസ്സികൽ ആപ്തിന്നു ദീപ്തവും ഭകാരത്തിൽ പകാരത്തിന്നു ഭകാരവും ഭവിക്കും. ആപ്തി എന്നും മരം ഉദാഹരണങ്ങൾ.

സുമനസ്, സികതാ, അപ്, വഷം ഈ ശബ്ദങ്ങൾ നിത്യസ്രീലിംഗങ്ങളായി ബഹുവചനത്തിലിരിക്കുന്നവയാകുന്നു. അപ് ജസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ദീപ്തോപോജന എന്നിരിക്കയാൽ ദീപ്തം വന്നിട്ട് ആപ്തി എന്നും ഭകാരാദികളിൽ പകാരത്തിന്നു ഭകാരം വന്നിട്ട് അഭി എന്നും മരം സിദ്ധിക്കുന്നു.

അദസക്തകായ് സ്യ ദേദാമുദ്യുച്ഛവേൽ

അമൃതമുച്ഛയാചാ മുനാഷ്ട്രവൈചമാഭയേ.

കൃതകായ്മായിരിക്കുന്ന അദസ്സിന്റെ ദേദം എന്നവറിന്ന് അമൃ എന്നും ഭകാരത്തിന്നു മു എന്നും ഭവിക്കും. അമൃ എന്നുതട്ടി ഉദാഹരണം.

പ്രഥമമകവചനത്തിൽ പൂജ്യാംഗപോലെ. പ്രഥമദി വചനത്തിൽ അന്ത്യലോപവും ആറ്റും ഔദെ ഈ എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ഈകാരവും സ്വരങ്ങൾക്കു രണ്ടിനുംകൂടി എങ്കാരവും വന്നിട്ട് അദെ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ദേദാമുദ്യുച്ഛ എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം അമൃ എന്നും ബഹുവചനത്തിൽ മേൽപ്രകാരം അന്ത്യലോപവും മരം വന്നിട്ട് അദാസ് എന്നിരിക്കുമ്പോൾ മൂലവും വന്നിട്ട് അമൃ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു.

ഇങ്ങിനെ അന്ത്യലോപവും മരം ചെയ്തിട്ട് അദെ എന്നൊ അദാ എന്നൊ ഇരിക്കുമ്പോൾ മൃ എന്നും അദ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ മു എന്നും ആദേശിച്ചിട്ട് യഥാധർമ്മം മരങ്ങളെത്തുല്പത്തിലിടെ കാണേണ്ടതാകുന്നു.

ദീപ്തം കപ്യന്തേഷു നഹി വൃദ്ധ്യന്തിവൃധിസഹാദിഷു
നഃഹാഹസ്വപദാന്തേതഃ സ്വാദുപാനദുപാനമേതഃ.

കപ്യന്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന നഹിവൃദ്ധ്യന്തിവൃധി സഹാദികൾ
പരങ്ങളായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ദീപ്തം ഭവിക്കും. നഹിന്റെ
ഹകാരത്തിന്നു പദാന്തത്തിങ്കൽ തകാരം ഭവിക്കും. ഉപാനൽ എ
ന്നതുടങ്ങി ഉദാഹരണം. കപ്യന്തങ്ങൾ=കപി പ്രത്യയാന്തങ്ങൾ.

ണഹ ബന്ധനേ എന്ന ധാതുവിന്റെ ണകാരത്തിന്ന് നകാ
രവും മുഖിൽ ഉപ എന്നുപസ്യവും കപിപ്പും സമാസവും വൃദ്ധ്യസ്യ
ഘ്വിന്നു ലോപവും ഉപ എന്നതിങ്കലെ അകാരത്തിന്നു ദീപ്തവും ഹ
സ്വപദാന്തേതഃ എന്നുണ്ടായിരിക്കയാൽ പ്രഥമൈകവചനത്തി
ങ്കൽ സംയോഗാന്തലോപവും ഹകാരത്തിന്നു തകാരവും അതിന്നു
ദകാരവും വന്നിട്ട് ഉപാനദ് എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അജാദികളിൽ
പ്രതിയാഹഗൗരവമില്ല. ഹലാദികളിൽ പദവൽ ഭാവം നിമിത്തം
പദാന്തത്വം ഉണ്ടാക്കുകൊണ്ട് ഹകാരത്തിന്നു തകാരവും അതിന്നു
ദകാരവും വന്നിട്ട് ഉപാനദ്ഭ്രം എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു.

ഇതി ഹലന്തസ്മീലിംഗപ്രകരണം.

—o—

അഥ ഹലന്തനപുംസകലിംഗപ്രകരണം.

—

സപമോല്ല്യാപയത്വൗഽനുച ക്ലീബാൽസ്വാദിന്തു ജഗ്ഗസംഃ
ഹലന്താൽ പ്രകൃതന്തന്നഞ്ച രനവാന്താൻ വിനാഭവേൽ.
ശസ്വക്തമവതപിതിസ്വാദല്ലോപോ നന്തു വാ ഭവേൽ
സൗക്യം സമീചി സമൃഞ്ചി ധാമധാജീച ധാമനി.

ക്ലീബത്തിങ്കൽനിന്നു പരങ്ങളായിരിക്കുന്ന സപമ്കൾക്ക്
ലോപവും ഔണ്ടിന്ന് ഈകാരവും ഭവിക്കും. ഹലന്തത്തിങ്കൽനിന്നു
പരങ്ങളായിരിക്കുന്ന ജഗ്ഗസ്സകൾക്കുവെട്ട ഇകാരവും രനവാന്തങ്ങ
ളെ ഒഴിച്ചു പ്രകൃതിക്ക് നന്മു ഭവിക്കും. ഈത് പരമായിരിക്കും വി

ഷ്ഠത്തിൽ ശസ്സികൾ ഉക്തമായതു തന്നെ ഭവിക്കും. അന്നിന്നാ വട്ടെ അല്ലോപം ഭവിക്കുകയോ ചെയ്യും. സമ്യക് എന്നതുകുടങ്ങി ഉദാഹരണം.

ഹലന്തനുംസകത്തികൾ സു-അം- എന്നീ പ്രത്യയങ്ങൾ ക്കു ലോപം വരും. ഔകാരവിഭക്തിക്ക് ഇകാരം വരും. ജ്ഞസ്സകൾക്ക് ഇ എന്നാദേശവും പ്രാതിപദികത്തിന്നു രേഫനകാരവകാരാ ന്നങ്ങളെ ഒഴിച്ചുനമാഗമവും വരും. ഇകാരം പരമാകമ്പോൾ ശസ്സികൾ പായപ്പെട്ട അല്ലോപാദികാൽപ്പം വന്ന അന്നന്തത്തിന്നു അതു വികല്പിച്ചും വരുംമുമ്പിൽ പരഞ്ചപ്രകാരം അന്നന്തമായ തുവിന്ന് കപിൻപ്രത്യയവും മാറും വന്നിട്ട് സിലിച്ചതായ സമ്യക് എന്ന പ്രഥമൈകവചനത്തിങ്കൽ സ്വമൊല്ലോപഃ എന്നു പരഞ്ചപ്രകാരം സുപ്രത്യയം ലോപിച്ചിട്ട് സമ്യക് എന്നായിത്തീരുന്ന. ദ്വിവചനത്തിങ്കൽ ഔകാരത്തിന്ന് ഇകാരവും ശസ്വക്ത മേവതപീതി എന്നു പരഞ്ഞിരിക്കയാൽ അകാരലോപവും ഭീഷവും വരുന്ന. നമ് വരുന്നില്ല. സീചീ എന്നു സിലിക്കുന്നു. പ്രഥമാ ദ്വിതീയാ ബഹുവചനങ്ങളിൽ അവറിന്നു ഇകാരവും പ്രകൃതിക്ക് നമുമാ വന്നിട്ട് സമ്യഞ്ചി എന്നു സിലിക്കുന്നു. ധാമൻ ശബ്ദം അന്നന്തമായിരിക്കയാൽ അതിന്നു ഔകാരവിഭക്തികളിൽ അല്ലോപോനസ്തു ചാ ഭവേൽ എന്നു പരഞ്ഞിരിക്കയാൽ അകാരലോപം വികല്പിച്ചുവരുന്നതാകകൊണ്ട് ധാക്ലി എന്നും ധാമനി എന്നും രൂപം സിലിക്കുന്നു.

സുടി യദിഹിതം തൽ സ്വാൽ സർവ്വം ക്ലീബേപി ജിജ്ഞസാഃ
ധാമാനി പശ്യ ചതപാരി മഹാന്തി ച പയാസി ച.

സുട്ടികൾ യാതൊന്നു വിവരമായി അതസർവ്വം ക്ലീബത്തിങ്കൽ ജ്ഞസ്സകൾക്ക് ഭവിക്കും.

നമാഗമാദിയിരിക്കുന്ന യാതൊരു കാൽപ്പം മുമ്പിൽ സുട്ടികൾ വിധിതമായി അതെല്ലാം നവുസകത്തിങ്കൽ ജ്ഞസ്സകൾക്കു മാത്രമേ വരും. ജസ്സികളും ശസ്സികളും അവറിന്ന് ഇകാരവും സുടി

യദപിഹിതം എന്നു തുടങ്ങി നഭഃ പരന്തപ്രകാരം അത്തിന്നു ദീ
ഘവും വന്നിട്ട് ധാമാനി എന്നും ചതുശ്ശബ്ദത്തിന്ന് ഇകാരവും ആ
മാഗമവും വന്നിട്ടു ചതപാരി എന്നും മഹച്ഛബ്ദത്തിന്ന് ഇകാരവും
നമും ദീഘവും വന്നിട്ടു മഹാന്തി എന്നും പയശ്ശബ്ദത്തിന്ന് ഇകാ
രവും നമും നകാരത്തിന്ന് അനുസപാരവും ദീഘവും വന്നിട്ടു പ
യാസി എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഈ സ്ഥലങ്ങളിലെല്ലാം ഔണ്ടിന്നു
ശസ്സിന്റെ കയ്ക്കും മാത്രം വരുന്നതാകുന്നു.

ജക്ഷാദിഭൃശ്ശതുവ്യാനമ് സ്വാജ്ജ്ഞതിച ജക്ഷതി
അവണ്ണാച്ഛതുരീതിസ്വാ ദാനമ് യാജ്ഞീചയാത്രപി
ശപ് ശൃനുഭ്യാം നമ് ശതുന്നിത്യാ ഭവന്തിലോചനേ തുഭേ.

ജക്ഷാദികളിൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ശതപ്രത്യയത്തിന്നു
നമ് ഭവിക്കുകയോ ചെയ്യും. അവണ്ണത്തിങ്കൽനിന്നു പരമായിരി
ക്കുന്ന ശതപ്രത്യയത്തിന്ന് ഇതത് പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ
നട് ഭവിക്കുകയോ ചെയ്യും. ശപ് ശൃന്കളിൽനിന്നു പരമായി
രിക്കുന്ന ശതപ്രത്യയത്തിന്ന് നമ് നിത്യമായിട്ടു ഭവിക്കും.

മുവജശ്ശസ്സുകളിൽ വിധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന നമ് ജക്ഷിജാഗൃ
തുടങ്ങിയുള്ളചാരിന്റെയും ഔണ്ടിൽ അവണ്ണാന്തധാതുവിന്റെയും
ശതപ്രത്യയത്തിന്നു വികല്പിച്ചുവരും. ജക്ഷന്തിജക്ഷതിയാന്തി യാതി
എന്ന് അവിടെക്കുദാഹരണം. ശപ് ശൃൻ എന്നീ വികരണപ്ര
ത്യയങ്ങളിൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന ശതപ്രത്യയത്തിന്നു നിയമേ
ന നമാഗമം വരും. ഭവന്തി എന്നുദാഹരണം.

അഹ്നഃപദതേപനാരസ്സു ദപിസക്തോനസ്ത്വാവെസുപി
അഹരത്രാഹനീഅഹ്നീ അഹോഭ്യാം സ്വാഹദസ്സുച.

പദതപത്തിങ്കൽ അഹൻ ശബ്ദത്തിന്റെ നകാരത്തിന്നു രേ
ഹം ഭവിക്കും. സുപ് പരമായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ നകാരത്തി
ന്നു വിസർഗ്ഗം ഭവിക്കും. അഹൻസു എന്നിരിക്കുമ്പോൾ പദതപം
നിമിത്തം നകാരത്തിന്നു. രേഫവും സ്കാരത്തിന്നു സംയോഗാന്ത
ലോപവും രേഫത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും വന്നിട്ട് അഹഃ എന്നും ദപി

വചനത്തിങ്കൽ അഹൻ ഈ എന്നിരിക്കുമ്പോൾ മുൻപറഞ്ഞപ്രകാരം ശസ്ത്രീകളെ കാര്യം വന്നിട്ട് അഹനീ എന്നും പക്ഷത്തിങ്കൽ അഹനീ എന്നും ബഹുവചനത്തിങ്കൽ സൂട്ടികളെ കാര്യം വന്നിട്ട് അഹാനി എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഹലാദികളിൽ നകാരത്തിന്നു വിസർഗ്ഗവും അതിന്ന് തെപവും വന്നിട്ട് അഹോഭ്യോ എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു.

യദുയാനിതപിദമിമേ സ്യാദഭോമു അമുനിച.

യദാദികൾക്ക് പ്രഥമാദിതീയൈകവചനങ്ങളിൽ സ്വമല്ലോപദി എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ലോപം വന്നിട്ടു യൽ എന്നും മറ്റും സിദ്ധിക്കുന്നു. യച്ഛബ്ദത്തിന്റെ പ്രഥമാദിതീയാദിവചനങ്ങളിൽ അന്ത്യലോപം വന്നാൽ പത്മശബ്ദം പോലെയും ഇദമ് എന്നതിന്ന് അന്ത്യലോപവും ദകാരത്തിന്നു മകാരവും ഔകാരത്തിന്ന് ഈകാരവും വന്നിട്ട് ഇമ എന്നും അദസ് എന്നതിന്ന് അന്ത്യലോപവും ഔകാരത്തിന്ന് ഈകാരവും സന്ധിയിങ്കൽ ഏകാരവും വന്നിട്ട് അമു എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. യത് എന്നതിന്നു പ്രഥമാദിതീയാ ബഹുവചനങ്ങളിൽ അന്ത്യലോപവും നി എന്നാദേശവും ദീഘവും വന്നിട്ടു യാനീ എന്നും ഇദമ് എന്നതിന്ന് അന്ത്യലോപവും നി എന്നാദേശവും ദകാരത്തിന്നു മകാരവും ദീഘവും വന്നിട്ട് ഇമാനി എന്നും അദസ് എന്നതിന്ന് അന്ത്യലോപവും നീ എന്നാദേശവും ദീഘവും ദദദാമുഃ എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം മൂലാവയും നിന്നിട്ട് അമുനി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ശേഷം ചുല്പിംഗം പോലെ.

ഇതി ഹലന്തനപുംസകലിംഗപ്രകരണം

